

Ammatillisen iltaopettajan työtehtävien ja -
ajan käytön kehittäminen ammatillisessa oppi-
laitoksessa. Case Stadin ammatti- ja aikuis-
opisto, leipomoala.

Kari Jaronen

2021 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Ammatillisen iltaopettajan työtehtävien ja -ajan käytön kehittäminen ammatillisessa oppilaitoksessa. Case Stadin ammatti- ja aikuisopisto, leipomoala.

Kari Jaronen
Palveluliiketoiminnan koulutus
Opinnäytetyö
Marraskuu 2021

Kari Jaronen

Ammatillisen iltaopettajan työtehtävien ja -ajan käytön kehittäminen ammatillisessa oppilaitoksessa. Case Stadin ammatti- ja aikuisopisto, leipomoala.

Vuosi

2021

Sivumäärä

143

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on organisoida ammatillisen iltaopettajan työtehtävien ja -ajan välistä kombinaatiota, valoittaa iltaopettajan työnkuvaa organisaation henkilöstölle ja päivittää ja monipuolistaa perehdytystyöskentelyä. Opinnäytetyön toimeksiantajana oli Stadin ammatti- ja aikuisopiston elintarvikealan koulutusala Helsingistä.

Opinnäytetyön kehittämistehtäviä oli kolme. Ensimmäisenä oli priorisoida iltaopettajalle ajanhallintaan toimiva ja järjestelmällinen käytäntö, joka antaa työskentelyyn aikaa, rauhaa ja motivaatiota. Toisena kehittämisen funktiona oli iltaopettajan työajan ja työrutiinien tunnetuksi tekeminen elintarvikealan koulutuspäällikölle sekä alan opettajille mahdollistaen yhteisten opetustapojen ja toimintojen yhteen sovittamisen sekä työilmapiirin parantamisen. Viimeisenä kehittämistehtävänä opinnäytetyössä oli tuottaa valmista tietoperustaa elintarvikealan koulutusosalalle perehdytysohjelmaan, jotta tulevaisuudessa sitä voidaan toteuttaa laadukkaasti ja johdonmukaisesti.

Opinnäytetyössä on kuvattu ammatillisen opettajan työhön liittyviä tehtäviä ja taustatekijöitä kirjoittamalla kymmenen viikon ajan reflektiopäiväkirjaa. Jokaisen viikon lopuksi on analyysissä nostettu opettajuuteen liittyvää toimintaa, jolla on vaikutusta opettajan työhön sekä koulutuksen järjestämiseen. Opettaminen on opettajan päätehtävä, mutta lisääntyvien hallinnollisten töiden selkeyttämiseksi tarvitaan taustalla vaikuttavista toiminnoista olennaista tietopohjaa.

Opinnäytetyön teoreettinen tieto perustui päiväkirjareflektioihin sekä viikkoanalyysihin. Viikkoittaisten analyysien teoreettisen tiedon lähteenä käytettiin opettajuuteen liittyvää kirjallisuutta ja lehtiartikkeleita esim. ammatillisesta koulutuksesta, ajankäytöstä, työhyvinvoinnista ja perehdytyksestä, sekä tietoperustaa täydennettiin sähköisillä lähteillä mm. Opetushallituksen sivustoilta. Lisäksi opinnäytetyötä varten tehtiin elintarvikealan opettajille opettajuuskysely sekä perehdytykseen liittyvä haastattelu.

Opinnäytetyön tuloksena iltaopettajan työaikaa saatiin organisoitua mielekkääksi, ja työn suunnitelmallisuus vähensi kiireellisyyttä ja stressiä. Työn tekemiseen motivaatio kasvoi ja innostuminen oman opettajuuden kehittämiseen kasvoi. Ammatillisen opettajan työsisältöön kuuluvat taustalla vaikuttavat asiat ja toiminnot avautuivat selkeämmin ja antoivat tietoisemmän kuvan niiden tärkeydestä koulutuksen toteutumiselle. Iltaopettajan työn tunnetuksi tekemiselle on vielä haasteita, mutta vähitellen se avautuu muulle henkilöstölle. Yhteishenkeä on paranneltu, ja opettajien keskinäinen arvostus on lisääntynyt. Opinnäytetyön analyysistä on löydettävissä perehdyttämiseen hyvää tietoperustaa. Perehdytysanalyysin pohjatietoa voidaan hyödyntää elintarvikealan perehdytysprosessin kehittämiseen. Opinnäytetyön jatkomahdollisuutena on suunnitella ja organisoida tasokas perehdytysohjelma.

Kari Jaronen

Development of the vocational Evening teacher's Tasks and Time Management Skills at a Vocational School Providing Adult Education: Case Helsinki Vocational College and Adult Institute

Year 2021

Pages

143

The objective of this thesis is to organize the tasks and working hours of a vocational evening teacher, to illustrate the job description of the evening teacher for other staff members of the organization and to update and diversify the work orientation. The thesis was commissioned by the Food Education Department of Helsinki Vocational college.

The thesis had three development tasks. The first was to prioritize for the evening teacher a workable and systematic practice of time management that gives time, peace, and motivation to work. Another development function was to make the evening teacher's working hours and work routines known to the food education manager and teachers in the field, enabling the coordination of common teaching methods and activities and improvement of the work atmosphere. The last development task in the thesis was to produce a ready-made framework for the orientation program in the field of food education, so it can be implemented in a high-quality and consistent manner in the future.

The tasks and background factors related to the work of a vocational teacher have been described by writing a reflection diary for ten weeks. At the end of each week, the analysis has highlighted the teaching activities that have an impact on the teacher's work and the organization of education. Teaching is the teacher's main task, but in order to clarify the increasing administrative work, an essential framework base is needed for the underlying activities.

The theoretical framework of the thesis is based on the diary reflections and weekly analyses. The sources of theoretical data for the weekly analyses were literature and press articles related to teaching on various subjects, e.g., vocational education, time management, well-being at work and orientation. The theoretical framework was also supplemented by using electronic sources, for example, the Website of the National Board of Education. In addition, a teaching survey and an interview related to orientation were conducted for with teachers.

As a result of the thesis, the evening teacher's working hours were organized in a more reasonable way, and the planning of work reduced urgency and stress. Motivation to do the work increased and enthusiasm for developing one's own teaching increased. The underlying issues and activities of the vocational teacher's working content opened up more clearly and increased the awareness of their importance for the implementation of education. Making the evening teacher's work known is still a challenge, but gradually it is likely to be understood by other staff. Team spirit has been improved and mutual appreciation of other teachers has increased. The results of the analyses of the thesis can be used as basic data for the development of the food industry's orientation process. As a follow-up to the thesis, a high-quality orientation program can be planned and organized.

Keywords: Annual working, orientation, vocational education, vocational teaching.

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Ammatillisen koulutuksen kehitys 1994-2021	6
1.2	Stadin ammatti- ja aikuisopisto.....	8
1.3	Ammatillisen opettajan työnkuva ja tehtävät	10
1.4	Keskeisimmät käsitteet	10
2	Nykytilanne	12
2.1	Nykyinen työ ja osaaminen	12
2.2	Sidosryhmät	14
2.3	Vuorovaikutustaidot	16
2.4	Kehittäminen	17
2.5	Opinnäytetyön tavoitteet.....	18
3	Päiväkirjaraportointi	19
3.1	Viikko 1 (31/2021)	19
3.2	Viikko 2 (32/2021)	27
3.3	Viikko 3 (33/2021)	35
3.4	Viikko 4 (34/2021)	46
3.5	Viikko 5 (35/2021)	54
3.6	Viikko 6 (36/2021)	63
3.7	Viikko 7 (37/2021)	74
3.8	Viikko 8 (38/2021)	91
3.9	Viikko 9 (39/2021)	102
3.10	Viikko 10 (40/2021).....	111
4	Pohdinta	122
	Lähteet	127
	Kuviot.....	135
	Liitteet	136

1 Johdanto

Ammatillinen aikuiskoulutus on kokenut monia murroksia viimeisten vuosien aikana ammatillisissa oppilaitoksissa. Näin on myös Stadin ammatti- ja aikuisopistossa (Stadi AO). Ammatillisen opettajan rooli ja toiminta ovat muuttuneet. Pääpaino ei enää ole opiskelijoiden ammatillisten taitojen opettamisessa, vaan sen lisäksi on tullut paljon muita tehtäviä, joita opettajan on hoidettava vuosityöaikansa puitteissa. Työaika on osattava suunnitella ja jakaa lukuvuoden aikana oikein tiettyihin tehtäviin, joita opettaja tekee työssään. On myös osattava huomioida taustalla vaikuttavat tekijät opettajana onnistumiseen. Samalla on muistettava pitää huolta työssä jaksamisesta ja hyvinvoinnista.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on avata ja kehittää ammatillisen opettajan työnkuvaa, ajan käyttöä sekä selvittää opetuksen taustalla vaikuttavat tekijät, jotka ohjaavat opettajana toimimista. Oppilaitoksemme leipomoalan koulutuksessa on sekä päivä- ja iltaopetusta. Opinnäytetyön avulla vertailen molempien opetuksen toimintaa, ja tuon iltaopettajuuden toimintaa näkyväksi. Lisäksi työni avulla voidaan kehittää uuden leipomoalan opettajan perehdyttämistä ammatillisen opettajan rooliin ja tietoperustaan. Henkilökohtainen tavoite on oman työaikani ja tehtävieni organisointi.

Tein päiväkirjamuotoisen opinnäytetyöni Stadin ammatti- ja aikuisopiston elintarvikealan (ETE), leipomoalan osaamisalalle. Työni on myös laadullista tutkimusta, jossa hyödynsin havainnointia, haastatteluja, kysymyslomaketta sekä omakohtaista kymmenen viikon päiväkirjaa työstäni Stadin ammatti- ja aikuisopistossa elintarvikealan opettajana. Tein päiväkirjaraportointia 2.8 - 8.10.2021 välisenä aikana omista työpäivistäni ja -tehtävistäni.

Viikkoanalyseissa nostin esille opettajuuteen liittyvää toimintaa, ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Opinnäytetyön tietoperusta pohjautui opettajan työhön ja sen taustalla vaikuttaviin toimintoihin liittyvään kirjalliseen tai sähköiseen materiaaliin. Viikkoanalyysissa käsiteltävät teemat ovat: vuosityöaika, henkilökohtaistaminen, opettaminen, rahoitus, digitalisaatio ja verkostoituminen, työhyvinvointi, opettajan rooli, työelämäyhteistyö, opiskelijavalinnat ja perehdyttäminen.

1.1 Ammatillisen koulutuksen kehitys 1994-2021

Ammatillisen opettajan työhön ovat vuosien aikana vaikuttaneet myös aikuiskoulutuksessa tapahtuneet uudistukset. Vuonna 1994 aloitettiin ammatillisessa aikuiskoulutuksessa näyttötutkintojärjestelmä, joka perustui samana vuonna annettuun ammattitutkintolakiin 306/1994. (Opetushallitus 2015, 9-10). Laissa säädettiin, että ammattitaito voidaan näyttää tutkinnoissa huolimatta sen hankintatavasta. Tämä koski niin perustutkintoa kuin ammatti- ja

erikoisammattitutkintoja. Lisäksi ammatillisia perustutkintoja varten perustettiin tutkintotoimikuntia, joiden tehtävänä oli valvoa tutkintojen järjestämistä. Laissa todetaan myös, että tutkinnot olivat maksullisia. Tutkinnon suorittajilta perittiin tutkintomaksut, joilla katettiin pääasiallisesti tutkintotoimikuntien kulut. (Ammattitutkintolaki 306/1994.) Näyttötutkintojärjestelmän toteuttamiseen kehitettiin mm. osaamisperusteinen tutkintorakenne, perustettiin tutkintotoimikunnat ja laadittiin näyttötutkinnoille sekä osaamiselle ja tunnustamiselle perusteet. Myöhemmässä vaiheessa mm. luotiin työelämän ammattitaitovaatimukset, kehitettiin ammattitaidon arviointia sekä henkilökohtaistamista, että suunniteltiin tutkintotilaisuuksien järjestäminen. Lisäksi mahdollistettiin kelpoisuus jatko-opiskeluun. Kun valmistava koulutus otettiin mukaan näyttötutkintojärjestelmään, tuli tarve kehittää sen toteutusta ja laatua. (Opetushallitus 2015, 10.)

Näyttötutkintoa kehitettiin vuosien varrella erilaisilla lakimuutoksilla sekä uusien lakien ja asetusten avulla. Vuonna 1998 koulutuslakipaketissa tullut laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/1998) määritteli ammatillisen aikuiskoulutuksen tarkoituksen. Lain tehtävänä oli ylläpitää ja nostaa aikuisten ammatillista osaamista sekä edesauttaa opiskelijoiden valmiuksia itsenäiseen ammatin harjoittamiseen. Lain tarkoitus oli myös työelämän kehittäminen, työllisyyden lisääminen, kannustaa elinaikaista oppimista ja tutkintojen tai niiden osien suorittamista. Laissa nostettiin esille työelämän merkitys koulutuksessa sekä tutkinnoissa. Laki määritteli myös valmistavan koulutuksen aseman ja tarkoituksen aikuiskoulutuksen kokonaisuudessa. (Opetushallitus 2015, 34-35.)

Ammatillinen aikuiskoulutus oli malli myös ammatilliseen perustutkintoon johtavaan koulutuksen kehittämiseen ja ammatillisen laadun varmistamiseen. Laki ammatillisesta koulutuksesta (601/2005) astui voimaan 15.7.2005, jolloin aikuisten näyttötutkintojärjestelmästä tulivat näytöt myös nuorten koulutukseen. (Opetushallitus 2015, 38.)

Vuoteen 2017 asti ammatillista aikuiskoulutusta toteutettiin näyttötutkintojärjestelmän puitteissa. Vuoden 2018 alussa voimaan tuli reformi, jossa järjestettiin uudelleen mm. koulutuksen rahoitusta, ohjausta, toimintatapoja ja tutkintosysteemiä. Siinä yhdistettiin nuorten ja aikuisten perustutkinnot samankaltaisiksi, ja kaikille tuli yhteisten tutkinnon osien (YTO) suorittaminen pakolliseksi. Samalla kertaa astui voimaan uusi laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017, joka yhdisti lait ammatillisesta peruskoulutuksesta (630/1998) ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/1998). Lain keskeinen perusajatus on osaamisperusteisuus ja asiakaslähtöisyys. Työelämässä tapahtuvaa oppimista lisätään, opiskelijoille laaditaan henkilökohtaisia opintopolkuja sekä kumotaan sääntelyä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021b.) Tutkinnon osat suoritetaan näyttöinä työpaikoilla, eikä tutkintomaksuja aikuisopiskelijoilta enää peritä.

Ammatilliseen koulutukseen tulee tänä vuonna lisää muutoksia, kun oppivelvollisuus laajenee. Hallitusohjelman mukaan vuonna 2021 toisen asteen opinnoista mm. ammatillisesta

koulutuksesta tulee maksutonta 18 ikävuoteen asti. Hakeutumisvelvoite tuli voimaan 1.1.2021, ja itse oppivelvollisuuslaki (1214/2020) astui voimaan 1.8.2021. (Opetushallitus 2021e.)

1.2 Stadin ammatti- ja aikuisopisto

Stadin ammatti- ja aikuisopistossa on toteutettu niin ammatillista peruskoulutusta kuin ammatillista aikuiskoulutusta. Oppilaitoksen historia on lähtöisin vuodesta 1904, jolloin perustettiin kaksikielinen tyttöjen ammattikoulu, Helsingin kaupungin ammattikoulu tyttöjä varten Helsingfors stads yrkesskola för flickor (Itkonen, Lapila & Santonen 2004, Lukijalle). Vuonna 1964 myös pojat otettiin kouluun opiskelemaan, koska työvoimatarpeen muuttuessa avautui työpaikkoja, varsinkin ravintola-alalla, ammattikoulutetuille miehille. Kolme vuotta myöhemmin 1967 koulu muutti nimensä Kampin ammattikouluksi. (Itkonen ym. 2004, 59.)

Leipurikoulutus tuli koulutukseen aluksi iltakursseina 1949, ja se jatkui vuoden 60-luvun loppupuolelle. Vuonna 1968 perustettiin Leipurikoulu, joka toimi oppisopimuskouluna Käpylän erikoisalojen ammattikoulun oppilaitoksessa. Roihuvuoren ammattikouluun leipureiden ja kondiittorien koulutus siirtyi keväällä 1978, kun uusi koulurakennus otettiin käyttöön. (Itkonen ym. 2004, 74-76.)

Valtakunnallisen ammatillinen koulutussuunnitelmaudistus tuli vuonna voimaan 1994, ja 1995 siirryttiin ammatillisissa oppilaitoksissa keskiasteen koulutuksista toisen asteen koulutukseen. Näin tapahtui myös Roihuvuoren ammattioppilaitoksessa. (Itkonen ym. 2004, 101.) Ammatillisen perustutkinnon suorittaminen mahdollisti jatko-opintokelpoisuuden niin ammatti- korkeakouluihin kuin yliopistoihin (Itkonen ym. 2004, 105).

Roihuvuoren ammattioppilaitoksen aikuiskoulutus alkoi 80-luvun lopulla mm. oppisopimuskoulutuksena leipureille sekä jatko- ja täydennyskoulutuksena muille aloille. (Itkonen ym. 2004, 98.) Oppilaitoksen aikuiskoulutusta aloitettiin kehittämään 90-luvun puolessa välin. Lukuvuonna 1995-1996 toteutettiin ensimmäiset perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnot elintarvikealalla. Tuolloin aloitettiin valmentava koulutus aikuisille tutkinnon suorittajille. (Itkonen ym. 2004, 106.)

Oppilaitoksen nimeksi tuli 1.1.1999 toisen asteen ammattikoulutuksen myötä Helsingin palvelualojen oppilaitos. Tuolloin yhdistyivät työsisältöjen mukaan tekstiili- ja vaatetusalan, elintarvikealan, kauneudenhoitoalan sekä hotelli-, ravintola- ja cateringalan koulutukset yhdeksi oppilaitokseksi. (Itkonen ym. 2004, 109.) Helsingin palvelualojen oppilaitoksessa annettiin opetusta niin nuorisopuolella kuin aikuislinjalla vuoteen 2012 asti. Ammatillista aikuiskoulutusta annettiin näyttötutkintojärjestelmän mukaisesti iltaopetuksena. Opetuksesta vastasivat alan opettajat ennalta laaditun työvuorojen mukaan.

Vuonna 2013 yhdistettiin kolme Helsingin ammattioppilaitosta yhdeksi ammattioppilaitokseksi, Stadin ammattiopistoksi. Se oli osa Helsingin opetusviraston nuoriso- ja aikuiskoulutuslinjaa, ja segmentoitiin viideksi toimialaksi: Hyvinvointi, Palvelu ja viestintä, Tekniikka ja asennus, Tekniikka ja logistiikka sekä Stadin aikuisopisto, omana toimialanaan. (Opetusvirasto 2021.) Stadin aikuisopistoon painottui näyttötutkintoperusteinen ammatillinen aikuiskoulutus sekä muu ammatillinen koulutus (Helsingin kaupunki 2012). Opetus oli iltapainotteista valmentavaa koulutusta, jota annettiin oman opettajajenkilöstön voimin sovituin työvuoroin. Tämä aikakausi kesti lukukauden 2017 loppuun.

Elokuussa 2018 Stadin ammattioppilaitoksessa käynnistettiin iso organisaatiouudistus. Reformin myötä koulutuksessa tapahtui kokonaisvaltainen muutos. Tässä muutoksessa oppilaitoksen opetuskulttuuria nykyaikaistettiin laaja-alaisesti sekä käynnistettiin osaamisperusteinen ja enemmän opiskelijoiden tarpeita vastaava pedagoginen toimintamalli. (Helsinki 2019, 22.) Stadin ammatti- ja aikuisopistoon laadittiin asiantuntijuuteen, itseohjautuvuuteen ja tiimityöskentelyyn perustuva järjestelmä ja käytäntö, jonka taustalla vaikuttaa valmentava johtaminen. Opiston 15 toimipistettä jaettiin viideksi kampukseksi (Helsinki 2019, 19.) Opettajien työnkuvat muuttuivat samalla. Kampuksilla opettajat jaettiin 6-8 hengen pedagogisiin tiimeihin, jotka ohjaavat 150-200 opiskelijan oppimisyhteisöä. Opettaja- ja asiantuntijatiimit vastaavat opiskelijoiden ohjaamisesta itseohjautuvuutta motivoivalla ja rohkaisevalla pedagogisilla tavoilla. Jokaisen opiskelijan tukena on hänen omaopettajansa. (Helsinki 2019, 5-6.) Ammatillisen opettajan toimenkuva laajeni. Opettamisen lisäksi on tullut enemmän hallinnollisempia töitä.

Stadin ammatti- ja aikuisopiston opetus- ja ohjaushenkilökunta siirtyi reformin myötä vuosityöaikajärjestelmään 1.1.2019. Jokaisella opettajalla on kalenterivuodeksi laadittu yksilöllinen työaikasuunnitelma, johon on tarkennettu työtunnit lukuvuodeksi. (Helsinki 2019, 9-10.) Reformi poisti lainsäädännöstä oppituntikäsitteen, jolloin oppitunti ei ollut sopiva palkanmaksun perusteeksi. Vuosityöaikasopimus vahvistaa ja mahdollistaa ammatillisen opettajan monia erilaisia työnkuvia. Vuosityöaikasopimuksen lähtökohtana on, että kaikki opettajan tekemät työt ovat palkanmaksun perusteena. Lisäksi sen tehtävänä on varmistaa opettajien työsuhteet ja ansiotaso. Vuosityöajassa vähimmäistyöaika on 1500 tuntia, keskimäärin 37,5 viikkotuntia, ja vapaajakso 12 viikkoa. Tämä koski C-osiossa olevia ammatillisia opettajia (nuorisopuoli). (Jaronen 2021; OAJ 2021a.) Entisillä E-osioista (aikuiskoulutus) C-osioon siirtyvillä opettajilla oli mahdollisuus valita työaikansa, ottaako 1500 tuntia, jolloin palkka aleni vai lisääkö tuntimäärää sen verran, että palkka pysyi samana kuin E-osiossa. Jälkimmäistä vaihtoehtoa kutsutaan henkilökohtaiseksi vuosityöajaksi. Valitsipa kumminpäin tahansa, vapaajaksoaika oli 10 viikkoa, eli 2 viikkoa vähemmän kuin C-osiossa olevilla opettajilla. Vuosityöaika poisti E-osion opettajilta iltalisät pienentäen palkkaa.

1.3 Ammatillisen opettajan työnkuva ja tehtävät

Ammatillinen opetus Suomessa on ollut kautta aikojen hyvin opettajalähtöistä. Aluksi opettajina toimivat ammattimestarit, jotka siirsivät ammattitaitojaan nuoremmille kisälleille ja harjoittelijoille. Opetustilanteissa he olivat auktoriteetteja, ja sanoivat niin ensimmäisen kuin viimeisen sanan. (Maunu 2020, 44.)

70-luvulla keskiasteen uudistus toi opetukseen joka ammattialalle yksityiskohtaiset opetussuunnitelmat. Opetusmenetelmiin ja -tapoihin uudistuksella ei ollut vaikutusta, opetus pysyi edelleen opettajalähtöisenä ja jatkui samankaltaisena vielä 80-luvulla. Vasta vuosikymmenen vaihtuessa muuttuivat käsitykset oppimisesta ja opetuksesta opiskelijälähtöisemmiksi. (Maunu 2020, 47-48.)

Ammattiopettajien työnkuva monipuolistui 90-luvulla. Itse opetustyössä painottui kasvatuksellisuus ja alettiin peräänkuuluttamaan opettajilta yhteistyön tekemistä muiden opettajien ja työelämän kanssa. Opettajilta toivottiin itseohjautuvaa muutosta, oman persoonallisuuden ja luonteen löytämistä ja vahvistamista sekä ammattitaitonsa jatkokouluttautumista. Toisin sanoen opettajuus kehittyi asiantuntijaopettajuudeksi. (Maunu 2020, 48.)

Ammatillisen aikuiskoulutuksen näyttötutkintojärjestelmässä tutkintotilaisuuksia arvioivilla ammatillisilla opettajilla oli oltava suoritettuna näyttötutkintomestarikoulutus. Tämä lisäsi heidän ammattitaitoaan ja antoi heille oikeuden vastata, valvoa ja arvioida näyttötutkintoja. Näyttötutkintomestari oli luottamustoimi sekä tärkeä osa suomalaista työelämää. (Näyttötutkinnot 2020.)

2000-luvulla opettajien asiantuntijatehtävät kasvoivat sekä oppilaitoksissa kuin sen ulkopuolellakin. Opettajien ammatti-identiteetti kaipasi päivittämistä. Varsinkin 2010-luvulla on opettajien hallinnollisen työn osuus lisääntynyt organisaatioiden kevennyksen, tukitoimien leikkauksen ja tulosohjauksen lisäämisen myötä. (Maunu 2020, 49.) Yhteiskunnassa ja työelämässä tapahtuvat muutokset näkyvät niin koulutusjärjestelmässä kuin opettajien työssä ja osaamisessa. Sekä työssä sekä ammattitaidoissa he tarvitsevat monipuolista ammattipedagogista osaamista sekä verkostoitumista. Tänä päivänä työnkuva on laajentunut luokkatiloista sekä työsaleista ammatillisen koulutuksen kentälle ja työpaikoille. (Opintopolku 2021c.) Nykytilanne

1.4 Keskeisimmät käsitteet

Aikuiskoulutus

Tilastokeskuksen (2021) käsitteet-sivusto määrittelee aikuiskoulutuksen seuraavasti: ”Aikuiskoulutuksella tarkoitetaan ohjattujen oppimistilaisuuksien järjestämistä aikuisille, jotka aikaisemmin päättäneen tai keskeytyneen koulujärjestelmäkoulutuksen jälkeen tavallisesti

toimivat tai ovat toimineet työelämässä. Tunnusomaista on, että koulutus on erityisesti aikuisia ajatellen järjestettyä ja organisoitua.” Aikuiskoulutusta voi opiskella kaikilla koulutusasteilla. Opiskella voi omaksi iloksi tai harrastuksen tietotaidon keräämiseksi, kehittääkseen ammattitaitoa tai suorittaa tutkinto. (Opintopolku 2021a.)

Ammatillinen koulutus

Ammatillisen koulutuksen prioriteettina on opiskelijan ammatillisen osaamisen vahvistaminen sekä edesauttaa aikuistumista sivistyneeksi ihmiseksi ja kansalaiseksi. Koulutuksen avulla vahvistetaan työntekemistä vastaamalla työelämän osaamistarpeisiin, rohkaistaan yrittäjyyttä sekä kannustetaan elinikäiseen oppimiseen. Ammatillisen koulutuksen jälkeen on hakukelpoinen opintojen jatkamiseen korkeakouluun tai yliopistoon. Ammatillinen koulutus on toiseen asteen koulutusta, ja sen tutkintoja ovat ammatilliset perustutkinnot sekä ammatti- ja erikoisammattitutkinnot. (Opetushallitus 2021a.) Ammatillisen perustutkinnon voi opiskella tutkintoon johtavana koulutuksena, oppisopimuskoulutuksena tai näyttötutkintona. Ammatillisessa lisäkoulutuksessa on mahdollisuus suorittaa ammatti- ja erikoisammattitutkintoja. (Lepola 2015, 21.)

Reformi

Reformi uudisti ammatillisen koulutuksen rahoitusta, ohjausta, toimintaprosesseja, tutkintojärjestelmää ja järjestäjäjärakenteita. Se myös yhdisti nuorten ja aikuisten koulutukset yhteenäisiksi opinnoiksi, joka toteutettiin uudella 1.1.2018 voimaan tulleella ammatillisen koulutuksen lailla (Laki ammattilaisesta koulutuksesta 531/2017). Lain ensisijaisena lähtökohtana oli osaamisperusteisuus ja asiakaslähtöisyys. Yrityksissä lisätään oppimista, opiskelijoille suunnitellaan omat opintopolut sekä puretaan sääntelyä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021b). Oppiminen siirtyy enemmän työelämlähtöiseksi, koska tulevaisuuden työtehtävissä tarvitaan moniosaajia hyvällä tietotaidolla ja edellytetään uudenlaista kompetenssia ja ammattitaitoa.

Vuosityöaika

Reformilainsäädäntö muutti opettajan työtehtäviä oleellisesti. Opettajan rooli monipuolistui. Uudessa työaikamallissa huomioidaan kaikki opettajan toimet, jolloin tehdystä työstä saadaan siihen perustuva palkka. Vuosityöaikasopimus tuo ammatilliselle koulutukselle uusia kehittymismahdollisuuksia. (OAJ 2021.)

2 Nykytilanne

2.1 Nykyinen työ ja osaaminen

Olen opiskellut, oman työni ohessa, vuosina 2005-2009 Stadin ammatti- ja aikuisopistossa, silloisessa Helsingin palvelualojen oppilaitoksessa, Elintarvikealan perustutkinnon, sekä kondiittorin- että leipurin ammattitutkinnot näyttötutkintojärjestelmän mukaisesti aikuislinjalla. Yhteistyö opettajien ja opiskelijoiden välillä oli toimivaa ja rentoa. Motivaatio opiskeluun luotiin hyvällä ilmapiirillä ja toimivilla opintokokonaisuuksilla. Opiskeluni myötä heräsi kiinnostukseni alan opettajaksi ryhtymiseen. Opettajaurani alkoi 1.8.2013, josta alkaen olen toiminut Stadin ammatti- ja aikuisopistossa ammatillisena opettajana elintarvikealalla. Olen nähnyt laajalla näkökulmalla, niin opiskelijan silmin kuin opettajan roolissa, Stadin ammatti- ja aikuisopistossa ammatillisessa aikuiskoulutuksessa tapahtuneita eri opetuksen vaiheita. Olen kokenut reformin ja organisaatiouudistuksen tuomat vaikutukset opettajan toimenkuvaan ja työaikaan. Työtehtävissä on tapahtunut paljon muutoksia, ja työajan käyttöä on osattava organisoida.

Opetustyöni alkaessa olin kokonaistyöajassa, jolloin minulle kertyi yli 1650-1700 tuntia lukuvuodessa. Kokonaistyöajassa iltaopettajille maksettiin myös iltalisät. Silloin kuului iltaopettajana OV TES E-osioon, mutta reformin jälkeen tämän osion ammatilliset opettajat yhdistettiin OV TES:n C-osioon. Nykyinen henkilökohtainen vuosityöaikani on 1518 tuntia, eikä iltalisiä makseta. Tuntimäärä on siis vähentynyt, mutta työmäärä kasvanut ja tehtäväni ovat muuttuneet melko lailla. Iltalisien poistumisen myötä on myös palkkani pienentynyt. Reformia ennen työnteko ei ollut niin työtunteihin sidottua, kuin se nykyään on. Työpäivät saattoivat olla 12-13 tuntisia, mutta joskus vain 5 tuntia. Pääsääntöisesti tuolloin niin kuin nykyäänkin annettiin lähiovetusta maanantai - torstai-iltaisin klo 16-21. Aamuisin ja perjantait olivat aikaa seurata opiskelijaa työharjoitteluissa tai arvioida heidän näyttöjänsä alan yrityksissä. Nykyinen työaika ei anna mahdollisuutta seurata opiskelijoiden harjoittelua tai näyttöjä. Arviointikeskustelun voi käydä yrityksessä tekemässä. Koronapandemian aikana tämäkään ei ollut mahdollista, silloin arviointi käytiin puhelimitse.

Stadin ammatti- ja aikuisopiston päiväopettajilla vuosityöaika on 1500 tuntia. Iltakollegoillani tuntimäärä on yli 1600 tunnin, johtuen heidän aikaisemmasta E-osionsa palkkauksesta. Työkäskurannassa työaika kirjataan neljään eri tehtäväkokonaisuuteen; sidottuun, opetukseen ja ohjaukseen, sitomattomaan tai säätelämättömään työaikaan. Sitomaton työaika kohdistetaan opettajan omaan suunnittelu- ja valmistelutyöhön. Sitä voi tehdä missä ja milloin tahansa, kaikki muu työ ovat määriteltyä.

Opiskelijoiden opettaminen ammattiin on työni keskeisin tehtävä. Pidän tärkeänä leipomoalan tietojen ja taitojen jakamisen uusille alan osajille. Näin kädentaitoperinteen säilyminen turvataan ja jatketaan sitä sukupolvesta toiselle. Opettamiseen osana kuuluu opetuksen

suunnittelu sekä raaka-ainetilauksien teko Jamix-ohjelmalla oppilaitoksen keskusvarastoon. Kaikki tuotteet, jotka opiskelijat valmistavat tunneilla menevät oppilaitoksemme myymälään asiakasmyyntiin.

Tiimimme opettajat jakautuvat päivä- ja iltaopetuksessa seuraavasti; päivässä opettajia on 11 ja opiskelijoita n. 220. Illassa opettajia on kolme (syksyllä 21 neljä) ja opiskelijoita n. 110. Iltaopetuksessa ammatillista opetusta on neljä iltaa viikossa (ma-to), perjantaisin opiskelijoilla on etäopetusta tai YTO:jen lähiopetusta. Päiväopetus jakautuu viiteen päivää (ma-pe) kello 8-16 välillä.

Työtehtäviini opetuksen ohella kuuluu opiskelijan henkilökohtaisen opetuksen kehittämissuunnitelman (HOKS) laatiminen yhdessä opiskelijan kanssa. Tällä suunnitelmalla rakennetaan opiskelijalle oma opintopolku, jonka avulla hän suorittaa opintonsa. HOKSissa käydään läpi opiskelijan aikaisemmat opinnot, työkokemukset ja muut opintoihin liittyvät asiat, jotka hyödyntävät opiskelijan opintojen etenemisessä. HOKSia seurataan ja päivitetään aktiivisesti koko opiskelun aikana. Lähiopetus sekä henkilökohtaisen kehittämissuunnitelman laatiminen kuuluvat työaikaseurannassa opetuksen ja ohjaamiseen.

Opettajana hoidan opiskelijoiden koulutusopimusten (KOS) tekemistä ja päivitän heidän arviointejansa oppilashallintojärjestelmä Wilmaan. Ohjaan opiskelijoiden opintoja ja seuraan heidän hyvinvointiansa. Olen myös jatkuvassa yhteistyössä alan yritysten kanssa KOS-harjoittelujen ja näyttöjen tiimoilta.

Opettajan tehtäviini on tullut yhä enemmän hallinnollisia töitä, kokouksia ja työryhmätyöskentelyä. Usein miten kampuksemme henkilöstön kokoukset pidetään kerran kuukaudessa tiis- tai-iltapäivisin kello 14-16. Sen lisäksi järjestetään erillisiä koulutuksia ja kokouksia aamuisin kahdeksan ja kymmenen välillä. Iltaopettajien työaika alkaa normaalista vasta kello 13, eli jos osallistumme näihin kokouksiin tai koulutuksiin, on illan opetus peruttava tai saatava siihen sijainen. Oman tiimimme kokoukset pidetään torstaisin kello 13-15.30. Kokoukset, koulutukset tai muut koulutuspäällikön määräämät tehtävät luetaan sidottuun työaikaan.

Olen osastomme iltaopettajien kontaktihenkilönä jatkuvassa haussa. Vastaan sähköpostin kautta tuleviin hakua koskeviin kysymyksiin, ja ohjaa hakijoita eteenpäin jatkuvaan hakuun. Jatkuvan haun kautta haetaan iltaopintoihin niin elintarvikealan perustutkintoon kuin leipomoalan ammatti- ja erikoisammattitutkintoon. Perustutkinto-opiskelijoiden valinnassa olen osittain mukana. Ammatti- ja erikoisammattitutkinto hakijoista olen valitsemassa haastatteluihin kutsuttavat, ja osallistun opiskelijoiden valintaan. Opiskelijat, jotka eivät tule valituksi, ohjaan muiden tutkintojen hakuihin.

Työhöni kuuluu lisäksi olla tutkinnosta vastaavan opettajan tehtävissä (Tutka-opettaja) yhdessä kollegani kanssa. Tässä toimessa olen päässyt vaikuttamaan elintarvikealan opetuksen

toteuttamiseen ja osaamisen arvioinnin suunnitteluun oppilaitoksessamme. Suunnittelun pohjalla ovat opetussuunnitelmat sekä Leipomoalan perusteet (Elintarvikealan perustutkinto, Leipomoalan ammatti- ja erikoisammattitutkinnot). Keväällä kirjoitimme vuoden 2021 perustutkinnon perusteiden toteutussuunnitelmat/tutkintokortit ja arviointisuunnitelmat tulevaa syksyä varten. Tutkaopettajan työt jatkuvat edelleen. Sekä jatkuvan haun että tutkaopettajan tehtävät ovat säätelemätöntä työaika.

Työviikkoni lähiovetustunnit sijoittuvat maanantaista torstaihin kello 16-21 väliselle ajalle. Työt näinä päivinä alkavat normaalisti kello 13:00, mutta ne voivat alkaa jo aamupäivästä sitomattomalla työllä. Ennen iltaopetusta on siis mahdollista tehdä kolme tuntia muita sidottuun, säätelemättömään tai opetukseen tai ohjauksen liittyviä töitä. Perjantaisin hoidan yhteydenottoja leipomoalan yrityksiin, teen tutkaopettajan työt, ja muut viikolta tekemättä jääneet työt. Seuraavan viikon lähiovetuksen suunnittelu raaka-ainetilauksineen on myös perjantainpäivän työtehtävissä, joita joudun joskus tekemään viikonlopun aikana. Ne kuuluvat sitomattomaan työaikaan.

Usein tuntuu, että aikani ei riitä kaikkeen työhön, joka tulisi suorittaa. Olen huolissani siitä, jääkö minulla tarpeeksi aikaa opiskelijoiden ohjaamiseen. Tiedän tekeväni paljon ylimääräistä työtä, joita en merkitse työaikaseurantaani. Tämä johtuu tunnollisuudestani, mutta osin myös avuliaisuudestani työtovereitani kohtaan.

2.2 Sidosryhmät

Ammatillisena opettajana työskentelen monien sidosryhmien (kuvio 1) kanssa niin oppilaitoksessa kuin oppilaitoksen ulkopuolella. Tärkeimmät sidosryhmät työssäni ovat opiskelijat, opettajat, koulutuspäälliköt, opintotoimisto, oppilaitoksen kahvila-myyvälän sekä keskusvaraston vastuuhenkilöt, muu henkilökunta, hakutoimisto, oppisopimuspalvelut, ja leipomoalan yritykset. Tämän lisäksi on myös muita sidosryhmiä, mm. ammattijärjestöt, elintarvikealan liitot ja jaostot, Opetushallitus, muut leipomoalan oppilaitokset sekä tavarantoimittajat.

Kuvio 1: Elintarvikealan opettajan sidosryhmät

Sisäisiä sidosryhmiä ovat oman kampuksen opiskelijat, opettajat, koulutuspäälliköt, muut oppilaitoksen henkilöt sekä huoltajat. Ulkoisiin sidosryhmiin kuuluvat muiden kampusten opettajat ja henkilökunta, myymälän asiakkaat, oppilaitoksen ruokala (Palmia), leipomoalan yritykset ja -oppilaitokset, It-tuki, hakutoimisto ja oppisopimuspalvelut sekä muut sidosryhmät.

Minulle on tärkeää viedä alan ammattitaitoa eteenpäin opiskelijoille, motivoida ja kannustaa heitä opinnoissaan, sekä seurata heidän edistymistään opintojensa loppuun asti. Opettajan työn onnistumiseksi auttaa hyvät kollegat. Elintarvikealan opettajakollegoiden apu on merkittävä tekijä päivittäisessä työssäni. Heiltä saan tukea ongelmatilanteissa ja heidän ammattitaidonsa antaa lisää vinkkejä omaan opetukseeni. Prinsessantien toimipisteen muiden alojen sekä yhteisten aineitten opettajien kanssa yhteistyö ei ole päivittäistä, mutta oleellista. Lähiesihenkilöni, elintarvikealan koulutuspäällikkö sekä muut Prinsessantien toimipisteen koulutuspäälliköt lukeutuvat keskeiseksi sidosryhmäksi oman työni onnistumiselle.

Lisäksi teen yhteistyötä oppilaitoksemme keskusvaraston henkilökunnan kanssa lähiopetuksen raaka-ainetilausten merkeissä ja kahvila-myymälän henkilökunnan kanssa myynti- ja tilaus tuotteista. Oppilaitoksen henkilökunnasta kone-esimies ja vartijat auttavat työni onnistumisessa.

Sidosryhmistä opintotoimiston opintosuhteerit, opiskelijahuollon henkilöstö sekä erityis- ja S2-opettajat ovat merkittävässä asemassa opiskelijoiden opintojen sujumisessa sekä hyvinvoinnissa. Tuen yhteistyössä heidän kanssaan opiskelijoiden opintojen etenemistä. Opiskelijoiden huoltajat voidaan mainita yhtenä sidosryhmänä. Aikuisten iltaopiskelijoiden huoltajien kanssa

teen melko vähän yhteistyötä, toisin kuin päiväryhmien opettajilla on heidän omien opiskelijoiden huoltajien kanssa. Suurin osa päivällä opiskelevista ovat alle 18-vuotiaita. Iltaopiskelijat ovat täysi-ikäisiä ja useammat perheellisiä. Heidän ”huoltajilleen” on opintojen alussa järjestetty ns. ”kotiväenilta”, johon on kutsuttu ”huoltajina” heidän puolisonsa, lapset tai vanhemmat tutustumaan oppilaitokseen mm. leipomisen merkeissä.

Ulkopuolisista sidosryhmistä erityisiä ovat leipomoalan yritykset. On tärkeää tuntea alan yritysten toimintaa ja henkilöstöä sekä verkostoitua, koska työpaikoilla opiskelijat suorittavat harjoittelunsa ja näyttönsä. Yhteistyötä tehdään myös alan muiden oppilaitosten kanssa.

Ulkoisista sidosryhmistä tärkeimpien joukossa ovat Stadin ammatti- ja aikuisopiston hakutoimisto ja oppisopimuspalvelut. Hakutoimistosta tulevat jatkuvan haun kautta iltaopintoihin valitut opiskelijat. Jonkin verran on myös oppisopimusopiskelijoita, joiden asioita hoidetaan yhteistyössä oppisopimuspalvelujen koulutustarkastajan kanssa.

2.3 Vuorovaikutustaidot

Työssäni joudun päivittäin tekemisiin erilaisten ihmisten kanssa. Sosiaalinen luonteeni helpottaa näitä kanssakäymisiä. Iltaopetuksessa käytämme samoja työtiloja ja raaka-aineita päiväopetuksen kanssa, joten vuorovaikutustilanteet ovat yhteistyön kannalta merkittäviä. Suunnittelemme yhdessä opettajakollegoiden sekä koulutuspäällikkömme kanssa oman osastomme opetusta ja toimintaa aktiivisesti, hyvällä yhteistyöllä. Haluan luoda hyvää yhteishenkeä tiimimme keskuudessa huomioiden kollegoita ystävällisyydellä, avuliaisuudella ja pienillä yllätyksillä. Toimintaani on helpottanut, että osa nykyisistä työtovereistani ovat entisiä opettajiani sekä opiskelutovereita omalta opiskeluajalta. Ilokseni kahdesta entisestä oppilaastani on tullut myös opettajakollegoitani.

Olen luonut hyvät suhteet myös opintotoimiston opintosuhteereihin, YTO- ja muiden alojen opettajiin, opinto-ohjaajiin, S2- ja erityisopettajiin, kahvila-myyvälän ja keskusvaraston vastuuhenkilöihin, kone-esimieheen ja vartijoihin. Ilman heidän asiantuntemustaan ja hyvää yhteistyötä olisi oma työni huomattavasti vaikeampaa. Kun voit olla avuksi toiselle, saat apua itse tarvittaessa.

Opiskelijoiden kanssa yhteistyö- ja opiskelusuhteen luominen alkaa ensimmäisestä tapaamisesta. Minulle on tärkeää luoda heidän kanssaan hyvä ja luotettava ilmapiiri sekä oppia tuntemaan heidät. Mitä paremmin heidät tunnen, sitä helpompi on heitä opettaa ja mm. ehdottaa heille sopivia koulutussopimuspaikkoja harjoitteluihin. Myös heidän ryhmäytymisensä yhteiseksi ja toisiaan auttavaksi ryhmäksi tukee heidän opiskeluaan ja luo verkostoitumista. Opiskelijoita kohtaan olen motivoiva ja tukeva, jotta heidän opintonsa onnistuisivat mallikkaasti. Tästä olen saanut positiivista palautetta niin opiskelijoilta kuin koulutuspäälliköltä. Paras palaute työstäni on juuri opiskelijan antama palaute. Siitä tiedän onnistuneeni työssäni.

Yhteistyö ja verkostoituminen leipomoalan yritysten kanssa on ollut minulle alusta asti tärkeää. Olen luonut useiden yritysten kanssa hyviä yhteistyösuhteita, jotka ovat auttaneet niin omaa työtäni kuin opiskelijoiden opintoja. Olen halunnut tutustua leipomoiden ja konditorioiden toimintaan ja ilmapiiriin, sillä silloin on helpompi ehdottaa opiskelijoille harjoittelupaikaksi yritystä, jossa opiskelijan ja yrityksen henkilöstön kemiat kohtaavat, ja molemmat hyötyvät siitä. Usein olen onnistunut siinä hyvin, ja opiskelija on palkattu yritykseen töihin jo harjoittelujakson aikana.

Vuorovaikutusta on jatkuvasti kehitettävä, ja hyviä käytäntöjä harjoitettava. Aikaisempi työkokemukseni asiakaspalvelualalta ja esimiehenä toimimisesta ennen opettajuutta on ollut minulle hyvää taustaa. Olen voinut hyödyntää saatuja kokemuksia nykyisessä työssäni. Sosiaalisuus, empaattisuus, yhteistyötaidot sekä halu tehdä ihmisille hyvää ovat kasvattaneet minusta sellaisen kuin olen, ja se on kannattanut minua työssäni eteenpäin.

2.4 Kehittäminen

Oman työn kehittäminen ja siinä kehittyminen on jokapäiväistä. Työssäni löytyy paljon rutiinimaisia tehtäviä, mutta päivät voivat olla hyvin sirpalemaisina. Niiden suorittamiseen ja tärkeysjärjestykseen laittamiseen on kehitettävä joustavat ajanhallinnan menetelmät. Aikatauluihin itseni lisäksi vaikuttavat myös Stadin ammatti- ja aikuisopiston organisaatio ja työelämäyhteistyö.

Opettajan oma ammattitaitoa ja pedagogista osaamista on vahvistettava jatkuvasti. Opettajalle on taattava mahdollisuus osallistua täydennyskoulutukseen tai oman ammattitaitonsa kehittämiseen ja uusien trendien oppimiseen. Myös itsenäinen omien taitojen harjoittaminen työn ulkopuolella kehittää ja pitää yllä omaa osaamistaan.

Jotta osaa työskennellä muuttuvassa opetusmaailmassa, on kehitettävä muutoksien mukana. Tieto- ja viestintäteknologisten taitojen hallitseminen kuuluu osana opettajan osaamiseen. Digitalisaatio on vaikuttanut voimakkaasti sekä työhön, opetukseen kuin vapaa-aikaan. Sähköiset oppimisalustat ja niiden hyödyntäminen opettamisessa on opettajalle tärkeää, jatkuvaa osaamisen kehittämistä tarvitaan. Verkostoituminen kehittyy ja sen merkitys kasvaa koulutusorganisaatiossa ja opettajan työnkuvassa.

Itseni kehittämisessä iso tavoite on oppia sanomaan ”ei”. Kilttinä ja ristiriitatilanteita välttävänä henkilönä suostun liian usein auttamaan ja tekemään muiden töitä. Näin omat työni jäävät tehtäväksi myöhempänä ajankohtana. Tämä vaikuttaa tehtävieni aikatauluttamiseen ja työstressin vähentämiseen. Anna Perho kirjassaan *Antisäästäjä* (2017, 42-48) luonnehtii tällaista negatiivisilta tunteilta tai konfliktilta välttävää persoonaa sählääjäksi. Sähläri torjuu harvoin tai ei uskalla sanoa ei häneltä pyydytyistä tehtävien tekemisestä, koska pelkää vastapuolen loukkaantuvan tai suuttuvan kieltäytymisestä. Sähläjä on heikko ajankäyttäjä, eikä

osaa laittaa tehtäviä asioita tärkeysjärjestykseen. Tämän vuoksi sähleri tekee kaikkea pelä-
ten, onko tehnyt tarpeeksi.

Sählääjän vastakohtaa kutsutaan selkeyttäjäksi, joka valitsee työtehtävänsä, eikä yritä olla
kaikille mieliksi. Selkeyttäjä osaa priorisoida tehtävänsä ja nauttii työnsä tekemisestä. Sel-
keyttäjä on hyvä ajankäyttäjä, joka usein suorittaa vähän, mutta pääsee oikeisiin päämääriin.
(Perho 2017, 42-48.)

Mitä laajempi käsitys on opettajan työstä, on sitä laajemmat eväät omaan ja työyhteisön ke-
hittymiseen. On ymmärrettävä opettajuuteen liittyvät taustatekijät, jotka vaikuttavat amma-
tillisen koulutuksen järjestämiseen, kuin myös opettajan työhön. Myös toisten työn tuntemi-
nen ja ymmärtäminen luo keskinäistä luottamus pohjaa työyhteisöön. Samalla on mahdollisuus
parantaa ja yhtenäistää koko osaston toimintaan, sekä ehkäistä opettajien työuupumusta.

Työturvallisuuslaki velvoittaa työnantajan perehdyttämään uuden opettajan organisaatioon ja
työtehtäviin. Hyvä perehdytys vaatii kirjallisen perehdytys suunnitelman. (Työelämään.fi
2021.) Tuntiessa opettajan työn ja taustan mahdollistaa se myös kattavan ja suunnitelmalli-
sen perehdyttämisen prosessin, laadukkaana perehdyttämisen suunnitelman sekä perehdytysoppaan
kehittämisen niin vanhoja kuin uusia opettajia sekä sijaisopettajia varten.

2.5 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyöllä selvennän ammatillisen opettajan työhön kuuluvia tehtäviä, ajan käyttöä
sekä opetuksen taustalla olevia toimintoja, jotka ohjaavat opettajana toimimista. On tunnet-
tava opettajan roolin tausta, jotta työt sujuisivat hyvin. Tämän pohjalta tavoitteena on kehit-
tää ja resursoida oma työaikani riittäminen kaikkiin ammatillisen opettajan työtehtäviin.
Työni koostuu mm. opettamisesta, hallinnollisista tehtävistä, työpajoista ja kokouksista. Työ-
viikko on suunniteltava järkevästi, että löytyisi selkeä työnjako kaikkien tehtävien kesken. Ai-
kataulu muuttuu päivittäin, ja viikon työtehtävät sen mukaan. Myös oman substanssiosaami-
sen kehittämistarpeet olisi tiedostettava. Henkilökohtaisena tavoitteena on saada rohkeutta
kieltäytymään ylimääräisistä ja odottamattomista työtehtävistä.

Toisena tavoitteena on avata iltaopettajien työnkuvaa esihenkilöille ja opettajille. Osalla
opettajista ei ole mielikuvaa tai eivät tiedä, miten iltaopettaja työskentelee. Tavoitteena on
muuttaa heidän asennettansa iltaopettajia sekä iltaopettajuutta kohtaan. Opinnäytetyölläni
on myös tarkoitus kehittää ja parantaa elintarvikealan opettajien yhteisiä käytänteitä, nostaa
yhteistyötä ja me-henkeä. Opettajan työ muuttuu koko ajan, ja tulevaisuuden työnkuva voi
olla mitä tahansa. Työhyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden tärkeys työnteossa korostuu jatkuvasti.

Opettajana toimiminen on varsinainen tietojen ja tavoitteiden viidakko. Enää ei riitä oman
amatillisen osaamisen opettaminen. On tunnettava opettamisen taustalla vaikuttavat lait,

määräykset, säännöt, perusteet ja muu tavoitteet. Opettajan on perehdytettävä itseään jatkuvasti. On sisäistettävä uutta informaatiota, ja uusia muutoksia nopeassa tahdissa. Uudet elintarvikealan opettajat tarvitsevat kunnan perehdyttämisen töidensä alkaessa. Kolmantena opinnäytetyöni tavoitteena on saada uuden opettajan perehdyttämiseen tarvittavaa tietopohjaa. Sen avulla voidaan kehittää osastomme perehdytystä laadukkaaksi ja suunnitelmalliseksi perehdytysprosessiksi.

3 Päiväkirjaraportointi

3.1 Viikko 1 (31/2021)

Ensimmäinen viikko orientoidun työhöni loman jälkeen, ja valmistaudun opiskelijoiden paluuseen opintojensa pariin. Syyslukukauden oman työjärjestyksen laatiminen ja työtilojen varaaaminen on ensimmäisten tehtävien joukossa. Samalla työaikaseurannasta tarkistan omien työtuntien riittävyyden. Viikon aikana on suunniteltava aikataulu opiskelijoiden HOKS-keskusteluihin, selvitettävä heidän lomansa aikana suoritettuja harjoitteluja, valmistella KOS-sopimuksia uusiin harjoitteluihin, suunnitella lähiovetusta, tilata raaka-aineita, ja selvittää uusien opiskelijoiden asioita. Lisäksi on henkilöstö- ja tiimikokouksia. Analyysin kohteena on opettajan vuosityöaika ja sen jakautuminen tehtäväkokonaisuuksiin. Vuosityöajassa seurataan työtuntien riittävyyttä. Tehtyjen työtuntien mukaan lasketaan opettajan palkka.

Maanantai 2.8.2021

Loma loppui ja työt alkoivat. Ensimmäinen työpäivä oli orientoitumista syyslukukauden alkamiseen. Alun perin oli tarkoitus aloittaa jatkavien iltaryhmien opintoja heti lähiovetuksella, mutta edellisellä viikolla kollegani ja koulutuspäällikön kanssa pidetyn keskustelun päätöksinä, sovimme, että siirrämme aloitusta parilla päivällä. Ja vielä on epäselvää, miten ovetusta tullaan jatkamaan kiihtyneen koronatilanteen vuoksi. Siihen ratkaisua odotetaan saata vaksi loppuviikosta. Viime viikolla ilmoitimme opiskelijoille heillä olevan kaksi ensimmäistä päivää itsenäistä opiskelua etätehtävän merkeissä. Sain myös tietää viime viikolla koulutuspäälliköltämme, että tänään olisi tiimimme aloituskokous klo 12:00, mutta itse jouduin olemaan siitä pois toisen koronarokotusaikani johdosta.

Olin aloittanut päiväni kotona klo 10:00 lukemalla sähköpostejani. Vastasin niihin saman tein. Lisäksi hoidin opintotoimiston kanssa sähköisesti muutamia opiskelija-asioita, joita olin sähköpostitse sekä kännykkä- ja WhatsApp-viestein saanut lomani aikana.

Työpaikalleni saavuin klo 13:00 jälkeen. Oli mukava nähdä työtovereitani, ja kuulla heidän lomakuulumisiaan. Lisäksi koulutuspäällikkömme priiffasi minut aloituskokouksen asioista. Aloitus työn tekoon oli rento. Oma työpiste oli siinä siistissä kunnossa, johon se jäi odottamaan

minua lomani alkaessa. Kannettava tietokoneeni sulautui hyvin telakkaan ja aukeni loistavasti. Ensimmäisenä tehtävänä oli kirjoitettava opiskelijalle koulutussopimus harjoittelua varten. Siihen oli tehnyt edellisellä viikolla taustatyötä ilmoittamalla Primus Stadille uudesta koulutussopimuspaikasta, jonka he kirjasivat Wilma-tietojärjestelmään. Jokainen harjoittelu- paikka pitää löytyä järjestelmästä, jotta sopimuksen pystyy tekemään. Yritystiedot löydettyäni kirjasin järjestelmään yrityksen työpaikkaohjaajien nimet ja yhteystiedot. Tämän jälkeen hain järjestelmästä opiskelijan tiedot, ja pääsin tekemään koulutussopimuksen valmiiksi.

Tämän päivän tehtäviini kuului myös tulevan syyslukukauden lukujärjestyksen tarkastaminen iltaopetuksien suhteen. Samalla tein alustavaan tarkastelua omien työtuntieni riittävydestä tälle syksylle. Sitomattomien tuntien suhteen olen huolissani, ne eivät tule riittämään koko lukukautta.

Lukujärjestyksiin liittyi myös oman ryhmäni etätehtävän luominen kahdelle ensimmäisellä opetusillalle. Tämän viikon lähiopetuksen aiheena oli suunniteltu tuotekehitys leipomoalalla, joten etätehtävä liittyi siihen. Löysin tietokoneeltani materiaalia tuotekehityksestä, jonka jaoin opiskelijoille sähköisesti. Samalla annoin heille tehtäväksi etsiä tavallisen yksinkertaisen reseptin, jota aletaan muokkaamaan ja kehittämään kahden ja puolen viikon aikana. koska tehtävä on melko laaja, oli minun muutettava lukujärjestykseen viikolle 33 lähiopetuksen aiheeksi tuotekehittelyä ennalta suunnitellun viikon tilalle.

Loppuilltapäivä meni opiskelija-asioiden hoidossa. Lähetettyäni etätehtävän opiskelijoille, selvitin muutaman vielä valmistumamassa olevan opiskelijani opiskelutilanteet ja sovin tapamista heidän kanssaan. Sen lisäksi muutama opiskelija palaa keskeytykseltä, joten heidänkin opintoasiansa oli saatava ajan tasalle mm. opintojen aloituspäivät ja opiskelijatunnusten hoitaminen. Lopuksi selvitin alkavien perus- ja ammattitutkinto-opiskelijoiden tilannetta opiskelupaikan ottamisessa.

Lopuksi ajattelin vielä käydä läpi iltaryhmien nimelistat ja oppilasmäärät taulukkoon, mutta kello olikin jo 17:45, joten päätin jättää sen työn huomiseksi. Se helpottaa myös pukukaappilistausta, joka odottaa myös huomiseksi työlistalla. Päivän päätteeksi kirjasin tämän päivän työtunnit työaikaseurantaan.

Illalla sain vielä viestejä opiskelijoilta WhatsApp-viestejä koskien tämän viikon iltatunteja. Osa on harjoittelussa, joten heillä ei ole opetusta, eikä myöskään etätehtävää. Lisäksi tuli sovittua opiskelijatapaamisia tälle viikolle. Työpäiväni periaatteessa päättyy normaalisti klo 21:00, joten siihen asti olen työasioissa tavoitettavissa.

Tiistai 3.8.2021

Työpäiväni alkoi klo 8:00, koska tänään ei vielä ollut iltaopetusta. Päivä alkoi sähköpostiviestien lukemisella ja niihin vastaamalla. Sen jälkeen ryhdyin päivittämään iltaopiskelijoiden nimilistoja ja määriä. Elokuussa meillä on 85 iltaopiskelijaa, ja lokakuussa määrä kasvaa vielä noin 25 opiskelijalla. Tätä joukkoa ohjaavat viisi opettajaa, joista kaksi vuorottelevat vuoro-
viikoin iltaopetuksessa

Kun olin saanut päivitettyä listauksen, ja aamukahvit oli juotu, aloitin pukukaappilistauksen päivityksen. Olimme koulutuspäällikön kanssa läpikäyneet kaappien jaon, ja sovimme, että käyn läpi opiskelijaryhmittäisen jaon kollegani kanssa. Tiedostoista printtasin itselleni edellisen lukuvuoden pukukaappilistat, ja kävin lisäämässä listoihin uudet pukukaapit, jotka tulleet keväällä täydennykseksi. Muokkasin pukukaappilomakkeet uudelleen, ja lähdin vielä tarkistamaan, ettei listoissa olisi virheitä. Mennessäni tarkistuskäynnille, esittelin uudet listat parille kollegoilleni, jolloin he kertoivat minulle, että eilisessä aloituskokouksessa olivat he ottaneet tehtäväkseen pukukaappien jaon. Tätä ei ollut minulle kerrottu eilisen kokouksen päätöksistä, joten olin tehnyt turhaan kolmen tunnin työn. Näin tiedonkulku pätkiin, sekä työmotivaatio kärsii.

Ruokatunnin jälkeen kävimme kollegani kanssa jatkuvan haun kautta tulleita hakemuksia leipomoalan ammatti- ja erikoisammattitutkintoon. Suurimmalla hakijoista ei ollut edes alan perustutkinto, joten ohjasin heidät hakemaan elintarvikealan perustutkintoon. Yksi hakijoista pyydettiin haastatteluun ammattitutkintoa varten. Pyysimme myös opinto-ohjaajaa ottamaan yhteyttä erääseen hakijaan, jolla oli vielä kesken perustutkinto, että hän tulisi suorittamaan sen loppuun. Ilman sitä tutkintoa tai alan työkokemusta ei ammattitutkintoa pääse suorittamaan.

Iltapäivällä osallistuin Teamisin kautta Kampus kolmen ja neljän yhteiseen henkilöstökokoukseen. Kokouksen aiheena oli opintojen aloitus syksyllä 2021, tarkemmin oppivelvollisuuden laajentuminen ja maksuttomuus oppilaitoksessa. Rehtorin Powerpoint-esitys keskittyi aloittaviin opiskelijoihin, ja siihen miten toimitaan opiskelujen aloituksessa sekä miten tarkastetaan, kuuluuko opiskelija maksuttomuuden piiriin. Lisäksi ohjeistettiin, kuinka toimitaan, jos opiskelija ei ole ilmaantunut paikalle. Kokous herätti osallistujissa hyviä kysymyksiä ja ajatuksia. Itselleni jäi kuitenkin taas tunne, että ohjeistus oli tehty päivässä aloittaville opiskelijoille, joten ohjeistus on sovellettava aloittaville iltaopiskelijoille.

Tunnin kestäneen kokouksen jälkeen aloitin syyslukukauden työjärjestyksen päivittämisen Wilmaan. Se on koulunkäynnin, opiskelun ja oppimisen tuen ohjelma, josta löytyvät mm oppilastiedot, tuntimerkinnät ja poissaolot, HOKSIt, ohjaus ja tuki jne. Aloitin kirjaamaan Wilmaan syksyn työviikolle lähiopetus-, opiskelijaryhmä- ja työtilatiedot. Nämä kirjasin meidän kolmen iltaopettajamme osalta.

Päivä alkoi olla jo pulkassa, joten osa kirjaamisesta jäi huomiseksi tehtävälisalle. Huomiseksi jäi pukukaappien nimeämiset, orientaation suunnittelua sekä opiskelijoiden keskustelua opintojen suorittamisesta. Lisäksi huomenna alkaa ryhmälläni iltaopetus.

Keskiviikko 4.8.2021

Aloitin töiden teon jo kotona yhdeksän aikaan, kun muistin, että piti lähettää tärkeä sähköposti liittyen opiskelijoiden yhteisten tutkintojen osien suorittamisiin. Samalla tuli luettu sähköpostit, ja antaa vastaukset niihin. Tähän meni noin kaksikymmentä minuuttia sitomatonta työaikaani.

Prinsessantien toimipisteelle saavuin pari minuuttia vaille 11, ja olin hoitanut sähköpostit jo kotona, pystyin aloittamaan päivän työt pukukaappien merkitsemisellä opiskelijoille. Tarkistin kaappien kunnon ja nimilaputin ne. Jokainen opiskelija tuo oman lukon kaappiinsa, poikkeuksena maksuttomaan opetukseen kuuluvat opiskelijat. Heidän kaappinsa ovat tietyssä tilassa ja he saavat lukon koulun puolelta. Ammattiopiskelijoiden kaappeja ei vielä merkinnyt, koska heidän opintonsa alkavat vasta kahden viikon kuluttua, ja valittujen listaan voi mahdollisesti tulla vielä uusia opiskelijoita.

Seuraavaksi jatkoin eilen aloittamaani työjärjestyksen kirjaamista, mutta sekin jäi vielä kesken, kun työkollegaani saapui töihin, ja lähdimme lounaalle. Lounasaika ei ole työaikaa, mutta yleensä siinäkin tulee käytyä läpi työasioita. Puolen tunnin ruokailun jälkeen, klo 13:00, jäin odottamaan pääoville hakijaa haastatteluun, koskien hakua uuteen illassa aloittavaan perustutkintoon. Tämä prosessi alkoi kesäkuussa juuri ennen lomalle lähtöni. Mukana haastattelussa oli tästä iltaryhmästä vastaavat opettajat. Haastattelu sujui hyvin, ja päätimme hakijan hyväksyttävän opiskelemaan leipuri-kondiittoriksi. Hoidimme opiskelijan kanssa paperiasiat, ja toimitin hakemuksen koulutuspäällikölle ja rehtorille hyväksyttäväksi.

Tämän prosessin jälkeen tarkistin vielä, oliko opintos sihteeri saanut tulostettua jatkavien opiskelijoiden opiskelutodistukset sekä HSL-alennuslippulomakkeet heille illaksi jaettavaksi. Ei ollut vielä tehnyt. Sen lisäksi piti aloittaa yhdessä kollegan kanssa suunnittelemaan illan orientaation runko ja siihen liittyvä materiaali. Tähän työhön oli aikaa noin 45 minuuttia, sillä olin sopinut HOKS-keskustelun valmistuvan opiskelijani kanssa hänen YTO-opinnoistaan. Opiskelija oli kuitenkin etuajassa, joten orientaation suunnittelu siirtyi jälleen eteenpäin.

Opiskelijalla oli selkeät suunnitelmat opintojensa suorituksiin, ja hän oli ollut yhteydessä puuttuvien YTO-aineiden opettajiin. Pyysin häntä olemaan yhteydessä minuun, miten opinnot etenevät, ja lupasin myös seurata niiden etenemistä. Oli lopuksi mukava saada opiskelijalta positiivista palautetta opintojen motivoinnista sekä tukemisesta. Se on paras kiitos omalle työlleen.

Ennen illan orientaation alkamista kävimme kollegan kanssa läpi illan aiheet, tulostimme lukujärjestykset ja opiskelijalistat. Opintotoimistosta haimme opintotodistukset ja HSL-lomakkeet. Lähetin vielä opiskelijoille WhatsApp-viestinä tiedon, missä tilassa aloitamme, ja ettei työvaatteita tarvitse vaihtaa. Osan opiskelijoista tapasimme ruokalassa, jossa heillä on mahdollisuus ennen tunnin alkua käydä syömässä.

Orientaatioon osallistui kaksi jatkavaa ryhmää, toinen aloittanut keväällä ja toinen syksyllä 2020. Itse toimin jälkimmäisen ryhmän omaopettajana. Aluksi koulutuspäällikkö kävi esittelemässä tervehdyksensä. Molemmille ryhmille pidimme aluksi yhteisen infon muuttuneista asioista, mm Wilmassa tapahtuneista muutoksista. Sen jälkeen siirryin oman ryhmäni kanssa toiseen tilaan jatkamaan infoiltaa.

Paletti-luokassa aluksi kävimme läpi kesän kuulumisia. Osa oli ollut alan kesätöissä, osa suorittanut mielenkiintoisia prosesseja ja osa oli KOS-harjoittelussa, joista osa tehnyt näyttönsä, ja osalla vielä edessä. Arviointikeskusteluja siis tiedossa, osa jo aikataulutettu, osalle vielä löydettävä aika. Oli mukava taas nähdä opiskelijat innokkaina, mutta samalla epäileväisenä. Koronatilanteen kasvaessa mahdollisuus lähiopetuksen muuttuminen etäopetukseen suurenee. Heillä on ollut huolena ollut vähäinen lähiopetus viime lukuvuoden aikana, ja tarpeellisen tietotaidon saanti tulevia harjoittelujaksoja varten. Mahdollisia opiskelujen keskeyttämistäkin on ilmassa, jos etäopetus lisääntyy. Opettajana tuo kuulostaa ikävältä, mutta myönnän itsinkin pandemian aiheuttaman lähiopetuksen puutteen. Leipuri-kondiittorin ammattia on vaikea opettaa etänä tietokoneen välityksellä.

Illan ohjelmaan kuului syyslukukauden lukujärjestyksen läpikäynti, ja sen myötä opiskelijat enemmän odottivat lähiopetuksen toteutumista. Kävimme läpi myös tämän viikon annettua etätehtävää, jota työstetään kaksi seuraavaa viikkoa työsalissa. Opiskelijat saivat varata ajan HOKS-keskusteluun, jotka olin alustavasti varannut kalenteristani. Illan lopuksi tarkastin vielä opiskelijoilta muuttuneet yhteystiedot ja jaoin heidän opiskelutodistuksensa sekä HSL-lomakkeet. Muutama opiskelija halusi vielä keskustella kanssani opinnoista tai tehtävästä. Lopuksi kirjasin läsnäolleet listaan. Työpäivän päätteeksi laitoin sähköpostiviestiä opintosihteerille sekä opiskelijoille. Vielä kotiin tullessani, sain vastauksia opiskelijoilta

Torstai 5.8.2021

Torstaina jälleen aloitin työt klo 11 .00 sähköpostiviestien lukemisella ja niihin vastaamisella. Postia oli tullut opiskelijoilta, koulutuspäälliköltä ja opintosihteeriltä. Olin ajatellut, että sähköpostityöt veisivät ajastani puolien tuntia, ja sen verran aikaa meni. Tämän jälkeen ryhdyin taas kirjaamaan Wilmaan työjärjestyksen tietoja. Tätä ehdin tehdä puoli tuntia, kun oli jo lounaan aika.

Ruokatauko meni 15 minuutissa, koska oli vielä monia tehtäviä tehtävänä ennen ETE:n tiimikokousta. Juoksujalkaa kiirehdin opintotoimistoon, jossa kävimme opintosihteerin kanssa muuttaman opiskelijan HSL-lomaketietojen uusimisen. Lisäksi teimme opiskelijalle todistusta opintojen etenemisestä. Samalla kertaa opinto-ohjaaja toimitti ilmoituksen uuden opiskelijan hyväksymisestä jatkamaan opiskeluaan elintarvikealan perustutkinnon iltaryhmään.

Klo 13:00 alkoi ETE:n tiimikokous. Tiimikokouksien vetovastuut ovat tiimimestareille sekä koulutuspäälliköllä. Sen lisäksi on kiertävä sihteeritys tiimiläisten kesken. Kokouksessa käsitellään akuutit asiat ja mahdolliset koulutukset tai muut infot. Tällä kertaa aiheena olivat opiskelijamäärät, sekä koko Stadin ammatti- ja aikuisopiston henkilöstöä koskevat koulutukset. Jälleen on kalenteri täyttymässä koulutuksilla tai työpajoilla. Marraskuussa jatkuu seitsemännen kerran Pedabooster-valmennus, ja lisäksi siitä erillisenä koulutuksena toteutettava Digitaalinen saatavuus.

Kaikkein nopeinta toimintaa tarvitaan Tuotteistamisohjelman käynnistyksessä. Jokainen opetushenkilö osallistuu kaksiosaisella ennakkotehtävällä tähän projektiin. Ennakkotehtävä on oltava valmis ensi viikon keskiviikkoon mennessä, jolloin se kootaan yhteen oman tiimin kesken. Sen jälkeen on osallistuttava ideointityöpajaan elokuun viimeisellä viikolla. Paras aika osallistua pajaan on ennen opetuksen alkua klo 14:00, mutta paja loppuu klo 16 ja opetus alkaa klo 16, joten päivä on taas suoraa lentoa ohjelmasta toiseen.

Kokouksen lopuksi kävimme vielä koronaan liittyviä asioita, kokousaikataulua, ja tulevia tapahtumia. Tiedossa on iltaopetuksen peruuttamisia, koska tapahtumien aikatauluja on suunniteltu päiväopetuksen mukaan.

Kokous päättyi klo 15:00, joten minulle jäi aikaa tunti aikatauluttaa kokouksesta saatujen koulutuksien tiedot kalenteriini, vastata opiskelijoiden WhatsApp-viesteihin ja valmistautaa illan lähiopetukseen. Onneksi olimme sopineet kollegan kanssa pitävämme yhteisen lähiopetuksillan, jossa ryhmämme yhdessä järjestivät leipomotyösalit käyttökuntoon ensi viikon opetuksia varten. Ilta sujui tehokkaasti, ja vaikka emme aloittaneetkaan vielä leipomaan, olivat paikalla olevat opiskelijat tyytyväisiä illan ohjelmaan. Koulutuspäällikkömmekin kävi meitä tapaamassa, samalla keskustelimme sijaisen hankkimisesta viikolle 33, jolloin meillä on tarve ylimääräiselle opettajalle. Hän suostui sijaisen hankkimiseen ja pyysi minua hoitamaan sen. Hoidin asian illan aikana ja sain sijaisen siksi viikoksi.

Kotiin päästyäni tein vielä sitomattomana työnä ensi viikon tuotekehitysteeman raaka-ainetilauksen. Opiskelijoiden piti toimittaa minulle raaka-ainetilauksensa. Jotta saamme raaka-aineet tarvitsemalle päivällä, on raaka-ainetilaus tehtävä ennen klo 10:00 yksi arkipäivä, joidenkin raaka-aineiden kohdalla kaksi päivää ennen tarvetta. Illan opetuksessa meillä ei ole samanlaista mahdollisuutta käydä hakemassa puuttuvia raaka-aineita keskusvarastosta, kuten päiväopetuksessa. Tilaus tehdään keskusvarastoomme JAMIX-keittiöjärjestelmän kautta.

Perjantai 6.8.2021

Olin sopinut koulutuspäällikön kanssa, että hoidan perjantapäivän etänä. Näin sain kotona tehdä rauhassa viikon aikana kesken jääneet työt sekä tarkistaa ja antaa palautetta opiskelijoiden tehtäviin, jotka ovat odottaneet lukemista. Päivä alkoi sähköpostien lukemisella. Opintosihteeriltä oli tullut parille opiskelijalle ATK-tunnukset, jotka lähetin heille eteenpäin. Vastasin myös pariin muuhunkin viestiin ja laitoin koulutuspäällikölleni kyselyä ensi viikolle tarvittavasta vapaapäivästä henkilökohtaisesta syystä johtuen. Pääsin viimein myös työstämään viimeiset työjärjestysmerkinnät Wilmaan

Loppupäivä menikin opiskelijoiden tehtävien palautusten lukemisessa ja niihin palautteiden antamisessa. Tehtävät koskivat opiskelijoiden opiskelija - ja urasuunnitelmavalmiuksiin, kuu- luvat osana YTO-opintoja. Nyt oli aikaa ja rauhaa keskittyä niihin. Tehtävävastauksissa oli myös ajatuksia opetuksesta ja oppimisesta, joten niistä sain myös itselleni ajatuksia opetuksen toteuttamiseen ja kehittämiseen.

Päivän aikana tuli myöhäisiä raaka-ainetilauksia ensi viikon tehtävään, mutta onneksi olin etukäteen varmistanut sen tilausta tehdessäni. On siellä muutama opiskelija, jotka eivät ole lähettäneet raaka-ainetoiveita minulle, saati suunnitellut tehtävää. Ensi viikolla sen näkee, miten he aikovat toimia. Päivän päätteeksi tarkistin vielä sähköpostit sekä päivitin näyttöjen arviointilomakkeet ensi viikon näyttöjä varten ja varmistin yrityksiltä arviointiajat. Myös koulutuspäällikkö oli vastannut myönteisesti vapaapäivätoiveeseeni, jonka johdosta jouduin siirtämään opiskelijan kanssa sopimani HOKS-keskustelun.

Tämä viikko oli kokonaisuudessaan orientoitumista työhön. Se toi jo esille työaikataulun järjestämisen tärkeyden, mihin edesauttaa hyvät tiedonkulku ja yhteistyö. Myös työmotivaatiolla on oma osuutensa työn sujuvuuteen. Ehkä itselläni oli vielä mieli lomalla, mutta tulevat viikot alkavat olemaan työntäyteisiä. Tiimikokous jo herätteli tuleviin haasteisiin. Kunhan vaan Covid 19-pandemia ei kiihdy ja sotke opetuskuvioita.

Viikon 31 analyysi

Vuosityöaikaan siirryttiin reformin lakimuutosten takia. Yhtenä syynä siirtymiselle oppitunteihin perustuvasta opetusvelvollisuustyöajasta vuosityöaikaan johtui ammattikoulujen oppituntikäsitemin poistumisesta uudesta lainsäädännöstä. Myös tarve yhdenmukaistaa ammatillisten opettajien sopimuksia oli toinen tekijä vuosityöaikaan siirtymiselle. (Manner 2021, 26-27.)

Opettajan palkka vuosityöajassa määräytyy tehtyjen työtuntien perusteella. Opettajan vuosityöaika voi olla 1500-1700 tuntia vuodessa. Vuosityöaikasuunnitelma kattaa kaikki opettajan työtehtävät; oppitunnit, suunnittelun, tenttien ja tehtävien arvioinnin, kokoukset,

tapaamiset, ohjauksen ja koulutukset. (Wisma 2021.) Kaikki tehtävät ovat keskenään samanarvoisia, kertoimia ei ole käytössä.

Työtehtävät voidaan jaotella neljään tehtäväkokonaisuuteen: Opetus ja ohjaus, Muu sidottu työaika, Säätelemätön työaika ja Sitomaton työaika (Kuvio 2). Näiden kokonaisuuksien alle voidaan tarkemmin merkitä koko vuodeksi suunnitellut työt sekä tiedossa olevat koulutukset tai muut poissaolot. Vuosityöaikasunnitelmassa ja työajanseurannassa yksi tunti on 60 minuuttia. Lounas-, kahvi- ja muut tauot eivät ole työaikaa. Sidottua työtä ei saa tehdä kahdeksaa tuntia enempää päivässä, mutta yli kahdeksan tuntia voi tehdä töitä, jos osa on sitomaton työtä. (Seuranta- ja arviointiryhmä 2021.) Työaikaseuranta on opettajan ”kellokortti” tekemistään töistä.

Työaikasunnitelman tehtäväkokonaisuudet:

<p>Opetus ja ohjaus</p> <p>Sisältää muun muassa seuraavat opettajan sidotulla työajalla tehtävät työtehtävät:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opetus ja opiskelijoiden ohjaus, myös sijaistukset ja työpaikalla tapahtuva ohjaus • Hoksien laadinta, henkilökohtaistaminen sekä osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen • yhdessä opiskelijan kanssa • Opiskelun etenemisen seuranta ja tuki yhdessä opiskelijan kanssa, myös opiskelijaa koskevat palaverit • Opetuksen ja ohjauksen valmistelutoimet • Osaamisen arviointi yhdessä opiskelijan kanssa sekä opettajien yhteisarviointi
<p>Muu sidottu työaika</p> <p>Sisältää muun muassa seuraavat opettajan sidotulla työajalla tehtävät työtehtävät:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutkinnon osien toteutussuunnittelu ym. pedagoginen yhteissuunnittelu • Opetuksen, ohjauksen ja osaamisen arvioinnin yhteissuunnittelu • Työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen liittyvät matkat ja siirtymät työpäivän aikana • Tilojen, materiaalien, laitteiden ja välineiden ylläpito • Henkilöstö-, tiimi- ym. kokoukset • Oppilaitoksen/kampuksen/oppimisyhteisön/tiimin yhteinen kehittäminen ja koulutukset • Esimiehen kanssa sovittu henkilökohtainen osaamisen kehittäminen • Kehittämis- ja projektitehtävät ja muut erikseen sovittavat tehtävät
<p>Sitomaton työaika</p> <p>Sisältää muun muassa seuraavat opettajan sitomattomalla työajalla tehtävät työtehtävät:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opetuksen, oppimisen ohjauksen ja osaamisen arvioinnin suunnittelu ja valmistelu, myös sijaistusten ja työpaikalla tapahtuvan oppimisen osalta • Yhteisiin kokouksiin ja yhteistyöhön valmistautuminen, ”ennakkotehtävät” ja jälkikäteen tehtävät työt • Osaamisen arviointi, arviointien kirjaaminen • Suunnittelu-, valmistelu- ja kirjaamistehtävät, esim. tosit, hoksit, ostut • Yhteydenpito opiskelijoihin, huoltajiin ym. yhteistyötahoihin • Osaamisen kehittämiseen ja ylläpitoon liittyvä itsenäisesti suoritettava työ • Itsenäisesti suoritettavat kehittämis-, projekti ym. erikseen sovitut tehtävät
<p>Säätelemätön työ</p> <p>Sisältää muun muassa seuraavat opettajan säätelemättömällä työajalla tehtävät työtehtävät:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiimimestarin tehtävät • Hanke- ja kehittämistyö • Vastuutehtävät • Sidosryhmäyhteistyö • Oman osaamisen kehittäminen (esimerkiksi esimiehen hyväksymä omaehtoinen koulutus)

Kuvio 2: Stadin ammatti- ja aikuisopiston työaikasunnitelman tehtäväkokonaisuudet (Seuranta- ja arviointiryhmä 2021)

Ennen uuden lukuvuoden alkamista on opettajan yhdessä koulutuspäällikön kanssa suunniteltava työsuunnitelma, jossa määritellään työn sisältö ja määrä sekä vapaajaksojen ajankohdat. Koulutuspäällikkö vahvistaa suunnitelman, jonka opettaja tarkistaa ja hyväksyy allekirjoituksellaan. (Seuranta- ja arviointiryhmä 2021.) Koulutuspäällikkö siirtää työsuunnitelman opiskelijatietojärjestelmä Primuksen rekisteriin. Sieltä tiedot välittyvät Kurreen eli opetusjärjestelyiden suunnitteluohjelmaan. Opettaja kirjaa päivittäiset työtuntinsa Wilman työseurantaan. Koulutuspäällikkö seuraa toteutuneita työtunteja esim. kuukausittain tai neljännesvuosittain. (Wisma 2021.)

Työsuunnitelman lisäksi on koulutuspäällikkö etukäteen kirjannut Kurren tiedostoon opettajan opetettavat tutkinnot. Opettajalle tiedot löytyvät Wilmasta, josta hän hakee ne omaan lukukauden työjärjestykseen. Samalla kirjauksella opettaja voi tehdä työtilavaraukset. Kun työjärjestys on tehty, kirjaa opettaja opiskelijat näille lähiovetustunneille. Tällöin opiskelijat näkevät Wilmasta työjärjestyksen, opettajan ja työsalin. Opettajat kirjaavat Wilmaan opiskelijoiden läsnäolot lähiovetukseen osallistumisesta.

Oma vuosityöaikaani 1518 tuntia. Se oli jaettu seuraavasti eri tehtäväkokonaisuuksiin; sidottu työ 200 tuntia, opetus ja ohjaus 788 tuntia, sitomaton työ 330 tuntia ja säätelemätön työ 200 tuntia. Viikoittainen tuntimääräni on keskimäärin 37,5 tuntia, joka päivittäin olisi 7,5 tuntia.

3.2 Viikko 2 (32/2021)

Tämän viikon ohjelmassa aloitan ryhmäni henkilökohtaistamiskeskustelut sekä hoidan näyttöjen arviointi- ja palautuskeskusteluja. Lähiovetukset illassa alkavat jatkavilla ryhmillä. Viikon aikana valmistelen opiskelijoiden opintoihin liittyvää materiaalia. Lisäksi vierailemme opiskelijoiden kanssa opintokäynnillä jäätelötehtaalla. Tiimikokouksessa on kiertävä sihteeriys ja tällä viikolla oli minun vuoroni olla sihteeri. Opettajien koulutukset alkavat, ja ensimmäisenä vuorossa on Wilmakoulutus. Viikkoanalyysin aiheena on opiskelijan henkilökohtaistaminen. Se on opiskelijalle, opettajalle ja työpaikkaohjaajalle käytännön väline opintopolkua suunniteltaessa. Henkilökohtaistaminen tuo helpotusta kaikkien osapuolien työskentelyyn koulutusta järjestettäessä. (Nissilä 2021, 26.)

Maanantai 9.8.2021

Uusi työviikko alkoi kahdeksalta, sillä tänään oli iltaopetus korvattu itsenäisellä työskentelyllä aamuisella Prinsessantien yhteisellä aloituksella. Alun perin se piti järjestää koulun liikuntasalissa, mutta uusien koronarajoitusten vuoksi tilaisuus oli Teamsin välityksellä. Koulutuspäälliköiden vetämässä tilaisuuden ohjelmassa oli eri koulutusalojen tervehdykset ja henkilökunnan esittelyä. Uutta henkilökuntaa oli saatu joukkoomme.

Tapaamisen jälkeen kiirehdin hakemaan arviointipapereita, sillä edessä oli kaksipuhelinarviointikeskustelua opiskelijoiden näytöistä KOS-yritysten kanssa. Arvioinnit pidettiin puhelimitse, koska vältämme vielä käyntiä yrityksissä koronatilanteesta johtuen. Toinen arviointikeskusteluista jouduttiin siirtämään yrityksessä olevan poikkeustilanteen johdosta, mutta toinen keskustelu voitiin pitää. Opiskelija oli suorittanut näyttönsä heinäkuussa, mutta olimme sopineet pitävämmme arviointitilaisuuden heti loman jälkeen. Arviointikeskustelussa käydään opiskelijan suoritus tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin perustuen. Tärkeä osa arviointia on myös opiskelijan näyttösuunnitelmalla. Opiskelija oli suoriutunut näytöstään hienosti, ja oli saanut vielä yrityksestä osa-aikatöitä. Tällaiset palautteet ovat hienoja sekä opiskelijalle mutta myös opettajalle.

Ruokatunnin jälkeen oli ensimmäisen HOKS-keskustelun aika. Opiskelijan kävimme läpi hänen tämänhetkisen opiskelutilanteensa. Opiskelijalla on hyvät tulevaisuuden urasuunnitelmat ja hyvässä mallissa oma polkunsä. Keskustelimme mahdollisesta osallistumisesta lähiopetukseen harjoittelun aikana. Lukujärjestyksessä on tulossa sellaisia aiheita ja opetusta, jota opiskelija ei saa tämänhetkisessä harjoittelussa, ja mitkä näin olevan hänelle hyödyksi alan koulutuksessa.

Tein myös sähköisen ilmoituksen oppilaitoksemme Tiketti-järjestelmään omalta koneeltani opettajakollegani puolesta, sillä hänen Tiketti-ohjelmansa ei auennut. Hänen oli työpuhelimensa kanssa ongelmia. Työpuhelin on tärkeä väline työssämme, ja jos sen kanssa on ongelmia tai se unohtuu kotiin, ollaan pienessä pinteessä. Puhelimen WhatsAppin kautta opiskelijat laittavat viestejä poissaoloistaan tai lähettävät kysymyksiä opetuksesta, unohtamatta tekstiviestien tärkeyttä. Puhelimesta voi varmistaa kalenterinsa ja lukea sähköpostinsa, jos ei pääse työkoneen äärelle.

Iltapäivän ohjelmaan tuli lisäyksenä viime viikon tiimipalaverissa tullut tehtävän anto ”tuotteistamisesta”. Työryhmällämme oli aktiivista viestintää sähköpostissa yhteisestä tapaamisajasta, koska tehtävän Benchmarking oli tehtävä viimeistään keskiviikkoon mennessä. Haasteita oli löytää kaikille sopivaa aikaa näin lyhyessä ajassa. Lopulta päädyimme pitämään Teams-palaverin päivän päätteeksi. Tutustuimme yhdessä omaan sekä kahden muun ammatitoppilaitoksen nettisivuihin ja koulutustarjontaan, ja vertailimme niitä keskenään annettujen kysymysten avulla. Me, jotka olimme läsnä tapaamisessa, saimme aikaa mukavaa keskustelua ja hyviä ajatuksia tutkittavista asioista. Mielipiteitä oli jokaisella, ja kaikki saivat julki omansa. Lopputuloksena oli paljon hyviä kehitysideoita oman alan esilletuomiselle Stadin ammattiopiston nettisivuilla, mutta myös muiden oppilaitosten sivut ja koulutustarjonta saivat omat kommenttinsa. Tuotteistamisohjelma jatkuu vielä syksyn aikana, mutta siihen on jo saatu hyvissä ajoin kokoontumisajat. Voin ajoissa organisoida aikatauluani omien töiden suhteen.

Tiistai 10.8.2021

Työt alkoivat klo 11:00. Aluksi hoidin kollegani kanssa erään työasian selvittämisen. Sen jälkeen hoidin rutiininomaisesti sähköpostit pois alta. Siinä sivussa autoin myös kollegaa erilaisissa ongelmatilanteissa.

Lounaan jälkeen jatkoin kalenterin aikatauluttamista. Samalla lähetin kokouskutsut iltaopettajien kalenteriin, jolloin heidänkin kalentereihinsa päivittyivät yhteiset tiimikokoukset ja suunnittelupäivät. Seuraavaksi ryhdyin tekemään uusien opiskelijaryhmien ostoskansiota. Opiskelijat voivat ostaa tuotteitaan, ja kirjata ostosumman henkilökohtaiseen laskulomakkeeseen. Sen avulla he voivat tietyin välein käydä maksamansa myymälään ostamansa tuotteet myymälän auki ollessa. Myymälän myyntituotoilla hankitaan opiskelijoille oppilaitoksen tuotannossa käytettävät raaka-aineet. Kansisivuja tehdessä, kysyin ryhmien oma opettajilta mielipidettä sivun tekstistä ja mahdollisesta kuvasta. Opiskelijoiden lomakkeet jäivät vielä tekemättä, mutta suunnitteilla on tehdä viimeistään perjantaihin mennessä.

Pari tuntia ennen iltaopetuksen alkamista, oli vuorossa opiskelijoiden HOKS-keskustelut. Viime viikolla oli neljä opiskelijaa varannut tälle päivälle keskusteluajan, mutta kaksi saapui paikalle. Poissaolot sotkivat työpäivän rytmiä ja työtehtävien tekemistä. Kuitenkin paikalle saapuneiden opiskelijoiden HOKS-keskustelut menivät hyvin. Saimme sovittua harjoitteluajanjaksoja, sekä YTO-opintojen suorittamista. Itselleni oli taas hyvä muistutus, että on osattava esittää asiat opiskelijalle hänen taustansa huomioiden. Kaikki asiat saatiin hoidettua, ja tulevat opinnot toivottavasti etenevät suunnitelmien mukaisesti. Keskusteluajataulumuutoksen johdosta, minulle jäi aikaa tehdä opiskelijalle koulutus sopimus ensi viikolla alkavaa harjoittelua varten.

Kello lähestyi 16:00, ja oli aika aloittaa työsalissa ensimmäinen leipomisilta kesälomien jälkeen. Tämän ja ensi viikon opetuksen aiheena on tuotesuunnittelu ja -kehittäminen. Opiskelijat olivat etukäteen valinneet jostakin leipomo- tai konditoriatuotteesta perusreseptin, jota kävimme työstämään. Oli mukava seurata opiskelijoiden intoa ja motivaatiota tehtävään, kuin myös harjoittamaan omia kädentaitojaan. Vaikka opiskelijoita ei ollut paikalla runsaslukuisesti, oli hienoa seurata ryhmän yhteishenkeä ja toisien auttamista.

Illan aikana valmistui korvapuusteja, punnuspullia, porkkanakakkua, sitruunamuffinsseja, suklaakakkua ja voisilmäpullia. Tuotteita maisteltiin ja annettiin toisille palautetta. Seuraavassa vaiheessa muutetaan reseptistä yksi tai kaksi raaka-ainetta ja aloitetaan viemään tuotetta uuteen suuntaa, jotta viikon päästä opiskelijat olisivat kehitelleet perustuotteesta aivan uuden tuotteen, oman nimikkotuotteensa. Myymälään menevät tuotteet pakattiin, ja niihin piti tehdä tuoteselosteet, mutta verkkoyhteys etikettiohjelmaan oli poikki, joten emme voineet tehdä niitä. Kirjasimme tuotetiedot ja hinnat A4 -paperille ja toimitimme ne tuotteiden mukana myymälään. Lopuksi siivosimme työsalin, veimme jätteet lajittelupisteeseen ja tuotteet

myymälään. Kun kaikki jälkityöt oli tehty, oli kello vierähtänyt yhdeksään, ja aika päästää opiskelijat kotiin. Yksi opiskelijani kysyi, olisiko hänen mahdollista vielä antaa palautetta keksällä olleesta vapaaehtoisesta työkokemuksestaan. Keskustelimme hänen kanssaan puolisen tuntia hänen mielenkiintoisista työtehtävistään, ja niiden onnistumisista. Opiskelijoiden on hyvä tietää, että he voivat tulla puhumaan ajatuksistaan minulle, jotka painavat mieltä.

Kotiin päästyäni, muistin, että minun piti laittaa sähköpostiviestiä myymälä- että kahvilavas- taavalle myymälään viedyistä myyntituotteista. Samalla tuli luettua pari uutta sähköpostia, joihin päätin vastata seuraavana päivänä. En merkinnyt työaikaseurantaan sähköpostiviestei- hin käytettyä työaikaa. Päivä oli jo muutenkin kymmenen tunnin pituinen.

Keskiviikko 11.8.2021

Aamulla kotonani tein ennen kymmentä raaka-ainetilauksen Jamixiin huomista iltaopetusta varten, kun unohdin sen eilen illalla. Koululla aloitin työpäiväni kymmenen aikoihin, kun lä- hiopetusta oli aikaistettu vierailukäynnillä jäätelötehtaaseen. Ensimmäisenä tehtävänä oli ot- taa yhteyttä KOS-yritykseen, jonne opiskelija olisi menossa harjoitteluun. Tätä työssäoppi- mista oli alettu järjestelmään keväällä. Yrityksen vastuhenkilö oli vielä lomalla, joten sovin olevani uudelleen yhteydessä ensi viikon maanantaina sopimusasioissa. Yritin myös tavoitella maanantaina perutun arvioinnin työpaikkaohjaajaa, jotta olisimme voineet pitää puhelimitse arviointikeskustelun. En kuitenkaan saanut häneen yhteyttä, jonka johdosta kirjoitin hänelle sähköpostia asian tiimoilta.

Seuraavaksi keskityin organisoimaan opiskelijoiden HOKS-keskusteluaiakataulua ensi viikon lo- pulle ja seuraavalle viikolla. Oli haasteellista löytää työjärjestyksestä vapaita aikoja kalente- rin ollessa jo täynnä merkintöjä. Päivät olivat jo etukäteen suunniteltu, ja illat olen opetuk- sessa kiinni. Sain silti mahdutettua ensi viikon loppupuolelle kaksi HOKS-keskustelua, ja ehdo- tettua kahta keskusteluaikaa. Siitä seuraavaksi viikolle kalenterista löytyi aikoja keskustelua varten maanantaina kaksi tuntia ennen opetusta ja perjantaina tunti aamupäivästä.

Keskittyminen tekemään tuota aikataulua oli vaikeaa, kun jouduin keskeyttämään oman teke- misen auttaakseni muita. Työtoverilleni päivitin ensi viikon orientaatioviikon materiaalia ja neuvoin mistä hän löytää lisää materiaalia. Päivittämiseen tarvitsin apua opintosihiteeriltä, joten olin häneen puhelimitse yhteydessä. Kävin myös neuvomassa opiskelijoille, mistä kondi- toriasta löytyvät bebevuoat, jota heidät oli lähetetty hakemaan sieltä. Opiskelijat tulivat ky- symään neuvoa opettajanhuoneesta, kun eivät tienneet missä konditoria sijaitisi, ja minkälai- sia bebevuoat ovat. Onneksi sain tehtyä aikataulun valmiiksi ja lähetettyä sen opiskelijoille sähköpostitse ruokatuntiin mennessä.

Ruokatunnilla yritin olla ajattelematta työasioita, mutta opettajanhuoneessa oli syömässä muuta opetushenkilökuntaa, jolloin keskustelu liittyi työasioihin. Siinä meni tauko

kuunnellessa töihin liittyvää ajatustenvaihtoa. Rupesin ajattelemaan itsekin iltapäivän työtehtäviä, mistä seuraavaksi aloittaisin. Ja melko pian muistinkin seuraavaksi tehtävät, jotka pitää tehdä.

Lounaan jälkeen kirjoitin keskeyttäneelle opiskelijalle kutsun kuulemistilaisuuteen, kun opiskelija ei ole palannut keskeytyksen jälkeen opintojensa pariin. Sovin koulutuspäällikön kanssa kuulemisen tapaamisajasta, ja toimitin kirjeen hänelle allekirjoittamista varten. Tämän jälkeen tulostin nimelistan opintokäyntiin osallistuvista opiskelijoista, sekä koulutussopimuksen, jos saan opiskelijan harjoittelemaan ja suorittamaan näytön kyseisessä yrityksessä. Lisäksi päivitin Opintopolun ePerusteista näyttöä varten tutkinnon osan arviointikriteerit mukaan viäväksi.

Seuraavana tehtävä oli suunnitella ensi viikon lähiopetus, ja etsiä reseptit valmiiksi. Tulevana viikolla opetan kollegani jatkavaa ryhmää, ja teemana perinneleivonta ja einekset. Viikon ohjelmaan kuuluvat muikku-, lanttu- ja perunakukot; riisi-, ohra- ja perunapiirakat; lihapiirakat; erilaiset pasteijat. Olemme käyneet perinneleivontaa aikaisemmin teoriassa läpi, joten nyt on aika toteuttaa niitä käytännössä. Etsin valmiiksi reseptit, ja laitoin itselleni muistutuksen tarkistaa työtilojen raaka-aineet, joita ei tarvitse tilata ensi viikolle.

Puoli tuntia ennen lähtöä minulla oli sovittu HOKS-keskustelu opiskelijan kanssa, mutta häntä ei näkynyt. Sain häneen yhteyden ja hän oli jo tulossa, mutta myöhästyi tapaamisesta. Se vähän sotki aikataulua vierailun suhteen, mutta keskustelu saatiin pidettyä, ja opiskelijan opintopolku päivitettyä. Päivitin hänen lukujärjestyksensä ensi maanantaihin mennessä, kun saapuu lähiopetukseen.

Hiukan aikataulusta jääneenä, pääsin lähtemään opintokäynnille. Matkalla tietenkin oli hiukan iltapäivän ruuhkaa, mutta hyvin ehdin paikalle, jossa jo opiskelijat olivat melkein kaikki paikalla. Pari opiskelijaa saapuivat vähän myöhässä, mutta kerkesivät jäätelömaistajaisiin. Yritysvierailu oli yhtä mielenkiintoinen ja antoisa, kuten aikaisempina vuosina. Opiskelijat olivat tyytyväisiä käyntiin, ja sain allekirjoitettua KOS-sopimuksen, joten opiskelija pääsi harjoittelemaan yritykseen jäätelönvalmistusta ensi viikosta alkaen. Ajoin vielä vierailun päätteeksi koulun kautta, ja matkalla kuulin työpuhelimeen tulevan viestejä, mutta päätin lukea ne vasta huomenna.

Torstai 12.8.2021

Tämän päivän työt koostuivat pääsääntöisesti sidotusta työajasta sekä opetuksesta ja ohjauksesta. Päivän pituus oli kahdeksan ja puoli tuntia. Tunti työajastani oli sitomatonta työaika, jolloin hoidin opiskelijoiden asioita sekä hain illan lähiopetukseen raaka-aineet keskusvarastolta.

Työt alkoivat iltapäivällä klo 13:00 ETEn joka torstaisella tiimipalaverilla. Tällä viikolla toimin kokouksessa sihteerinä. Ennen kokousta, sain puhelinsoiton KOS-yrityksen työpaikkaohjaajalta, jonka kanssa piti pitää opiskelijan näytön arviointikeskustelun maanantaina. Koska ajankohta ei sillä hetkellä sopinut keskustelulle, sovimme pitävämmekeskustelun perjantai-iltapäivänä

Tiimikokoukseen olimme saaneet esittäytymän Tampereelta väitöskirjaa tekevän tutkijan, joka osallistuu lukuvuoden aikana elintarvikealan perustutkinnon leipuri- kondiittorin koulutusalan opetukseen, keskittyen jatkavien opiskelijoiden opiskeluun. Tutkimus on osallistuvaa tutkimusta, ja tutkija osallistuu niin päivässä kuin illassa tapahtuvaan opetukseen. Sovimme, että hän tulee ensiviikon tiistaina seuraamaan iltaopetusta.

Muita kokouksen aiheita olivat Stadin ammatti- ja aikuisopiston tuen portaat, tuotteistamisohjelman toimenpiteet-tehtävän vastauksien koontia sekä omavalvontaan liittyviä asioita. Tuotteistamisen toimenpiteet-tehtävä sai paljon palautetta ETEn opettajilta aikataulutuksesta. Syksyn aloitus on muutenkin hektinen, ja lisätyöt kuormittavat jo heti opettajia. Kokous saatiin päätettyä puolta tuntia määräaika, joten itselleni jäi vielä aikaa hoitaa omia asioita ennen opiskelijaj HOKS-keskustelua ja illan lähiopetusta.

Opetuksen ja ohjauksen tunnit koostuivat HOKS-keskustelusta sekä lähiopetuksesta. HOKS-keskustelu oli tällä kertaa hiukan erilainen, sillä opiskelijallani on suoritettavanaan perustutkinto 1.1.2021 tulleilla uusilla perusteilla. Hän aloitti ryhmässäni puoli vuotta myöhemmin kuin muut, jotka suorittavat tutkintoa 1.8.2018 voimaan tulleiden perusteiden mukaisesti. Opiskelijan kanssa kävimme läpi hänen opintonsa ja tutkinnon osat sekä harjoittelunsa. Opiskelija on hyvin motivoitunut ja kiinnostunut alasta. Haasteita tuo kuitenkin opiskelujen, harjoittelun ja työelämän yhteensovittaminen.

Illan viisi tuntia olivat jälleen lähiopetusta. Tuotekehittäminen jatkui, ja oli mukava seurata tuotteiden eteenpäin kehittämistä. Tänään otimme käyttöön arviointilomakkeet, joilla tuotemaistelun jälkeen jokainen opiskelija sai antaa palautetta toisten tuotteistaan, toisin sanoen tärkeää asiakaspalautetta tuotteen jatkokehittämiseksi. Tuotteissa tapahtui niin onnistumisia kuin epäonnistumisia. Teema jatkuu vielä ensiviikolla sijaisopettajan kanssa. Hän tuo lisäpainoa tuotesuunnitteluun henkilökohtaisella kokemuksella tuotekehittelijän työstä.

Opetuksen ja ohjauksen lomassa valmistelin ensiviikon lähiopetusta, tarkistamalla työtilojen raaka-ainetilannetta. Tiimiyhteistyössä yritämme välttämään ylimääräisen liiallisen raaka-ainetilauksen sekä turhan hävikin pienentämisen. Vielä tämä projekti on vaiheessa, mutta emmeköhän me pikkuhiljaa ala oppimaan hyviä tilauskäytänteitä ja hyödyntämään varastojemme raaka-aineita opetusta valmistessa. Vaikka työpäivä päättyi klo 21:00, vastailin vielä työaikani ulkopuolella opiskelijoitteni akuutteihin WhatsApp-viesteihin sekä tein lisälausta ensiviikon opetusiltoihin.

Perjantai 13.8.2021

Perjantain päivä alkoi Wilma-koulutuksella. Tiimimme oli jaettu kolmeen pieneen ryhmään, ja tänään oli oman ryhmämme koulutus. Tiimimme Wilma-mentorin ohjauksella kertasimme Wilman toiminnot sekä tutustuimme uusiin muutoksiin. Itselleni kyseinen ohjelma on tullut tutuksi päivittäisen käyttämisen myötä. Koulutus oli melko lailla vanhan kertaamista, mutta ohjelmaan oli tullut uusia muutoksiakin. Olin myös tukena iltakollegoilleni ohjelman käyttämisessä, sillä usein olen hoitanut Wilmassa heidänkin tehtäviä opiskelija-asioissa.

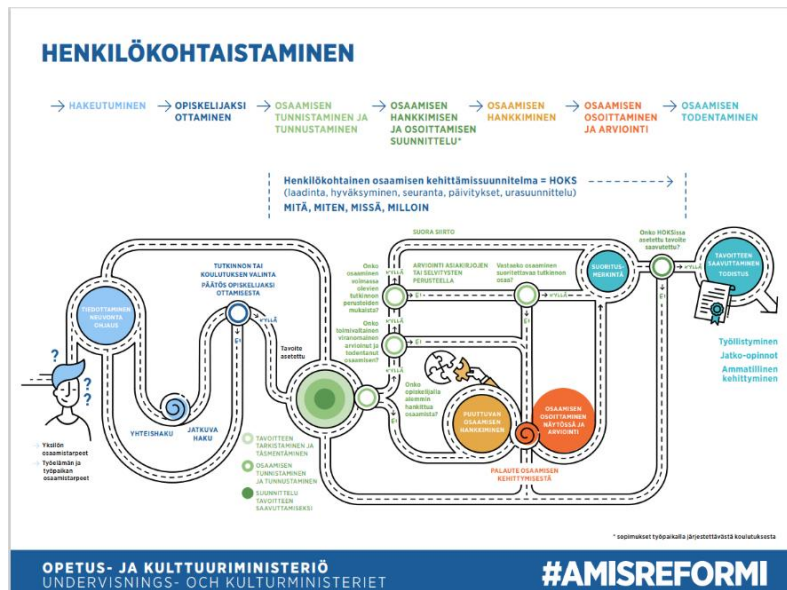
Koulutuksen päätyttyä kiirehdin opintosihteerin luokse hoitamaan opiskelijaan liittyvän asian, joka lyhensi ruokataukoni 15 minuuttiin ennen opiskelijani henkilökohtaistamiskeskustelun alkamista. HOKSissa tarkastimme hänen opintopolkunsu, ja annoin hänelle arviointikeskustelusta palautetta hänen näytöstään. Opiskelija kertoi omasta suorituksestaan itsearviointinsa. Hän oli tyytyväinen harjoitteluunsa, näyttöönsä ja arviointiinsa. Päivitimme myös hänen opintopolkuaan opintojen etenemiselle.

Heti perään pidin toisen opiskelijani kanssa palautekeskustelun hänen näyttösuorituksestaan. Työpaikkaohjaaja oli antanut hyvän arvioinnin kriteereineen sekä toi esiin opiskelijalle parannusehdotuksia toimintaansa. Tämän ja oman palautteeni avulla opiskelija kehittyi ammattitaidoissaan. Keskustelun päätteeksi kirjasin opiskelijan suorituksen Wilman arviointeihin.

Loppupäivä menikin ensi viikolla alkavan ammattitutkintoryhmän orientaatiojaksoon liittyvien tehtävien hoidossa. Kävin merkitsemässä heille pukukaapit, tarkastimme heidän lukuvuoden opintotulkkien aikataulut ja teemat yhdessä oma opettajien kanssa sekä tulostin materiaalia. Sen lisäksi hoidin päivän sähköpostit sekä WhatsApp-viestit. Pari suunniteltua työtehtävää jäi tekemättä, mutta ne siirtyivät viikonlopun jälkeen suoritettavaksi. Oli aika siirtyä huilimaan työviikosta.

Viikon 32 analyysi

Opiskelijan aloittaessa opintonsa hänelle pidetään henkilökohtaistaminen. Kuviossa 3 esitetään henkilökohtaistaminen opiskeluprosessin vaiheena. Se määrätään jo Valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta (673/2017, luku 3). Henkilökohtaistamisessa opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma; hänen tarpeisiinsa soveltuva opintopolku. Se rakentuu opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin, ja lähtökohtana siinä on opetussuunnitelman tavoitteet ja opiskelijan omat tavoitteet opiskeluun ja kehittymiseen. HOKSilla on tarkoitus sitouttaa ja motivoida opiskelijaa opintojensa suunnitteluun, toteuttamiseen sekä itsearviointiin. (Keränen 2007, 36.)

Kuvio 3: Henkilökohtaistaminen (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021a)

Ensimmäisessä henkilökohtaisamistilaisuudessa selvitetään opiskelijan aiempi osaaminen, minkälaista uutta osaamista hän tarvitsee, kuinka hän hankkii sitä ja miten osaaminen osoitetaan. Oppimisvalmiudet sekä mahdolliset tuentarpeet käydään keskustelussa läpi, mukana voi olla erityisopettaja, S2-opettaja tai opinto-ohjaaja. HOKSiin on kirjattava opiskelijan urasuunnitelma. Näiden tietojen avulla pystytään määrittelemään tutkinnon suorittamisaika. Suunnitelmia seurataan opiskelijan opintojen ajan, ja niitä päivitetään joustavasti, kun opiskelijan opinnot etenevät. (OPH 2021c.)

Henkilökohtaistamisprosessille on varattava riittävästi aikaa, ennen kaikkea opintojen alussa, mutta myös jatkokeskustelujen tapaamisiin. Onnistuneen henkilökohtaistamisen lähtökohtana on opettajan ja opiskelijan tasavertaisuus, jolloin on kumottava opettaja ja opiskelijaroolit. Molempien on opittava tuntemaan toisensa ja avattava molemminpuolinen avoin keskustelu. HOKS-keskustelun alkaessa opettajalla ei ole tietoa opiskelijan osaamisesta ja tärkeistä aiheista, johon opiskelu voi kiinnittyä. Opiskelijan itse johdettava konkreettisten ja tärkeiden asioiden äärelle. Tasavertaisella ja ennakkoluulottomalla keskinäisellä kommunikoinnilla tuetaan molemminpuolista toimintakykyä, jolloin opiskelija voi innostua, sitoutua, rohkaistua ja ottaa vastuuta opinnoistaan. (Heinilä & Vainio2019, 31; Kukkonen 2018, 8.)

Pidän opiskelijoiden henkilökohtaistamisia kaksi kertaa lukuvuoden aikana. Tarvittaessa tehdään useampi, jos opiskelijan asiat muuttuvat opiskelun aikana. Ensimmäiseen laadintakeriaan on varattu vähintään tunnin keskustelu-aika, ja seuraaviin päivittämistapaamisiin vähintään puoli tuntia. Näissä HOKSin päivitystapaamisissa käyn opiskelijan kanssa läpi näyttösuoritukset, ja tarkistan tulevien tutkinnon osien suorituspaikat. Erityisesti käyn läpi opiskelijan yhteisten tutkinnon osien suorittamistilanteen. Perustutkinnon suorittamiseen sekä päivä-

että iltaopiskelijoiden kuuluu tehdä yhteisiä aineista 35 osaamispistettä. Niistä on mahdollista tehdä osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen. Opiskelijan aikaisemmin hankkima osaaminen tunnustetaan sekä kirjataan HOKSiin laajasti ja monipuolisin tavoin ja se otetaan huomioon laatiessa opiskelijan osaamisen hankkimista tutkinnon suorittamiseen. Osaamisen tunnistamiset tehdään opiskelijan toimittamien asiakirjojen ja muiden selvitysten tai tietojen avulla. Tunnustaminen on mahdollista kahdella käytännöllä: ”sisällyttämällä voimassa tai siirtymäajalla olevien tutkinnon perusteiden mukainen osaaminen osaksi suoritettavaa tutkintoa tai arvioimalla osaamisen vastaavuus ja ajantasaisuus sekä päättämällä osaamisen tunnustamisesta”. (Opetushallitus 2021d, 5.)

HOKS-keskustelut ovat tärkeä osa opiskelijan ja opettajan yhteistyötä. HOKSiin olisi hyvä kirjata myös opiskelijan omat vahvuudet osaamisestaan ja kehittymistavoitteet sekä pyrkimys saavuttaa tavoitteensa (Keränen 2007, 36). Siinä luodaan keskinäinen molemminpuolinen luottamus, ja keskustelun aikana opin tuntemaan opiskelijan ja se helpottaa omaa työtäni, kun mietitään KOS-harjoittelupaikkoja ja näyttöjä. HOKSiin kirjatut työssäoppimiset, ammattiosaamisen näytöt ja niiden toteutumiset ovat opiskelijalle hyviä ”eläviä” työvälineitä hänen opintopolussaan. (Keränen 2007, 36.) Henkilökohtaistamisessa pääsen motivoimaan ja tukemaan opiskelijan opintopolkua, sekä kuuntelemaan hänen arviointiaan omista suorituksistaan. Lopullinen päämääränä HOKS-keskusteluissa on saada opiskelija valmistumaan tutkinnostaan. Keskustelut ovat tärkeä osa opetus- ja ohjaustyötä ja vievät työajasta paljon aikaa. Niihin on varattava hyvissä ajoin tilaa kalenteriin.

3.3 Viikko 3 (33/2021)

Tällä viikolla jatkan HOKS-keskusteluja omien opiskelijoitteni kanssa. Uusien elintarvikealan perustutkintolaisten ja leipomoalan ammatti- ja erikoisammattitutkintolaisten opiskelut alkavat orientaatioviikolla. Jatkavien opiskelijoiden kohdalla tavoitteena on olla yhteydessä KOS-yrityksiin opiskelijoiden harjoitteluasioissa. Viikon aikana on ensimmäinen rehtorin aamukahvivilaisuus, ja koulutukset jatkuvat Kielitietoisuuskoulutuksella. Perinneruokaviikko on tämän viikon teemana lähiopetuksessa. Tutustumme teoriassa karjalaisten piirakoiden ja kukkojen perinteeseen, ja opettelemme niiden valmistuksen saloihin työsalissa. Opettamisessa on kyse tiedonsiirrosta opiskelijalle. Opettajilla on omat tapansa opetuksessa välittää alan tietotaitoja opiskelijoille. Analyysin aiheena keskityimme siis opettamiseen.

Maanantai 16.8.2021

Olin alun perin suunnitellut, etten osallistu Kampus kolmen rehtorin pitämille aamukahveille mutta tunnollisuuteni ei antanut myöten, joten avasin koneeltani Teamisin kahdeksalta tapaamisen alkaessa. Aamukahvit ovat sidottua työaikaa, mutta johtuen tämän illan lähiopetuksesta, en voinut merkitä sitä siihen. Olisin voinut kirjata tämän tunnin session työaikaseurantaani sitomattomana työnä, mutta se olisi taas vähentänyt siinä jäljellä olevaa työaikaa, joka

mahdollisesti loppuu kesken loppu vuodesta. Joten osallistuin aamukahveille omalla ajallani. Iltaopettajia ei ole huomioitu näitäkään suunnittaessa. Kahveilla kuitenkin tiedotetaan tärkeistä asioista henkilökunnalle, ja sen tiedon saa niistä suoraan, eikä tarvitse metsästä informaatiota eri lähteistä.

Aamulla tein puhelimitse koulutus sopimuskeskustelun KOS-yritykseen, jossa opiskelijani on aloittamassa harjoittelun huomenna. Asiasta oli keskusteltu jo keväällä yrityksen kanssa, ja viime viikolla otin yhteyttä sinne, mutta yrityksen toimitusjohtaja oli vielä lomalla, joten asia siirtyi tämän viikon maanantaille. Sain sopimuksen hoidettua 25 minuutissa, ja senkin tein omalla vapaa-ajalla. Työpaikalla viimeistelen vielä sopimuksen puuttuvat tiedot, ja lähetän sen allekirjoitettavaksi yritykseen.

Omalla ajalla tuli myös keskusteltua puhelimitse opiskelijan KOS-yrityksen työpaikkaohjaajan kanssa. Puolen tunnin puhelussa ohjaajaa kiinnosti opiskelijan opintojen eteneminen, ja valmistuminen. Ehdotti, että opiskelija voisi jatkaa harjoittelua yrityksessä. Lupasin keskustella asiasta, kun pidämme näytöstä arviointikeskustelun. Sovin, että palaan arviointikeskustelun ajankohtaan töihin päästyäni.

Olin etukäteen suunnitellut mielessäni päivän työtehtävieni aikataulun. Aloitin työt klo 12, eli tuntia ennen normaalia aloitusaikaa. Ensiksi suunnitelmassa oli lukea sähköpostit ja opiskelijoiden WhatsApp-viestit. Se tuli hoidettua. Seuraavaksi oli tarkoitus viimeistellä aamuinen KOS-sopimus valmiiksi. Se jäi vielä tekemättä, sillä rupesin valmistelemaan illan opetuksen reseptimateriaalia. Tuon työn hoidettua alta pois lähdin hakemaan keskusvarastolta tilaamia raaka-aineita työsaliin.

Keskusvarasto keikan jälkeen kirjasin päiväkirjaan tämän viikon työsaliohjelman viime viikolla tehdyn suunnitelman pohjalta. Alustavasti suunnittelin jokaisella opiskelijalle omat työtehtävät, mutta suunnitelmat muuttuvat opiskelijoiden läsnäolon perusteella. Tämän jälkeen aloitin viimein KOS-sopimuksen viimeistelyyn. Pääsin siinä alkuun, kunnes työtoverini kaipasivat materiaalia orientaatioillan ohjelmaansa. Niinpä jätin omat työni taka-alalle, ja hain tarvittavan materiaalin heidän käyttöönsä. Tehtyäni sen palasin oman työni pariin, ja sain tehtyä sopimusasiat kuntoon. Seuraavaksi olisi ollut tarkoitus tehdä valmistuvalle opiskelijalleni työjärjestys opintojen suorittamiseen, mutta kello tulikin jo 14:30, ja oli aika aloittaa HOKS-keskustelut. Iltapäiväksi oli sovittu kaksi keskustelua. Molemmat keskustelut sujuivat hyvin ja saimme opiskelijoiden kanssa heidän opintopolkunsa täydennettyä.

Yllättäen olikin tullut kolmaskin opiskelija tapaamaan minua. Hän oli aiemmin ilmoittanut eroavansa opiskeluistaan. Kävin hänen kanssaan HOKSin, ja teimme eroamislomakkeen. Olisin toivonut hänen jatkavan opintojaan, mutta elämäntilanne ei tällä hetkellä salli sitä.

Kymmenenminuuttia ennen illan opetuksen alkua, kävin läpi vielä toisen ryhmän sijaisopettajan kanssa illan ja viikon opetuksen suunnitelmat. Hän tuli jatkamaan oman ryhmäni tuotekehitysprojehtia tälle viikolle. Tarvitsimme sijaista iltaan, johtuen ammattitutkintolaisten orientaatioviikosta, jossa molemmat kollegani ovat kiinni. Opiskelijoiden lähiopetusilta alkoi iltaopiskelijoiden yhteisellä kokoontumisella auditoriossa, jossa esiteltiin rehtori, koulutuspäällikkö ja iltaopettajat. Samalla uudet perus- ja ammattitutkinto-opiskelijat kohtasivat muut illan elintarvikealan opiskelijat. Vaikka tapaaminen oli lyhyt, oli se alku iltaopiskelijoiden yhteishengen luomiselle.

Alkutapaamisen jälkeen suuntasimme työsalin Kranssiin, jossa viikon aloitimme erilaisten kukkojen ja pikavoitaikinoiden teolla. Jaoin opiskelijoille tehtävät: perunan kuorintaa ja viipaloitinta; lanttujen keittämistä puolikypsiksi; kukkojen kuoritaikinan valmistaminen; muikkujen ja lihojen tasaaminen jokaiselle; pikavoitaikinan tekeminen; työpisteen esivalmistelut.

Esivalmistelujen jälkeen kävimme läpi kukon valmistuksen. Ohjeistin opiskelijat vaihe vaiheelta kukon kokoamisen, ja muistutin huomioitavat asiat. Ennen kaikkea oli osattava selittää tehtävä maahanmuuttajataustaisille selkokielellä. Opetuksessa ei ollut apuna S2-opettajaa, joten opetuksessa oli enemmän keskityttävä käsitteiden ja sanaston selittämiseen.

Jokaisella oli valmistettava kaksi kukkoa: muikku- sekä peruna tai lanttukukko. Neuvoisin opiskelijoita valmistuksen aikana, ja kaikki saivat omat kukkonsa valmiiksi. Kukot vietiin uuniin tunniksi, ja sillä välin hoidettiin jälkisiivoustehtäviä. Olin ohjeistuksessa muistuttanut opiskelijoita jättämään kuoritaikinaan kukkojen laulamista, eli reikien paikkaamista varten. Useammalla oli unohtunut jättää kuoritaikinaa talteen paikkausta varten, kun otimme kukot uunista voideltaviksi. Osalta onneksi löytyi sen verran taikinaa, että saimme kukot paikattua ja voideltua, ja yöksi arinauunin jälkilämpöön.

Lopuksi hoidimme työsalin jälkityöt, ja ennen lähtöä kertasimme kukon valmistuksen. Ohjeistin opiskelijoita alustavasti seuraavan päivän toimintoihin. Opiskelijoiden lähdettyä kävin vieressä Raski-työsalissa maistelemassa tuotekehityksen jatkotuotteistuksen tuotteita. Hoidin vielä myymälään illan aikana paistettuja croissantteja, sekä ennen lähtöä kiersin vielä työsalin tarkistaakseni paikkojen olevan kunnossa päiväryhmää varten. Yllätykseksi löysin tiskihuoneen altaasta alumiinivuokkia likoamassa, ja hoidin niiden tiskauksen pois alta. Pistin itselleni korvan taakse, että on syytä kerrata näin lukuvuoden alussa opiskelijoille yhteiset toimintasäännöt työsalissa.

Ennen kotiin lähtöäni, piti minun hoitaa parin opiskelijan kiireelliset asiat eteenpäin. Minun piti myös tehdä Jamix-tilaus raaka-aineista, joita tuotekehitykseen tarvitaan vielä. Sen unohdin tyystin, ja hoidin asian kotikoneeltani. Iltapäivän ollessa nopeitempoista unohdin tarkistaa sähköposti- ja WhatsApp-viestini. Molempiin oli tullut monia viestejä, joita en ollut

kerinyt noteeraamaan. En enää vastannut niihin, vaan siirsin sen huomisen päivän tehtäväksi. Ihan suunnitelmani mukaisesti ei päivä mennyt, mutta hyvällä alulla ollaan.

Tiistai 17.8.2021

Aamupäivä alkoi eilisen illan aikana sekä tänä aamuna tulleiden sähköpostien ja WhatsApp-viestien läpikäymisellä. Viestejä oli tämän viikon suurin määrä. Viestejä oli tullut opiskelijoilta, koulutuspäälliköltä, KOS-yrityksiltä, opettajakollegoilta, työryhmistä jne. Osaan vastasin heti, mutta vähemmän kiireelliset jäivät myöhempään ajankohtaan. Tarkoitus on hoitaa ne tämän päivän aikana, vaikka aikataulu on tiukka.

Postin ja viestien purkamisen jälkeen olin yhteydessä pariin KOS-yrityksiin opiskelijoiden harjoitteluun liittyvissä asioissa. Yhteen tehtiin sopimus, toisessa varmistettiin opiskelijan harjoittelun päivittäinen työaika ja kolmannessa varmistin, että opiskelija on ollut yhteydessä yritykseen. Kaikkien kolmen kohdalla asiat saatiin päiväjärjestykseen. Kaikki aamupäivän tehtävät hoidin etänä kotoani.

Saavuin Prinsessantien työpisteelleni klo 13:00. Päivä alkoi lukemalla Tutkaopettajan tehtäviin liittyvän työryhmän tutkintomateriaaliaineiston. Annoin siitä sähköisesti palautetta. Seuraavaksi hoidin raaka-aineiden hakemisen työsaliiin. Keskusvarastolla tarkastin kuorman lähetyslistan, ja kaikki oli tullut, mitä oli tilattu. Jouduin kuitenkin pariin kertaan käymään uudelleen varastossa hakemassa tarvikkeita niin leipomiseen kuin siisteyteen. Käytävällä tapasin illan opetukseen tutustumaan tulevan tutkijan, jonka kanssa sovimme näkevämme opetuksen alkaessa työsalissa. Lisäksi tein hiukan esivalmisteluja illan opetusta varten. Tähän rupeamaan menikin siihen varaamani puoli tuntia.

Opetuksen valmistelun jälkeen oli jälleen aika aloittaa ensimmäinen iltapäivän HOKS-keskusteluista. Tällä kertaa keskustelu painottui opiskelijan opintojen suorittamisiin. Opintojen etenemistä haittaavat opiskelijan päivätyö, poissaolot iltaopiskeluista, pitkä matka oppilaitoksesta kotiin sekä motivaation puute. Mietimme erilaisia vaihtoehtoja opintojen edistymiseksi, joista harmikseni valikoitui vuoden keskeytys. Allekirjoitimme opiskelijan kanssa keskeytyspaperit, jotka toimitin koulutuspäällikölle keskustelun jälkeen.

Ennen seuraavaa HOKS-tapaamista, valmistelin KOS-sopimusta alan yritykseen, hoidin illan esivalmisteluja työsalissa, vastasin sähköposteihini ja hoidin työvaate-esittelijöiden sisäänpääsyn oppilaitoksen tiloihin. Työvaate-esittely ja hankinta oli osana uusien perustutkintolaisten orientaatiota. Kävin myös läpi huomisen opetusillan kollegani kanssa, joka on sijaistamassa minua opetuksessa keskiviikkona. Kiersin myös toisen kollegani kanssa työsalien raaka-ainevarastot ensi viikon opetuksen tilausta varten.

Seuraava tunti menikin kahden opiskelijan HOKS-keskusteluissa. Molemmille oli varattu tunti aikaa tapaamiselle, ja se aika meni melko tiukoille molempien kanssa. Opintopolkujen tarkastelujen lisäksi, keskustelimme myös monista muista koulutukseen liittyvistä asioista. Yhtenä huolena oli lähiopetuksen väheneminen Covid 19-pandemian vuoksi. Opiskelijoilla on tunne, että he eivät ole saaneet tarpeeksi ammatillisia kädentaitoja ja tarvittavaa tietoa. Huoli ei ole turha heidän ajatuksissaan. Vaikka he ovat olleet viime keväänä paljon etäopetuksessa on molempien opinnot edenneet mallikkaasti.

Viimeinen päivän HOKS-tapaaminen päättyi juuri ennen opetuksen alkua, ja opettajahuoneesta hain vain illan materiaalin ja siirryin työsaliiin. Siellä jo tutkija sekä opiskelijat jo odottivat. Lisäksi tässä ryhmässä aloitti uusi opiskelija. Illan aluksi tutkija esitteli itsensä ja kertoi omasta roolistaan ja tutkimuksesta. Sen jälkeen kävin työohjelman läpi ja jaoin työtehtävät. Tänäpäin valmistimme eritaytteisiä pasteijoita. Taikinat oli jo tehty valmiiksi, joten osa opiskelijoista aloitti tekemään täytteet. Pari opiskelijaa ryhtyi valmistamaan huomiseen illalle riisi- ja ohrapuuron sekä perunasoseen piirakoita varten. Täähän ryhmään laitoin mukaan uuden opiskelijan, jotta oppisi työsalin toimintatavat ja välineistön. Hänelle oli aikaisempaa kokemusta alan opinnoista, mikä helpotti tehtävien hallinnassa. Illan ohjelmaan kuului myös eilen tehtyjen kukkojen maistaminen ja pakkaaminen. Kukot olivat hyviä, mutta maustamisessa on vielä petrattavaa.

Opiskelijat toimivat itsenäisesti tehtävissään, mutta kysyivät tarvittaessa neuvoja ja ohjeita. Kävimme ongelmatilanteissa tehtävääannon läpi ja tarkistimme reseptit, raaka-aineet ja valmistustavan. Tänäpäin valmistelut sujuivat hyvin pieniä virheitä lukuun ottamatta. Opetuksessa huomasin, miten tärkeää olisi S2-opettaja olla tunneilla tukena. Illan opetuksessa suurin osa ajastani keskityn vain S2-tukea tarvitseviin opiskelijoihin, jolloin muut opiskelijat jäävät vähemmälle huomiolle.

Välillä kävin viereisessä työsalissa tarkistamaan, miten sijaisella menee oman ryhmäni kanssa. Siellä tuotekehitykset jatkuivat, ja tuotteet kehittyivät lopullista päämäärää kohti. Myös tutkija kävi kertomassa ryhmälle samat asiat kuin toiselle ryhmälle aiemmin. Hän kiersi molemmissa ryhmissä ja havainnoi työsalien toimintaa. Keskustelimme hänen kanssaan opettamisesta ja opiskelijoiden motivaatiosta iltaopiskeluun. Hänen koki, että Iltaan tutustumisesta oli hänelle paljon hyötyä tutkimukseensa.

Ilta sujui nopeasti, ja tehtävää oli paljon. Jossain vaiheessa ajattelin, että aika loppuu kesken, mutta saimme kaikki työt tehtyä. Saimme aikaan myymälään hyvän määrän myyntituotteita. Tuotteet pakattiin, ja niihin kirjoitettiin tuoteselosteet. Loppusiivous sujui mallikkaasti. Lopuksi kerrattiin vielä seuraavan päivän suunnitelma ja toiminnat. Opiskelijoiden poistuttua kävin maistamassa ja antamassa palautetta tuotekehityksen tuotteille, hoidin vielä raaka-ainetilausta torstaille, tarkastin työsalin siisteyden sekä kylmiöiden ja pakastimien

ovet. Jätin kollegani työpöydälle huomisen päivän ohjelman ja lisäohjeistuksen. Ennen poistumista talosta pistäydin myymälässä tarkistamassa, että valmistamamme tuotteet olivat oikeissa paikoissa.

Keskiviikko 18.8.2021

Tämän päivän olin poissa töistä henkilökohtaisista syistä johtuen. Koska päivä oli palkallinen, piti työaikaseurantaan merkitä työtunteja, jotka olisi päivän aikana tehnyt. Näin ollen kirjasin kaksi ja puoli tuntia sitomatonta työtä ja viisi tuntia opetusta ja ohjausta. Myöhemmin illasta tarkastin sähköpostini ja WhatsApp-viestit, ja vastasin akuutteihin kysymyksiin, omaa aikaani käyttäen.

Torstai 19.8.2021

Olin sopinut valmistuvan opiskelijani kanssa HOKS-tapaamisen klo 11:00, joten olin paikalla puol tuntia aikaisemmin lukemassa sähköpostiviesteihini. Opiskelijan viimeinen HOKS-seurannassa kävimme läpi hänen suorittamatta olevat tutkinnon osat ja viimeiset yhteiset tutkinnon osat, joista osaamispisteet puuttuvat. Keskustelu kesti 45 minuuttia. Sen jälkeen otin yhteyttä KOS-yritykseen opiskelijan harjoitteluasioista koulutus sopimusta varten, jotta pääsin tekemään hänelle sopimusta seuraavalla viikolla alkavaan harjoitteluun. Tein valmiiksi sopimuspaperit opiskelijan vietäväksi yrityksen työpaikkaohjaajalle. Seuraavaksi oli listalla hoitaa pois alta kaksi viikkoa sitten tekemättä jääneet molempien uusien iltaryhmien opiskelijoiden omat sivut ostokansioon. Kävin opiskelijat läpi ja tulostin lomakkeet kansioon ostojen kirjaamista varten. Tein näitä töitä 12:00 asti ilman työaikaseurantaan kirjaamatta. Seurannassa tämä päivä alkoi klo 12:00 puolen tunnin sitomattomalla työllä.

Tänään meillä oli ETE:n tiimikokous peruttu, sillä ohjelmassa oli koko Kampus kolmen Kielitietoisuus koulutus. Koulutuksessa käsiteltiin kielitietoisuuden käyttöä opetuksessa, ja siihen liittyviä huomiokohteita: kielitietoisuuden käytänteitä sekä oman alan ammattikielen ja -sanaston käyttöä, oman kielitietoisuuden kehittämistä ja selkokielen tärkeyttä opetuksessa. Hyvien esimerkkien avulla tuotiin esille kielitietoisuuden merkityksen tärkeys. Lisäksi tuli hyödynnettäväksi materiaaleja sekä linkkejä oman opetuksen käyttöön. Koulutus sai ajattelemaan omaa selkokielen käyttöä maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden opetuksessa. Mutta niiden taitojen kartuttaminen ei poista S2-opettajan tarvetta olla mukana iltapetuksessa.

Koulutus oli sidottua työaikaan, ja kesti kolme ja puoli tuntia. Illan opetuksen kesto oli viisi tuntia. Koska koulutus ja opetus ja ohjaus kuuluvat seurannassa tehtäväkokonaisuuksissa sidottuun työaikaan, eikä sidottu työaika saa ylittää kahdeksaan tuntia, merkitsin työaikaseurantaan puoli tuntia koulutuksesta sitomattomaan työhön ja loput kolme tuntia sidottuun työhön. Näin pystyin kirjaamaan loput viisi tuntia opetukseen ja ohjaukseen. Tänään oli kuitenkin melko kiireinen ilta, koska suunnitelmalistassa oli iso määrä leivontaa. Opiskelijoita oli

vähän paikalla, sillä osa opiskelijoita oli YTO-opetuksessa. Ilta venyi viisi minuuttia yli yhdeksään. Itse vielä tein lopputarkastukset työsalin siisteydestä ja järjestyksestä sekä varmistin, että tuotteet olivat laitettu myymälässä kylmiöihin. Loppujen lopuksi itseltäni ilta venyi puoli kymmeneen. Poistuin yhtä aikaa viimeisten opiskelijoiden kanssa oppilaitoksesta.

Perjantai 20.8.2021

Tämän viikon viimeinen työpäivän tein päiväopetuksessa sijaisena. Alun perin sijaisena piti toimia iltakollegani, koska minulla piti olla keskeytyksellä olevan opiskelijan kanssa HOKS-keskustelu opintoihin palaamisesta. Tapaamisen siirtyminen ensi viikolle, antoi minulle mahdollisuuden päästä seuraamaan päivän opetustoimintaa. Saavuin Prinsessantielle puoli yhdeksän hoitamaan eiliseltä illalta jääneitä tehtäviä sekä käymään nopean keskustelun opinto-ohjaajan kanssa opiskelijani siirtymisestä iltaopiskeluista päiväopiskeluun.

Yhdeksältä oli työsalissa vastaanottamassa toisen opettajan kanssa opiskelijoita. Ryhmässä on yleensä kaksi opettajaa opettamassa. Ryhmä koostuu toisen vuoden jatkavista opiskelijoista, joista suurin osa on maahanmuuttajataustaisia. Olimme jakaneet etukäteen opetustehtävät, ja minä opetin viidelle opiskelijalle konditorian työsalissa kinuskileivosten ja banaanikakkujen viimeistelyä ja koristelua.

Opiskelijat olivat tehneet jo leivospohjat ja kakut edellisinä päivinä koristelua vaille valmiiksi. Koristeluissa harjoittelimme kerman pursottamista, kinuskilla täyttämistä sekä marsipaanikuorrutuksen tekemistä. Lopuksi tehtiin tuoteseloste-etiketit, liimattiin ne laatikoihin ja laatikot toimitettiin myymälään.

Osa etiketeistä saatiin tehtyä ennen kuin etikettikone alkoi temppuilemaan, tulosti vain edellisten kinuskileivosten etikettejä, emmekä saaneet tulostettua kakkuihin oikeaa tuoteselostetta. Lopulta tein erillisen tuoteselosteen kakusta sekä hinnasta, ja toimitin sen kakkujen kanssa myymälään. Yritin olla yhteydessä meidän Jamixin pääkäyttäjään ongelmasta, mutta onneksi kollegani osasi neuvoa, miten tulostusongelman sai ratkaistua. Lopulta kone tulosti oikeat etiketit, jotka toimitin myymälään.

Kello oli 14:00, kun olin hoitanut myymälään kakut, tarkistanut työsalin siisteyden, vienyt roskat jätelajitteluun sekä keskustellut ryhmän opettajan kanssa päivän kulusta. Päivä sujui hyvin, vaikka päiväopettaminen tuntui oudolta, enkä tuntenut oloani siinä kotoisaksi. Syynä voi olla uudet tuntemattomat opiskelijat, joiden kanssa ei ole tehnyt töitä.

Viimeinen työtunti menikin hoidellessa opiskelija-asioita opintosihteenin sekä kollegan kanssa. Viikko alkoi olla pulkassa. Ensi viikolla teenkin yhteisopettajuutta illassa kollegani kanssa, joka olikin ehtinyt suunnitella viikon ohjelman sekä tilata raaka-aineet.

Viikon 33 analyysi

Reformin tulo mullisti opetuksen. Se yhdisti uudestaan nuoriso- ja aikuiskoulutuksen yhteiseksi koulutukseksi. Kaikille opiskelijoille tuli suoritettavaksi yhteiset tutkinnon osat ammatillisten opintojen lisäksi. Opettajan työtehtävät monipuolistuivat, ja hallinnolliset työt lisääntyivät. Opettajan rooli on muuttumassa enemmän valmentajaksi tai ohjaajaksi. VTT, tutkijatohtori Antti Maunu (2021,82) Turun yliopistosta analysoi ja kiteytti ammatillisten opettajien haastatteluista tuloksia Ammattikasvatuksen aikakauskirja 04/2018 julkaistussa artikkelissaan ammatillisen opettajan muutossuuntaa seuraavasti: ” Opettajan työ on yhä enemmän asiakas- eli opiskelijälähtöistä toimintaa ja opettajalta vaaditaan siinä yhä enemmän vuorovaikutustaitoja sekä valmiuksia huolehtia muista oppimisen edellytyksistä.” Opettajalla pitää löytyä hyvät sosiaaliset taidot, kuuntelemisen taidot, keskustelutaidot empatiakyky ja ongelmaratkaisutaidot. Opettajan on opittava tuntemaan oppilas.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2020) julkaisussaan Ammatillinen koulutus: Laadun ja tasa-arvon kehittämissuunnitelma 2020-2022, määrittää ammatillisen koulutuksen seuraavasti ” Ammatillisen koulutuksen tehtävä on tuottaa opiskelijoille osaamista, jota he tarvitsevat muuttuvassa maailmassa työuransa ja elämänsä eri vaiheissa. Ammatillisesta koulutuksesta valmistuu ammattiosajia, jotka pitävät Suomen pyörät pyörimässä ja joiden osaaminen vastaa työelämän ja yhteiskunnan tarpeita. Laadukas ammatillinen koulutus edistää työllisyyttä, kehittää työ- ja elinkeinoelämää sekä antaa valmiuksia yrittäjyyteen, ammatilliseen kasvuun, elinikäiseen oppimiseen ja hyvään elämään.”

Kehittämissuunnitelman tavoitteena on taata ja parantaa ammatillisen koulutuksen opetuksen ja ohjauksen laatua sekä vahvistaa monipuolisten pedagogisten metodien käyttöä ja niiden kehittämistä. Lähtökohtana on varmistaa jokaiselle opiskelijalle yhdenvertainen mahdollisuus oppia ja hankkia osaamista. Opiskelijoille on annettava korkealaatuista sekä tarkoituksen mukaista ja asiantuntevaa opetusta, ohjausta ja tukea opintojensa aikana ja monipuolisissa oppimisympäristöissä.

Osaavat ammatilliset opettajat ovat ammatillisen koulutuksen perusta. Opettajien osaamista syvennetään sekä uudistetaan opetus- ja ohjaushenkilöstön osaamista. Osaamisen tueksi luodaan alueellisia ja valtakunnallisia oppivia verkostoja, ja monipuolistetaan ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöjä. Niiden osaamista ja käyttöä opetuksen hyödyntämisessä vahvistetaan opettajien kouluttamisella.

Pedagoginen perusta on muuttunut ryhmälähtöisistä oppitunneista opiskelijälähtöiseksi ohjaukseksi tai valmentamiseksi. Opiskelijan omalla osaamisella on tärkeä paino, jota hyödynnetään opiskelijan opintopolkua suunniteltaessa. Painopisteenä opinnoissa on puuttuvan osaamisen hankinta. Opiskelijan opinnot kulkevat omassa tahdissa, ei enää ryhmän mukana, eikä ole opiskeluaikaan sidottu. Opiskeluaika riippuu siitä, miten opinnot edistyvät ja oppimista tapahtuu. Henkilökohtaistamisissa tehtyjä yksilöllisiä opintopolkuja seurataan tiiviisti opiskelijan

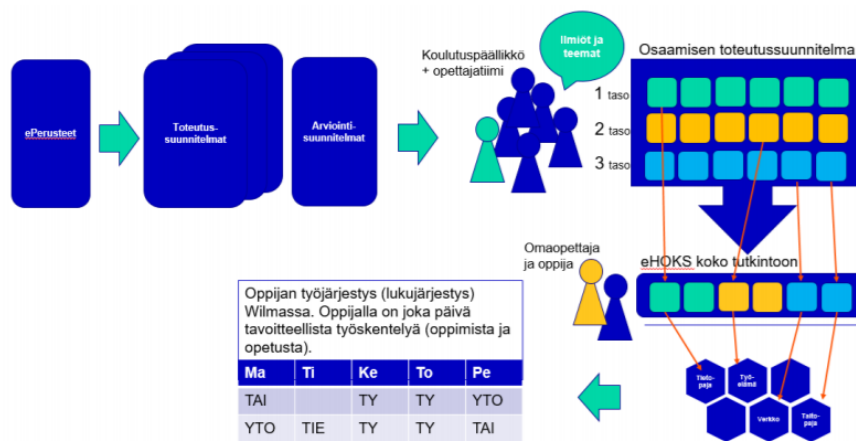
etenemisen mukaan. Opiskelijaa voidaan ohjata opetuksessa nopeampaa tahtia edetä opinnoissaan ja suorittaa tutkinto. Opetus siirtyy enemmän alan yrityksiin tai muihin oppimisympäristöihin. Oppilaitoksessa käytäisiin täydentämässä niitä asioita ja taitoja, joita työpaikalla ei tehdä tai pystytä toteuttamaan.

Maunun (2020, 62) kyselytutkimuksen mukaan opettajien työn organisoinnin ja ammatti-identiteetin keskipisteenä pidetään edelleen yhä opiskelijoiden opettamista ja ohjausta, ja siitä ei tahdota tinkiä. Ammatillisen koulutuksen lakikin määrittelee opiskelijälähtöiset tavoitteet. (Laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017, 2 §).

Tutkimuksen mukaan opettajien arjessa tekemän työn organisointi ei edistä opiskelijälähtöisen perustehtävän suorittamista toivotulla tavalla. Koska opettajien työ on sirpaloitunutta ja muuttuvaa, jää opiskelijälähtöinen prosessi muiden toimintojen jalkoihin. Opettajat tarvitsevat enemmän aikaa toteuttaakseen opiskelijälähtöistä toimintaa ja uudistusten toimeenpanoa, niin ettei muutokset hajota arkea ja työtä. (Maunu 2020, 44.)

Tutkimuksen tuloksissa tuotiin esille, että lupaavana toimintatapana opettajan arkityön hallintaan ja opiskelijälähtöisen toiminnan toteuttamiseen koetaan tiivis opettajatiimityöskentely. Tiimeille toivottiin valtaa ja keinoja työprosessien kehittämiseen, ja niihin liittyvien käytännön ongelmien ratkaisemiseen oman työn ohella. (Maunu 2020, 63.) Toimivalla opettajatiimimallilla luodaan yhteisöllisyyttä ja työssä viihtyvyyttä. Sillä luodaan opettajien toivomaan ammatillista itsenäisyyttä sekä omaa päätösvaltaa työtään koskevista asioista. (Maunu 2020, 60.) Tähän tarvitaan vahvaa, pitkäaikaista tukea koulutusorganisaatioilta. Täydennyskoulutuksessa opettajien tiimityövalmiuksien ja tiimiorganisaatiomallien kouluttamisesta voi tulla eräs tärkeimmistä tavoitteista. (Maunu 2020, 63.)

Stadin ammatti- ja aikuisopistossa on lähdetty reformin myötä opettajatiimityöskentelyyn. Stadin ammatti- ja aikuisopistossa on koottu 150-200 opiskelijan oppimisyhteisöä, joita ohjaavat 6-8 henkilön pedagoginen tiimi. Tiimit koostuvat alan opettajista ja muusta koulutuksen tukihenkilöistä. Yhdessä he hoitavat oppimisyhteisön opiskelijoiden ohjausta hyödyntäen valmentamista ja itseohjautuvuutta kohti valmistumista ammattiin. Keskeisenä elementtinä on opiskelijasta aito välittäminen. (Helsinki 2019, 4-5.) ETE:n tiimi koostuu ammatillisista opettajista, erityisopettajasta, S2-opettajista, työvalmentajasta ja opinto-ohjaajasta. Iso tiimi jakautuu tarvittaessa kahdeksi pikkutiimiksi. Sen lisäksi opetustyössä tiimi jakautuu vielä päivä- ja iltapettajiin. Päivittäisessä opetuksessa tiimityöskentely näkyy yhteisissä opetuksen suunnitteluissa. Pienenä yksikkönä pystymme hallitsemaan opiskelijat yhtenä tiiminä, kuitenkin jaoteltuna päivä- ja iltatiimeihin, jotka vastaavat omista opiskelijoistaan. Kuviossa 4 esitellään Stadin ammatti- ja aikuisopiston pedagogisen suunnittelun prosessi.

Kuvio 4: Stadin ammatti- ja aikuisopiston pedagogisen suunnittelun prosessi (Helsinki 2019, 8)

Päivässä opettajamäärän suuruudesta johtuen siellä voidaan hyödyntää yhteisopettajuutta. Tätä työmuotoa on toteutettu päivässä jo muutaman vuoden. Tänä syksynä aloittaneiden ryhmien vetäjät, kolme opettajaa, tekivät tiivistä suunnittelutyötä keskenään. Kukaan toimii ryhmänsä oma opettajana, mutta varsinkin aloittavien opiskelijoiden lähiopetuksessa on työssä kaksi tai kolme opettajaa. Jatkavien ryhmien opettajat työskentelevät myös pareittain. Päivässä toimitaan paljon yhteisopettajuudessa. Ammatillisten opintojen opetus on jaettu tutkintokohtaisesti opettajien kesken. Heidän työjärjestyksissä he opettavat tiettyä opintokokonaisuutta opiskelijoille, joiden opintoihin se kuuluu tutkinnon siinä vaiheessa.

Yhteisopettajuutta olemme käyttäneet myös illassa, mutta siihen ei resurssit aina riitä. On vaikea irtautua ryhmän opetuksesta toisen kollegan avuksi, ellei peru oman opetettavan ryhmän lähiopetusviikkoa tai saa lupaa sijaisen pyytämiseksi. Yhteisopettajuus on tehokas tapainen opetukseen uusia ideoita ja saada hiljaista tietoa kollegalta. Se myös keventää opettajan työtaakkaa opetuksessa, kun sen voi jakaa toisen kanssa.

Iltaopetuksessa emme ole jakaneet opettamista tutkinnon osien mukaan, vaan opetamme kaikkia ammatillisia opintoja niin perus- kuin ammattitutkinnoissa. Opetus säilyy mielekkäänä ja monipuolisena. Otamme huomioon illassa kuin myös päivässä opettajien vahvuusalueet, joita hyödynnetään tietyissä ammatillisissa opinnoissa.

Suomi toisena kielenä-tukea (S2) on kasvatettu jatkuvasti opetuksessa. S2-opettajien määrää on lisätty, koska vieraskielisten opiskelijoiden määrä on kasvanut. Lisäksi tänä syksynä on palkattu monikielisiä ohjaajia tukemaan opiskelijoita. Maahanmuuttajataustaiselle opiskelijalle tarjotaan mahdollisuutta saada S2-tukea opiskeluissaan. Suomen kielen osaamista voi vahvistaa myös oppimisvalmiuksia tukevilla opinnoilla (OPVA). Mikäli opiskelijalla eivät kielitaito tai oppimisvalmiudet riitä tutkinto-opiskeluun, hän voi vahvistaa niitä ammatillisen koulutuksen valmentavassa koulutuksessa (VALMA). Siellä opiskelija määrittää yksilölliset

oppimistavoitteensa. VALMAsta voi siirtyä tutkintoon johtavaan koulutukseen, kun tarvittavat kielitaito ja oppimisvalmiudet ovat saavutettu. (Opetushallitus 2021f.)

Päiväopetuksessa tukea annetaan hyvin, ja S2-opettaja on mukana työsalissa opettajien apuna sekä HOKS-keskusteluissa. Päiväopetuksessa S2- ja erityisopettajan tukea opetustilanteissa on helpompaa saada kuin illan opetuksessa. Illassa koko ryhmän opetuksesta vastaa yksi opettaja, ja S2-opettaja voi olla kerran tai pari viikossa mukana aloittavilla, mutta jatkavilla harvoin. HOKS-keskusteluihin heitä yritetään saada mukaan, mutta aikataulut eivät aina täsmää. S2-tukea iltaopiskelijat saavat kerran viikossa muutaman tunnin paja- ja YTO-opetuksessa. Vieraskielisille opiskelijoille opintoihin haasteita tuo suomen kieli, joka on opetuskieli lähiopetuksessa.

Olen opettanut seitsemän ja puoli vuotta iltaryhmiä, ja suurin osa lähiopetuksesta on ollut ilman S2- tai erityisopettajan tukea. Opetuksessa olen jakanut opiskelijat työpareihin, joista toisena on vieraskielinen opiskelija. Näin he saavat suomenkielistä tukea ja apua suomenkielisiltä opiskelijalta. Joka viikko työpari vaihtuu, jolloin he oppivat tuntemaan toisiaan

Viikossa on jokaisella opiskelijaryhmällä oma YTO-päivänsä, jolloin he suorittavat yhteisten tutkintojen osien opintojaan. Lisäksi he voivat osallistua YTO-pajaopetukseen muina järjestettyinä aikoina. Illan opiskelijat opiskelevat yhteisiä aineita joka viikon torstaisin YTO-pajoissa klo 8:00 - 20:00 välillä (iltapajat 16:00 - 20:00), johon opiskelijat voivat osallistua Teamsissä tai paikan päällä oppilaitoksessa. Lisäksi he voivat osallistua viikolla päiväaikaan järjestettäviin YTO-pajoihin tai tehdä itsenäisellä työskentelyllä opettajilta saatujen tehtäviä ja sen jälkeen suorittaa näyttö siitä. Monella iltaopiskelijalla on jo työkokemusta ja opintosuorituksia, joilla voi tehdä osaamisen tunnustamisia yhteisistä tutkinnon osista tai suorittaa näyttö suoraan osaamisensa perusteella.

Päivä- ja iltaopetuksessa on vastuussa omat opettajat. On kuitenkin muutamia ammatillisia opintoja, jossa hyödynnämme parin päiväopettajan ammattitaitoa iltaopetuksessa. Vastavasti mahdollisuuksien mukaan sijaistamme heitä päivässä. Uudistuksen myötä opetuksen sisältö pitäisi olla yhtenäistä ja samanarvoista.

Itse työskentelen mielelläni iltaopettajana kuin päiväopettajana. Myös iltakollegani ovat samalla kannalla. Minusta näen hyvänä, että päivä- ja iltaopetuksista vastaavat eri opettajat. Näin opiskelijoilla on opintojen ajan tutut opettajat, mutta myös opettajien työ on helpompaan tuntiessaan opiskelijat. Myös opiskelijoiden motivaatio tuo opettajuuteen hyvää fiilistä ja innostusta opettaa. Opiskelumotivaatio on ehkä korkeampi iltaopiskelijoiden keskuudessa. Heidän kiinnostuksensa alaa kohtaa on suuri, ja he haluavat saada opinnoiltaan kaiken.

Opettajuus tarvitsee hyvää ammatillista osaamista. Se voidaan tulkita ammatilliseen toimintaa kuuluvana tietona, ammattitaitona, sopivuutena ja pätevyytenä. Ammatillinen toiminta

käsittää käsitteellisen ja teoreettisen pohjan. Opettajan töissä ammatillinen osaaminen näkyy sujuvana käytännön toimintana sekä taitoa hyödyntää tietoperustaa. Ammatillisen osaamisen osaamisalueina pidetään taitoa suhtautua informaatioon kriittisesti, osaa arvioida omaa osaamista sekä kartuttaa uutta tietoa osaamiseensa. (Paaso 2010, 110; Räisänen 1998, 15-16.)

Ammatilliselta opettajalta on löydyttävä ammattitaitoa, ja sen ylläpitäminen tarvitsee elinikäistä oppimista. Ammattitaito koostuu todellista kyvyistä ja tiedoista sekä pätevyydestä riippumatta hankintatavasta. (Paaso 2010, 112; Räisänen 1998, 11.) Ammattitaitoa hankitaan koulutuksella, työkokemuksilla sekä osaamisensa ylläpidolla ja kehittämisellä. Täydennys- ja muut koulutukset, työelämäjaksot ja osaamisen kehittämissuunnitelmat ovat hyviä työkaluja ammattitaidon päivittämiseen. Myös omaa opetustyötä on kehitettävä työpaikalla. Kolme pääasialla, joita tarvitaan työssä kehittämiseen ovat: motivaatio ja innostuneisuus, kyky ja tavoitteiden saaminen sekä taito oppia kokemuksista. Työssä kehittymiseen tarvitaan motivaatiota, jolloin tekemisestä tulee mielekästä, volitiota eli toimeenpanon taitoa saavuttaakseen kokemuksia ja kokemuksia, joista oppii harjoittelun ja konkreettisen tekemisen kautta. Nämä kolme yhdessä vahvistavat työssäoppimista ja auttavat kehittymään niin yksilönä, tiimissä sekä organisaatiossa. (Kupias & Peltola 2019, 249-253.)

Ammatillisen opettajan osaaminen näkyy hänen työssään kokonaisuutena, mutta se voidaan jakaa neljään asiantuntijuuden osa-alueeseen. Ensimmäinen osa-alue on substanssiosaaminen, joka on yksilöllistä ydinosaamista, jossa tarvittavaa työn ammatillista taitotietoa. Myös työelämäosaaminen kuuluu substanssi osa-alueen piiriin. Toisena dimensiona tulee pedagoginen osaaminen, ja se liittyy kasvattamiseen. Se voidaan jakaa kasvatuksellisiin taitoihin ja koulutusprosessin hallintaan. Opettajan kolmas asiantuntijuuden osa-alue liittyy kehitettävään työotteeseen. Kehittämisen- ja tutkimusosaamisessa tarvitaan tieteellistä osaamista. Siinä tarvitaan oman työn ja työyhteisön kehittämiseen kehittämisosaamista ja ajattelun taitoja. Työyhteisöosaaminen on viimeinen osa-alue. Se kattaa organisaatio-osaamisen, tiimityön, verkoston sekä taloushallinto-osaamisen. (Paaso 2010, 11; Helakorpi 2005, 155; Helakorpi 2006, 89-91; Helakorpi 2010, 118-120.)

3.4 Viikko 4 (34/2021)

Henkilökohtaistamiskeskustelut opiskelijoiden kanssa jatkuvat edelleen. Opiskelijoiden oppilaspäivälaskenta- taulukkojen (OTV) tarkistaminen ja päivittäminen ajan tasalle Wilmassa on tehtävä valmiiksi. Viikolla on ohjelmassa Kampus kolmen työhyvinvointipäivä (TYHY), Tuotteistamisohjelman työnäjä sekä tiimikokous. Opiskelijoiden KOS-sopimusten kirjoittaminen yrityksille jatkuu, käyn pitämässä näyttöjen arviointikeskusteluja yritysten työpaikkaohjaajien kanssa ja toteutan arvioinnin palautekeskusteluja opiskelijoiden kanssa. Seuraavalle viikolle aloitan suunnittelemaan opetusta, valmistelemaan materiaalia ja tekemään raaka-ainetilauksia. Opiskelijoille hankittavat raaka-aineet kustannetaan myymälän myyntituloista.

Analyysini tällä viikolla käsittelee ammatillisen koulutuksen rahoitusta. Ammatillisten tutkin-
tojen ja koulutuksen järjestämiseen järjestämisluvan sekä rahoituksen myöntää opetus- ja
kulttuuriministeriö.

Maanantai 23.8.2021

Työpöytäni äärelle saavuin 12:30, jolloin ensimmäisenä aloitin kirjoittamaan arviointilomak-
keita opiskelijoiden näyttöjä varten. Tämä työ keskeytyi, kun kollegani pyysi tulostamaan Wil-
masta ammattitutkintolaiselle pidetyn HOKS-keskustelun lomakkeen allekirjoitusta varten.
Huomasin lomakkeessa yhtenä valinnaisena tutkinnon osana olevan työpaikkaohjaajana toimi-
misen. Olen ollut mukana tämän tutkinnon osan koulutuksen suunnittelussa, ja sen suoritta-
minen on muuttunut. Muistutin kollegoitani tästä, mutta eivät olleet muistaneet muutok-
sesta. Lähetin heille tiedot koulutuksen sisällöstä ja tuotekortin. Opettajien perehdyttäminen
tähän tutkinnon osaan olisi pitänyt olla huomenna, mutta meillä on Tyhy-päivä, tai keskiviik-
kona, mutta olemme Tuotteistamistyöpajassa. Perehdytyksestä vastaavalle olen sähköpostitse
toivonut uutta aikaa.

Autettuani kollegoita, pääsin jatkamaan omaa työtäni arviointilomakkeiden parissa. Sain osan
niistä tehtyä, kun taas oli autettava kollegaa etsimällä iltaopetukseen spritsausmateriaalia.
Materiaalit lopulta löytyivät, ja pääsin jatkamaan sekä tulostamaan viimeisetkin arviointipa-
perit.

Tämän jälkeen oli henkilökohtaistamiskeskustelun aika. Keskusteluun saapui keskeytyksellä
oleva opiskelijani. Hän halusi jatkaa opintojaan, vaikka keskeytystä olisi vielä jäljellä kaksi
kuukautta. Kävimme läpi hänen opintopolkunsu, näyttöjen suorittamistavat, harjoittelun,
YTO-aineiden suorittamisen ja lukujärjestyksen suunnittelun. Hoidimme myös opintosihteerin
luona hänen opintososiaaliset asiansa ja tunnukset Wilmaan. Hänellä on tavoitteena valmistua
vuoden loppuun mennessä.

Seuraavat kaksi opiskelijaani eivät saapuneetkaan sovittuun keskusteluun, joten minulle jäi
tunti aikaa hoitaa hallinnollisia töitä ennen viimeistä HOKS-tapaamista. Aloitin läpikäymään
opiskelijoitteni HOKS-tietoja, joihin päivitin oppilaspäivälaskenta-tilukoon (OTV) läsnäolo-
ja loma-aikoja sekä kirjasin arviointeja tutkinnon osiin. OTV-tilukon täyttäminen on yksi osa
koulutuksen rahoituksen perusteista. Myös valmistumispäivä sekä urasuunnitelma on kirjat-
tava HOKSiin, ja tietoja tarkennetaan henkilökohtaistamiskeskusteluissa.

Kävin seuraavaksi läpi sähköpostini, jonne opintosihteerini oli laittanut pyynnön käydä opiskeli-
jan todistusta allekirjoittamassa. Niinpä menin opintotoimistoon hoitamaan asian pois järjes-
tyksestä. Tarkastin todistuksen tiedot, ja huomasin, että siitä puuttui valinnaisen tutkinnon
osan osaamisen tunnustamisen aikaisemmasta tutkintotodistuksesta. Meni tarkistamaan tiedot
Wilmasta, sillä oli varma, että olin kirjannut sen tiedon hänen opintoihinsa. Pyysin apuun

osastomme Wilma-mentorin, jonka kanssa olimme tehneet tunnustamisen. Huomasimme, että merkinnöistä puuttui arvosana, joka vaikutti siihen, että tunnustaminen ei ollut kirjautunut opiskelijan tietoihin. Laitoin sähköisesti viestiä opintosihteerille virheen korjaamisesta sekä pyysin tulostamaan uuden todistuksen.

Oli tullut aika aloittaa päivän viimeinen hoksaus. Opiskelijan eteneminen on sujunut aikataulussa, ja kesän aikana on tullut alan töissä lisäkokemusta. YTO-opinnot ovat loppusuoralla, joten tarkastelimme lähemmin ammatillisten tutkinnon osien suorittamisia. Opiskelijallani on ollut suunnitelmissa tehdä valinnainen tutkinnon osa kansainvälisessä ympäristössä. Näin on suunnitellut myös moni muu opiskelija. Korona on kuitenkin estänyt kansainvälisyysvaihdot toistaiseksi, joten vielä ei ole tietoa voidaanko tätä tutkinnon osaa toteuttaa opiskelijoille. Toivotaan parasta. Keskustelimme kuitenkin vaihtoehtoisista ratkaisuista, joka varmistaa opiskelijan valmistumisen ensi keväänä.

Tällä viikolla toimin yhteisopettajan kollegani kanssa jatkavalla perustutkintoryhmällä. Viikon teemana harjoittemme pursotusta ja spritsausta erilaisilla raaka-aineilla ja eri menetelmin. Tänä kesäyönä keskityimme marenkimassalla ja kermavaahdolla pursottamiseen sekä suklaalla spritsaamiseen. Huomiselle itsenäiselle työskentelyillalle opiskelijat saivat tehtäväksi tehdä spritsipusseja, ja harjoitella spritsaamaan NON TEMP-suklaalla koristekuvioita, kirjaimia, numeroita ja tekstejä. Illan lopuksi teimme jälkityöt ja hoidimme ja kirjasimme Fredman Pro:n omavalvonnan kohteet. Ohjeistin ja näytin vielä kollegalleni, kuinka hän lisää opiskelijat Wilman työjärjestykseen sekä kirjasimme läsnäolijat tälle päivälle. Ennen kotiin tarkistin vielä työtilat. Kotonani lähetin vielä pari sähköpostia, ja kirjasin päivän tunnit työaikaseurantaani.

Tiistai 24.8.2021

Tänä aamuna olin aamuvirkkuna työpaikalla klo 7:50, eikä paikalla ollut ketään muita. Meillä oli merkitty iltapäivälle Kampus kolmen Tyhy-päivä, ja iltatunnit oli peruttu sen johdosta. Päiväpuolen opettajat olivat etänä kotona. Sain rauhasissa aloittaa omat päivän tehtäväni. Aloitin järjestämään työpöytäni kaaoksen alta siistiksi. Ensiksi mapitin opiskelijoiden arviointilomakkeet kansioihin. Seuraavana järjestin viime viikkojen opetuksessa käytetyt reseptit omiin kansioihin. Seuraavaksi siivosin ei tarvittavat monisteet paperinkeräykseen. Tarkistin vielä Classroomissa opiskelijani palauttamien opiskelu- ja urasuunnitelmavalmiuksien tehtävät, ja arvioin tämän YTO-suorituksen Wilmaan. Ennen kahvitaukoa kävin vielä opintotoimistossa hoitamassa todistuksen allekirjoituksen ja selvittämässä pari opintoihin liittyvää asiaa henkilökohtaistamista varten.

Tämän päivän piti olla kampuksen työhyvinvointipäivä, mutta koronan vuoksi oli yhteisen tapahtumat peruttu. Tilalla oli tullut aamupäiväksi kampuksen henkilöstökokous, ja iltapäiväksi luento hyvinvoinnista Teamsissä. Aamun kokouksessa käytiin läpi opiskelija- ja henkilökunta-asioita. Tyhyilyn kunniaksi oli ohjelmaan sovittu tunnin pituinen ruokatauko. Ennen taukoa

sovin parin opiskelijani kanssa henkilökohtaistamisen tapaamisajat sekä hoidin yhden näytön palautekeskustelun.

Iltapäivän Tyhy-ohjelmassa oli tunnin hyvinvointiluento. Luennossa aiheena oli ihmisten välinen yhteistyö, luonteet ja omat voimavarat. Luento oli mielenkiintoinen, ja sain aikaan paljon keskustelua keskustelupalstalla. Se sai itsessäni aikaan oman persoonallisuuteni ymmärtämistä sekä omien vahvuuksieni ja heikkouksieni arviointia. Myös yhteistyön merkitys sai uusia ulottuvuuksia. Itselleni yhteistyö ja avunanto työssä ovat tärkeitä asioita. Luennon jälkeen lopetin päivän työt. Vaikka työt päättyivät aikaisemmin, ei se tarkoita opiskelijoiden viestien loppumista. Niihin vastasin vielä kotona, vaikka olisin voinut jättää ne huomiseen.

Keskiviikko 25.8.2021

Aamusta kävin pitämässä opiskelijan arviointikeskustelun yrityksessä, koska yleensä alan yritysten työajat ovat aamupainotteisia. Hoidin käynnin omalla ajallani. Muuten tämän päivän suunnitelma meni osaltaan uusiksi. Aamupäivästä sain viestin, että maanantaina uuniin kuivumaan jätetyt marengit olivat palaneet uunissa, koska joku päiväopiskelija oli laittanut uunin päälle, eikä katsonut varoilta uuniin sisälle. Tässä olisi taas ollut meillä tärkeää laittaa lappu uuniin marenkien olevan siellä. Tiedonkulku opettajien kesken on tärkeää. Aloitin työt valmistamalla uudet marengit opiskelijoille.

Marenkien valmistukseen oli aikaa tunti, ennen kuin alkoi kahden tunnin Tuotteistamisohjelma-koulutuksen työpajaluento. Luennolla käytiin läpi ennakkotehtävien yhteenvedot, esiteltiin valmiita tuotteistamisohjeita, sekä ohjeistettiin tiimeistä valittujen opettajien tuotteistamisohjelman jatkokehittelyä. Asia on tärkeä, mutta ajankohta kehittämiselle on väärä. Tästä olemme keskustelleet opettajien kesken.

Pajan aikana kävin puhelinkeskustelun sosiaalityöntekijän kanssa opiskelijani opintojen etenemisestä. Viidentoista minuutin aikana selvitin missä opiskelija tässä vaiheessa on opinnoissaan, ja kuinka opinnot etenevät hänen valmistumiseensa. Osan asioista työntekijä oli käynyt jo opintosihteerin kanssa.

Ilta sujui pursotus- ja spritsausharjoittelua ohjaten. Tänään tutustuimme lähemmin voikreemillä koristeluun. Opiskelijat pääsivät pursottamalla ”liimaamaan” eli kiinnittämään moccakreeminkakun lopullista kuorruttamista ja koristelua varten. Loppuilta harjoiteltiin pursottamaan kreemirusuja ja -lehtiä koristemarengista.

Torstai 26.8.2021

Aamulla tuli katsottua sähköpostiviestit, ja hoidin jatkuvan haun kautta tulleen opiskelijan asiat kuntoon. Omaa aikaa niihin kuin 15 minuuttia. Varsinaiset työt aloitin 11:15 ensi viikon opetuksen suunnittelulla, reseptien etsimisellä ja raaka-ainetilauksen tekemisellä. Sen lisäksi

hoidin henkilökohtaistamistapaamisien aikatauluttamista huomiselle sekä ensi viikolle, ja kirjasin opiskelijan arvioinnin Wilmaan. Ennen ruokatuntia noudin vielä opinto-ohjaajalta jatkuvan haun hakemuksia tutkittavaksi sekä opintosihteeriltä kävin varmistamassa opiskelijan ATK-tunnusten saapumisen.

Iltapäivässä oli ETE:n tiimikokous. Asialistalla käytiin läpi mm. opiskelijoiden opiskeluasioita, Taitaja-kisan semifinaalin järjestämistä oppilaitoksessa, opetukseen saadusta lisärahoituksesta sekä henkilöstöön että omaan tiimitöihin liittyviä asioita. Kokouksen jälkeen tein vielä puolen tunnin ajan jatkuvaan hakuun liittyviä asioita.

Tänään viikon viimeisellä lähiopetustunneilla opiskelijat viimeistelivät makkakreemikakut ja harjoittelivat pursotusta ja spritsausta voikreemillä. Työtä tehtiin prosessinomaisesti. Kakut saatiin valmiiksi, pakattua ja etiketit lopuksi paikoilleen. Tänään oli myös työtilojen kuukausi tarkistuspäivä, eli piti huolehtia, ettei kylmiöihin jää turhia raaka-aineita, tarkastettiin laitteiden ja koneiden kunto sekä panostetaan työsalien siisteyteen. Siivosimme työsalin jäljittämme puhtaaksi, ja huolehdimme omavalvontamerkintöjen kirjaamisesta. Työviikko lähiopetuksen suhteen oli pulkassa, ja hienoa oli tehdä yhteisopettajuutta kollegan kanssa.

Perjantai 27.8.2021

Perjantai alkoi sähköpostien lukemisella sekä henkilökohtaistamiskeskusteluun valmistautumisella. Opiskelijan HOKS-tapaaminen oli siirtynyt jo kertaalleen, mutta nyt saimme sen järjestyseen aamunkahdeksalta. Maahanmuuttajataustaisen opiskelijan kanssa on haasteellista saada hänet ymmärtämään opintopolkunsa laatiminen ja sen toteuttaminen. Vaikka olemme käyneet asioita useampaan kertaan läpi, aina löytyy opiskelijalla uusia tiedostamattomia asioita. Näissä keskusteluissa olisi tärkeää saada S2-tukea, mutta aina heitä ei saa paikalle, tai ajankohta ei sovi. Saimme kuitenkin opiskelijan kanssa HOKS:n tehtyä, ja hänen asioitaan vietyä eteenpäin opintojen etenemiseksi.

Tämän päivän olin päättänyt hoitaa tekemättä jääneitä tehtäviä. Ensimmäisenä otin työkseni opiskelijalle syksyn työjärjestyksen laatimisen, jotta hänen opintonsa etenisivät tutkinnon suorittamiseen. Valmiin lukujärjestyksen lähetin hänelle sähköpostissa, ja varmistin vielä asian WhatsApp-viestillä.

Seuraavana oli vuorossa iltaopiskelijaryhmien opiskelijamäärien päivittäminen. Tarkastin ryhmien oma opettajilta aloittaneet, eronneet, keskeyttäneet, valmistuneet sekä ei saapuneet opiskelijat ja päivitin ne Excel taulukkoon. Lisäsin taulukkoon myös uudet elokuun jatkuvasta hausta juuri aloittaneeseen perustutkintoon valitut opiskelijat. Kävin myös jatkuvasta hausta rannalle jääneiden hakupapereita, jos siellä olisi ollut mahdollisesti valittavissa opiskelijoita suorittamaan osatutkintoa.

Tästä tehtävästä oli helppo jatkaa tarkistamaan ja päivittämään oman ryhmän OTV-taulukon tietoja Wilmassa. Jälleen kävin läpi opiskelijoiden läsnäolot sekä loman aloitus- ja päättymispäivät sekä tarkistin läsnäoloprosentit. Tarkistin myös keskeyttäneiden opintoihin paluupäivät. Vielä jäi kesken opiskelijoiden syyslomatietojen kirjaaminen, koska kaikki opiskelijani eivät ole ilmoittaneet mahdollisista lomista.

Wilmatietojen päivittämisen jälkeen hoidin jatkavien iltaryhmien opiskelijoiden KOS-harjoittelujen päivien lukumäärät, ajankohdat, yritykset ja työpaikkaohjaajat elintarvikealan yhteiseen KOS-taulukkoon, josta koulutuspäällikkö voi noutaa ne tilastoihin. Tiedot kirjataan kuukausittain. Olen vastannut iltatiimin puolesta näiden tietojen ylläpitämisestä ja kirjaamisesta. Siksi on tärkeää muistaa täyttää koulutussopimus Wilmassa täydellisesti harjoittelua varten.

Ruokatunnin jälkeen aloitin valmistella ensi viikon opetusta, ja siihen liittyvän materiaalin etsimistä sekä raaka-aineiden tilaamista. Olin pitänyt saman aiheisen perinneruokaviikon jo aikaisemmin toiselle jatkavalle ryhmälle, joten opetuksen runko oli valmiina. Myös valmistettavat tuotteet olivat jo selvillä, joten hain mapeistani reseptit tuotteiden valmistukseen. Resepteihin liittyen kävin läpi työtilojen kuiva-ainevarastot, kylmiöt sekä pakkaset raaka-aineista, joita voin käyttää tuotantoon. Kierroksen jälkeen tein tarvittavista raaka-aineista Jamix-tilauksen keskusvarastoomme.

Iltapäivällä oli toisen HOKS-tapaamisen aika. Alustavasti olimme suunnitelleet keskusteluvamme Google Meetissä, mutta opiskelijalle sopikin tavata kasvokkain. Opiskelija harmikseni joutui keskeyttämään opintonsa. Monen opiskelijan keskeytys on johtunut mm. Covid19-pandemian vaikutuksesta. Muut asiat painavat enemmän vaakakupissa kuin opiskelu. Opiskelijan HOKS päivitettiin ajan tasalle, josta jatketaan keskeytyksen jälkeen.

Loppupäivän tarkastelin opiskelijoiden etätehtävien vastauksia, ja niitä hyödyntäen suunnittelinkin ja muokkasin viikolle 37 iltapetusta. Osana sille viikolle siirtyy ensi viikolta yhden illan opetus, kun joudun olemaan opetuksesta poissa. Olen kuitenkin saanut kollegani pitämään poissaoloillan ryhmälleni.

Ennen kotiinlähtöä kävin vielä auttamassa kollegoitani teorialuokan tv:n näytön avaamisessa. Heillä oli henkilökohtaistaminen menossa, ja olisivat tarvinneet käyttöönsä isoa näyttöä. Emme saaneet sitä kuitenkaan toimimaan. Tilannetta ei olisi auttanut IT-tukeen tehtävä sähköinen apupyynnö Tiketti. Pitää laittaa viestiä eteenpäin koulutuspäällikölle, että digitaalisten työvälineiden kertauskoulutus olisi opettajille paikoillaan. Ei riitä, että kouluttaja näyttää ja muut katsovat, vaan itse tekemällä oppi menee paremmin perille.

Iltasella saapui vielä muutama sähköposti- ja WhatsApp--viesti, jotka tarkastin kännykällä, ettei siellä olisi ollut mitään akuuttia hoidettavaa asiaa. Näin koronapandemian aikana altistusilmoitukset ovat yleisiä, ja koskaan ei aavista onko itse sattumalta altistunut

työpaikalla virukselle. Olemme velvollisia ottamaan heti yhteyttä rehtoriin ja koulutuspäällikköön, jos altistumisia on tullut tietoon.

Viikon 34 analyysi

Tämän viikon henkilöstökokouksessa kerrottiin, että olemme saaneet lisärahoitusta, jonka myötä opettajille lisätään 50 tuntia palkallista työaikaan lisää loppusyksyksi (sitomattomaan sekä opetukseen ja ohjaukseen) koronasta aiheutuneiden töiden johdosta. Se helpottaa hiukan sitomattoman työajan määrää, mutta loppuvuodesta täydennetään työaikaan muista työseurannan tehtäväkokonaisuuksista.

Ammatillisen opettajan työ ei pelkästään ole enää opettamista, vaan nykyään siihen sisältyy erilaisia hallinnollisia tehtäviä. Opettaja osallistuu kokouksiin, kehittämistehtäviin, opetuksen suunnitteluun, vastuutehtäviin, työryhmiin ja -pajoihin. Työhön sisältyy erilaisten tilastojen ja taulukoiden täyttämistä, suunnittelua ja organisointia sekä työpaikkayhteistyötä.

Henkilökohtaistaminen on lisännyt hallinnollisten töiden osuutta. Opiskelijoille tehtyjen HOKSin määrä ja laatu vaikuttavat suoraan oppilaitoksen saamaan rahoitukseen. Opetushallituksesta saattavan rahoituksen perusteena on myös Opiskelijapäivälaskennan (OTV) ajan tasalla pitäminen.

Ammatillisen koulutuksen järjestämistä rahoitetaan koulutuksen järjestäjille opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (957/2017) ja ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (682/2017) mukaisesti. Koulutuksen järjestäjä hyödyntää saadun rahoituksen koulutuksensa organisoimiseen tuloksellisella tavalla, jotta tavoitteet saavutettaisiin ja toiminta kehittyisi. (Opetushallitus 2021a; Opetus- ja Kulttuuriministeriö 2021a.)

Rahoitusjärjestelmän tarkoitus on tuoda esille ammatillisen koulutuksen toiminnan vaikuttavuutta ja tehokkuutta, ja se koostuu kolmesta laskennallisesta rahoituksesta: perusrahoitus, suoritusrahoitus ja vaikuttavuusrahoitus (Opetushallitus. 2021a). Lisäksi koulutuksen järjestäjät voivat näiden lisäksi hakea strategiarahoitusta. Jokaisen kolmen rahoitusosuuden euro-määrästä myönnetään tietty osuus koulutuksen järjestäjille, joka vastaa heidän suoritteiden suhteellista osuutta kyseisestä rahoitusosuudesta huomioiden kaikkien koulutuksen järjestäjien suoritteet. (Opetus- ja Kulttuuriministeriö 2021a.) Kuviossa 5 esitellään ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän laskennalliset prosenttiosuudet.

AMMATILLISEN KOULUTUKSEN RAHOITUSJÄRJESTELMÄ

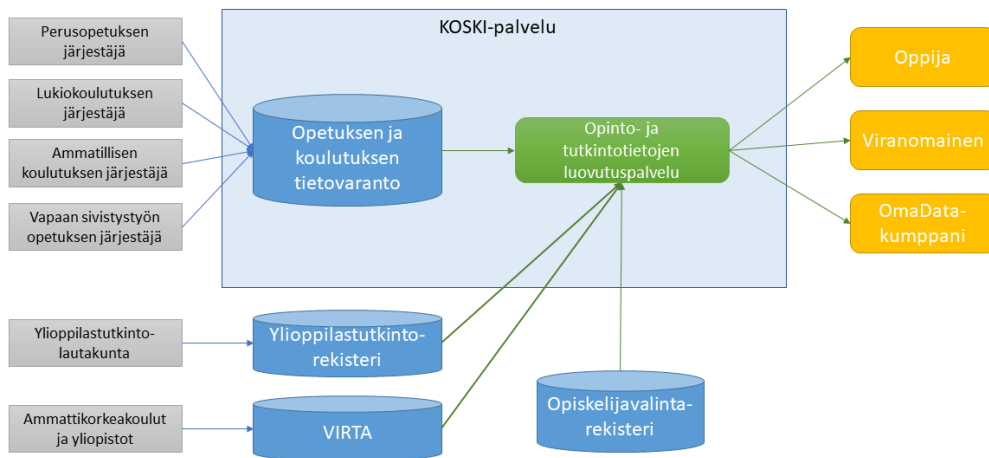

Kuvio 5: Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä (Opetus- ja Kulttuuriministeriö 2021a)

Jokaiseen kolmeen laskennalliseen rahoitukseen on Opetus- ja Kulttuuriministeriö asettanut tavoitteet: Perusrahoituksessa lasketaan opiskelijavuodet, suoritusrahoituksessa huomioidaan tutkintosuoritukset ja tutkinnon osien osaamispisteet ja vaikuttavuusrahoitukseen vaikuttavat opiskelijoiden työllistyminen ja jatko-opintoihin siirtyminen sekä opiskelija- ja työelämäpalautteet.

Stadin ammatti- ja aikuisopistossa henkilökohtaistamiskeskusteluissa kirjaamme Wilmaan HOKSin OTV-taulukkoon opiskelijoiden opiskeluoikeuden tilan (läsnäolot, lomat, keskeytykset), osa-aikaisuusprosentit ja rahoitustiedon muutokset. Opiskelijapäivälaskenta on yksi oppilaitoksen Opetushallituksesta (OPH) saaman rahoituksen peruste. Wilmaan kerätään tiedot opiskelijoiden tutkintojen suorituksista, arvioinnit sekä osaamispisteet todistuksia varten. Wilmassa löytyy myös opiskelijoiden valmistumiset, keskeytykset ja eroamisaset. Kaikki tiedot Wilmassa olevat tiedot opiskelijasta on oltava ajan tasalla ja oikein, koska nämä tiedot siirtyvät Primus-opiskelijatietojärjestelmään. Sieltä ne siirtyvät eHOKS-rekisteriin sekä opetushallituksen ylläpitämään valtakunnalliseen opetuksen ja koulutuksen tietovarantoon, KOSKI-palveluun. Tämä palvelu vähentää eri hallintoalojen päällekkäisiä virkatöitä, ja viranomaiset löytävät tarvitsemansa tiedot yhdestä paikasta luotettavasti kerättynä. KOSKI-palvelu on tärkeä tietojen luovutuspalvelu ammatilliseen koulutukseen liittyvissä asioissa mm Kelalle, TE-hallinnolle, OPH:lle, Tilastokeskukselle sekä opiskelijalle. Kuviossa 6 esittää kaavion Koski-palvelun tietojen keräämisprosessin. (eduuni wiki 2021.)

KOSKI-palvelu: Opiskeluoikeudet ja opintosuoritukset

Kuvio 6: KOSKI-palvelu (eduuni wiki 2021)

Opettajan on huolehdittava aktiivisesti HOKS-keskustelujen pitämisestä ja tietojen ylläpitämisestä ja oikeellisuudesta. Sen lisäksi on muistettava tilastoida muut rahoitukseen liittyvät tiedot. Rahoitukseen vaikuttaa monet eri asiat. Ei siis riitä, että on opiskelijoita, vaan pitää olla tietty määrä opiskelijavuosia, aktiivisia tutkinnon suorittajia ja kirjattava urasuunnitelmat HOKSiin. Myös rahoitukseen vaikuttaa opiskelijoilta ja työelämältä saadut palautteet. Opettajan on muistettava informoida palautteiden tärkeydestä ja kannustaa vastaamista. Palautteella on merkitystä myös opetuksen ja työelämäyhteistyön kehittämiseen.

3.5 Viikko 5 (35/2021)

Tulevalla viikolla jatkuvat opiskelijoihin liittyvät hallinnolliset työt, opintopolkujen tarkastaminen sekä näyttöjen palautuskeskustelut. Lähiopetuksessa keskitytään jälleen perinneleivontaan ja einestuuotteisiin, tällä kertaa toisen jatkavan ryhmän kanssa. Viikon töihini kuuluu myös opiskelijoiden ammattiosaamisen näytön täydentämisen vastaanottoa leipälinjaston ohjauksesta sekä sen arviointia osana opiskelijoiden Elintarvikeprosessin ohjauksen ja käynnissäpidon tutkinnon osaa. Arvioin opiskelijoiden tehtäväpalautuksia Classroomissa sekä näyttösuunnitelmia. Kollegan kanssa suunnittelen seuraavan viikon yhteisopettajuusopetusta. Valmistelen opiskelijoiden tulevia koulutus sopimuksia, ja organisoin tapaamisia KOS-yrityksiin. Olen yhteydessä hakutoimistoon tämänhetkisistä jatkuvan haun valintatilanteista. Analyysin aiheina ovat digitalisaatio opetuksessa sekä verkostoituminen.

Maanantai 30.8.2021

Tänään saapuessani töihin ja tietokoneeni äärelle, oli jännitystä ilmassa, saanko koneeni toimimaan. Aamulla oli tullut kollegoilta WhatsApp-viestejä tietokoneiden avaamisongelmista koko organisaatiossa. Yritin avata tietokoneeni normaalisti, mutta ei sisäänkirjautumistunnussillani auennut. Kollegani neuvoi kokeilemaan sulkemaan internet-yhteyden ja kirjautua uudelleen. Tällä keinolla pääsin sisään koneelleni ja työskentelemään normaalisti. Päivä alkoi tavanomaisesti sähköpostiviestien lukemisella, ja niihin vastaamisella. Sähköpostissa oli viikonlopun tulleet viestit sekä maanantai aamupäivän viestit. Isoin osa viesteistä olivat opiskelijoilta, joten hoidin ne pois alta ensimmäisenä, ja sen jälkeen muut viestit.

Työvaatteiden vaihdon jälkeen, minulla piti alkaa opiskelijan tapaaminen, mutta hän oli sähköpostitse ilmoittanut esteestä. Kyseinen opiskelija on aloittamassa opiskelunsa uudessa ryhmässä, joten delegoin sähköpostiviestin hänen omalle opettajalleen, ja ilmoitin että jatkossa opiskelijan on otettava yhteyttä oma opettajaansa.

Koska minulle jäi poisjääneen tapaamisen takia aikaa ennen seuraavaan henkilökohtaistamista, hoidin tällä välin illan opetuksen alustavat työt; raaka-aineiden haun, pakastetut raaka-aineet sulamaan, työtilan valmistaminen, päiväopettajien kanssa ilmoitusten ja muun tiedon siirtoa sekä opetusmateriaalin tarkastus. Jouduin vielä vaihtamaan työtilaan, kun kollegani oli luvannut toiselle iltaopettajalle sen työtilan, jonka olin itse varannut. Asia harmitti, kun kanssani ei ollut keskusteltu vaihdosta. Tärkeintä on, että opiskelijoilla on tila, jossa leipoa.

Ennen HOKS-keskustelua, teimme kollegani kanssa Jamix-tilauksen keskusvarastolle, ensi viikon juhlatilausta varten. Olimme ottaneet parin juhlan tarjoilutilauksen hoitoomme, johon tarvitaan raaka-aineita. Tilaus ei oikeastaan sopinut ensi viikon yhteisopettajuuden aiheeseen, mutta saimme sovittua tilauksen tekevien kolmen opiskelijan kanssa, että he tulevat kaksi tuntia ennen varsinaista oppitunnin alkua tekemään tilaustuotteet neljänä päivänä. Toisen juhlan tarjoilu on vastaavanlainen kuin ensimmäisen, niin opiskelijat tekevät sen tuotteet koristelua vaille valmiiksi pakkaseen. Koristelu hoidetaan ennen tilauksen luovuttamista.

HOKS-tapaaminen sujui normaalisti, ja oli aikaa käydä opiskelijan kanssa tarkemmin hänen opintopolkunsa kuviot. Tiettyjä opiskeluasioita sotkee korona, mutta pääsimme alustavaan suunnitelmaan opiskelujen etenemisistä. Toivotaan, että suunnitelma toteutuisi opiskelijan toiveiden mukaisesti.

Keskustelun jälkeen ehdin hakea reseptit työpöydältäni, kun piti mennä opetuksen aloitukseen. Tänään olin oman ryhmäni kanssa työsalissa perinneleipomusten parissa. Samassa tilassa oli kollegani ohjaamassa ja pitämässä leipälinjaston näyttötilaisuutta muutamalle opiskelijaleni. Tavallaan ryhmä oli jaettu kahtia.

Oman puolikkaan kanssa keskityimme kukkojen valmistukseen. S2-opettaja oli mukana maahanmuuttajataustaisien opiskelijoiden tukena. Esivalmistimme huomiseksi päivälle riisipuuron ja perunamuusin piirakoille, pikavoitaikinan pasteihoille sekä esivalmistimme niihin täytteitä. Vaikka tehtäviä oli paljon, saimme kaiken tehtyä. Jälkityöt hoituvat kiitettävästi, ja tila jäi hyvään kuntoon seuraavaa päivää varten. Illan päätteeksi kirjasin vielä työaikaseurannan, päivitin läsnäolijat ja päiväkirjan sekä luin sähköpostit.

Tiistai 31.8.2021.

Kotoani aamukahvilla katsoin työsähköpostiani, jonne minulla oli tullut viesti oppilaitoksen keskusvarastolta raaka-ainetilauksesta. Eilisen tietokoneongelmien vuoksi varasto ei voinut tilata tällä päivälle kuormaani, joten he kyselivät, tilaavatko sen keskiviikoksi. Tuli kiire vastaamaan, kun kello oli viisi yli kymmenen, ja varastotilaukset pitäisi tehdä ennen kymmentä. Sen hoidettuani, laitoin vielä parille opiskelijalle kyselyä, sopsisiko heille toiselle pitää HOKS-keskustelu ja toiselle arvioinnin palautekeskustelut ennen oppituntien alkamista. Pian tuli molemmilta myönteiset vastaukset, ja aikataulutin ne omaan kalenteriini. Tähän kului omaa aikaani 15 minuuttia.

Työpaikallani aloitin työni puoli kaksi tarkistamalla sähköpostini. Sinne ei ollut tullut akuutteja posteja, joten lähdin hoitamaan asioita keskusvarastolla sekä palauttamassa opiskelijan kulkuluvan vartijalle. Sen jälkeen valmistelen näyttöjen arviointilomakkeita valmiiksi, olin yhteydessä KOS-yritykseen arviointikeskustelun ajankohdasta, sekä lähetin näyttösuunnitelmalomakkeet opiskelijoille. Ennen HOKS-keskustelua pidin keskustelun kollegoitteini kanssa opiskelijan alan kesätyön työtodistuksen hyödyntämisestä tutkinnon osan näytössä. Yhdessä päätimme hyödynnettävän todistusta sekä opiskelijan osoittavan osaamisensa leipälinjaston prosessinohjaamisessa ja vuokaleipien valmistuksessa.

Henkilökohtaistamiskeskustelussa kävin opiskelijan kanssa läpi työtodistuksen hyödyntämisen arvioinnissa. Lisäksi selvitimme loput hänen opintopolustaan ja YTO-opinnoistaan. Tämän tapaamisen jälkeen oli toisen opiskelijan kahdenkeskinen palaute opiskelijan kesän aikana suorittamastaan harjoittelusta ja näytöstä. Olin pitänyt aiemmin arviointikeskustelun KOS-yrityksen työpaikkaohjaajan kanssa, ja nyt kävimme sen läpi opiskelijan kanssa. Näyttö oli sujunut hyvin, ja se varmasti motivoi opiskelijaa jatkossa, annoin kuitenkin hänelle vielä positiivista palautetta lähiopetuksessa toimimisesta sekä opinnoissa kehitymisestä, ja kannustin häntä eteenpäin opinnoissaan. On aivan hienoa nähdä opiskelijoiden kehityksen kaaren opintojen alusta valmistumiseen asti.

Illtapäivä alkoi olla jo lähestyvä opetuksen alkua, mutta ennen sitä laitoin vielä aikataulukyselyä kollegoilleni kevään työjärjestyksen suunnittelupäivästä sekä yhden ammattitutkinnon tutkinnon osana perehdytyspäivästä. Toiseen saatiin päivä varattua kalentereihin, mutta toinen jäi vielä auki. Täytyy ratkaista asia tällä viikolla.

Opetusilta alkoi kukkojen maistelulla ja pakkaamisella. Sen jälkeen oli vuorossa riisi- ja perunapiirakoiden valmistaminen: kuoritaikinan kaulinta ohueksi, piirakan täyttö ja rypytyksen harjoittelu. Toistuvalla tekemisellä syntyy rutiini, ja sitä kautta ammattitaito. Valmiit piirakat paistettiin, voideltiin ja pakattiin, unohtamatta maistelua. Aina kaikkia valmiita tuotteita pitää maistella sekä arvioida onnistumiset ja oman tekemisen parantamiset. Lopuksi teimme vielä seuraavan päivän einest tuotteiden esivalmistelut, jonka jälkeen oli jälkityötehtävien hoitaminen. Tarkastin työtilan jäljiltämme, kirjasin työaikaseurannan sekä läsnäolijat ja päiväkirjan. Elokuun viimeinen opetusilta oli pulkassa.

Keskiviikko 1.9.2021

Syyskuun ensimmäinen työpäivä alkoi rutiininomaisesti jälleen sähköpostiviestien lukemisella ja niihin vastaamisella. Sen jälkeen aloitin illan opetuksen valmistelut hakemalla keskusvarastosta raaka-aineet tuotteisiin, ja tarkistin työtilan raaka-aineet. Kaikki oli varmistettu olevan kunnossa iltaa varten.

Seuraavaksi hoidin opiskelijoiden arviointien kirjaamisen Wilmaan edellisen päivän linjastonäytöstä, ja tein valmiiksi arviointilomakkeet seuraaville näytön suorittajille. Sitten käytin viisitoista minuuttia työajastani Helsingin kaupungin uuteen henkilöstökyselyyn - Fiilariin, joka koostuu neljästä eri osiosta. Kyselyssä kyseltiin näkemyksiä ja kokemuksia omasta työstäni ja hyvinvoinnistani, työyhteisöstäni, sen tulevaisuudesta ja esihenkilötyöstä. Kyselyn tuloksilla halutaan selvittää, miten kaupunkimme ja sen työyhteisöt oikeasti voivat. Fiilarin avulla Helsingin kaupungin työntekijät ovat kehittämässä toimintatapoja, ja sitä millainen kaupunki on tulevaisuuden työnantajana.

Ennen opetusta oli jälleen aika istua henkilökohtaistamiskeskusteluun opiskelijan kanssa. Opiskelijan opinnot sujuvat hyvin, ja päivitimme opintopolkusuunnitelmaan kohti valmistumista keväällä 2022. Opiskelijan pitää hiukan ryhdistäytyä mm. YTO-osaamispisteiden kartuttamisessa.

Edessä oli tämän viikon viimeinen opetusilta omalta kohdaltani. Tänään valmistimme leipomoeineksiä. Harjoittelimme lihapiirakoiden ja siskiksien (siskonmakkarapiirakoiden) valmistamista oppopaistomenetelmällä. Lisäksi teimme erilaisia pasteijoita ja einesleipomuksia. Ilta meni nopeasti opiskelijoiden työskenneltyä tehokkaasti. Monilla meistä oli ähky kaikesta maistamisesta, jota oli illan lopuksi tarjolla. Myymälään saimme hyvän määrän leipomotuotteita myyntiin. Varsinkin lihapiirakat ovat myymälämme suosituimpia tuotteita.

Yhdeksän aikaan olin lähdössä kotiin, kollega kysyi, voisinko olla kymmenen minuuttia pitempään yhden opiskelijan ollessa vielä työsalissa. Viisi minuuttia ylittyi työaika, senkin pistin oman aikani piikkiin. Kotiin päästyäni hoidin vielä kahdelle opiskelijalle tietoja opetuksesta WhatsApp-viestein.

Torstai 2.9.2021.

Tänään aloitin työni 8:15 ja luin sähköpostit. Olin vastaamassa viestiin, mutta huomasin, että minulla oli kadonnut sähköpostistani automaattinen allekirjoitus. Sähköpostin asetuksissa ei mistään löytynyt automaattisen allekirjoituksen asetusta, mikä siellä aiemmin on ollut. Laitoin siitä IT-tukeen viestiä. Muutenkin sähköpostissani on ollut ongelmia.

Jätin asian odottamaan It-tuen vastausta, ja ryhdyin lukemaan ja arvioimaan oman ryhmäni opiskelu- ja uravalmiudettehtävien vastauksia Google Classroomissa. Minun on pitänyt alkaa niitä arvioimaan paljon aikaisemmin, mutta työtahti on ollut tiukka, eikä ylimääräistä aikaa ole ollut. Kesälomallani sain tehtyä pariin kysymyksiin arvioinnit, mutta palautettavia tehtäviä on 14, ja jokainen 22 opiskelijaa vastaa niihin, niin arviointisarka on iso. Tämä vaatii myös keskittymistä, jolloin voit arvioida rauhassa ja kirjoittaa opiskelijalle palautteen. Nyt sain keskittyä rauhassa kaksi ja puoli tuntia tehtävien lukemiseen ja palautteen antoon.

Ennen viiden minuutin ruokataukoa sain viestin It-tuelta sähköpostiongelmastani, mutta heidän vastaustaan en oikein ymmärtänyt, joten ongelma ei ratkennut. Onnea oli kuitenkin matkassa, ja sähköpostini palautui normaaliksi allekirjoituksen suhteen, joten jätin IT-tuen vastauksen noteeraamatta.

Kerkesin pitämään viiden minuutin ruokatauon ennen ETE:n tiimikokouksen alkua. Päivän aiheena käytiin mm. työelämässä oppimisen prosessia, S2-toimintamallia sekä syyslomaviikon opiskelijamääriä. Työelämän oppimisen prosessissa huomioidaan prosessin eteneminen ja opettajan rooli. Siinä seurataan opiskelijan oppimista työelämäharjoittelun kautta. Lisäksi prosessissa kiinnitetään huomiota työpaikkaohjaajien ohjaukseen, ja seurataan heidän toimintaansa. Ideoimme yhdessä omia kokemuksia sekä huomioita työssäoppimisen haasteellisuudesta tai onnistumisista Google Jamboardin, digitaalisen kirjoitustaulun avulla.

S2-toimintamallia esitteli S2-opettajien tiimimestari. Hän esitteli, miten S2-tuki toimii elintarvikealan opetuksessa ja mikä on S2-opettajan rooli opetuksessa. Jatkaville opiskelijoille S2-tuki on kohdennettua tukea lähinnä luokkaopetuksessa sekä erillisissä pajaopetuksissa. Meillä illassa tarvittaisiin enemmän S2-opettajan tukea opetukseen. Yhden opettajan on yksin pärjättävä maanmuuttajataustaisten, muita tukia tarvitsevien sekä nohevien opiskelijoiden kanssa. Opetusillan jälkeen on opettaja aivan lopussa. Tämä S2-toimintamalli tukee päiväopiskelijoita.

Tänä iltana en ollut iltaopetuksessa, koska olin järjestämässä Helsingin Mestarikillan Vuoden Mestari-juhlatilaisuutta. Minulla oli vastuu tarjoilun hoitamisesta. Tämä on myös opettajan verkostoitumista ja yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa. Verkostoituminen on hyvä nähdä laajasti. Henkilökohtaiset kontaktit poikivat yhteistyömahdollisuuksia, ja tulevaisuudessa voivat olla hyödyksi.

Perjantai 3.9.2021

Tämän päivän työskentelin etänä. Ensimmäisenä kävin läpi sähköpostit, jotka olivat vain tiedoksiantoja, mm jatkuvan hausta valittujen opiskelijoiden opiskelupaikan peruutuksia. Lisäksi hoidin muutamia opiskelija-asioita. Tämän jälkeen jatkoin eilen aloittamaani Google Classroomin palautettujen tehtävien tarkistamista ja palautteen antamista. Tarkoitus oli saada vihdoin viimein ne tehdyksi. Aikaa tähän kului kolme tuntia, mutta nyt sain luettua palautetut vastaukset. Osalla on vielä jonkin verran tehtäviä palauttamatta. Digitalisaatio on lisännyt sähköisten oppimisoluiden käyttöä. Yhden kun oppii, niin seuraavaksi koulutetaan jo uutta.

Seuraavana päivitin näyttöjen arviointilomakkeita, joita tulevana viikkoina tarvitsen arvioinneissa. Sähköpostissa luin opiskelijoiden näyttösuunnitelmia, joihin vastasin omin kommenttein. Hoidin myös puhelimitse vastauksia jatkuvasta hausta, lokakuun perustutkintoon valitun opiskelijan kysymyksiin. Olin myös yhteydessä parin opiskelijan kanssaan WhatsAppissa: toisen kanssa kävimme läpi hänen harjoittelujensa sujuvuutta ja toisen kanssa selvitimme hänen opiskeluihinsa palaamista sairausloman jälkeen.

Ruokataulun jälkeen luin vielä opiskelijoiden näyttösuunnitelmia, sekä varmistin näyttöpäivämäärät. Selvitin myös työpaikkaohjaajan tiedot, jonka kanssa pidän ensi viikolla arvioinnin puhelimitse. Lisäksi varasin kalenterista itselleni yrityskäyntiajan KOS-sopimuksen tekoon. Olin myös yhteydessä kollegani kanssa ensi viikon yhteisopettajuustunneista. Opetuksen runko on valmis, pohjana käytetään parin viikon takaista suunnitelmaa, mutta nyt vaihdamme vain valmistettavan tuotteen toiseen. Teemana säilyy pursotus ja spritsaus. Lisäksi viikolla on kolme opiskelijaani tulossa valmistelemaan kahta eri tilausta pari tuntia ennen illan tuntien alkua, joten keskustelimme myös kollegani kanssa sen organisoimisesta.

Sunnuntai-iltana tein vielä hallinnollisia töitä sekä opiskelijoiden kysymyksiin vastaamista sitomattomana työnä. Luin myös sähköpostiviestit, mutta jätin ne hoidettavaksi arkipäiville. Tarkastin vielä tulevan viikon tapahtumat kalenterista, sekä mietin omien tehtävieni aikatauluttamisen viikon ohjelmaan.

Viikon 35 analyysi

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen on tullut osaksi opettamista. Digitalisaatio on laajentanut oppilaitosten oppimisympäristöjä. Koulutuksen digitalisaatiossa etusijalla on opettajien pedagoginen osaaminen. Opettajien on innostettava opiskelijoita oppimaan käyttämään teknologiaa oikeissa paikoissa ja oikealla tavalla. Tätä varten koulutuksen järjestäjien on taattava opettajille asianmukaiset valmiudet digitalisaation hyödyntämistä opetuksessaan. (OAJ 2021ca.)

Digitalisaation myötä opettajan rooli on muuttamassa tiedon jakajasta oppimisen tukijaksi (Eriksson 2019; Kauppinen & Malmi 2017). Digitalisaation luo uusia opetusmenetelmiä ja lisää uutta potentiaalia opettajan ja oppilaiden väliseen vuorovaikutukseen. Opettajaa ei nähdä enää informaation välittäjänä. Käyttämällä digitaalisten menetelmien avulla syntyneitä oppimismenetelmiä opettaja voi toimia ohjaajana tai valmentajana. Näitä oppimismenetelmiä ovat sulautuva opetus, opiskeleminen ryhmissä kanssakäymistä muiden kanssa, käännteinen oppiminen sekä toiminnallinen oppiminen. Digitalisaatiolla mahdollistetaan tasa-arvoisia tilaisuuksia ja laajempaa osallistumista opetukseen. Opetuksessa digitaaliset menetelmät ovat uusi normaali tapa toimia. (Eriksson 2019.)

Koronapandemian aikana etäopetuksessa verkko-opetus nousi uudelle tasolle. Opetuksen digitaalisia ratkaisuja otettiin käyttöön nopeasti, ja opetuksessa hyödynnettiin erilaisia verkkoalustoja tuntien pitämiseen. Verkko-opetus jäänyt osaksi tämän päivän opetusarkea. Digitalisaation ja etäopetuksen myötä on hybridiopeutus tullut mukaan opetuksen menetelmäksi. Hybridiopeutuksessa osa opiskelijoista on lähiopeutuksessa oppilaitoksessa ja osa kotona verkossa. Parhaiten hybridiopeutus toimii kahden opettajan yhteisopettajuudella, toinen huolehtii verkko-yhteyksien toiminnasta ja toinen keskittyy luokassa opettamiseen. (Tikkanen 2021.)

Digitaaliset tavat ovat apuna tiedon hankinnassa ja oppimisprosessissa (Eriksson 2019; Luckin, Bligh, Manches ym. 2012). Digitalisaatiolla on katsottu olevan myönteisiä vaikutuksia koulutusmateriaalin laadun profiloitumiseen. Pilvipalveluiden avulla on materiaalin välittäminen ja saavutettavuus helpottunut. (Koramo, Brauer. & Jauhola 2018, 20.) Digitalisaatiossa on oltava kommunikoinnin taito, osattava etsiä tietoa, ymmärtää ja soveltaa tietoa ja luoda uutta materiaalia. Opetuksen kehittämiseen voi opettaja hyödyntää digitaalisia apuneuvoja mm. verkkokursseja, harjoitustehtäviä ja kokeita, digitaalisia oppikirjoja, animaatioita ja YouTube videoita. (Eriksson 2019.) Digitaalisuuden etuna on mahdollisuudet käyttää erilaisia video-, kuva- ja simulaatio-ovelluksia. Lisäksi sen nähdään laajentavan ja monipuolistavan ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöjä. (Koramo, Brauer. & Jauhola 2018, 70.)

Tieto- ja viestintäteknologia on tuonut positiivisia vaikutuksia oppimiseen. Se on nostanut tehokkuutta, verkostoitumista, vuorovaikutusta ja opettajien ja opiskelijoiden välistä tiedon kulkua. Lisäksi sen avulla on oppilaitosten ja koulun välinen yhteistyö on helpottunut. Ja oppimisen motivaatio on kasvanut. Digitalisaation mahdollisuuksia ovat joustavuuden ja useiden eri oppimismenetelmien huomiointi, opetuksen eriyttäminen, yksilöllistäminen sekä koulutustarjonnan lisääntyminen. Ammatilliseen erityisopetukseen koulutuspalvelujen digitalisointi antaa joustavuutta opiskeluun ja opintojen suorittamista itsenäisesti oman suunnitelman ja metodien mukaisesti. (Koramo, Brauer. & Jauhola 2018, 20.)

Reformi on lisännyt työelämälähtöisyyttä koulutuksessa sisällöllisesti kuin osaamisen hankkimisen suhteen. Työpaikat ovat aitoja oppimisympäristöjä, joten niissäkin on hyödynnettävä

digitaalisia käytäntöjä yhtä lailla kuin oppilaitoksien opetuksessa. Työpaikalla tapahtuva oppiminen tulee korostumaan entisestään ammatillisen koulutuksenreformin myötä. Keskeinen osa reformia on lisätä koulutuksen yksilöllisyyttä ja yritys- ja työelämäkohtaisuutta niin sisällöllisesti kuin osaamisen hankkimisen suhteen. Työpaikkaohjaajien tekemä opiskelijoiden arviointi yleistyy digitalisaation myötä, joten heidän taitojansa tulee jatkossa kehittää. (Koramo, Brauer. & Jauhola 2018, 71-72.)

Tulevaisuudessa tieto- ja viestintäteknologian vaikutus lisääntyy ammatillisessa koulutuksessa sekä ammattitaitovaatimuksissa. Odotettavissa on, että digitalisaation suurimmat ja merkittävimmät muutokset ovatkin pikkuhiljaa tuloillaan. Älyteknologia, robotisaatio ja automatisaatio tuovat merkittäviä muutoksia ammatillisiin osaamistarpeisiin. Ammatillisen koulutuksen järjestäjien tulee uudistaa ja kehittää aktiivisesti toimintatapojaan ja oppimisympäristöjään sekä osallistua uusiin kokeiluihin. (Koramo, Brauer. & Jauhola 2018, 71-72.)

Stadin ammatti- ja aikuisopiston opetuksessa käytetään erilaisia oppimisympäristöjä mm. Office 365, Wilma, Thinklink, Googlen työkaluja sekä oppimisen ohjausjärjestelmää Itslearningiä. Office 365:ssä toimii koulun sähköposti, ja tehtävien palautuksiin ja yhteisiin projekteihin käytetään 365:n OneDriveä. Opetuksessa hyödynnetään myös muita Office:n työkaluja esim. Office Formsia. Etäopetuksessa suosittuna muotona on Teams-työkalu, jolla voidaan toteuttaa ryhmä- tai yksilötapaamisia. Siinä opettaja voi suorittaa opetuksen, mutta voi myös jakaa opiskelijat ryhmätyöhuoneisiin työskentelemään keskenään.

Googlen työkaluista käytössä ovat Google Classroom, jossa voidaan hallita opintokokonaisuuksia ja opetuksellisia tehtäviä sekä Google Meet-videopuhelupalvelu, joka toimii etätapaamisissa. Classroomin käyttö on alkamassa vähenemään ja sen tilalle on tullut Itslearning-oppimislusta. Siitä löytyy monia eri toimintoja mm. toimii viestintäkanavana, voidaan tehdä tavoitteellista yhteistyötä opetuksen merkissä, käydään vuorovaikutteista oppimista multimediaa hyödyntämällä ja myös toimii mobiililaitteilla. (Itslearning 2021.)

Opetustyökaluna on käytössä Seppo-peli. Siinä opetusta toteutetaan pelillisellä tavalla. Opiskelijat voivat opiskella Seppo-pelin avulla yksilöllisesti tai ryhmänä. Opiskelijat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan. Pelillistämällä motivoidaan opiskelijan opiskeluintoa. Seppopelissä opettajan rooli on olla mukana oppimisprosessissa johtamalla pelin kulkua, arvioimassa vastauksia ja kannustamalla pelaajia pelin suorittamisessa. (Seppo 2021.)

Oppilaitoksella toimii Digipedatiimi, jonka päätavoite on tukea ja edistää digipedagogisia työkaluja ja menetelmien käyttöä oppilaitoksessa. He järjestävät Teamsissä viikoittain koulutuksia sähköisistä oppimisympäristöistä, ja antavat digipedapäivystyksissä tukea verkko-opetuksen kartuttamiseen. Lisäksi digipedalla on ohjesivusto, josta löytyy tukimateriaalia linkkejä ohjeisiin ja palveluihin. Kampuskohtaista digiapua antavat nimetyt digiagentit, joilta opettajat ja opiskelijat saavat tukea tarvittaessa.

Verkostot kuuluvat työelämään olennaisesti ja ovat elintärkeitä. Verkostoja on aina ollut ja on erilaisissa muodoissa. Suomen itsenäisyysrahasto Sitra luonnehtii verkostoitumisen erääksi tulevaisuuden työelämän kehityssuunnaksi, trendiksi. (Halme, Karas, Manninen, Marttinen, Murto & Teikari 2019, 117-118.) Verkostoissa kannattaa käyttää monipuolisesti eri kanavia, niin sosiaalista mediaa kuin perinteistä face to face-kontakteja. Kun tuntee oikeat ihmiset ja omaa erinomaiset verkostot, on siitä hyötyä työelämässä ja tulevaisuudessa työhaussa. Enemmän hyötyä on kuitenkin laadukkaista kontakteista kuin laajasta verkostosta. (Duunitori 2021.)

Sosiaalista mediaa kannattaa hyödyntää verkostoitumisessa, sillä sen kautta voi rakentaa vertaistuantoa, ja työskentely on tasa-arvoista. Verkostojen kautta on mahdollisuus löytää uusia toimintaideoita ja kerätä reaaliaikaista tietoa. Siellä on mahdollista tehdä yhteistyötä yli organisaatorajojen. (Opetushallitus 2021g.) Digitalisaation tulo on tuottanut uusia ja erilaisia verkostoja ja niiden sisällä tehtävää kanssakäymistä. Tänä päivänä Internetissä verkostot ovat maailmanlaajuisia, ja niissä voi verkostoitua tuttavien tai tuntemattoman kanssa asuinpaikasta riippumatta. (Tonts 2019, 23-24.) Sosiaalisessa mediassa esim. Facebookissa ja Twitterissä on tarkoitus lähentyä, verkostoitua ja olla kontaktissa samoista asioista kiinnostuneiden henkilöiden kanssa. Osa verkostoista ovat hahmotellumpia ja tarkoitushakuisempia, ja toiset ovat kehittyneet huomaamatta yhteistyön jatkeena. Joistakin verkostoista on sosiaalisessa mediassa tullut suosittuja ja seuratuimpia. (Halme ym. 2019, 118-122.)

Hyviä työssä hyödynnettäviä tukiverkostojamme ovat ammatilliset verkostot. Niiden avulla pysytään ajan tasalla työelämän muutoksissa ja kehityksissä sekä oman alan trendeissä. (Halme ym. 2019, 119.) Verkostoitumista ei pelkästään saa rajoittaa alan yrittäjiin ja toimijoihin. Yhteydenpitoa on syytä tehdä myös ulkopuolisiin tahoihin. Monet muiden alojen yrittäjät painivat harjoitteluasioissa samojen ongelmien kanssa, missä leipomoalan yritykset. Monilla messuilla ja koulutuksissa luodaan usein monia kontakteja eri tahoihin, joita opettaja voi hyödyntää omassa työssään. Verkostoitumiseen tarvitsen vain oman itsesi sekä keskustelu- ja kuuntelutaiton (Tonts 2019, 43.)

Koulutusmaailmassa verkostoituminen vahvistaa oppilaitoksen toimintaa ja myötävaikuttaa uusien toimintaideoiden kehittymistä. Sen avulla uuden teknologian hyödyntäminen kohenee ja henkilöstön yhteistyötaidot paranevat. Näin organisaation osaaminen syventyy. Verkostoituminen vaikuttaa myös taloudelliseen hyötyyn. (Keränen 2007, 38-39.)

Työelämäverkostot ovat oppilaitoksille ensisijaisen tärkeitä. Verkostot mahdollistavat opiskelijoille hankkia ammattitaidon oppimista ja osaamista aidoissa työelämän toiminnoissa. Oppilaitoksissa on sähköisiä rekistereitä työssäoppimispaikoista, jotka auttavat opiskelijaa valitsemaan työssäoppimispaikan. Samalla oppilas verkostoituu yritykseen ja henkilöstöön. (Keränen 2007, 39-41.)

3.6 Viikko 6 (36/2021)

Osallistun mahdollisesti Kampus kolmen rehtorin aamukahveille. Viikon ohjelmaan kuuluu pari muutakin henkilöstötapaamista: opettajille ja ohjaajille järjestetty Teams-tapaaminen aiheesta ”Hyvinvoinnin vahvistamisesta - Yhteisöllisyys, vuorovaikutus ja osallisuuden tukeminen” sekä osallistuminen StadinAO:n henkilöstön työhyvinvointipäivään teemalla ”Kohti äärentöntä ja sen yli”. Osallistun myös Valion järjestämään webinaariin. Pidän myös kaksi HOKS-keskustelua opiskelijoiden kanssa, ja ETE:n tiimikokouskin löytyy kalenterista. Lähiopetuksessa on jälleen yhteisopettajuutta. Ensi viikon opetuksen suunnitteluun, materiaalin valmistamiseen ja reseptien valintaan paneudun loppuviikosta.

Opettajan on ajateltava myös itseään työnsä ohella. Työssä jaksamiseen vaikuttaa myös oman vapaa-ajan käyttö ja kunnon palautuminen. Kiire, stressi ja huono yhteishenki voivat aiheuttaa työuupumuksen. Tällä viikolla panostetaan StadinAO:ssa henkilöstön työhyvinvointiin, joten viikkoanalyysissä käydään läpi työhyvinvointia ja sen merkitystä työntekijälle.

Maanantai 6.9.2021

Viikko alkoi Kampus kolmen ”aamukahveilla” Teamsissä klo 8:30, johon sittenkin osallistuin. Aiheina oli mm. henkilöstökysely Fiilari, ja työssäoppimisen kriittiset pisteet-videot. ”Aamukahvit” kestivät puoli tuntia, ja osallistuminen on vapaaehtoista. Itse osallistuin omalla ajalla, koska haluan saada tietää, mitä oppilaitoksessamme tapahtuu.

Ennen päivän normaalialoitusta tuli puhelimeeni WhatsApp-viestejä opiskelijoilta sekä sähköpostiviestejä eri tahoilta. Kävin WhatsApp-viestit läpi, koska niissä on mahdollisesti kiireesti hoidettavia asioita. Osan asioista hoidin puhelimitse. Tähän kului tunti omaa aikaa.

Työpaikalla aloitin työni purkamalla runsasta sähköpostimäärää. Osa olivat opiskelijoiden näyttösuunnitelmia, jotka luin ja tulostin näyttöarviointeja varten. Loput posteista olivat informaatiota perjantain henkilöstötilaisuudesta, kalenterikutsu Työpaikkaohjaajana toimimisen-tutkinnon osan perehdytykseen, viestiä Wilmasta sekä oppilaitoksen vartijoilta sekä ilmoitus tämän viikon yrittäjätapahtumasta oppilaitoksessa.

Sähköpostirupeaman jälkeen alkoi parin tunnin opetus ja ohjaus voileipäkakuista. Olimme vastaanottaneet kahdet tilauspyynnöt voileipäkakuista, jotka kolme opiskelijaani tulivat tämän viikon aikana hoitamaan ennen varsinaisia opetustunteja. Kollegan kanssa kävimme tilauksen ja ohjeistimme tuotteiden valmistuksen. Opiskelijat itse miettivät aikataulullisesti järjestystä tuotteiden valmistukseen.

Opetustunnit alkoivat klo 16:00, jossa opetimme yhdessä kollegan kanssa. Tuntien aihepohjana oli jo aikaisemmin pidetty pursotus ja spritsaus-kurssi, mutta opetusryhmänä oli omat valmistuvat oppilaani. Tuotteita olimme myös muuttaneet edellisestä opetuskerrasta. Alkuun

pidimme puolentoista tunnin teoriaosuuden, ja sen jälkeen siirryimme työsaliin esivalmistamaan viikon konditoriatuotteita. Esivalmistelujen jälkeen siivosimme työsalin kuntoon päiväopiskelijoita varten. Jäin vielä puoleksi tunniksi yhden opiskelijani kanssa työsaliin, kun hänen työskentelynsä oli kesken.

Opetuksen aikana pidin aloittavan ryhmän opettajan kanssa pikapalavereja hänen opiskelija-huolistaan. Yritimme ratkoa siinä ongelmaan ratkaisua, ja taisimme löytää kelvollisen johtopäätöksen asiaan. Ongelma ei kokonaan poistunut, mutta siitä vielä keskustellaan.

Illan päätteeksi kävin vielä sähköpostini ja puhelimeni viestit läpi, kirjasin työaikaseurannan Wilmaan. Lisäksi tarkastin huomisen päivän ohjelman, ja valmistin materiaalia opetukseen. Työpöytäni nopean siistimisen jälkeen oli kotiin lähdön aika.

Tiistai 7.9.2021

Tämän päivän aloitin klo 10:00, sähköpostien lukemisella, ja niihin vastaamalla. Sen jälkeen soitin yhteydenoton KOS-yritykseen, ja sovin koulutus sopimuksen läpikäymistä ja allekirjoittamista varten tapaamispäivää. Puhelinsoittokierros jatkui vielä kahteen KOS-yritykseen, joissa opiskelijoita oli harjoittelemassa sekä näyttöä suorittamassa. Pidin puhelinkokouksen heidän työpaikkaohjaajien kanssa näytön arvioinneista.

Kävin keskustelemassa koulutuspäällikön kanssa työseurannan tehtäväkokonaisuuksien tuntimääristä. Olin hyväksynyt viime viikoilla ilmoitetun 50 tunnin lisäyksen työaikaani, mutta sen lisäksi keskustelimme sitomattoman tuntimäärän lisäyksestä. Tämän viikon alussa minulla oli jäljellä vain noin 7 tuntia sitomatonta työaika, ja se ei oikein riitä loppuvuodeksi. Lopputuloksena sain lisää sitomatonta työaika.

Opiskelijoiden asioiden hoitamistyöt jatkuivat toimittamalla opiskelijoiden harjoittelujen ateriakorvauslomakkeet Helsingin kaupungin taloushallintopalveluihin. Jos opiskelija harjoittelun aikana syö omia eväitä, on hän oikeutettu ateriakorvaukseen kyseisenä aikana yrityksessä ollessaan. Tämän jälkeen luin muutaman opiskelijan näyttösuunnitelman tulevia näyttöjä ja arviointeja varten. Päivitin myös valmiiksi arviointilomakkeet. Pidin myös pikapalaverin työpaikkaohjauksen asiantuntijan kanssa opiskelijani mahdollisesta työpaikkaohjaajaksi valmentautumisen tutkinnon osan suorittamisesta ylimääräisenä tutkinnon osana. Mukana keskustelussa oli Prinsessantien toimipisteen Wilma-mentorit. Asia sain positiivisen päätöksen.

Palaverin jälkeen aloitin ensi viikon lähiopetuksen suunnittelun. Aiheena ovat pikkuleivät ja kahvikakut sekä loppuviikolla suolaiset piirakat. Etsin valmiiksi reseptit tuotteisiin, jonka jälkeen tein alustavaa raaka-aineiden tilauslistaa. Sen avulla tarkistan varastojemme raaka-ainetilanteen lisätilausta varten. Tuotelistauksen yhteydessä mietin valittujen tuotteiden valmistavat opiskelijat.

Päivä sisälsi mukavan yllätyksen, kun koulutuspäällikkömme jakoi Helsingin kaupungilta hyvinvointiin liittyvän yllätyspaketin. Paketti on osana perjantai henkilöstön yhteistilaisuutta ja hyvinvointia. Alun perin koko henkilöstön piti kokoontua yhteiseen tapaamiseen, mutta se on koronapandemian takia peruttu kahdesti. Tilalla on ollut Teamsin kautta hyvinvointiluentoja. Helsingin kaupunki on alkanut panostaa ja herätellä korona aikana henkilöstön hyvinvoinnin edistämistä. Kesällä kaupunki tarjosi henkilöstölleen kertaluonteisen liikunta- ja kulttuuriedun, tukeakseen henkilöstön hyvinvointia ja virkistäytymistä. Tällaista etua olen kauan jo kaivannut. Opettajan hyvinvoinnista huolehtiminen auttaa jaksamaan työssä. ’

Kävimme vielä koulutuspäällikön kanssa jatkuvasta hausta keskustelua, koska Opintopolussa oleva Leipomoalan ammatti- ja erikoisammattitutkintoon haku oli suljettu. Koulutuspäällikkö lupasi selvittää asiaa tarkemmin, ja on minuun yhteydessä.

Työpäiväni keskeytti osallistuminen Laurean opinnäytetyöinfoon. Jouduin kuitenkin lähemmään infosta kesken, sillä eilen alkaneeseen voileipäkakkutilauksien valmistamiseen osallistuvat opiskelijat saapuivat paikalle, ja kävimme läpi tilannekatsauksen ja aikataulun. Tämän session jälkeen oli vuorossa HOKS-tapaaminen opiskelijani kanssa. Henkilökohtaistamiskeskustelun jälkeen oli vuorossa illan oppitunnit. Viikon teeman mukaisesti opiskelijat harjoittelivat voikreemillä ruusujen ja lehtien pursotusta sekä viikon päätteeksi tehtävän appelsiinikreemi- ja suklaakirsikkakakun koristelun pursottamista paperille. Näiden lisäksi jatkuivat esivalmistelut loppuviikon kakkuja varten pohjien valmistamisella.

Viimeiseksi ennen kotiin lähtöä, kävin varmistamassa toisesta työsalista kollegalta hänen tuntiensa tilannekatsausta. Hän oli alustavasti pyytänyt minua tulemaan hoitamaan hänen ryhmänsä loppuilltaa puoleksi tunniksi. Tilanne oli kuitenkin hallinnassa, ja opiskelijat olivat hoitamassa jälkitöitä. Pääsin tekemään päivän viimeiset kirjalliset työt ennen poistumista oppilaitoksesta.

Keskiviikko 8.9.2021

Aamulla oli WhatsAppiin tullut viestiä päiväpuolen opettajalta sijaistarpeesta. Asia oli saatu jo hoidettua, joten ei tullut akuuttia tarvetta. Sijaistarvetta kuitenkin iltaan tuli, kun kollegani joutui olemaan tämän illan poissa opetuksesta. Minulla oli yhteisopettajuusviikko toisen opettajan kanssa, joten pystyimme muokkaamaan meidän opetustamme, joka mahdollisti minun sijaistamaan toisen ryhmän opetusta illassa.

Muuten päivä alkoi Valio Food Solutionsin nettiwebinaarilla ”Voi leivonnassa”. Webinaarissa käsiteltiin voinin merkitystä leivontaa, kuinka sitä kannattaa käyttää, oikean voinin valitsemista oikeaan tarkoitukseen sekä miten voileivonnaiset saadaan onnistumaan. Webinaari oli kiinnostava ja antoi hyödyllistä tietoa opetukseen. Tärkeää materiaalia tuleville opetusviikoille.

Ruokatauon jälkeen kiersi työtilojemme varastot ja kylmiöt tarkistaen raaka-ainetilanteen. Tilauslistan avulla varasin löytämäni raaka-aineet itselleni ensi viikoksi ja tein puuttuvista raaka-aineista keskusvarastoon Jamixtilaukset. Varastotilauksen tein kahdessa erässä, alkuviikkoon pikkuleipä- ja kahvikakkuaineokset ja loppuviikkoon suolaisten piirakoiden raaka-aineet.

Iltapäivän henkilökohtaistamiskeskustelun peruuntumisen vuoksi, jäi minulle aikaa selvittää kahden opiskelijan mahdollinen KOS-harjoittelun alkaminen, hoitaa muita hallinnollisia tehtäviä mm. ilmoituksia opiskelijan opintojen etenemisestä Helsingin työllisyyspalveluille sekä tarkistaa sähköpostit. Klo 14:00 tulivat paikalle tilaustuotteiden valmistamisesta vastuussa olevat opiskelijat, joiden kanssa kävimme läpi voileipäkakkujen kappale- ja täytemäärät. Raaka-aineissa oli joitakin puutoksia, joten kävin hakemassa heille keskusvarastosta täydennystä.

Ennen illan opetusta, oli meillä vielä tunnin Teams-tapaaminen aiheesta ” Miten vahvistan opiskelijoiden vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä”. Aihe käsitteli opiskelijan ulkopuolisuuden tunnetta ja yksinäisyyttä opetuksessa. Luennoitsijat olivat asiantuntijoita aiheesta, ja itse luento oli mielenkiintoinen. Enemmän olisi voinut käsitellä asiaa oman oppilaitoksemme kantilta. Kuitenkin aihe on tärkeä ja korostuu näin koronapandemian aikana.

Tänään oli siis lähiopetuksessa muutoksia, kun kollegani joutui olemaan illan poissa, joten toimin hänen sijaisenaan. Opiskelijat jatkoivat viikon teemaa leikattujen taitoleipien parissa. Ilta sujui rauhallisesti, ja opiskelijoiden itsenäisellä työskentelyllä. Kävimme läpi taitoleivän valmistustekniikkaa, kaavojen piirtämistä sekä kaulintakoneen käyttöä. Ilta päättyi yhdeksältä, kun saimme viimeisen taitoleivän pois uunista.

Hoidin vielä päivän päätteeksi Wilmassa kollegani työjärjestykseen tietojen korjauksen sekä tarkistin opiskelijan poissaolot, joista hän oli laittanut kyselyä. Kotoani kirjasin vielä työaika-seurannan, sekä luin vielä sähköpostit, jossa oli mm. tärkeään tietoa työelämäpalautteen keräämisestä sekä puhelinviestit opiskelijan poissaoloista ja päiväopiskelijoiden Pop up - myyntitapahtumasta. Näihin käytin 15 minuuttia omaa aikaani.

Torstai 9.9.2021

Juuri lähtiessäni töihin, soitti koulutuspäällikkö ja pyysi minua tapaamaan hänet, kun saavun koululle. Heti tullessani työpisteelleni, ilmoitin hänelle saapumisesta, ja sovimme näkevämme isossa opettajanhuoneessa heti. Keskustelu liittyi opettajansijaisuuksiin, ja uuden sijaisen kouluttamisella illan opetustehtäviin. Otin heti yhteyttä sijaiseen, ja sovimme hänen kanssaan hänen tulostaan seuraavan viikon iltatunneille seuraamaan opetusta.

Ohjelmani muuttui koulutuspäällikön tapaamisen johdosta. Olin alustavasti sopinut, että kävisin pitämässä arviointikeskustelun opiskelijani näytöstä oppilaitoksen myymälässä. Aika ei siihen riittänyt, sillä torstain iltapäivän ETE:n tiimikokouksen alkaminen oli seuraavaksi vuorossa. Keskustelu sekä palautteen anto näyttösuorituksesta siirtyivät huomiseksi päivälle.

Ennen kokousta annoimme kollegamme kanssa tilauskakkujen tekijätiimille ohjeistuksen valmistusprosessiin. Viiden minuutin briiffin jälkeen siirryin kokoukseen. Tiimikokouksen asialistalla oli tällä kertaa opetuksen muuttuvista työtavoista, tutkintotavoitteisen työvoimakoulutuksen erityisehdot, syyslomaviikon opiskelijamäärät ja opettajat, KOS-tilastojen täyttämiset, KOS-yrityksissä käyminen, sijaisuudet, tuotetilausten valmistamiset sekä ilmoitusasioita. Keskustelun kokouksen meillä oli Prinsessantien henkilöstön yhteinen kahvihetki, jossa juhlittiin ravintola- ja cateringin puolen opettajan saamaa Aromi-lehden PRO Opettajapalkintoa. Kokouksen aikana neuvoin myös tilauksen tekijöitä puhelimella ongelmatilanteissa.

Kokous kesti kaksi ja puoli tuntia, joten minulle jäi vielä puoli tuntia ennen illan opetusta valmistella opiskelijan KOS-sopimus tulevaa harjoittelua varten. Seuraavana aamuna olisi tarkoitus käydä yrityksessä hoitamassa allekirjoitus sopimukseen. Lisäksi ehdin käydä läpi päivän aikana tulleet sähköpostit, mutta nekin olivat suurimalta osin informatiivisia.

Iltaopetus sujui mallikkaasti ja tehokkaasti. Kakut valmistuivat prosessinomaisesti sarjatyökentelyllä kahdessa eri ryhmässä, toiset valmistivat suklaakirsikkakermakakut ja toiset hoitivat appelsiinikreemikakkujen valmistamisen. Illan aikana yksi opiskelijoistani sai lievän sairaskohtauksen. Saimme kuitenkin tilanteen hoidettua. Hänellä oli lääkitystä mukana ja hänen opiskelutoverinsa vei hänet autolla kotiin. Opettajalle tilanteet ovat haastavia, jos ei ole tietoa opiskelijan terveydentilanteesta.

Saimme illan tuotteet valmiiksi etuajassa, ja loppusiivous suoritettiin nopeassa tahdissa tehokkaasti, unohtamatta Fredman Pro:n omavalvonnan hoitamista. Päästimme opiskelijat tunteja aikaisemmin pois opetuksesta. Hoidin lopuksi huomisen sopimustapaamisen vuoksi opiskelijan arviointilomakkeiden päivytyksen ja tulostamisen, varmistin sairastuneen opiskelijan olotilan WhatsAppilla, lähetin myymälävastaajalle sähköpostiviestiä myyntituotteista ja kirjasin päivän tunnit työaikaseurantaan. Kotona kävin vielä opiskelijoiden kanssa WhatsApp-viestitystä harjoitteluasioista ja illan tapahtumista, ja katselin toisen ryhmän taitoleipätöiden kuvia. Tähän käytin 15 minuuttia omaa aikaani.

Perjantai 10.9.2021

Perjantaiamu alkoi yrityskäynneillä. Kahdessa yrityksessä kävin tekemässä KOS-sopimukset opiskelijoiden harjoitteluun sekä näyttöön. Kolmannessa kävin tutustumassa yrityksen toimintaan, ja seuraamaan opiskelijani tekemistä sekä kuulemaan hänen kokemuksiansa. Sekä työpaikkaohjaaja että opiskelija ovat olleet tyytyväisiä harjoittelun sujumiseen.

Kahden ja puolen tunnin kierroksen jälkeen palasin oppilaitokseen. Hoidin aluksi pois alta eilen jääneen myymälänäytön arvioinnin myymälänhoitajan kanssa. Päivän aikataulu oli melko tiukka, mutta onneksi saimme pidettyä arviointikeskustelun tässä välissä. Sieltä siirryin työsaaliin, koska klo 10:00 oli tilauskakkuryhmä tuli viimeistelemään ja koristelemaan kakut. Kävin heidän ja kollegani kanssa koristeluun tilatut raaka-aineet sekä koristeluideoita tuotteisiin.

Tänä päivänä pidettiin Stadin ammatti- ja aikuisopiston koko henkilöstön työhyvinvointipäivä. Päiväpuolen opettajat olivat päivän etänä, mutta me kolme iltaopettajaa olimme tulleet tekemään aamupäiväksi töitä. TYHY-päivä piti olla alun perin yhteinen tapaaminen, mutta koronan johdosta päivä toteutettiin verkossa. Päivän teema oli ”Kohti ääretöntä ja sen yli” Linkki oli lähetetty etukäteen, mutta ohjelmaa ei ollut julkaistu aikaisemmin. Yllätyksiä oli siis tiedossa.

Aluksi Stadin ammatti- ja aikuisopiston johtava rehtori toivotti osallistujat tervetulleeksi tilaisuuteen. Puhe oli hyvä, ja kannustava, juuri oikeanlainen hyvinvointia tukeva puhe. Sen jälkeen tuli opiskelijayhdistyksen puheenvuoro, jossa päivän juontaja haastatteli yhdistyksen edustajaa. Aiheena oli mm. miten opettajat huomioivat opiskelijat oppilaitoksessa, ja mitä opiskelijat odottavat opettajilta.

Vierailijaluennoitsijana oli päivään pyydetty valmentaja Anna Perhoa, jonka missiona on tehdä maanantaista viikon paras päivä. Hän luennoi aiheesta ”Itsensä johtamisen taidot”. Luennossaan hän sivusi myös hyvinvointia. Anna Perhon jälkeen seurasi yllätysnumero, saimme osallistua Folke Rundqvistin discotanssisessioon. Hienoa, että oli mukana huumoria ja liikuntaa. Kahden tunnin TYHY-ohjelma meni nopeasti ja oli mielenkiintoinen. Lähetyksen ohessa oli auki keskustelupalsta, jossa osallistujat kehuivat päivän ohjelmaa ja kokonaisuutta. Voihan työhyvinvointia edistää verkkotapaamisella, mutta ei se korvaa livetapaamista.

Tyhyilyn jälkeen hoidimme vielä opiskelijoiden kanssa viimeiset silaukset kakkuihin, ja siivosimme työtilan puhtaaksi ensi viikon opetuksia varten. Työpäivän päätteeksi tein vielä Wilmaan tämän viikon aikana tehdyt näyttöarvioinnit opiskelijoiden opintosuorituksiin, kirjasin tilastoihin iltaryhmien KOS-jaksoilla olevat opiskelijat ja ryhmien KOS-päivien laskennallisen määrän. Päivitin vielä työaikaseurannan. Ennen lähtöä laitoin vielä viestiä opiskelijalle HOKS-keskustelun pitämisestä ja pyysin ehdottamaan sopivaa päivää sille. Kävin vielä antamassa palautteen opiskelijalleni myymälänäytöstä, jonka hän suoritti eilen ja tänään. Se oli hänen viimeinen ammatillinen tutkinnon osan suoritus ennen valmistumistaan.

Viikon 36 analyysi

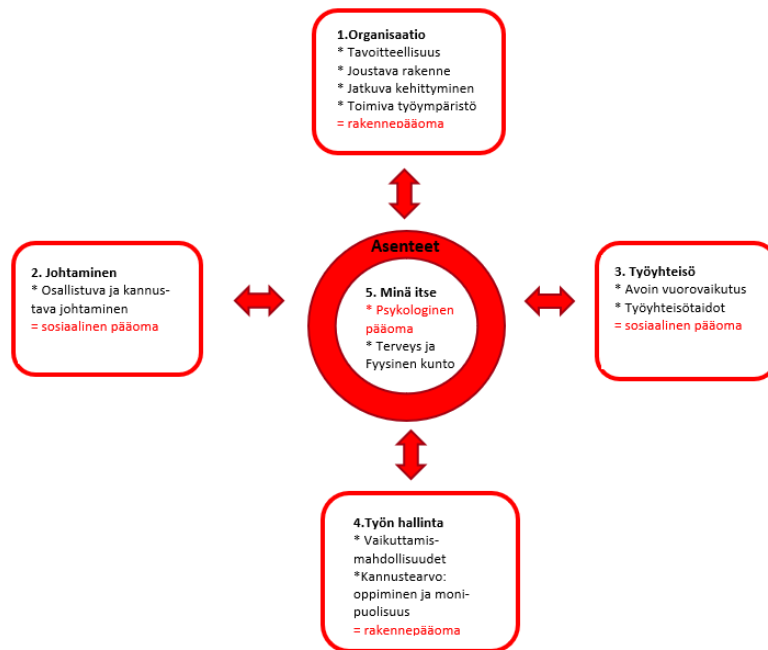
Opettaminen ammattioppilaitoksessa näkyy opettajien väsymisessä. Uudistukset uudistusten perään, työmäärän lisääntyminen ja sirpaleisuus, osallistuminen erilaisiin toimintoihin ja työpajoihin, opiskelijoista huolehtiminen, viikkopalaverit, henkilöstö- ja tiimikokoukset sekä

hallinnolliset tehtävät lisäävät opettajan stressiä. Opettajan työstä haasteelliseksi tekevät myös isot ryhmäkoot, opiskelijoiden eri vaiheessa kulkevat opintopolut ja erilaiset opiskelijat. Oppilasaines on muuttunut vuosien aikana. Tänä päivänä opiskelijoissa on paljon erityistukea tarvitsevia niin päivässä kuin illassa. Opettajan on osattava rakentaa opetuksensa huomioiden jokaisen opiskelijan taidot. Opettajan oltava moniosaaja, jonka tiedettävä, osattava ja muistettava paljon. Kaiken lisäksi on vielä kehityttävä omassa työssään.

Opettajan henkistä ja fyysistä hyvinvointia on tuettava. Jatkuva kiire ja ajanhallinta nostavat stressiä, ja kuormittavat työssä jaksamista ja motivaatiota. Työmielekkyyden vähentyminen, sairauslomien ja masentuneisuuden lisääntymiset ja työiän kasvaminen vaikuttavat työssä jaksamiseen. (Manka & Manka 2016, 26-38.) Viikonloput eivät aina riitä työstä palautumiseen, tarvittaessa tehdään sitomatonta työtä, jota muulla ajalla ei ehdi tekemään. Vapaa-aikajaksosten ajankohdat määräytyvät opiskelijoiden loma-aikojen mukaan. Tulevaisuudessa opetusta mahdollisesti annetaan ympäri vuoden, jolloin vapaa-aikajaksotkin muuttuvat pidettäväksi lyhyissä pätkissä.

Työn ja omat voimavarat keventävät stressiä. Työnvoimavaroiksi kuuluvat työn kehittäminen innostavaksi, ja sopivaksi itselleen, yhteishengen nostaminen, tietoergonomian edistäminen ja työyhteisötaitojen jalostaminen. Omat voimavarat käsittävät itsensä tuntemista, osaamisen parantamista ja palautumisen edistämistä. Molempia voimavaroja hyödynnettäessä vapautuu energiaa ongelmien ratkaisemiseen. (Manka & Manka 2016, 180.)

Työhyvinvoinnilla on tärkeä tehtävä työuupumisen vähentämiseen. Teoksessaan Työhyvinvointi (2016, 74-75) Manka & Manka kehottavat työhyvinvoinnin johtamista suunnitelmallisesti. Sille on hyvä määrittää tavoitteet, kehitellä toimenpiteet niiden saavuttamiseksi ja löytää toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointiin oikeat tunnusluvut. Henkilöstön työhyvinvointi on organisaatiolle strateginen menestystekijä. Kuviossa 7 esitetään hyvinvointiin vaikuttavat tekijät.

Kuvio 7: Työhyvinvointiin vaikuttavat tekijät (Manka & Manka 2016, 76)

Työhyvinvointi yhdistetään yleensä työterveyteen ja työkykyyn. Siihen kuuluu myös päivittäisen työn sujuminen, ja siksi sen käsite on laaja-alainen. Yrityksen toimintatapa sekä johtaminen, työyhteisön ilmapiiri, työ ja työntekijä itse vaikuttavat työhyvinvoinnin muodostumiseen. (Manka & Manka 2016, 74-75.) Työhyvinvointipäivillä on hyvä tarkoitus, mutta eivät kokonaisuudessaan paranna opettajan hyvinvointia. Työilmapiiriin on kaikkien panostettava. Viihtyisässä, luotettavassa ja turvallisessa työyhteisössä työskenteleminen parantaa työn laatua, lisää motivaatiota ja antaa lisää henkisiä voimavaroja. Yhteisöllisyyden merkitys opettajuuteen ja työpanokseen on suuri. Esimiehen myönteiset palautteet sekä kollegoiden apu ja tuki parantavat työhyvinvointia ja innostavat oman työnsä kehittämiseen. Hyvä yhteishenki auttaa jaksamaan ja kannustaa jokaista työyhteisön jäsentä parempaan suoritukseen.

Työhyvinvointipäivät luovat yhteisöllisyyttä ja verkostoitumista. Stadin ammatti- ja aikuisopistossa on nyt syksyllä pidetty koko henkilöstön sekä kampusten omia Tyhy-päiviä. Korona johdosta tapahtumat ovat pidetty Teams-kokoontumisina. Verkkotapaamiset eivät luo sellaista me-henkeä, jota työhyvinvoinnissa kaivattaisiin. Rajoitukset ovat siirtäneet myös elintarvikealan tiimin omia Tyhy-päiviä. Loppusyksystä ne ovat kuitenkin edessä, ja sitä tuetaan 30 euron Tyhy-rahalla jokaista osallistujaa kohti. Suunnitteilla on siis yhteistä tekemistä ja ryhmähengen kasvattamista.

Työhyvinvointia seurataan erilaisin joukkokyselyin. Helsinki osallistuu kymmenen muun kaupungin kanssa Kunta10-tutkimukseen. Se on Suomen suurin ja pitkäaikaisin kunta-alan henkilöstölle lähetettävä seurantatutkimuskysely hyvinvoinnista ja työelämän muutoksista.

Viimeisin tehtiin 2020. Tutkimuksesta saatuja tuloksia hyödynnetään henkilöstön hyvinvoinnin, terveyden ja työnteon laadun kohentamiseen, ja sen tuloksilla on iso merkitys koko kunta-alan kehittämiseen. (Työterveyslaitos 2021.)

Syyskuun alussa Helsingin kaupunki lähetti työntekijöilleen uuden henkilöstökyselyn Fiilarin. Sen tuloksilla kaupunki tahtoo mahdollistaa, että on mukava tehdä töitä yhdessä sekä työyhteisön toimintatavat ja johtajuus kehittyvät. Fiilarin avulla on tarkoitus myös uudistaa Helsingin kaupungin palveluja strategian suuntaisesti. Vastaamisen jälkeen jokainen sai henkilökohtaisen palautteen omista vastauksistaan perustuen kahdeksan osa-alueen kysymyksiin; koettu työkyky, stressi, palautuminen, liikunta-aktiivisuus, työyhteisö, tulevaisuuden näkymät osaaminen ja työssä onnistuminen sekä onnistumiskeskustelut. Palautteissa annettiin toimintaohjeita, mihin asioihin tuloksissa voisi kiinnittää huomiota tai tarvittaessa pyytää tukea esihenkilöltä. (Fiilari 2021.)

Helsinki tarjoaa ensimmäistä kertaa henkilöstölleen liikunta- ja kulttuuriedun tarkoituksenaan antaa henkilöstölleen mahdollisuuden laajaan harrastamiseen liikunnasta tai kulttuurista nauttien (Ristlakki 2019). Vapaa-ajan hyödyntäminen omilla intresseillään toimii hyvänä palautuskeinona, ja saa ajatukset pois työasioista. Kulttuurielämykset tarjoavat henkistä hyvinvointia, kasvattaa itsetuntemusta ja voimavaroja. Kulttuurin harrastaminen eri muodoissa myötävaikuttaa positiivisesti muisti- ja aivotoimintoihin, ja lisää luovuutta, iloa, aktiivisuutta ja sitä tärkeintä, työhyvinvointia. Eikä pois saa sulkea sosiaalisia kokemuksia. (Luoma-Kuikka 2020.)

Työhyvinvoinnissa on huomioitava myös omat voimavarat sekä työssä että työajan ulkopuolella. Työn teon välillä on syytä pitää pieniä taukoja, joilla nostetaan jaksamista, luovuutta ja uusiutumista. Kannattaa esim. nousta ylös tuolista ja tehdä viiden minuutin happihypely. Kehon jännitystilaa rentoutuu, ja veri lähtee virtamaan. Energiataso kohenee ja työt saavat uutta puhtia. (Rytikangas 2008, 148.)

Liikunnalla nostetaan fyysistä hyvinvointia. Säännöllisellä liikunnalla on myönteiset vaikutukset muistiin ja oppimiseen sekä stressin hallintaan. Liikunnalla voidaan vahvistaa myös sosiaalista hyvinvointia; yhteenkuuluvuutta, ystävyyttä sekä läheisyyttä. (UKK-Instituutti 2021.) On tärkeää muistaa antaa omaa aikaa itselleen, pyrkiä rentoutumaan ja unohtamaan työasiat mielestä.

Tukeakseen työntekijöittensä työntaottamista ja työpaikalla istumisen vähentämistä Helsingin kaupunki hankki henkilöstölleen Break Pro-taukoliikuntasovelluksen. Jokaisella opettajalle on omalle koneelle ladattu taukoliikuntaohjelma, jonka avulla kukin voi pitää säännöllisen, liikunnallisen tauon työn lomassa. Liikuntatauon aikataulun laatiminen on jokaisen käyttäjän oma päätös. (Dolaian 2019.)

Omat harrastukset, kulttuuritilaisuudet, sekä perhe ja ystävät tehostavat omaa henkistä olotilaan, mutta vaikuttaa sekä henkiseen hyvinvointiin kuin myös työhyvinvointiin. Töiden jälkeen on unohtettava työasiat, ja on panostettava omaan vapaa-aikaa. Se mikä tuottaa mielihyvää, siitä pitää osata nauttia ja antaa sille aikaa. Viikoittainen harrastustoiminta tuo arkiryhtiin vaihtelua, kulttuurikokemus teatterissa vie ajatukset muualle, perheen kanssa vietetty yhteinen aika vähentää syyllisyyden tunnetta ja ystävien tapaaminen voidaan kokea maailmanparantamiskeinona. On myös muistettava huolehtia omista vapaapäivistä ja loma-ajoista, jolloin työasiat eivät saa olla mielessä. (Rytikangas 2008, 149-150.)

Vapaa-ajalla rentoutuminen ja lepo antavat uutta intoa ja virtaa työntekoon. Palautuminen on tärkeä keino stressitilan purkamiseen, ja siihen on kiinnitettävä huomiota joka päivä. Rentoutumista kannattaa harjoitella. Opit tunnistamaan oman kehosi tilaa paremmin, jännitystilat vähenevät. Aivosolut vilkastuvat aiheuttaen mielellesi uusia ideoita ja innostusta. (Rytikangas 2008, 147.) Paras palautumiskeino kuitenkin on kunnan unet. Unen laadulla on vaikutusta: syvä uni on palauttavinta. (Manka & Manka 2016, 181-182.) Päivittäiset ärsykkeet kuormittavat aivoja, mutta unen aikana saavat lepoa. Perusaineenvaihdunta ja hormonitoiminta ovat tehokkaimmillaan nukkuessa, ja kehomme ja solut uudistuvat. Hyvä uni tasapainottaa elämää ja siihen kannattaa panostaa. Jatkuva univaje vaikuttaa suorituskykyyn, oppimiseen ja luovuuteen. Se heikentää vireystasoa ja vastustuskykyä, sairastuminen ja stressin mahdollisuudet lisääntyvät. (Rytikangas 2008, 138.)

Työhyvinvoinnin kannalta työpaikan ilmapiiri on merkittävä tekijä. Työyhteisöön on luotava avoin ilmapiiri, jossa jokainen tuntee itsensä hyväksytyksi sellaisenaan kuin on ja jokaisen omat ammattitaitovahvuudet huomioidaan ja hyödynnetään. Kuppikunnat ja takanapäin puhuminen latistavat työyhteisön työhyvinvointia. Opettajakollegan arvostelu ja ulkopuoliseksi jättämien tuhoavat opettajan motivaation ja itsetunnon. Itsensä kehuminen ja oman paremmuuden esille tuominen muiden kuullen saattaa aiheuttaa kilpailutilanteen lisäksi joissakin alemmuuden tunnetta omia taitojaan kohtaan. Toisten kunnioittaminen ja luottamuksen luominen työyhteisössä takaa paremman onnistumisen opettajan työssä. Se, minkälainen yhteisöllisyys on luotu henkilöstön kesken vaikuttaa myös opetuksen laatuun ja opiskelijoiden oppimiseen. Työyhteisössä työhyvinvointipääoman kasvattamiseksi olisi hyvä tehdä lukuvuodeksi työhyvinvointisuunnitelma (Manka & Manka 2016, 95).

Prinsessantien kampuksella on huomioitava oman tiimin lisäksi, myös muiden alojen opettajat ja henkilökunta. Oman opettajan urani alkuvaiheessa talossa vallitsi hyvä yhteisöllisyys ja sosiaalisuus. Järjestettiin yhteisiä kahvihetkiä. Nykyään henkilöstö on jakautunut omiin alan tiimeihinsä, jotka toimivat omissa piireissään. Yhtenäinen me -henki on kadonnut. Yhteisiä koontumisia talon väen kesken ei ole muita kuin henkilöstökokoukset.

ETEn tiimissä on tehty töitä yhteisen työilmapiirin parantamiseen mm. ulkopuolisella työohjauksella. Koko tiimin tapaamisissa oli tarkoitus löytää yhteiset työkalut yhteiseen hyvään työyhteisöön. Ohjauksella oli hyviä tavoitteita, joita myös saavutettiin. Työ on silti vielä kesken. On vielä parantamisen varaa päiväopettajien suhtautumisessa iltaopetukseen ja päivänvasto. Opettajuus päivässä ja illassa on eri asemassa, ja tätä eroavuutta pitäisi vähentää. Toisaalta illassa aikuisten opettaminen on erilaista verrattuna nuorten opettamiseen päivässä, mutta aikuisopiskelijoita opiskelee myös päiväopetuksessa.

Opettajan jaksaminen on kiinni omasta työskentelystä, opiskelijoista, työyhteisöstä, työtiloista, henkilöstöresursseista, esihenkilöistä, sidosryhmistä, itsensä kehittämisestä, työ- ja vapaa-ajan käytöstä sekä ennen kaikkea työn arvostuksesta ja toisten tuesta. Työtoverin myönteiset palautteet tai esihenkilön kanssa käydyn onnistumiskeskustelun avulla opettaja saa onnistumisen tunteita, tukea ja voimaa omaa työhönsä.

Hyvinvointiin vaikuttaa myös työnkuormittavuus ja henkilöstöresurssit. Prinsessantien toimipisteessä järjestetään iltaopetusta elintarvikealle. Iltaopiskelijoita on tällä hetkellä lähes 90 opiskelijaa, neljä ryhmää, ja lokakuussa aloittaa viides, uusi perustutkintoryhmä, jolloin opiskelijamäärä nousee n 110 opiskelijaan. Opettajia illassa on opettamassa neljä. Henkilöstömäärä on vähäinen kokonaisuutta nähden. Työtä kuormittaa opetuksen lisäksi hallinnolliset työt ja kokoukset. Usein palautuminen työstä jää lyhyeksi. Vertailuna päivässä opiskelijoita on n. 170, kymmenen ryhmää ja 11 opettajaa, joista yksi opettaja kiinni projekteissa, eikä ole mukana opetuksessa.

Henkilökohtaista työhyvinvointia voi parantaa oman työnsä tuunaamisella. Työntekijä järjestee työnsä uudelleen oma-aloitteisesti fyysisten, kognitiivisten sekä sosiaalisten keinojen avulla itselleen omien voimavarojen ja tarpeiden mukaiseksi. Työnsä muokkaamisella työntekijä lisää työn mielekkyyttä ja merkitystä vaikuttamalla työnsä raameihin ja sisältöön. (Manka & Manka 2016, 111.)

Omia työtehtäviä tehtäessä kaipaa rauhaa ja keskittymistä. Sama koskee myös ruokatauolla olemista. Elintarvikealan opettajien työtiloissa päivällä on melko rauhallista, kun päiväopettajat ovat työsaleissa opetuksessa, ja paikalla ei ole kuin me kolme iltaopettajaa. Keskittymisen voi häiriintyä, jos kollegat tarvitsevat apua. Usein joudun jättämään omat tekemiseni syrjään, ja antamaan apuni heille. Tunnen olevani silloin hyvä autettavassa tehtävässä. Tässä minun pitää rohkaistua ja opeteltava sanoa ei. Luonteeltani haluan kuitenkin olla ystävällinen ja avulias, ja asettaa toiset edelle. Taustalla on pelko työtoverin suuttamisesta, ja vihanpidosta.

Työaikani käyttöä minun pitää rajoittaa. On osattava erottaa työ ja vapaa-aika toisistaan. Ihminen tarvitsee lepoa ja rauhaa sekä keskittymistä muuhun elämiseen vapaa-ajallaan. Silloin pitää kerätä voimia sekä energiaa, että jaksaa taas tulevat työviikot. Minun on osattava

jättää lukematta ja vastaamatta mm. opiskelijoiden viesteihin työajan ulkopuolella, tai aloittaa työt ennen virallista työaika. Koen kuitenkin tärkeänä hoitaa työ- ja opiskelija-asiat heti kuntoon.

3.7 Viikko 7 (37/2021)

Tulevan viikon maanantaina on valmistella viikon opetuspaketti kuntoon. Omaan opetukseen osallistuu myös uusi sijainen ja hänen opastuksensa opettajan tehtäviin. Jatkuvan haun hakijoista uuteen lokakuun ryhmään haastatellaan tällä viikolla, jonka myötä selviää opiskelijamäärä, ja onko lisäpaikkoja jaettavissa ulkopuolisille hakijoille. Viimeiset henkilökohtaistamiskeskustelut hoidetaan. Syksyn ensimmäinen Tutka-opettajien foorumi järjestetään. Loppuviikon kalenterimerkinnöistä löytyvät tiimikokous ja kevään työjärjestyksen suunnittelu. Mahdollisesti näyttöjen arviointi on myös luvassa. Viikon työajassa keskitytään normaaliin tuntimäärään ja vältetään turhia tehtäviä. Tavoitteena on ottaa enemmän Tutka-opettajan roolia omaan työhöni mukaan, tiedostaa viimeisemmät uudistukset, ja olla enemmän tukena sen avulla muille opettajille. Tämän viikon tarkempi analyysi koskee opettajan roolia ja tehtäviä.

Maanantai 13.9.2021

Viikko alkoi ennen työaika kollegan puhelinoitolla opiskelija-asioissa. Sen lisäksi oli tullut WhatsApp-viesteihin opiskelijoita poissaoloviestejä illan opetuksesta. Kävin myös läpi sähköpostiviestit, mutta jätin ne odottamaan vastausta varsinaisen työpäiväni alkuun. Työpäiväni aloitin avustamalla kollegaa vastamaan sähköpostitse elintarvikealan perustutkinnon opiskelijahakukyselyyn opiskelupaikasta. Sen jälkeen korjasin illan opetusohjelman opiskelijoiden poissaolojen takia. Samalla muutin tämän illan ohjelmaan harjoiteltavaksi pikkuleipäpursotukset sekä suklaan spritsausta. Jatkoimme samaa teemaa, mitä viime viikolla harjoiteltiin.

Seuraavaksi valmistin iltaopetusta varten materiaalin, ja noudin raaka-ainekuorman varastosta. Sen jälkeen tapasin opinto-ohjaajan, jolta kyselin tietoa jatkuvan haun opiskelijavalinnoista, mutta vielä ei ollut tullut tietoja. Lupasi kuitenkin minun saavan ne ehkä tällä viikolla. Ennen opetusta hoidin vielä opiskelijoiden asioita, kävin kollegaa neuvomassa digitaalisten välineiden käytössä sekä ohjasin toisen ryhmän opettajasijaista illan opetusaiheesta.

Oman ryhmän kanssa kävimme aluksi läpi illan ohjelmarungon, pursotus- ja spritsausmenetelmät, spritsipussin valmistuksen sekä reseptit. Sitten näytin heille videon voion käytöstä pikkuleipien ja kahvikakkujen raaka-aineena. Tämän jälkeen opiskelijat aloittivat pikkuleipämassojen valmistuksen. Kävimme läpi massanvalmistuksen tärkeät muistettavat asiat. kaikki saivat hyvät massat valmistettua, ja erimallisia pikkuleipiä pursotettiin innokkaasti. Paiston jälkeen sovimme koristelevamme pikkuleivät seuraavana päivänä.

Vielä oli aikaa ennen loppusiivousta spritsata suklaakuvioita. Sitä ennen harjoiteltiin spritsipussin valmistusta. Suklaan spritsaus vaatii pitkää pinnaa ja kärsivällisyyttä. Tällä kertaa käytimme Non Temp suklaata, eli kuorrutesuklaata. Opiskelijoiden palaute illan opetukseen oli mukavan myönteinen ja olivat tosi tyytyväisiä tekemiseen. Pursotus- ja spritsausharjoittelu tuo rutiinia ja varmuutta tekemiseen ja kädentaitojen kehittymiseen. Teimme työsalissa loppusiivouksen, ja hoidimme jätteet kierrätykseen. Ilta oli pulkassa. Kotona kirjasin vielä työaikaseurantaan päivän tunnit.

Tiistai 14.9.2021

Aloitin työpäiväni työaikaseurannan kirjauksen mukaan puoli yksi, mutta olin jo aamulla luke-
nut sähköpostiani sekä opiskelijoiden WhatsApp-viestit, ja vastannut osaan viesteihin. Työpisteessäni hoidin loppuun sähköpostiviestiin liittyvän tehtävän opiskelijan paluusta keskeytykseltä. Sen lisäksi varmistin kalenterista opiskelijan näytön arviointikeskusteluajan.

Ruokatauon jälkeen korjailin illan opetuksen ohjelmaa opiskelijoiden poissaolojen vuoksi. Muutokset tehtyä, tarkistin loppuviikon tuotteiden reseptit ja raaka-ainetilauksen. Lisäksi autoin kollegoita parissa ongelmatilanteessa. Kolmen aikaa tuli uusi sijaiskandinaatti valmistautumaan illan opetukseen, joten aloitin hänen perehdytyksensä. Sijainen on entinen opiskelija, joten talon toiminta on hänelle tuttua, mutta opettaminen aivan uutta. Siksi hänen kanssaan tehtiin pehmeä lasku opettajan maailmaan tutustumisessa.

Perehdytyksen jälkeen alkoi iltaopetus, ja tänään jatkoimme kahvikakkujen teolla, pikkuleipien koristelemisella sekä esivalmistimme taikinoita huomisen suolaisten piirakoiden valmistukseen. Opiskelijamäärä oli poissaoloista johtuen vähäinen, mutta olivat innokkaita oppimaan taas uusia asioita kahvikakkujen maailmasta. Valmistetavat tuotteet kiinnostivat heitä, ja maisteltavaa riitti. Kaikkien tuotteet eivät ihan nappiin onnistuneet, mutta aina välillä pitää epäonnistua, ja löytää virheet toiminnastaan oppiakseen tekemään jatkossa paremmin. Opiskelijan on osattava ottaa vastaan myös epäonnistumisen tunteet rakentava kritiikkinä. Virheistä oppii, ja uudelleen yrittämällä sekä toistamalla alkaa kädentaidot ja tuotteiden laatu löytää oikean suunnan.

Illan keskivaiheella työtilastamme katosivat sähköt, joka sammutti kaikki koneet ja laitteet. Vikaa etsittiin ja sen syyksi selviytyi hätäkatkaisimen vahinkopainaminen. Siinä vikaa etsiessä, hälytimme oppilaitoksen vartijan. Onneksi vika löytyi ajoissa, ja saimme kahvikakut paistettua uuneissa, ja tuotteet valmistettua.

Ilta meidän osaltamme venyi, onneksi toisessa työtilassa olleet ammattitutkinnon opiskelijat olivat nopeita tiskihuoneen tiskien kanssa, joten ystävällisesti hoitivat myös meidän tiskimme. Saimme tuotteet pakattua, mutta jälleen etikettikone oli poissa verkosta, emmekä saaneet tulostettua tuoteselosteita. Kirjoitimme ne tuotteisiin käsin, koska valmistusmäärät olivat

pieniä. Opetus päättyi viisi minuuttia yli yhdeksän. Olin vielä tekemässä kirjallisia töitä, kun sijaisopettaja tuli pyytämään apua pukuhuoneeseen pääsyssä. Avain ei ollut toiminut. Kävin hänen kanssaan testaamassa lukon toiminnan, ja avain kyllä toimi. Hän vain ei osannut kääntää avainta rauhallisesti lukossa. Tämän episodin jälkeen jatkoin vielä kirjalliset työt loppuun ja merkitsin työaikaseurannan. Puoli kymmenen aikaa poistuin oppilaitoksen tiloista. Tämä puoli tuntia menee omaan piikkiin.

Keskiviikko 15.9.2021

Olin työpaikallani varttia vaille yksi, ja ajattelin tekeväni illan opetukseen liittyvät työt sekä sähköpostien lukemiset ennen iltapäivän tutkaopettajien ”Tutka-foorumia”. Sen työajan vei henkilökohtainen puhelinkeskustelu, joka ei liittynyt töihin. Pääsi irtaantumaan puhelusta yhden aikaan. Työvaatteiden vaihdon jälkeen lähdin noutamaan keskusvarastolta illan raaka-aineet ja toimitin ne työsaliin. Siellä päiväpuolen kollega pysäytti minut, ja halusi keskustella kanssani erästä entisestä oppilaastani, joka siirtyi illasta päiväryhmään. Kävimme kymmenen minuutin keskustelun asiasta. Työtilaani päästessäni, aloitin valmistelevaan illan opetuksen materiaalia. Pääsin tulostamaan muutaman arkin, kun kopiokone sanoi yhteistyön irti. Tulostus jäi Tutka-foorumin jälkeen. Kello oli siinä vaiheessa jo viitta vaille kaksi, joten liityin Teamsiin tutkaopettajien tapaamiseen.

Foorumin aiheena oli ammatillisten tutkintojen uudistamiset vuosina 2021-2022, muut uudistukset 2021-2022, perustutkintojen tutkatyön aikataulut lukuvuoden aikana, osaamisen tunnustamiseen (OSTU) liittyvät asiat ja paikalliset tutkinnon osat. Lisäksi käytiin läpi tutkintojen perusteiden uusi osaamisen kuvautapa. Keskustelu on aktiivista. Kysymyksiä heräsi mm. miten oikaisupyynnöistä arvioinnista ilmoitetaan opiskelijalle ja minkälaiset yhteiset ohjeet niihin on.

Osallistuminen olisi pitänyt tehdä omassa rauhallisessa työtilassa. Nyt jouduin välillä keskeyttämään osallistumisen auttaakseni kollegaa omaa ryhmän tietojen kirjaamisessa. Lisäksi päiväopettajat pitivät palaveria opetuksesta hiukan äänekkäästi. Onneksi foorumista on esitys Teamsin tiedostoista. Olisi vielä ollut mukavaa, jos tapaamisesta olisi tehty tallenne.

Illan opetukseen siirryin suoraan Tutka-foorumista. Tunnin aluksi kävin nopeasti kopioimassa puuttuvat materiaalit. Ennen tehtävien jakoa, jouduin vielä muuttamaan suunnitelmaa pois saolojen vuoksi. Niitä oli tullut hyvissä ajoin sekä 15 minuuttia ennen tuntien alkamista. Illan teemana oli suolaset piirakat. Harjoittelimme erilaisten piirakkapohjien valmistusta, ja täytteiden valmistusta. Lisää harjoitusta kaivataan työn suorittamisnopeuteen. Aikataulutaminen tehtävien suorittamiseen on vielä haasteellista. Kelloon katsominen on vaikeaa. Siihen on minun ja opiskelijoiden kiinnitettävä huomiota jatkossa. Ilta päättyi viisitoista yli yhdeksän, kun olimme saaneet kaikki tehtävät hoidettua; siivoukset, tiskit paikoilleen, tuoteselosteet

tuotteisiin ja jätteet kierrätykseen. Itselläni vielä meni viisitoista minuuttia tarkistaessa työsalin kunto, ja materiaalin palauttamien paikoilleen.

Illassa oli mukana eilen aloittanut sijaiskokelas. Tietysti työ on uutta, mutta kontaktien ottamiseen opiskelijoiden kanssa kaipaa lisää rohkeutta. Oma ryhmäni on ulospäinsuuntautunut ja motivoituneita aikuisia. Ovat ottaneet helposti uuden ihmisen mukaan toimintaan. Itse kukin meistä tarvitsee jatkuvasti ammattiinsa kehittymistä ja koulutusta. Ja joka päivä oppii uusi asioita myös opiskelijoiden kautta. Vuorovaikutus on molemminpuolista oppimista.

Illan mentyä yli normaalin päättymisajan, jätin tietoisesti kaikki kirjallisten töiden tekemiset kotiini. Kotona kirjasin Wilmaan opiskelijoiden läsnäolot, tuntipäiväkirjan sekä työaikaseuranan. Lisäksi kävin vielä Teamsissä lukemassa Tutka-foorumin materiaalin oman tietotaidon kehittämiseksi, ja kollegoiden avuksi.

Torstai 16.9.2021

Torstain työt alkoivat ETE:n tiimikokouksella. Aluksi meitä koulutettiin käyttämään uutta oma-valvontaohjelmaa, Chefstein-sovellusta. Kouluttaja opasti Teamsin välityksellä ohjelman käyttöönoton. Meillä ei ollut vielä omien työtilojen käyttäjätunnuksia ja salasanoja tiedossa, joten emme voineet itse kokeilla toimintoja omilla mobiililaitteilla. Ohjelmiston opettelu itsenäisesti antaisi paremman ymmärryksen tekemisille, kuin katsoa vain kouluttajan esitystä toiminnoista. Käytännöllisen opetus olisi ollut parasta.

Koulutuksen jälkeen kokous jatkui omilla aiheillamme. Käsiteltävinä aiheina olivat StadinAO:n kriittiset pisteet hankkeeseen liittyvät videot, virtuaalinen oppisopimustapahtuma yrityksille, perustutkintojen valokuvaus StadinAO:n eri kanaville, Wilma-tiedotuksia sekä Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) tulokset aiheesta ”Arviointi ammatillisen koulutuksen erityisestä tuesta” sekä muut asiat.

Kokousasioiden purku aloitettiin kriittiset pisteet hankkeen videoista, joista kaksi liittyvät työelämässä oppimiseen niin opiskelijan kuin työnantajan näkökulmista ja kolmas työpaikkaohjauksesta työpaikkaohjaajan kokemana. Videoiden näyttöä suositeltiin hyödyntämään opetuksessa.

Tuotteistamis-ohjelman työpajan palautteiden johdosta, tulee elintarvikealan perustutkintojen opetustilanteita kuvaamaan valokuvaaja. Kuvia tullaan hyödyntämään mm. uutisissa, markkinoinnissa ja oppilaitoksen nettisivuilla. Nyt kaivataan ideointia, minkälaisia kuvia haluamme otettavan, ja valittava kuvattavat. Asiaa hoitamaan valittiin tiimistämme yhteyshenkilö, jonka aikaisempaa ammattitaustaa hyödynnetään kuvaukseen liittyvissä asioissa.

Wilma-mentori esitteli Wilmaan tulleita ohjeistuksia, esim. tuen kirjauksista sekä uusista OSTU-ohjeista. Tutka-opettajana nämä olivat minulle jo tuttuja asioita, mutta muille kollegoille uusia. Ja kuten vanha sanonta toteaa, ”Kertaus on opintojen äiti”.

Erityisopettaja esitteli meille Karvin tuloksia ”Arviointi ammatillisen koulutuksen erityisestä tuesta”-tutkimuksesta. Arvioinnissa oli tarkoitus saada informaatiota erityisen tuen toteutumisesta ja toimivuudesta. Tulosten mukaan mm. erityisen tuen tarpeiden tunnistaminen jatkuvassa haussa ei ole niin järjestelmällistä kuin muissa hakumenetelmissä. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa tuen tarpeita tunnistetaan huonommin kuin perustutkinnoissa. Myös työssäoppimisessa ja etäopetuksessa erityisen tuen saatavuus on heikompaa verrattuna oppilaitosopiskeluun. Tulosten perusteella Karvi ehdotti kehittämissuosituksia erityisen tuen käytänteisiin. (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 2021.)

Muissa asioissa oli ilmoitusasioita sijaisuuksista, kyselyjä tuotetilauksista ja tarvikelauksista, suositeltiin osallistumaan ”Oppisopimus kuuluu kaikille” -webinaari, ja käytännön toimintaohjeita laitehuoltoon liittyvissä asioissa.

Kokous päättyi juuri sovittuun aikaan. Seuraavaksi oli alkamassa opiskelijan henkilökohtaistamiskeskustelu. Siihen oli varattu puoli tuntia aikaa ennen opetuksen alkamista. Kävimme läpi opiskelijan opintopolkua. Koska opinnot eivät ole edenneet aikaisempien suunnitelmien mukaisesti, päätimme keskeyttää opinnot puoleksi vuodeksi hänen henkilökohtaisten syidensä takia.

HOKS-keskustelun jälkeen siirryin suoraan opetukseen. Ei kerinyt edes hengähdystaukoakaan pitämään. Illan opetukseen vaikutti Helsingin seudun liikenteen työseisuus. Opiskelijamäärä oli vähäinen, joten heillä riitti runsaasti tekemistä. Mukana oli vielä harjoittelemassa sijaiskoulukelas. Jatkoimme eilistä teemaa eli suolaisten piirakoiden valmistusta. Osana teema oli opiskelijoiden omien piirakkaohjeiden valmistaminen. Itse ohjeen antaja ei kuitenkaan itse valmistanut omaa tuotettaan, vaan sen teki toinen opiskelija. Tällä menetelmällä testasimme, miten opiskelija lukee reseptin ja valmistusohjeen. Reseptin antaja saa lopuksi palautetta reseptin toimivuudesta ja mahdollisia korjausehdotuksia. Vastavuoroisesti reseptin valmistaja saa palautetta tuotteen onnistumisesta.

Vähäisen opiskelijamäärän takia ilta venyi pakkaamisen, etikettien kirjoittamisen, kylmiöiden ja työtilan siivoamisen sekä jätteiden poisviemisen johdosta puoli kymmeneen. Koska päivä oli alkanut sidotulla työllä kokouksen merkeissä klo 13, ja klo 21 tuli kahdeksan tunnin sidotun työajan määrä täyteen, jäi tämä puoli tuntia kirjaamatta työaikaseurantaan. Kotona kirjasin omalla ajalla työaikaseurannan, ja tarkastin illan aikana tulleet sähköpostit mahdollisia kiireellisiä vastauksia varten.

Päivän aikana oli suunnitelmissa valmistella ensi viikon opetuksen tunnit, etsiä reseptit ja tehdä raaka-ainetilaus. Lisäksi minun olisi pitänyt hoitaa opintosihteerin toimittama soittopyyntö, koskien erään entisen opiskelijani opintosuorituksista. Nämä jäivät huomispäivän tehtäviksi.

Perjantai 17.9.2021

Aamu alkoi ensi viikon opetuksen suunnittelulla. Tulevan viikon aiheena on hyödykekatut. Reseptikansiosta valitsin valmistettavat tuotteet, ja reseptien mukaan tilasin Jamixista raaka-aineet. Tilauksen piti olla valmiina ennen kymmentä, jotta saan raaka-aineet maanantaiksi. Kesken tilauksen tekoa sain TE-toimiston työntekijältä puhelinoiton koskien soittopyyntöä entisen opiskelijan opintosuorituksista. Kävimme asiaa läpi, ja hän pyysi kirjallista todistusta opiskelijan opintojen etenemisestä hänen opiskeluaikansa. Sovimme lähettäväni todistuksen ensi viikon aikana. Laitoin asiasta viestiä opintosihteerille, ja kysyin häneltä neuvoa. Hän lupasi palata asiaan myöhemmin iltapäivällä.

Kymmeneltä aloitimme iltaopettajatiimimme kanssa suunnittelemaan kevätlukukauden työjärjestystä. Olin jo alustavasti tehnyt suunnitelman kevätlukukauden kulusta, joten tarkastelimme opetusryhmien aikataulua, viikkojen teemoja ja sisältöjä sekä jaoimme opettajien opetusviikot. Mietintään aiheutti mahdollisen uuden elintarvikealan perustutkintoryhmän alkaminen keväällä 2022. Pohdimme yhdessä, löytyykö siihen tarvittavat resurssit. Asiasta täytyy keskustella koulutuspäällikön kanssa mahdollisimman pian, koska se vaikuttaa myös muiden ryhmien opetukseen keväällä.

Työjärjestyspalaverin jälkeen tarkistimme kollegan kanssa opetusmateriaalin moussekakuista. Opetukseen tehty Powerpoint-esitystä ajantasaistetaan parilla lisädialla. Kollega lupasi hoitaa asian. Samalla keskustelimme ensi viikon kakkutilauksen valmistuksesta sekä raaka-aineiden tilaamisesta. Päätimme hoitaa asian ensi viikon alussa.

Olin suunnitellut etukäteen tarkastavani opiskelijoiden uusia tehtävien palautuksia Classroomissa, ja siihen tarjoutui tilaisuus iltapäivällä. Kävin läpi opiskelijoiden lähettämiä palautuksia, ja annoin heille palautetta vastauksista. Nämä tehtävät kuuluivat heidän opiskelu- ja urasuunnitelma- ja valmiuksiinsa yhteisten tutkintojen osien opinnoissa. Osalla on vielä tehtäviä palauttamatta, joten täytyy jälleen muistuttaa heitä asiasta.

Tarkistuksen jälkeen kävin opintosihteerin luona tekemässä TE-toimiston pyytämää todistusta opiskelijan opintojen etenemisestä. Todistukseen kirjasimme opiskelijan opintosuoritukset ja näytöt. On tärkeää, että tiedot ovat ajan tasalla, ja löytyvät arkistosta kyselyjä varten. Yleensä näitä todistuksia kysellään opintotukien takaisinmaksujen perintää varten.

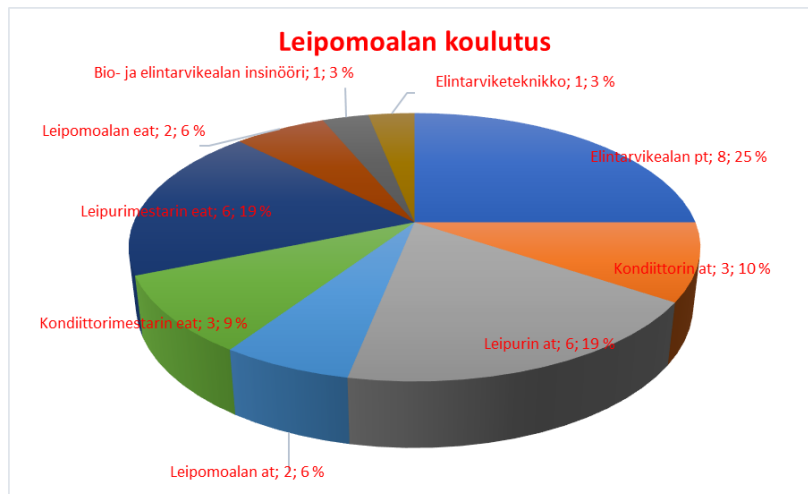
Seuraavaksi hoidin puhelinarvioinnilla kahden opiskelijan näyttösuoritukset. Molemmat opiskelijat olivat samassa leipomoalan yrityksessä, toinen teki harjoittelun ja toinen työskentelee vakituisesti yrityksessä. Arviointi tehtiin turvallisuussyistä puhelimitse, mutta pikkuhiljaa yrityksiin voimme mennä paikan päälle tekemään arviointikeskustelut. Pian ehkä koittaa taas normaalimpi aika yrityskäynteihin.

Päivän päätteeksi hoidin säätelemättömänä työaikana tutkaopettajan ja jatkuvan haun tehtäviä. Sähköpostiin oli tullut viestejä Työpaikkaohjaajana toimimisen- tutkinnon osan työryhmän vetäjältä, joihin vastasin omia mielipiteitani. Lisäksi hoidin jatkuvaan hakuun liittyviä asioita uuden perustutkintoryhmän osalta. Hakutoimistossa on parhaillaan menossa haastattelukierros hakijoiden kanssa. Perjantain työpäiväni päätin näiden tehtäväsuoritusten jälkeen.

Viikon 37 analyysi

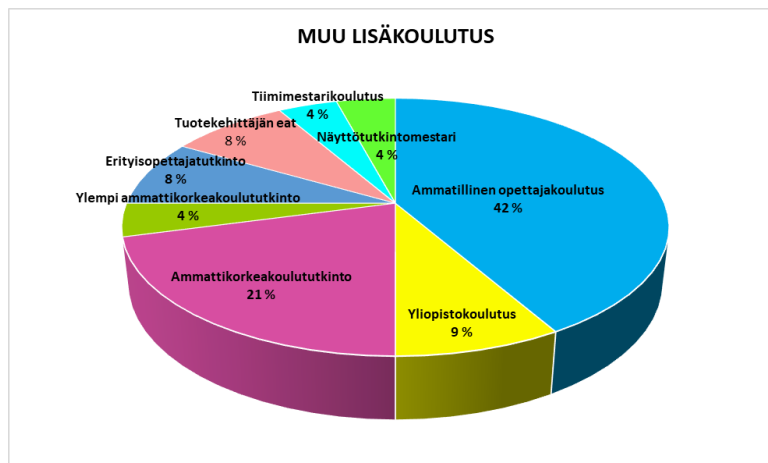
Viikon analyysissa käsittelen ammatillisen opettajan tämän päivän työnkuvaa hänen omasta näkökulmastaan. Lähetin heinäkuun lopulla osastomme viidelletoista opettajalle kyselyn (Liite 1) opettajan työnkuvasta eri muutoksien aikana. Kyselyvastauksista saatujen tulosten kautta avaan opettajuutta eri aikoina, ja minkälaisena he näkevät opettajuuden nyt ja tulevaisuudessa. Vertailen myös Tuomas Zacheusen ja Anri Tuohimäen (2020) ”Toisen asteen ammatillisten opettajille työaikakysely”- raportin vastauksia samoista aihepiireistä. Kyselyssä selvitettiin uuden työaikajärjestelmän vaikutuksia opettajien työhön, ajankäyttöön sekä vaikutusmahdollisuuksia omaan työhön. Valtakunnalliseen vuosityöaikakyselyyn vastasi kaikkiaan 481 toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa työskentelevää henkilöä, joista 273 oli muiden aineiden opettajia, 144 kieltenopettajia ja 59 esihenkilöä (Zacheus ja Tuohimäki 2020, 1.)

Ammatillisen opettajan työnkuva on muuttunut vuosiansaatossa. Nykyään työ on sirpalemaista. Painopiste opettajana olemisesta on muuttunut enenemmän ohjaajaksi. Työn määrä on lisääntynyt samoin työn kuormittavuus. Näin ovat kommentoineet Stadin ammatti- ja aikuisopiston opettajat heille tekemässäni kyselyssä. Kysely lähetettiin viidelletoista opettajalle, ja vastausaika oli neljä viikkoa. Vastauksensa palautti kymmenen opettajaa. Vastausprosentti oli 67 %. Vastanneissa oli seitsemän päivä- ja kolme iltaopettajaa. Kuvio 8 osoittaa vastaajien elintarvikealan koulutustaustan. Elintarvikealan perustutkinnosta erikoisammattitutkintoon, mutta joukosta löytyi myös bio- ja elintarvikealan insinööriä sekä elintarviketeknikkoa.

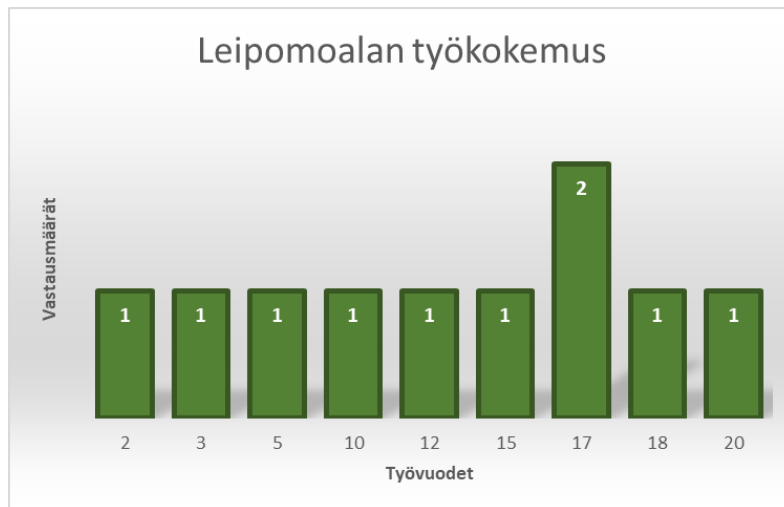
Kuvio 8: Opettajakyselyyn vastanneiden opettajien leipomoalan koulutukset (n=10) (Jaronen 2021)

Kaikilla on opettajan työtä tukemassa ammatillinen opettajakoulutus. Sen lisäksi osalla oli suoritettu joko yliopistokoulutusta tai ammattikorkeakoulututkintoa. (AMK/YAMK). Osalla löytyy erityisopettajatutkinto, tuotekehittäjän erikoisammattitutkinto tai tiimimestarikoulutus. Kuviossa 9 näkyy, miten prosentuaalisesti haastateltavat ovat hankkineet lisäkoulutusta.

Kuvio 9: Lisäkoulutus opettajana toimiselle (n=10) (Jaronen 2021)

Ennen opettajaksi ryhtymistä vastaajat ovat työskennelleet leipomoalalla vaihtelevasti kahdesta vuodesta 20 vuoteen asti. Alan työkokemus antaa hyvää perspektiiviä kentällä tapahtuvasta toiminnasta. Työelämäkokemus tuo varmuutta omaan ammattitaitoon, jota on helpompi opettajana viedä eteenpäin tulevaisuuden ammattilaisille. Kuviossa 10 esitetään, miten työkokemus jakautui haastateltavien kesken.

Kuvio 10: Leipomoalan työkokemus (n=10) (Jaronen 2021)

Opettajien taustalla on hyvä kokemus alasta, ja omien taitojen kehittämisestä, jotta sitä voisi jakaa tulevaisuuden alan ammattilaisille. Moni opettajista on aloittanut opettajan työuran si- jaistamalla oppilaitoksessa, jonka jälkeen on siirtynyt kokonaan opettajaksi. Kuviossa 11 näkyvät vastaajien opettajatyövuodet, jotka vaihtelivat vuoden ja kolmenkymmenen kahden vuoden välillä. Vastauksissa näkyy selkeästi uusien opettajien työninto kuin kokeneiden konkari- kriittisyys opettajuutta ja muutoksia kohtaan.

Kuvio 11: Kokemusvuodet opettajan tehtävissä (n=10) (Jaronen 2021)

Kyselyssä kysymykset koskivat opettajan roolia eri muutosten aikana. Vuosien 1994-2012 aikana ammatillisessa nuorisokoulutuksessa ja -aikuiskoulutuksessa opettaminen koettiin help- pona sekä työnkuva oli selkeä. Niinä aikoina oli aikaa paneutua opiskelijoiden opettamiseen, suunnitella rauhassa opetusta, ja oli aikaa kehittää sitä. Opettajalla oli aikaa luoda hyviä suh- teita työelämään ja niiden ylläpitämiseen.

Opiskelija-aines oli tuolloin erilainen. Valtaosa opiskelijoista tulivat suoraan päiväpuolelle peruskouluista ja lukioista, iltaopiskelijat olivat iältään vanhempia, joilla taustalla jo elämän - ja työkokemusta. Etu- ja maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita oli vähemmän. Ryhmäkoko olivat n. 18 opiskelijaa, ja ryhmäjakoja oli helpompi tehdä. Tuolloin ei ollut opiskelijoiden henkilökohtaistamisia. Opiskelijoiden eteneminen tapahtui ryhmittäin ja oli selkeämpää, kun ei tarvinnut muistaa opiskelijan yksittäisiä opintopolkuja. Aikuisopiskelijoiden kanssa illat (klo 17-21) sujuivat nopeasti ja sai tehdä erilaisia, antoisia projekteja. Eikä opiskelijoita tarvinnut ”paimentaa”, kuten päivässä. Opiskelijoiden opiskeluasioista huolehtivat opinto-ohjaajat.

Opettajilla oli aikaa yhteisiin kokoontumisiin työpäivän aikana. Työilmapiiri oli hyvä. Työpäivien aikana oli opetuksettomia päiviä, jolloin pystyi hoitamaan työhön liittyviä asioita. Työpäivien pituudet olivat normaaleja, ainoastaan saattoivat venyä, silloin kun oli päiväopetuksen lisäksi iltaopetusta aikuisille tai tuli piti jäädä sijaistamaan. Iltatunneista maksettiin iltalisää. Negatiivisena asiana koettiin, että maksettu korvaus opetuksen suunnittelusta ei vastannut oikeaa toteutumaa. Siihen käytettiin enemmän aikaa. Kokonaisuudessaan kuitenkin kyseisen ajanjakson opettajuus oli seesteistä aikaa. Silloin keskityttiin opettamiseen, ja annettiin omaa osaamista eteenpäin. Vastaajan kommenttia siteeraten: ”Näin jälkepäin ajatellen oli helppoa olla opettajana tuohon aikaan. Kaikki oli simppeleitä.”

Vuoden 2013 uudistus erilliseen nuoriso- ja aikuiskoulutukseen näkyi myös opettajien kah-tiajakona Stadin ammatti- ja aikuisopistossa, silloisessa Stadin ammattiopistossa ja Stadin aikuisopistossa selkeästi. Kevät lukukausi 2013 opettajat opettivat vielä sekä päivässä ja illassa, mutta syyslukukaudelta 2013 päiväopettajat ja iltaopettajat tekivät töitään omissa” tiimeis-sään”. Työtä tehtiin samoissa työtiloissa, ja yhteisessä opettajahuoneessa, mutta organisaatiot olivat erilliset. Työtä vaikeutti puuttuva yhtenäisyys, ja yhteishenki kärsi. Päiväopettajat isompana tiiminä hallitsivat silloin elintarvikealan leipomoalan koulutusta. Iltaopettajat tunsivat kuuluvansa vähemmistöön. Opettajantyössä keskityttiin olennaiseen, eli opettamiseen.

Uudistuksessa työtehtävät pysyivät melko lailla samankaltaisina, mutta muutoksia alkoi tapahtua. Opettajat kertoivat kyselyn vastauksissaan, että uudistuksen lisänneen työtehtävien määrää, ja työ alkoi olemaan enempi hallinnollisempaa, mm. paperityöt lisääntyivät. Opettajien parhaan osaamisen hyödyntäminen unohdettiin, käsillä tekemisen opetus jätettiin lapsipuolen asemaan. Opetusta oli tietty määrä vuodessa, mutta muuten työaikaa ei ollut mitenkään jaoteltu tehtäväkokonaisuuksiksi.

Opiskelijaryhmät suurenivat, mutta opettajaresurssi oli pieni. Siihen olisi silloin pitänyt puuttua. Uuden opettajan perehdyttäminen oli heikkoa, ja siitä vastasivat toiset opettajat. Työpäivien pituus vaihteli 9-14 tunnin välillä. Opetuksen lisäksi siihen kuului opetuksen suunnittelu ja materiaalin valmistaminen, sekä yrityskäynnit ja näyttöjen arvioinnit. Lisäksi työnkuvaan tuli tietotekniikan ja erilaisten sovellusten hallinta. Sitä sekä turhien projektien

tekeminen ja jatkuva suunnittelu saivat vastaajilta kriittisiä kommentteja. Negatiivista palautetta annettiin myös opetuksen suunnittelun ja materiaalin tekemisestä ylimääräisellä ajalla tai viikonloppuna. Niistä ei saanut ylimääräistä korvausta.

Päiväopettajat olivat tyytyväisiä opetusaikoihin klo 8:00 -15:00, ja saivat keskittyä esim. ryhmänohjaajana pelkästään päiväopiskelijoiden asioiden hoitoon. Positiivisena asiana nähtiin opiskelijoiden kohtaaminen ja vuorovaikutus. Iltaopettajia harmitti työaika klo 13:00 -21:00, joka vaikeutti sosiaalista elämää. Positiivisuutta siihen toi iltatunneista maksettava iltalisä. Myös illan tiimityöskentely sai kiitosta. Tiimin kesken pystyi sopimaan työtunneista, lomista ja menoista. Työaika saatiin sovitettua hyvin näyttötutkintotilaisuudet, ja työpaikkakäynnit. Opiskelija-aines koostui aikuisopiskelijoista. Ulkomaisten opiskelijoiden määrä oli vielä pieni iltaopiskelijoiden joukossa.

Reformi mullisti opettajan työnkuvaa laajasti. Reformin tuloa markkinointiin opettajille hyvänä asiana, ja kuinka se helpottaa töidentekoa. Työn teon vapautta markkinointiin lauseella ”voit tehdä töitä, vaikka kannon nokassa tai laiturilla maaten”. Opettajat siirtyivät vuosityöaikaan, ja työtä tehtiin näkyvämmäksi mm. kirjaamalla työaikaan työaikaseurantaan. Siirryttiin myös opettajatiimityöskentelyyn. Opiskelijoille tehtiin omat opintopolut, ja työelämässä oppimista lisättiin.

Reformi tulo otettiin vastauksissa ristiriitaisin mieltein. Enemmän annettiin negatiivista palautetta verrattuna positiiviseen palautteeseen. Vanhemmat opettajat olivat kriittisempiä vastauksissa kuin nuoremmat opettajat. Muutoksia oli vaikea sulattaa. Opettajista tuntui, että heidät pakotettiin reformiin. Yli 15 vuotta opettajana toimineet ovat nähneet monia uudistuksia ja niiden seuraamuksia. Muutosvastarintaisuus nousee, ja uudistukset koetaan hankaliksi. Vasta opettajauransa alussa oleville uudistusten vastaanottaminen on itsensä kehittämistä. He eivät ole vielä rutinoituneet työhönsä.

Työtehtävien monipuolisuus oli yksi positiivisista palautteista. Reformi mahdollisti tutustumaan leipomoalan kaikkiin tutkintoihin ja tutkinnon osiin. Samoin se on mahdollistanut pääsyä opettamaan perus- ja ammattitutkintolaisia. Työhön sisältyi uusien aihealueiden opettaminen, jotka eivät kuulu vahvuusalueisiin. Reformi myötä on tapahtunut kasvamista opettajaksi.

Opettaminen ja opiskelijat toivat edelleen positiivisuutta reformiin. Opettaminen ja vuorovaikutustilanteet opettajan ja opiskelijoiden välillä koettiin olevan edelleen parasta työssä. Opetuksen ja ohjauksen laatu pyrittiin säilyttämään hyvällä tasolla, vaikka reformiin siirtyminen aiheutti taustalla vaikeuksia. Hyvänä asiana koettiin opiskelijoiden omat opintopolut, jolloin voivat edetä opiskeluissaan omien osaamiensa mukaisesti. Opiskeluryhmät koettiin heterogeenisiksi. Opetuksessa S2- ja erityisopettajien läsnäolo tunneilla koettiin myönteiseksi asiaksi. Oppilaitoksesta valmistui uusia innokkaita leipomoalan ammattilaisia

Reformin myötä organisaatiomuutos Stadin ammatti- ja aikuisopistossa lisäsivät opettajien työtaakkaa. Koettiin, että koko organisaatio ei ollut sitoutunut asiaan, ja muilla oppilaitoksen aloilla toteutettiin käytäntöjä ei tavalla. Asioita ei ollut valmisteltu kunnolla ja ne vain siirrettiin opettajille eteen ja heidän piti selvittää niistä. Koettiin, että reformiin siirtyminen toteutettiin julkisella tavalla, opettajia aliarvioitiin. Johdolta ei tullut tukea kriisitilanteissa.

Eniten vastauksissa otettiin kantaa hallinnollisten töiden lisääntymisestä. OAJ:n ammatillisten opettajien liiton puheenjohtaja Helena Kahlin mielestä opettajien hallinnolliset työt ovat painuneet opiskelijoiden henkilökohtaistamisten ja ammisreformin myötä (Korkeakivi 2021). Opettajalle on delegoitunut lisää toimisto- ja paperitehtäviä opettamisen lisäksi. Työstä on tullut ”rikkonaista pala- ja sekuntipeliä”, jota on vaikea tai mahdotonta yhteen liittää. Opettajalle on siirtynyt opiskelijahuollon tehtäviä, asiantuntija- ja kehitystehtäviä, opiskelijan opintopolkujen suunnittelua ja erilaisia kirjaamistehtäviä. Opettaja osallistuu kokouksiin, työpajoihin, projekteihin ja koulutuksiin kaiken muun työn lisäksi. Lisääntynyt digitalisaatio kuormittaa opettajaa. Työpäivät ovat pitkiä. Uusia opettajien työnkuvia syntyi mm. tiimimestarit. Reformi lisäsi koulutuksen tulostavoitteellisuutta.

Byrokratia ja kontrolli katsottiin vuosityöajan huonoina puolina Zacheusen ja Tuohimäen (2020, 51) raportissa. Työajasta menee iso osa erilaisten lomakkeiden kirjaamiseen, joka vie aikaa pois opettamisesta, suunnittelutyöstä ja arvioinneista. Useiden mielestä opetusala oli siirtynyt kellokorttijärjestelmään. Ahdistavana koettiin, että työaikaseuranta mahdollisesti esihenkilöille uuden menetelmän valvoa alaistensa työntekoa. Vuosityöaikaan kuuluvat hallinnolliset tehtävät ja kontrolli tekee opettajan työstä joustamatonta ja erittäin tarkkaa työsuunnitelman mukaista suorittamista, missä ei huomioida mm. työkiireiden kausittaista vuorottelua.

Opettajakyselyssäni kriittisiä vastauksia annettiin tiimityöskentelymallista ja opetuksesta. Opettajat ajattelivat olevan tiimejä, jota yhdessä tekevät itsenäisiä päätöksiä. Tiimissä työnorganisointi on ollut sekavaa, koska siihen liittyy monia muuttuvia osia. Jatkuva opetuksen suunnittelu rasittaa. Pitkän opettajauran tehneet opettajat kokivat reformin tuhoavan kokonaan ammatillisen koulutuksen saavutetut edut. Kaikki alat eivät sovi kaikille opiskelijoille, jolloin ammattitaitoa ei saavuteta. Hakuprosessi koettiin suosivan heikompia, jolloin hyvät jäävät koulutuksen ulkopuolelle. Kaivattiin pääsykokeita takaisin hakuprosessiin.

Ryhmäkoot 25-30 opiskelijaa todettiin suuriksi, mikä nähtiin kustannusten alentamiskeinoksi. Maahanmuuttajien osuus opiskelijamäärässä on kasvanut, ja suomen kielen taito on heikkoa. Se lisää väärin ymmärrystä opetuksessa mm. reseptien lukemisessa tai alan teoriaopetuksessa. Selkokielisen materiaalin kuin myös muu opetuksen suunnittelun valmistaminen vaatii enemmän aikaa. Yhteisten tutkinnon osien opiskelu vieraskielisille aikuisopiskelijoille on vaikeaa.

Omaopettajan tehtävät ovat lisääntyneet opiskelija-asioiden hoitamisesta. Omaopettajan on yritettävä pitää kaikki langat käsissään opiskelijoidensa opintopolkujen laatimisessa ja seuraamisessa. Opiskelijoiden yksilöllisten opintopolkujen sekä arvioinnin kirjaviin käytänteisiin toivottiin selkeyttä. Opetusta siirrettiin enemmän työelämän piiriin, ja opiskelijoita piti lähettää alan työpaikkoihin enemmän kuin ennen. Painetta työssä oppimiseen tuli tulostavoitteiden myötä. Työelämä ei ollut kuitenkaan siihen valmis, eikä ole vielä. Leipomoalan yritykset antoivat negatiivista palautetta siitä, että opiskelijat eivät olleet valmiita työelämään.

Vuosityöaikaan siirtyminen koettiin sekä positiivisena, että negatiivisena asiana. Työaikakoikeilun myötä ilmaisten työtuntien tekeminen loppui, kun työaika tehtiin näkyväksi. Toisaalta ihmeteltiin, miten työ voidaan tehdä näkyväksi, kun opettajille ei ole ymmärrystä siitä mitä hyötyä on työtehtävien kirjaamisessa näkyväksi. Työajanseuranta tuntuu naurettavalta, koska työtä tehdään tehtäväkokonaisuuksissa sikin sokin. Ihmeteltiin myös, miksi opettajan on tehtävä töitä arkipyhinä.

Valtakunnallisen työaikakyselyn vastauksissa opettajat kokivat vuosityöajan tyypillisemmin epäoikeudenmukaiseksi kuin oikeudenmukaiseksi. Heidän mielestään vuosityöajan vaikutus työtyytyväisyyteen verrattuna opetusvelvollisuusajaksi on kielteisempi. Myönteisenä vuosityöajassa koettiin kaiken työn tulleen samanarvoiseksi. Kun se vielä merkitään näkyväksi, lasketaan kaikki palkkatyöksi. (Zacheus ja Tuohimäki 2020, 51.) Työaikakyselyssä kommentoitiin epäoikeudenmukaisena, että kun vuosityöajassa työmäärä on lisääntynyt, ei palkka vastaa lisääntynyttä työmäärää tai on laskenut (Zacheus ja Tuohimäki 2020, 44).

Työaikaraportissa opettajat olivat tyytymättömiä, että työmäärä lisääntyi, mutta opetuksen suunnittelua ei huomioitu mitenkään vuosityöaikajärjestelmässä (Zacheus ja Tuohimäki 2020, 26). Sitomattoman työn prosenttiosuus pidettiin liian pienenä, ja suunnittelu- sekä opiskelijoiden arviointiin varattu aika ovat vähentyneet verrattuna opetusvelvollisuustyöaikaan. Työaikasuunnitelmassa opetuksen kunnolliseen suunnitteluun ei riitä nykyinen prosenttiosuus, vaan se tehdään omalla ajalla. (Zacheus ja Tuohimäki 2020, 51.)

Samaisessa työaikakyselyssä otettiin kantaa monien opettajien taholta arkipyhien muuttaminen työajaksi. Arkipyhät lasketaan työpäiviksi tai tehdään sisään muina aikoina. Myös lomien lyhentyminen on rasittanut monia vastaajia. Esimerkkinä on nostettu arkipyhäpäivien ottaminen lomapäiviksi, jos se jää vapaajaksojen alle. (Zacheus ja Tuohimäki 2020, 42-43).

Oman kyselyni vastauksissa nostettiin esille työaika ja palkka. Enemmistö näki vuosityöajan enemmän kielteisenä kuin myönteisenä muutoksena. E-osiosta siirtyvien tuntimäärät lisääntyivät, jos palkka haluttiin pitää entisenä. Iltalisät sen sijaan poistuivat. Se aiheutti vuosituloihin selvän vähennyksen. Vapaajaksoaikojen lisäyksen kokivat positiivisena muutaman vuoden alalla olleet opettajat. Epäoikeudenmukaisuutta aiheutti kuitenkin E-osiota siirtyneiden

opettajien kahden viikon lyhempi vapaajakso kuin C-osion opettajilla. Heillä vapaajaksoviikoja on 12, E-osiolaisilla kymmenen. Myönteisenä pidettiin, että teoriassa vapaa-aikajaksoja voi pitää vapaammin.

Reformin tuomat muutokset jatkuvat edelleen, mutta uusia tuulia toi tämän vuoden alussa voimaan tullut uusi opetussuunnitelma (OPS): elintarvikealan perustutkinnon perusteet. Kyselyssä otettiin kantaa myös tähän uudistukseen myönteisinä kuin kielteisinä. Perusteita on ehditty toteuttaa varsinaisesti kahden kuukauden ajan, joten kokemukset eivät ole vielä konkretisoituneet. Opetustyön ohella niitä seurataan ja niihin kokeillaan toimivia käytänteitä. Kuten reformia, myös uudet perusteet ovat opettajien päivittäisissä keskusteluissa monesti mukana.

Positiivisia asioita OPSista olivat, että ne monipuolistavat työtehtäviä, ja opettaminen tuntuu mielekkäältä. Positiivisena koettiin uudet tutkinnonosat, jotka herättivät mielenkiintoa. Osa vastaajista on päässyt tutustumaan OPSiin tutustumisvaiheessa, ja osallistunut oppilaitoskohtaisten toteutussuunnitelmien kirjoitustyöhön. Näin OPS on tullut heille paremmin tutuksi, ja auttanut ymmärtämään perustutkinnon rakennetta. Kielteisinä asioina nostettiin, että maahanmuuttajaopiskelijoiden valmistuminen vaikeutuu

Kyselyni vastauksissa nostettiin esille myös uusien perusteiden hyöty opiskelijoille. He saavat henkilökohtaisempaa ohjausta. Sen myötä valmistuminen lyhyemmässä ajassa tehostuu. Nämä nähdään myös negatiivisena asiana. Opiskelijoiden henkilökohtaista opetusta ja ohjaamista tarvitaan enemmän, mikä ei onnistu suurissa opiskelijaryhmissä tai etänä. Työtunneille tarvittaisiin erityisopettajia ammattiopettajien avuksi. Valmistuvilla opiskelijoilla ammattitaito ja työelämävalmiudet ovat heikentyneet. Maahanmuuttajien valmistuminen tulee vaikeutumaan entisestään.

Uudet perusteet eivät ole kaikilla opettajilla vielä käytössä, mutta herättävät ajatuksia. Rivien välistä luettuna ajassa menttiin vuosia taaksepäin. Lainaten yhden opettajan vastausta, hänen mielestään perusteet ovat sanahelinää: ”perusteet lupaa laaja-alaista ammatillista osaamista enemmän kuin ennen”. Opiskelijoilla aikaa oppimiseen ja osaamiseen löytyy entistä vähemmän. Opetussuunnitelma koetaan sillisalaattina, ja mietitään, miten kaikki saadaan toteutettua. OPSin sisältö, ja varsinkin näyttöjen kuvaukset ja ammattitaitovaatimukset luovat haasteita opiskelijoiden alan harjoittelupaikkojen löytymiselle. OPS teettää opettajille töitä opiskelijoiden opetukseen ja ohjaukseen.

On jo todettu, että opettajan työ ei ole samanlaista, mitä se oli 10 tai 20 vuotta sitten. Stadin AO:n opettajien vastauksissa todettiin opettajan työstä tulleen vaativampaa ja raskaampaa. Enää ei pelkkä substanssiosaaminen riitä, vaan on ammattitaitoa pitää olla laaja-alaisesti. Ammatillisen opettajan vastuu ja työtehtävät ovat lisääntyneet, työn tekeminen on kii-reellisempää ja pirstaloituneempaa. Hallinnolliset työt, ja kokoukset vievät aikaa pois

lähiopetuksesta. Lisäksi suunnittelutyöt ja erilaiset muutokset kuormittavat opettajan normaaleja työtehtäviä. Kaikki työ pitäisi saada sovittua 1500 tunnin työaikaan.

Vastauksissa pohdittiin, mikä on opettajan rooli opiskelijoille tänä päivänä. Painopiste opettajasta on siirtynyt opetuksen ohjaajaksi. Opiskelijat tarvitsevat enemmän yksilöllisempää ja henkilökohtaista ohjausta. Sen lisäksi ammatillisen opettajan pitäisi olla opiskelijalle omaopettaja, ammatinopettaja, erityisopettaja, psykologi, valmentaja, avustaja, opinto-ohjaaja, kuraattori, terveydenhoitaja, keskusteluapu, tulkki, digiavustaja, lomakkeiden täyttävä, huoltajille soittelija/ tekstaaja, kasvattaja, neuvoja, tuki, turva ja niin edelleen. Opiskelijamäärät kasvavat sekä opiskelijoiden tarpeet lisääntyvät; opiskelijoiden henkinen hyvinvointi on heikompaa. Erilaiset oppijat on huomioitava laajemmin kuin ennen. Kielitaidon puute ja oppimisvalmiudet korostuvat opetuksessa. Ne aiheuttavat uusia haasteita opettajan työhön.

Opettajat ovat huolissaan tulevaisuuden leipomoalan ammattilaisista. Etäopetuksen määrä on kasvanut. Koronapandemialla oli siihen selvä vaikutus. Kontaktiopetuksen väheneminen heijastuu kokeneiden opettajien mielestä koulutuksen jälkeen heikkona ammattitaidon hallintana. Kaikkea ei ehditä opettamaan opetuksessa. Valmistuvien taidot eivät vastaa sitä, mitä se ennen on ollut, ja alalle töihin siirtyy raakileita leipuri-kondiittoreita. Kaikki eivät valmistuttuaan edes jää alalle.

Syksyllä tullut oppivelvollisuuden laajentaminen tuo myös oman byrokratiansa opettajan arkipäivään. Opiskelijat ovat eriarvoisessa asemassa. Kaikille opiskelu on maksutonta, mutta mm. aikaisemmin oppivelvollisuuden suorittaneet joutuvat hankkimaan työvaatteet ja -välineet itse. Oppivelvollisuuden laajentaminen lisää opettajan hallinnollisia töitä mm. läsnäolojen seuraamisella ja yhteydenpidolla vanhempiin sekä muihin opiskelijan verkostoihin ja sidosryhmiin (Korkeakivi 2021, 4).

Opettajan työssä muutos on nykyään läsnä koko ajan, ja mikään ei ole pysyvää. On jatkuvasti olla valmis kehittämään itseään ja omaksumaan uusia työtapoja. Oppimateriaali on kehittynyt ja siirtynyt digitaalisemmaksi koko ajan.

Vastauksissa harmiteltiin, että opettajien välinen yhteistyö on vähentynyt. Ennen oli aikaa keskustella kollegoiden kanssa enemmän, nyt esim. kahvitauot jäävät väliin ajanpuutteen vuoksi. Yhteisöllisyys katoaa, kun ei ehdi tavata muita opettajia kuten ennen. Opettajilla on omat kuplansa, jossa toimivat. Olemme opetustyössämme vain opiskelijoita varten.

Päivä- ja iltaopetuksen työaika opettajat kuvailivat vastauksissa samankaltaisiksi. Nykyinen työaikajärjestelmä nähdään merkittävä syynä niin päivä- kuin iltaopettajien kuormittumiseen. Opettajien työmäärä on lisääntynyt, ja siihen nykyisin varattu työaika ei yksinkertaisesti riitä. Työajasta tietokoneen ääressä istutaan n. 60-70 %. Toisaalta oltiin sitä mieltä, että työajan riittävyys on opettajakohtaista.

Päivässä lähiopetus tapahtuu klo 8-16 välillä. Päiväopettajan työpäivän pituus on normaalisti 7,5 tuntia, mutta opetuksen suunnittelu sekä kokoukset ja muu toiminta pidentävät sitä 8-9 tuntiin. Päivän tauottaa opiskelijoiden ruokatauko, jolloin opettaja voi itsekkin hengähtää puoli tuntia. Päiväopettajien vuosityöaika on 1500 tuntia. Työajassa on huomioitava myös arkipyhät, jotka eivät ole vapaapäiviä. Tämä koskee myös iltaopettajia.

Iltaopettajien työaika määräytyy E-osiosta määräytyneen henkilökohtaisen tuntimäärän mukaisesti. Työajan määrittäminen on vaikeaa. Normaalisti päivä alkaa klo 13:00 ja työpäivän pituus on 8 tuntia, mutta käytännössä päivän pituus voi olla 9-11 tuntia. Alan yritykset ovat aamupainotteisia työajoissaan, joten yhteydenotot ja työpaikkakäynnit niihin on tehtävä aamuisin. Opetus tapahtuu maanataista torstaihin klo 16-21. Opetuksen suunnitteluun ja muihin tehtäviin jää aamupäivisin aikaa kolme tuntia. Perjantain työpäivän pituus on 8-16, ja ne ovat ns. ”toimistopäiviä”. Silloin ollaan yhteydessä alan yritykseen, suunnitellaan opetusta, ja hoidetaan rästiin jääneet tehtävät.

Iltaopettajien työaika haittaavat aamuisin pidettävä kokoukset ja koulutukset. Ne ovat työaikaseurannassa muuta sidottua työaika. Jos osallistut aamulla kokoukseen tai koulutukseen, on ilta opetus peruttava. Opetuksen suunnittelua molemmilla sektoreilla tehdään myös viikonloppuisin. Sosiaalinen elämä ja harrastustoiminta iltaopetuksen vuoksi on hyvin vähissä. Tämä vaikuttaa hyvinvointiin. Viikonloput menevät palautumisen merkeissä.

Molempien työnkuvat koetaan samanlaisia. Työ koetaan hektisenä, ja koetaan sirpalemaiseksi. Työ nähdään laajana ja monimuotoisena, joka kasvaa koko ajan vaativampaan suuntaan. Opettajan työn haastavuus on nykyään sellaista, että ei pysty tekemään työtänsä hyvin, eikä siitä saa enää tyydytystä. Työtehtävälista on pitkä: opetusta, opiskelijoiden henkilökohtaistamista, opetuksen suunnittelua, Wilma-kirjauksia, kokouksia, työpajoja, asiantuntijatehtäviä, näyttöjen arviointeja ja palautteen antoa, työelämäyhteistyötä, etäopetusta ja niin edelleen.

Iltaopettajien työtehtävien jakautuminen työaikaansa nähtiin haastavana sekä kuluttavana. Aamupäivät eivät riitä työstä palautumiseen, sillä usein opiskelijoiden ja muut puhelin asiat on hoidettava aamupäivisin. Illan opetuksen jälkeen on vielä hoidettava akutteja sekä hallinnollisia tehtäviä pois päiväjärjestyksestä. Iltaopettajilla on liikaa työtehtäviä opettajamäärään nähden, ja tehtävien tekoon ei ole riittävästi aikaa. Illan opettajat samoin kuin päivänkin ovat yhtä lailla kuormittuneita tämänhetkisestä työn määrästä.

Omana näkökohtana nostaisin esiin myös opetuksen sijaistamisen päivässä tai illassa. Niin päivä ja iltaopettajat ovat selkeästi fakkiutuneet omiin työaikoihinsa. Kiinnostusta puolin ja toisin sijaistamiseen tai työnkiertoon ei löydy. Tiedostan tämän myös itsestänikin. Tässä on selkeä kehityksen paikka työyhteisössämme. Syitä tähän varmaan löytyy monia, merkittävinä

varmaan työaika ja oppilasaines. Toisaalta opettaja on kiinni omista opetuksissaan, joten helpompaa on ottaa ulkopuolinen sijainen.

Kyselyssäni opettajien mielipiteet ja tulevaisuudennäkymät ammatillisen opettajan työstä vaihtelivat laidasta laitaan. Joidenkin mielestä tämä on paras työ aikaisempien töiden suhteen, ja on löydetty oma ammatti. Saa opettaa rakastamaansa ammattia eteenpäin, ja tehdä monipuolista työtä. Työ on haastavaa ja moniulotteista, mutta silti mielekästä. Omaa osaamista on ylläpidettävä ja kehitettävä jatkuvasti, koska ne edesauttavat muutoksiin sopeutumisessa. Opettajan roolia pidetään tärkeänä opiskelijan ohjaamisessa työelämään ja kansalaisyhteiskunnan toimimiseen elämässä. Ammatillisen opettajan työ ei ole vain ammattitaidon opettamista, vaan elämään valmentamista.

Pessimistissä vastauksissa koettiin, että opettajana työskentelystä motivaatio on kateissa. Työn haastavuus koetaan nykyään sellaisena, että työtä ei pysty tekemään kunnolla, niin siitä ei saa tyydytystä. Työpäivät ovat rikkonaisia, koska työtä tehdään tehtäväkokonaisuuksissa sikin sokin. Työaikaseurantaa pidettiin naurettavana systeeminä. Vanhemmat opettajat eivät pysy enää nykysysteemissä perässä.

Myös nykyinen työehtosopimus saa miettimään ammatillisen opettajan työnkuvaa ja työhyvinvointia. Vastausrivien välistä voi lukea, että opettajuutta pidetään ylityöllistettynä ja aliarvostettuna työnä huonolla palkalla. Muutokset ovat arkipäivää opettajan ammatissa, jotka lisäävät väsymystä. Työaika joutuu resursoimaan, kun suunnitelmat muuttuvat nopeasti. Uusien asioiden opettelu vaatii lisäbuustia kaiken kiireen keskellä.

Zacheusen ja Tuohimäen (2020, 51) kyselyraportissa työehtojen heikentyminen näkyy erityisesti ennen kokonaistyöajassa olleiden ja nyt vuosityöaikaan siirtyneiden keskuudessa. Vuosityöaika miellettiin epätasa-arvoiseksi, koska se ei ole tasapuolinen kaikkia ammatillisia opettajia kohtaan.

Stadin ammatti- ja aikuisopiston elintarvikealan opettajien kyselyyni vastaajien mielestä ammatillisen opettajan vastuu kasvaa tulevaisuudessa, ei riitä enää, että opettaa pelkää ammatteja. Opettajien on oltava moniosaajia. Tulevaisuuden opettajalta odotetaan itseohjautuvuutta, oman alansa ja ammattitaitonsa jatkuvaa kehittämistä sekä sopeutumis- ja yhteistyövalmiuksia. Opettajan on tulevaisuudessa vastuu yhä enemmän ohjata ja kannustaa opiskelijaa työn jatkuvaan kehittämiseen ja reflektointiin.

Tulevaisuuden keskeisimpinä haasteina nähdään mm. oppimisvaikeudet, yksilöllisyyden huomiointi, opiskelijoiden motivointi ja ohjaaminen, ryhmänhallinta, YTO-integraatiot ja pedagogiset taidot. Opiskelijoiden moninaisuus, S2- ja erityisen tuen järjestämisen tarpeen uskotaan kasvavan tulevaisuudessa. Opettajan on hallittava koko paletti, kun ryhmässä on monta erilaista oppijaa.

Koska elintarvikeala on koko ajan kehittyvää, myös opettajien pitäisi pystyä kehittämään itseään samaan tahtiin. Tulevaisuuden opiskelijat vaativat hyvin monipuolista ja kompetentista ohjaamista takaamaan tarvittavan ammattitaidon osaamisen. Ammatillisten opettajien on pystyttävä toimimaan muuttuvissa olosuhteissa ja uudistamaan käytäntöjä. Heiltä edellytetään uudenlaisia yhteisöllisen oppimisen ja valmentavan oppimisprosessin ohjaamisen taitoja.

Kyselyni vastauksissa toivottiin, että tulevaisuuden toiveissa olisi antaa opettaja-ammattille ja alan opettamiselle sille kuuluva arvo. Pelätään opettajien ammattitaidon katoavan ja pätevien opettajien määrä kääntyy laskuun. Pelko on, että opettajien tilalle palkataan ohjaajia. Ilmaistiin myös halua palattavan vanhaan opettajamalliin, jossa käytettäisiin enemmän behavioristisia opetusmetodeja.

Opettajan työtehtävissä ja -ajassa vaikuttaneet muutokset näkyvä molempien kyselyjen vastauksissa enemmän negatiivisina kuin positiivisina asioina. Opettajat eivät voi hyvin, ja työtyytyväisyys on matala suurella osalla opettajista. Tulevaisuus nähdään haastavana ja mietittävää. Omat pelkonsa tuovat ikääntyminen, kuinka silloin kehittyä, oppii ja omaksuu uusia asioita. Tulevan viiden vuoden aikana on eläkkeelle jäämässä n. 44 prosenttia ammatillisia opettajia. Opettajien keskuudessa alanvaihto lisääntyy kohtuuttomasta työtaakasta ja työn jatkon epävarmuudesta. Uusia päteviä opettajia on vaikea löytää tilalle. Uusille tarjotaan pätkätöitä ilman varmaa tuntimäärää ja toimeentulosta. Lisäksi työ koetaan vaativampana ja isompi osa työajasta menee muiden töiden tekemiseen kuin opettamiseen. (Korkeakivi 2021.)

Organisaatioon ja esihenkilöstöön koettiin tyytymättömyyttä molemmissa kyselyissä. Valtakunnallisissa vastauksissa oltiin tyytymättömiä myös Opettajien Ammattijärjestön (OAJ) toimintaan vuosityöaikaneuvotteluissa, jonka seurauksena ei liittoon ei olla luotettu työaika-asioissa. Niissä on enemmän luotettu opettajakollegoihin. (Zacheus ja Tuohimäki 2020, 31.) StadinAO:n vastauksissa palautetta annettiin organisaation suhtautumista opettamiseen sekä koettiin työn muuttuneen huonompaan suuntaan. Organisaation toivottiin antavan ja varaavan enemmän aikaa opettamiseen, ja miettiä muun työn tarpeellisuutta nykyistä tarkemmin. Opetuksen vaikeuttaminen vaikuttaa myös opiskelijoihin. He ansaitsevat enemmän ja parempaan opettamista. Opettamisen laatu kärsii, kun työaika ei riitä siihen, että voisi tehdä työnsä hyvin tai todella hyvin. Reformille sateli kritiikkiä. Vastauksissa oltiin sitä mieltä, että ammatillisen koulutuksen alasajo alkoi reformin jälkeen.

3.8 Viikko 8 (38/2021)

Tämä viikko sisältää normaaleja rutiineja höystettynä muutamalla kokouksella ja koulutuksella. Viikon opetuksen teeman on hyytelökakut ja niiden koristelu. Tällä viikolla osallistun elintarvikealan opettajien jaoston vuosikokoukseen ja oman tiimimme viikkokokoukseen. Lopuviikosta osallistun eri alojen yhteiseen Työpaikkaohjaajana toimiminen-tutkinnon osan koulutukseen. Kyseistä tutkinnon osan voi suorittaa meidän koulutuksissamme leipomoalan

ammattitutkinnossa. Viikon analyysin kohteena on olennaisesti opettajan työnkuvaan kuuluvan työelämäyhteistyön lähempi tarkastelu, ja sen merkitys opetustyöhön. Tärkeänä osana siihen kuuluu opiskelijoiden ammatillisen osaamisen arviointi ja palaute.

Maanantai 20.9.2021

Tämä päivä alkoi jo heti aamusta, kun TE-toimiston työntekijä otti uudestaan yhteyttä entisen opiskelijani opinnoista. Asiassa on paljon ollut epäselvyyksiä, ja niitä yritetään nyt korjata. En pystynyt häntä heti auttamaan, joten ohjasin hänet ottamaan yhteyttä opintosiihteriin puuttuvista tiedoista. Kävin läpi myös WhatsAppiin tulleet viestit, ja akuutteihin vastasin heti.

Yhdeltä aloitin työni työpaikalla illan opetusmateriaalin valmistamisella sekä keskusvarastosta raaka-aineiden hakemisella. Raaka-aineiden viennin yhteydessä tarkastin vielä, oliko tiettyjä raaka-aineita työtilojen varastoissa jäljellä vai oliko ne jo joku muu ryhmä käyttänyt. Pieniä muutoksia opetussuunnitelmaan jouduin tarkastuskierroksen jälkeen tekemään.

Seuraavaksi keskityin opiskelijoiden YTO-tehtävien palautuksiin, ja niiden arviointiin. Kirjasin niistä Wilmaan arviointeja sekä parin opiskelijan viime viikon näyttöjen arviointien arvosanat. Tarkoitus oli myös kirjata OTV-taulukkoon tiedot syyslomatiedot, mutta se siirtyi huomiseksi tehtäväksi. Aika hallinnollisiin töihin loppui, koska Elintarvikealan opettajien jaoston vuosikokous oli alkamassa.

Liityin Teamsissä jaoston kokoukseen, jossa oli jo usea osallistuja valmiina. Vuosikokous aloitettiin ajallaan. Asialistassa käytiin vuosikokousasiat, ja minut valittiin pöytäkirjantarkastajaksi sekä äänentarkastajaksi kollegani kanssa. Kokous sujui aikataulussa, vaikka jouduinkin poistumaan aikaisemmin kokouksesta opetustunneille.

Tällä viikolla menttiin konditorian maailmaan ja teemana oli hyytelökakut. Tunnin aluksi kävimme teoriaa hyytelökakuista. Lisäksi muistutin opiskelijoita työtilojen omavalvonnasta, jälkitöiden tekemisestä ja kaikkien osallistumisesta loppusiivouksiin. Uuden omavalvontaohjelman myötä on entistä tärkeämpää huolehtia raaka-aineiden säilytettävyydestä ja käyttämisestä, työvälineiden ja -pisteiden puhtaudesta sekä varastojen ja työtilojen siisteydestä. Ennen kaikkea on jatkossa kiinnitettävä hävikkiin.

Opetusryhmänä oli toinen jatkavista ryhmistä, jossa vieraskielisiä opiskelijoita on yli puolet. Kielitaidon puute vaikeutti opetuksen ymmärtämistä ja tekemistä. Onneksi mukana oli S2-opettaja opiskelijoiden tukena. Oma aikani ei olisi riittänyt huomioimaan eri opiskelijoiden tekemistä. Opettajalle on haaste olla yksin opetustilanteessa, jossa opiskelijat tarvitsevat kielellistä tukea opetuksessa. S2-opettajan apu ja tuki illassa oli tärkeä niin opiskelijoille kuin opettajalle.

Ilta sujui nopeasti, ja opiskelijat saivat kakkunsa kylmiöön hyytymään. Jälkityöt sujuivat malikkaasti, olisikohan siihen vaikuttanut tunnin alussa tehty muistutus niiden tekemisestä. Illan päätteeksi autoin kollegaa tietokoneongelmissa, ja tikiin luomisessa IT-tukeen. Päivitin vielä illan läsnäolijat ja päiväkirjan sekä kirjasin työaikaseurantaan päivän työt.

Tiistai 21.9.2021

Uusi työpäivä edessä, ja se alkoi normaalisti sähköpostien lukemisella, ja niihin vastaamisella. Sähköposteissa oli kutsu ylimääräiselle tapaamiselle keskiviikon iltapäivälle, koskien Työpaikkaohjaajana toimimisen-tutkinnon osan tuotekortin tekemistä markkinointia varten. Näin kalenteriin tuli yllättäen uusi tapaaminen. Tarkastin vielä WhatsApp-viestit mahdollisista poissaoloista illan opetuksesta. Tämän jälkeen tein tutkaopettajan tehtäviä sekä hoidin jatkuvan hausta valitun uuden ryhmän asioita etukäteen. Lisäksi sovin kollegoiden kanssa palaverin, jossa käymme vielä läpi kevään työjärjestyksen, mutta mukana suunnittelussa on elokuun iltaryhmän omaopettaja tarkentamassa ryhmän tulevia opetusiltoja ja KOS-harjoittelun ajan-kohtaa.

Edelliset työt saatuani hoidettua, aloitin Wilmassa työskentelyn. Aloitin ensin kirjaamaan opiskelijoiden OTV-tilukoihin tulevan syyslomajakson, ja samalla tarkastin, että osa-aikaprosentit olivat oikein opiskelijoiden taulukoissa. Sen jälkeen siirryin tarkistamaan valmistuvien opiskelijoitteni valmistumispäivät sekä heidän suorituksiaan YTO-opintojen etenemisessä. Ilman kaikkia yhteisten tutkintojen osien suorituksia he saavat pelkän osatutkintotodistuksen.

Wilma-työskentelyn päätyttyä kävin keskusvarastolla kyselemässä, oliko heille jäänyt tuoreita marjoja ja omenoita illan tuotteiden valmistamiseen. Omenoita löytyi, joten otin ne mukaani ja toimitin ne työsaliin iltaa varten. Matkalla keskustelin erään YTO-opettajan kanssa iltaopiskelijoiden yhteisten tutkinnon osien opetuksesta ja niiden suorittamisesta. Olimme yhtä mieltä, että niitä pitäisi tarkentaa ja järjesträä aikuisopiskelijoiden tarpeiden mukaiseksi. Tällä hetkellä opiskelijat antavat kriittistä palautetta yhteisten tutkinnon osien näyttötehtävistä. Samat kysymykset peruskoulun päättäneille kuin yli kymmenen vuotta työelämässä olleille, tuntuvat olevan hiukan ristiriidassa. Muutoksia tarvitaan tällä saralla, varsinkin kun tulevaisuudessa YTO-aineita ollaan integroimassa elintarvikealan perustutkinnon ammatillisiin aineisiin ja näyttöihin. Omenoiden viennin jälkeen autoin kollegaani jälleen tietokoneasioiden hoidossa. Ennen opetuksen alkua ehdin vetää henkeä viisi minuuttia. Ja sitten alkoi viiden tunnin hyydykekakkujen valmistus.

Työsalissa oli odottamassa kymmenen opiskelijaa. Tällä kertaa ei S2-opettajaa ollut apuna, joten oli selviydyttävä yksin illan sessiosta. Aluksi kävimme läpi illan tehtävät, ja muistelimme eilisiä asioita kakkujen valmistuksesta. Tuntui siltä, että osalla ei ollut mitään muistikuvaa eilisestä opetuksesta. Samoin oli tehtävien hyydykekakkujen reseptien lukemisessa. Koko opetusaikani kului S2-tukea tarvitsevien opiskelijoiden ohjaamiseen ja auttamiseen.

Harmitti, kun en pystynyt olemaan läsnä nohevien opiskelijoiden kanssa heidän työskentelyvaiheissaan. He jäävät joka kerta vähäiselle huomiointille, kun opettajan huomio menee tukea tarvitsevien opiskelijoiden ohjaukseen. Kun olin päässyt yhden opiskelijan neuvomisesta, huusi kolme opiskelijaa minua paikalle ohjeistamaan työskentelyään. Neljä tuntia kului tämän kaltaiseen opettamiseen. Viimeinen tunti sujui loppusiivouksen merkeissä, eikä siihen tarvinnut tällä kertaa pahemmin puuttua. Yleensä pitää huomauttaa, mitä jälkitöitä pitäisi tehdä.

Ilta saatiin hoidettua kunnialla loppuun. Päivän päätteeksi ehdin vielä laittaa ylös työaikaseurantaan päivän tunnit oikeisiin tehtäväkokonaisuuksiin. Lopuksi tarkistin sähköpostini, ja sinne oli tullut seuraavaksi päiväksi uusi ylimääräinen tapaaminen, joten työt alkavat huomenna 12:00.

Keskiviikko 22.9.2021

Tänään olin sopinut meneväni puolelta päivin töihin yhdessä kollegoiden kanssa hoitamaan erään opiskelijan asioita. Yhteistyössä etsimme Wilmasta tietoja ja sähköpostista viestejä, joiden avulla hoidimme tarvittavat materiaalit valmiiksi selvitystä varten. Tämän tehtävän suorittamiseen menikin aikaa. Siitä opimme, että on tärkeää muistaa kirjata läsnäolo- ja päiväkirjatiedot Wilmaan, jotta kaiken tiedon löytäisi helposti yhdestä paikasta. Itselläni onkin vielä paljon muistettavaa Wilman käytössä, vaikka päivittäin sitä käyttää. Aina sinne tulee jotakin uutta, kuten tänään Wilma-mentorimme laittoi sähköpostia uusista Wilma-muutoksista.

Ennen iltapäivän kokousta ehdin käydä hakemassa tuoreet marjat keskusvarastolta illan opetusta varten. Iltapäivän kokous tuli tällä viikolla yllättäen ja koski Työpaikkaohjaajana toimimisen -tutkinnon osan tuotteistamista. Syksyn aikana on ollut tuotteistamiseen liittyviä työpaikkoja, ja nyt asiakkuustiimi pyysi työryhmäämme kirjoittamaan tästä tutkinnon osasta tuotekortin markkinointia varten. Tuotteistamisen tarkoituksena on löytää opistomme koulutustarjonnasta ulkopuolisille tarjottavia eri alojen koulutuksia. Saimme tehtyä tuotekortin melkein valmiiksi paria kohtaa lukuun ottamatta. Niihin odotamme vielä tarkistuksia.

Suoraan tästä palaverista oli aika taas aloittaa illan opetustunnit. Jatkoimme siitä mihin eilen opiskelijoiden kanssa jäimme. Osa ryhtyi uuden kakun valmistamiseen, ja osa aloitti kakunjensa koristelun. Kertasimme aluksi kakun pinnalle tehtävän peilikiilteen valmistamisen. Kun niitä ryhdyttiin valmistamaan, jouduin kertaamaan sen vielä uudestaan.

Tänään opetusta oli jälleen helpottamassa S2-opettaja. Harmi vain, että hän ei ole paikalla kuin vähintään kolme tuntia. Olisi hyvä, jos hän pystyisi olemaan läsnä opetuksessa koko illan ajan. Kaikkia töitä ei saada valmiiksi siinä ajassa, ja loppuilta taas on yksin opettajan vastuulla. Tänään hänen apunsa oli kuitenkin tarpeen, sillä pystyin nyt keskittymään muihin tukea tarvitseviin sekä noheviin opiskelijoihin. Nohevien opiskelijoiden ohjaus on tällä viikolla jäänyt vähäiseksi.

Työt saatiin tehtyä, ja työsalin jälkityöt hoidettua ajallaan, niin päästin opiskelijat puoli tuntia etuajassa kotiin. Jäin vielä auttamaan kollegaa lopputöissä toiseen ryhmän kanssa. Illan lopuksi ehdin vielä tarkistaa opiskelijani ensi viikon näyttöajankohdat, ilmoittaa myymälänhoitajalle sähköpostitse myyntikakkujen noutamisesta sekä kirjasin työjärjestyksen. Kotona hoidin vielä läsnäolojen merkinnän ja päiväkirjan täyttämisen. Viimeiseksi tarkistin vielä huomisen päivän aikataulun kalenterista.

Torstai 23.9.2021

Torstai on yleensä ETE:n tiimipalaveripäivä, ja niin oli tänäänkin. Tiimimestarit aloittivat kokouksen tasan klo 13:00. Päivän aiheina käsitelimme mm. tulevaa suunnittelukokousta, ensi vuoden vapaajaksoja sekä yhteisiä Prinsessantien ja ETE:n asioita. Eniten keskustelua herätti opiskelijoiden kiinnostus ja jaksaminen opetukseen ja opettajan tämänpäiväinen rooli opetuksessa sekä auktoriteetti. Yleisessä keskustelussa tuli esille opiskelijoiden opiskeluvälmiudet ja innostus. On opiskelijoita, jotka ovat kiinnostuneita, ja heille on mukava suunnitella opetusta. Osaa opiskelijoita ei taas opiskelu kiinnosta, jolloin opettaja kokee tekevänsä turhaa suunnittelutyötä heidän eteensä. Osalla taas on paljon tuen tarvetta, johon yksin opettaja ei riitä. Myös maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden opiskelu herätti ajatuksia puolin ja toisin.

Opettajaa ei enää arvosteta, eikä hänellä ole sellaista auktoriteettia, mitä ennen aikaan oli. Opettajaa kunnioitettiin, tänä päivänä hänelle voidaan huutaa päin naamaan, tai valitetaan helposti ylemmälle taholle ilman kunnon syytä. Opettajan pitää varoa sanomisiaan tai tekemisiään. Koulumaailma on totaalaisesti muuttunut, ja vielä huonompaan suuntaan.

Kokouksessa ilmoitettiin erään opettajan saaneen vakituisen opettajan paikan koulutuslaittamme sekä opettajatiimimme vahvistui uudella määräaikaisella opettajalla, koska opettajapuutetta on sekä päivässä ja illassa erinäisten syiden takia. Opettajaksi tuli vakituinen sijaisemme. Tämä heijastuu nyt sijaistarpeeseen, koska sijaisia tarvitaan edelleen opetuksen järjestämiseen. Syksyn kuviot menevät uusiksi.

Kokous päättyi ajallaan, puoli tuntia ennen opetuksen alkua. Se kuitenkin meni monien pienten asioiden hoidossa. Piti etsiä tapaturmailmoitusta opiskelijalle, varata kalenterista aika toisen tutkaopettajan ja Wilma-mentorin tapaamiselle, tarkastaa illan raaka-aineet tilauskakkujen tekemiselle sekä hoitaa opiskelijalle näyttösuunnitelmapaperit. WhatsApp-viestejä oli tullut kokouksen aikana, mutta niihin en ehtinyt paneutua, vaan vilkaisin ne nopeasti ja ajattelin hoitaa illan aikana, mutta se oli turha luulo. Ilta oli yhtä matalalentoa.

Illan ohjelmaa piti organisoida uudelleen, kun ylimääräisenä tehtävänä oli tilausvoileipäkakkujen koristelu. Ohjeistin tehtävään neljä opiskelijaa. He aloittivat voileipäkakkujen koristamisella, ja sen jälkeen työstivät omat hyytelökakkunsa loppuun. Muiden opiskelijoiden kanssa

kävimme heidän tehtävänsä läpi. Muutama opiskelija oli poissa, joten jouduimme myös valmistamaan heidän keskeneräiset tuotteensa valmiiksi.

Vaikka annoinkin kädestä pitäen ohjeistusta peilikiilteen valmistukseen tai lakritsikinuskien kaatamiseen kakun päälle valuvaksi, ei mikään mennyt niin kuin Strömsössä. Uuden oppiminen on vain harjoittelua ja kokeilemista. Virheet kuuluvat asiaan. Onneksi virheitä tehdään työssä eikä työpaikalla. Yrittäjän taloudellisuus on etusijalla harjoittelussa, joka pitää muistaa ja ymmärtää.

Kakut saatiin tehtyä ja kylmiöön odottamaan huomista myymälään noutoa. Ilta venyi pitkälle, ja lopputöitä päästiin tekemään vasta kahdeksan jälkeen. Viimeiset opiskelijat poistuivat työtilasta klo 21:20. Tarkistin sen jälkeen työtilan siisteyden, että kylmiöiden ja pakkasten ovet eivät jääneet auki. Kaikki illan työaikaseurantamerkintöjen, läsnäolojen ja päiväkirjan kirjaukset sekä illan sähköposti- ja WhatsApp-viestien läpikäyminen jäivät kotiin iltapuhteeksi.

Perjantai 24.9.2021

Tänä päivänä työskentelin etänä. Aamulla aloitin sähköpostien ja WhatsApp-viestien lukemisella ja niihin vastaamalla. Sähköpostissa oli viestiä YTO-opettajalta, jossa kysyttiin opiskelijoiden YTO-tunneille osallistumisesta, tai niiden suorittamisesta. Lupasin tehdä Excel-taulukon omien opiskelijoiden yhteisten tutkinnon osien suorituksista. WhatsApp-viestit olivat tänään omien opiskelijoiden ottamia valokuvia tämän viikon tuotteista. Viikolla he opettelivat kuvaamaan tuotteitaan oikeasta kuvauskulmasta, joita he lähettivät WhatsApp-ryhmässä.

Näiden töiden jälkeen, kävin puhelinkeskustelun kollegani kanssa tämän viikon opetuksista. Viikko oli meille molemmille raskas ja väsyttävä. Itse en ole pitkään aikaan ollut niin väsynyt opetusviikon jälkeen. Onneksi pystyimme käymään läpi yhdessä viikon tapahtumat puolin ja toisin, ja näin sai vähän avautua viikon töistä. Puhelun jälkeen alkoikin perehdytyskoulutus Stadin AO:n yhteisen ammatillisen valinnaisen tutkinnon osasta Työpaikkaohjaajana toimiminen. Perehdytyksessä oli lisäksi mukana iltakollegani, jotka vastaavat ammattitutkinnossa tästä tutkinnon osasta. Lisäksi koulutukseen osallistui kaksi opettajaa tutkinnon osan valmistelevalta työryhmältä sekä digitiimin edustaja. Perehdytys oli tarpeellinen, koska tutkinnon osa sisältää runsaasti uusia elementtejä, joita opettajan on hyvä tuntee ohjataksaan opiskelija suorittamaan tätä tutkinnon osaa. Koulutus suoritetaan Itslearning-oppimisympäristöllä. Tämäkin on uusi digitalisaation tuoma oppimisympäristö, jota otamme oppilaitoksessa vähitellen käyttöön.

Tunnin kestävä perehdytys oli erittäin kattava ja hyvin toteutettu. Koulutus sai hyvää palautetta, ja herätti hyviä kysymyksiä. Itselleni se oli melko tuttua asiaa, koska olen ollut mukana valmistelemassa tätä koulutusta työryhmässä. Koulutusta tullaan myös markkinoimaan oppilaitoksen ulkopuolelle.

Iltapäivä sujui opiskelijoiden tehtävien parissa Google Classroomissa. Hoidin myös opiskelijani ensi viikon näyttöihin liittyvät lomakkeet valmiiksi. Tarkistin Wilmassa myös jokaisen opiskelijani yhteisten tutkintojen osien suoritukset. Kirjasin ne lupaamaani Excel- taulukkoon, ja laitoin sen sähköpostilla YTO-opettajalle. Oli mukava keskittyä rauhassa työhön, kun ympärillä ei ollut hälinää ja muita häiritsemässä. Työt lopetin vielä sähköpostien lukemiseen ja niiden vastaamiseen.

Sunnuntai 26.9.2021

Ensi viikon lähiopetukseen liittyen, olin puhelinyhteydessä kollegaani. Olemme taas yhteisopettajuudessa, joten kävimme läpi viikon opetusasiat. Puhelun jälkeen hoidin opetukseen liittyvien suunnitelmien valmistamisen. Kävin läpi WhatsApp-viestit, josta hoidin opiskelijalle yhteystiedot KOS-yritykseen, jossa aloittaa harjoittelun ensi viikolla. Tarkistin myös ensi viikon kalenterin tapahtumista.

Viikon 38 analyysi

Leipomoalan koulutuksen tarkoituksena on kouluttaa tulevaisuuden leipuri-kondiittoreita alalle. Olennaisesti opettajan tehtäviin töihin kuuluu yhteistyö alan yritysten kanssa ja se on tärkeä osa ammatillisen opettajan arkea. Jatkuvalle ja pitkäaikaisella työelämäverkostoitumisella opettaja hankkii hyvää työelämäntuntemusta, josta on hyötyä opettajan roolissa: opiskelijat saavat harjoittelupaikkoja, ja opettaja saa näkemyksen, mitä alalla tapahtuu.

Työelämäyhteistyötä tehdään leipomoalan yritysten kanssa mm. opintokäynneillä, yritysten vierailijaluennoilla, tuomarointitehtävillä alan kilpailuissa, asiantuntijatehtävissä ja oppisopimusasioissa. Konkreettisesti yhteistyötä tehdään solmimalla koulutus- tai oppisopimuksia opiskelijoiden harjoitteluihin sekä arvioidaan opiskelijoiden harjoittelut ja näytöt

Reformin myötä työpaikoilla oppiminen on lisääntynyt. Aila Paaso (2020, 56) kirjassaan *Osaava ammatillinen opettaja 2020 - tutkimus ammatillisen opettajan tulevaisuuden työkuvasta* viittasi jo ennen reformia Karin Filanderin (2006, 50,55) kirjoitukseen ”Työ, koulutus ja katoavat ammatti-identiteetit”, että ammatinopettajat toimivat elinikäisen oppimisen uudistuvissa toimintakäytännöissä. Oppilaitokset menettävät perinteisiä tehtäviä muille toimijoille ja normaalin sekä epänormaalin oppimisen rajat häviävät. Työssäoppimisen lisäämisellä pyritään modifioida työelämän ja koulutuksen välille vakiintuneet työtehtävät; opiskelijat hankkivat perustaidot ammatillisissa oppilaitoksissa, ja niitä kehitetään työpaikoilla. Näin nyt tapahtuu juuri reformissa; ammatin opettaminen toteutetaan työpaikoilla, opettaja toimii taustalla organisaattorina.

Alan yrityksissä tapahtuva oppiminen antaa omat haasteensa. KOS-paikkojen saanti on välillä vaikeaa. Suositut harjoittelupaikat täyttyvät nopeasti, niihin hakeutuu myös muiden

oppilaitosten opiskelijoita. Monet pienemmät yritykset eivät ole koronan aikana ottaneet opiskelijoita työssäoppimiseen. Myös joissakin yrityksissä on kieltäydytty ottamasta opiskelijoita harjoitteluun, koska työntekijöillä ei ole aikaa ohjata opiskelijoita, eikä siitä saa korvausta. Jotkut ottavat taas innolla monta opiskelijaa, koska saavat lisääpua tuotantoonsa. Yrityksille on painotettu, että opiskelijoita ei saa laskea työntekijöiksi, eikä lisätä työvuorolistoihin. Opiskelijat joutuvat osaltaan harjoittelussaan tekemään hanttihommia, eivätkä pääse harjoittelemaan sitä, mitä pitäisi oppia, ja josta näyttö suoritetaan. Myös työntekijöiden suhtautuminen opiskelijoihin vaihtelee eri työpaikoilla motivoivasta ohjauksesta, välinpitämättömyyteen ja negatiiviseen kokemukseen. Harjoittelun onnistumiseen vaikuttaa opiskelijan motivaatio, omatoimisuus, tietotaidon vastaanottaminen sekä halu oppia. Opiskelija on itse ”käyntikortti” yritykselle, joka voi johtaa työpaikan saamiseen harjoittelun aikana tai päätyttyä yritykseen.

Opettajan tehtävänä on ohjeistaa työpaikkaohjaajat opiskelijoiden ohjaamiseen. Heidän kanssaan käydään läpi KOS-sopimus, tutkinnon perusteet ja työpaikkaohjaajan tehtävälista. Osalla työpaikkaohjaajista on joko kokemusta ohjaamisesta, tai taustalla työpaikkaohjaajan koulutus. Usein on ohjaajille huomautettava, että opiskelija tulee harjoittelemaan ja oppimaan alaa, eikä lasketa työntekijäksi. Hän on tulevaisuuden työntekijä leipomoalalla, johon pitäisi panostaa. Reformin myötä yrityksissä tapahtuvaa opetusta on lisätty.

Koulutusopimus tehdään opiskelijan sen hetkisellemme suorittavalle tutkinnon osalle. Harjoittelussa hän hankkii HOKSinsa mukaista osaamista. Opiskelija ei ole KOS-yrityksessä työsuhhteessa, joten KOS-harjoittelu on palkatonta. Tiedoissa on oltava opiskelijan tiedot, yrityksen ja työpaikkaohjaajan yhteystiedot tiedot sekä koulutuksen järjestäjän ja vastuupettajan tiedot. Sopimukseen kirjataan tiedot työpaikkakoulutuksessa suorittavasta näytöstä, opiskelijan työtehtävistä ja harjoittelun aloitus ja päättymispäivistä. Sopimukseen kirjoitetaan opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet henkilökohtaisen kehittämissuunnitelman mukaan sekä sovitaan yhteisesti ruokailun järjestämisestä ja työvaatteista että työturvallisuudesta. Koulutusopimukseen merkitään mahdolliset poikkeavat työpaikkakoulutuksen läsnäoloista, esim. koulussa pidettävistä lähiopetuksesta arkipyhistä ja loma-ajoista. Myös näyttöviikko sovitaan alustavasti. Koulutusopimuksessa tuodaan esille opiskelijan ja osapuolten tehtävät sekä opiskelijoiden työturvallisuus ja vakuutusurva. Sopimus tehdään kahtena kappaleena, jonka molemmat osapuolet allekirjoittavat.

Opiskelija on henkilökohtaisesti yhteydessä alan yrityksiin harjoittelupaikan hakemisessa. Saatuaan harjoittelupaikan, ilmoittaa hän opettajalle mm. harjoittelun alkamiskohdan ja työpaikkaohjaajan tiedot. Opettaja on yhteydessä yritykseen ja on sopinut yhteydenpitoon, ruokailuun sekä näyttöön liittyvät asiat. Eri opettajat toimivat eri tavoin sopimusten solmimisessa. Osa toimittaa sopimuksen opiskelijoiden mukana, osa lähettää sen kirjeitse tai sähköpostilla. Itse koen tärkeänä käydä yrityksessä henkilökohtaisesti hoitamassa sopimusasiat ja

allekirjoitukset, jolloin pidän yllä myös työelämäyhteistyötä. Korona-aikana sopimusasioissa olen käyttänyt joko sähköpostia tai kirjelähetystä.

Työelämäyhteistyöhön kuulu myös opiskelijan harjoittelun ja näytön arviointi. Opiskelija kirjoittaa päiväkirjaa harjoitteluajastaan, tehtävistään, oppimisestaan sekä kirjaa itsearviointia. Työpaikkaohjaajan kanssa opettaja keskustelee opiskelijan harjoitteluun asetettujen tavoitteiden onnistumisesta ja osallistumisestaan yrityksen työtehtäviin. Keskustelulla varmistetaan opiskelijan hankitun osaamisen riittävyys näytön suorittamiseen. Näytössä opiskelija osoittaa yrityksen työtilanteissa, kuinka hän on saavuttanut tutkinnon perusteissa määritellyn osaamisen.

Arvioinnin tehtävänä on oppimisen tukeminen, ja se kuuluu osana opiskelijan oppimisprosessiin. Ammatillisen osaamisen ja oppimisen arviointimenetelmien arvo on oppimisprosessissa merkittävä. Keskeisenä periaatteena on suorittaa näytöt työssäoppimisen yhteydessä, jolloin opiskelijan hankittua osaamista voidaan arvioida oikeassa työelämässä. (Niskanen 2007, 55-56.)

Ennen harjoittelujakson alkamista, ammatillinen opettaja perehdyttää opiskelijan ja työpaikkaohjaajan tutkinnon perusteisiin, jotka ovat arvioijien työväline. Perusteista selviää arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit, joihin opiskelijan osaamista verrataan. Opiskelijan ammatillisen näytön arvioivat kaksikantaisesti työpaikan edustaja (työpaikkaohjaaja) ja opettaja. Molemmilta on löydettävä riittävä ammattitaito arvioitavasta alasta. Arviointipätevyyden lisäksi arvioijien on osattava arviointikäytännöt ja tutkinnon perusteet. Arviointiasteikkona käytetään perustutkinnoissa T1 - K5-asteikkoa ja ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa hyväksyty - hylätty. (Kangasaho, M. ja Bergström, H. 2019, 44-45.)

Elintarvikealan perustutkinnoissa arvioidaan vielä kolmen eri perusteiden mukaisesti: Elintarvikealan perustutkinnon perusteet 2016 (40/011/2014) tuli voimaan 1.8.2016, ja päättyi 31.7.2018. Tämän tutkinnon aloittaneet voivat suorittaa sen loppuun siirtymäajalla 31.12.2021 mennessä. Elintarvikealan perustutkinnon perusteet 2018 (OPH-2722-2017) voimaantulo 1.8.2018, ja päättyi 31.12.2020. Siirtymäaika tutkinnon loppuun suorittamiseen on 31.12.2024. Elintarvikealan perusteet 2021 (OPH-329-2020) tulivat voimaan 1.1.2021. (ePerusteet 2021.) Kussakin perusteissa käytetään omia arviointikriteereitä. Tänä vuonna tulleissa perusteissa on tapahtunut suuria muutoksia verraten kahteen aikaisempiin perusteisiin. Perusteiden laatimisessa on käytetty uutta perustutkintomallia. Uusissa perusteissa tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset ovat lisääntyneet, ja perusteet on laadittu uudella perustutkintomallilla, jossa tutkintokohtaisissa ammatillisissa tutkinnon osissa on yhteiset arviointikriteerit. (ePerusteet 2020.)

Arviointikeskustelun jälkeen pitää opettaja opiskelijan kanssa palautekeskustelun, jossa opettaja antaa opiskelijalle näyttösuorituksen arvioinnista palautteen. Palaute on osa

oppimisprosessia. Palautteella on kaksi merkitystä: se kertoo suorituksen onnistumisesta, ja auttaa tavoitteen saavuttamisessa. (Ahonen & Lohtaja-Ahonen 2014, 13.) Palautteessa on korostettava opiskelijan onnistumisia ja vahvuuksia, mutta ei saa unohtaa parannusehdotuksia. Opiskelija kehittyy saamastaan palautteesta, ja hyödyntää niitä jatkossa työskentelyssään. Opiskelija oppii palauteen avulla omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan. Itsetuntemus kasvaa ja kehittyy, ja sen pohjalta voi rakentaa ammatillisista identiteettiä. (Ahonen & Lohtaja-Ahonen 2014, 14.)

Palautteen antamista kannattaa oppia. Positiivista tai negatiivista palautetta ei ole, vaan on hyvin tai huonosti annettua palautetta. ”Palaute on lahja.” (Ahonen & Lohtaja-Ahonen 2014, 61-63.) Palautteen vastaanottaminen voi olla hankalaa ja vaikea ottaa sitä vastaan. On muistettava, että palautteen saaminen kehittää, joten tärkeää on osata ottaa sitä vastaan ja käsitellä sitä. Kun palautetta annetaan oikeista asioista sekä onnistumisista, on kyseessä hyvin annettua vaikuttavaa palautetta. Palautteen saajalla on kuitenkin päätösvalta, miten hän hyödyntää saamansa palautteen. (Ahonen & Lohtaja-Ahonen 2014, 89.)

Toinen vaihto ammattiin opiskeluun ja tutkinnon tai osatutkinnon suorittamiseen on oppisopimuskoulutuksella. Myös oppilaitoksessa opiskeleva opiskelija voi suorittaa tutkinnon osia KOS-sopimuksen sijaan oppisopimuksella. Oppisopimuskoulutuksella opiskelija palkataan yritykseen määräaikaiseen työsuhteeseen, josta maksetaan palkkaa. Viikoittaisen työtuntimäärän tulee olla 25 tuntia (Opetushallitus 2021f). Työnantaja voi saada opiskelijasta koulutuskorvausta. Useilla oppisopimusopiskelijoilla on jo takana aikaisempaa koulutusta tai työtaustaa, jokaiselle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma yhdessä opiskelijan, työnantajan ja koulutuksen järjestäjän edustajien kanssa. oppisopimuksen suosio on kasvanut viime vuosina (Lassila 2021, 6-7.) Valmentavaa koulutusta eikä työvoimakoulutusta ei voi suorittaa oppisopimuskoulutuksella (Opetushallitus 2021f).

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmässä laskennalliseen vaikuttavuusrahoitukseen vaikuttaa mm. työelämästä saadut palautteet. Heinäkuusta 2021 alkoi valtakunnalliset työpaikkaohjaajakyselyt, jossa Opetushallitus lähettää ammatillista tutkintoa tai niiden osia suorittavien opiskelijoiden työpaikkaohjaajille kyselyn. Palautteessa kysytään oppilaitoksen toimintatapoja opiskelijoiden koulutussopimus- ja oppisopimusjaksoista sovittaessa ja niiden aikana. Tavoitteena on parantaa oppilaitosten ja työpaikkojen keskinäistä yhteistyötä.

Palaute sisältää kaksi kyselyä: Yrityksen työpaikkaohjille tarkoitettu työpaikkaohjaajakysely (Kuvio 12) sekä yritysten edustajille tai työnantajille lähetettävä työpaikkakysely (Kuvio 13). Työpaikkaohjaajille kysely lähetetään kaksi kertaa kuukaudessa, ja työpaikan edustajille vastauslinkki lähetetään kaksi kertaa vuodessa. Kyselyihin vastataan nimettömästi. Vastauksissa käytetään 5-portaista vastausasteikkoa (5 = täysin samaa mieltä - 1 = eri mieltä). (Munukka

2021.) Opettajien tehtävänä on pitää KOS-yritysten ja työpaikkaohjaajien tiedot ajan tasalla sekä lähettää yritykselle viestin tulevasta kyselystä.

Työpaikkaohjaajakyselyn väittämät
OKM asetus 1244/2020 ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista 22 §

Työpaikkaohjaajakyselyn väittämät

- 1) Yhteistyö oppilaitoksen kanssa oli sujuvaa.
- 2) Oppilaitos varmisti etukäteen opiskelijan riittävät valmiudet työelämässä oppimiseen.
- 3) Oppilaitos varmisti, että totehtävät edistävät opiskelijan oppimista suunniteltujen tavoitteiden mukaisesti.
- 4) Oppilaitos varmisti, että työpaikkaohjaajilla tai mentorilla oli tiedossa opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan (HOKS) kirjatut tavoitteet.
- 5) Oppilaitos tarjosi riittävästi tukea opiskelijan oppimisen ohjaamiseen.
- 6) Oppilaitos tarjosi riittävästi tukea opiskelijan osaamisen kehittymisen arvioimiseen ja palautteen antamiseen opiskelijalle.
- 7) Oppilaitoksella on kyky kehittää työelämässä oppimista saamansa palautteen perusteella.
- 8) Olen tyytyväinen oppilaitoksen toimintaan järjestää työelämässä oppimista

5-portainen vastausasteikko: 5 = täysin samaa mieltä – 1 = täysin erimielistä

Lisäksi valtakunnallinen kysely sisältää kysymykset:

- 9) Jos työpaikalla/yrityksessä järjestettiin näyttö: Oppilaitos tarjosi riittävästi perehdytystä opiskelijan näytön arviointiin.
- 10) Jos työpaikalla/yrityksessä järjestettiin näyttö: Näytön toteutus yhteistyössä oppilaitoksen kanssa onnistui hyvin.

Stadin ammatti- ja aikuisopisto ei ole lisännyt kyselyyn vielä mitään omia kysymyksiään, kun kyselyyn toteuttaminen on vasta näin alkuvaiheessa.

Kaikki kysymykset tukevat laadun seurainta ja kehittämistä

Kuvio 12: Työpaikkaohjaajakyselyn väittämät (Munukka 2021)

Työpaikkakyselyn väittämät
OKM asetus 1244/2020 ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista 22 §

Työpaikkakyselyn väittämät

- 1) Yhteistyö oppilaitoksen kanssa on sujuvaa.
- 2) Oppilaitos tiedottaa hyvin ammatilliseen koulutukseen liittyvistä yhteistyön mahdollisuuksista.
- 3) Olemme tyytyväisiä oppilaitoksen tapaan hoitaa oppi- ja koulutusopimusten laadintaan liittyvät käytännön asiat.
- 4) Oppilaitos järjestää työelämässä oppimisen työpaikan tarpeet huomioiden.
- 5) Oppilaitos tarjoaa mahdollisuutta ennakoida työpaikkamme osaamisen kehittämistarpeita ja sen avulla kehittää toimintaamme.
- 6) Voisimme rekrytointilanteessa palkata tästä oppilaitoksesta valmistuneita opiskelijoita.
- 7) Oppilaitoksella on kyky kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella.
- 8) Voimme suosittelaa oppi- tai koulutusopimusyhteistyötä oppilaitoksen kanssa.
- 9) Olemme tyytyväisiä oppilaitoksen toimintaan järjestää työelämässä oppimista.

5-portainen vastausasteikko: 5 = täysin samaa mieltä – 1 = täysin erimielistä

Lisäksi valtakunnallinen kysely sisältää kysymyksen:

- 10) Oppilaitoksen tarjoaman tutkinnon osien sisältö vastaa alamme osaamistarpeita

Stadin ammatti- ja aikuisopisto ei ole lisännyt kyselyyn vielä mitään omia kysymyksiään, kun kyselyyn toteuttaminen on vasta näin alkuvaiheessa.

Kaikki kysymykset tukevat laadun seurainta ja kehittämistä

StadinAO

Kuvio 13: Työpaikkakyselyn väittämät (Munukka 2021)

StadinAO:ssa pyritään helpottamaan työpaikkaohjaajien toimintaan oppilaan ohjauksessa. Oppilaitoksessa voi suorittaa Työpaikkaohjaajana toimiminen-tutkinnon osan erillisenä osatutkintona. Siinä perehdytään työpaikkaohjaajan rooliin ja tehtäviin työssä oppimisen avulla ja verkkotapaamisilla. Yritysten työpaikkaohjaajille on aloitettu kerran viikossa verkossa toimiva palvelu ”OhjausHELP”. Siellä työpaikkaohjauksen asiantuntijaopettajilta voivat työpaikkaohjaajat kysyä neuvoja tai vastauksia erilaisiin opiskelijan ohjaustilanteisiin. (StadinAO 2021b.)

Opettajan tehtäviin kuuluisi myös käydä yrityksissä ohjaamassa opiskelijaa, mutta tämänhetkiselällä työajalla ja -tehtävillä se ei ole mahdollista. Minusta yrityskäynnit olisivat tärkeitä työpaikkayhteistyön toimintaa ja edistämistä. Samalla tulisi alan kenttä ja ammattilaiset

tutuiksi, ja olisi helpompaa ohjata opiskelijoita heille sopiviin KOS-työpaikoille. Nyt vain olen puhelimen tai internetin välityksellä yrityksiin.

KOS-ohjausta tehdään päivä- ja iltaopetuksessa eri tavoin. Päivässä siitä vastaa pari opettajaa, jotka hoitavat päivässä opiskelevien koulutus sopimusten teot sekä arvioinnit, riippumatta siitä, onko hän opiskelijan omaopettaja vai ei. Yleensä tätä tehtävää hoidetaan yhden lukukauden aikana. Illassa omaopettajalla on vastuu oman ryhmänsä KOS-asioista. Hän hoitaa opiskelijan KOS-sopimukset, arviointilomakkeet, ja on yhteydessä opiskelijan harjoittelun aikana yritykseen. Olemme iltaopettajien kanssa tietoisia toistemme opiskelijoiden KOS-asioista, joten voimme myös hoitaa heidän KOS-asioitansa niin yritysten kuin opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Usein sovimme mm. kuka arvioi kenenkin opiskelijan näytön. Olemme todenneet tämän toimivaksi systeemiksi.

Päivä- ja iltaopiskelijoiden KOS-ohjauksen yhdistämistä on kokeiltu ja sitä vielä tehdään. Usein samassa yrityksessä voi olla opiskelija niin päivästä kuin illasta, jolloin asioiden hoitoa voi yhdistää. Haasteen tällaiseen KOS-ohjaukseen tuo opettajan tietämättömyys opiskelijasta. Päivässä opettava ei tunne eikä opeta illan opiskelijaa, samoin on päinvastoin. KOS-ohjauksessa on tärkeää tuntee opiskelija, eikä vain lukea hänen HOKSista hänen harjoittelunsa tavoitteita. Opettajalle on myös tärkeää käydä yrityksissä, jolloin hän luo uusia kontakteja ja pysyy kartalla alan trendeistä ja tapahtumista. Jos tämä on vain KOS-ohjauksesta vastaavan opettajan vastuulla, eikä kukaan muu kontaktoi yrityksiä, on muilla opettajilla jatkossa haasteita luoda työelämäyhteistyötä.

3.9 Viikko 9 (39/2021)

Tällä viikolla on hoidettavan opiskelija-asioita harjoitteluista, näytöistä sekä opiskelujen etenemisen suhteen. Viikolla pidetään kuulemistilaisuus opiskelijan opintojen jatkosta. Lisäksi kokoonnumme yhdessä koulutuspäällikön, opinto-ohjaajaan, erityisopettajan kanssa pitämään Check Point-tilaisuuden, jossa käymme läpi opiskelijoitteni etenemisen opinnoissaan. Iltaopettajien kanssa pidämme palaverin, jossa käymme tarkemmin läpi iltaryhmien työjärjestystä ensi kevääälle. ETE:n tiimi kokousta normaalista loppuviikolla. Viikolle mahtuu myös arviointikokousta, ja yhteydenottoa KOS-yrityksiin opiskelijoiden harjoittelun sujumisesta. Illan opetuksessa tehdään jälleen yhteisopettajuutta moussekakkujen ja niiden valokuvauksen merkeissä. Jatkuvan haun valinnatkin pitäisi tulla julki tällä viikolla, joten mahdollisesti pääsen aloittamaan uuden ryhmän asioiden hoitamisen. Viikkoanalyysissa on tarkoitus käydä läpi tarkemmin opiskelijavalintoja koulutukseen. Valinnat tapahtuvat joko yhteishaun tai jatkuvan haun kautta.

Maanantai 27.9.2021

Aloitin päivän työt soittamalla KOS-yritykseen, ja kyselemällä opiskelijani harjoittelun sujumisesta. Hän on ollut harjoittelussa jo kuukauden, ja kuulemma asiat sujuvat melko hyvin, vain kielen ymmärtämisen kanssa on ollut ongelmia. Opiskelija on ollut innokas ja tunnollinen koko harjoittelun ajan, mikä oli hienoa kuulla. Puhelun jälkeen otin yhteyttä toiseen harjoittelussa olevaan opiskelijaa tarkistaen hänen näyttötilanteensa, ja sovin torstaina meneväni arvioimaan hänet. Sen jälkeen otin vielä yhteyttä kolmannen opiskelijan KOS-paikkaan sopiakseni hänen arvioinnistaan, joka piti olla tänään. Opiskelija kuitenkin jatkoi vielä viikon harjoitteluun, ja tämä viikko on hänen näyttöviikkonsa. Työpaikkaohjaaja ei ollut paikalla, joten jätin hänelle soittopyynnön. Juuri kun olin aloittamassa muiden töiden teon, soitti opiskelijani tiedottaakseen olevan poissa lähiopetuksesta henkilökohtaisista syistä. Aikuiset opiskelijat ovat hyvin valveutuneita poissaoloilmoituksistaan, mikä helpottaa opettajan työtä ja mahdollistaa opetuksen suunnittelun muuttamista uusiksi.

Puhelinrumban jälkeen oli aika keskittyä muihin töihin. Ensimmäiseksi otin yhteyttä sähköpostitse hakutoimistoon ja opinto-ohjaajallemme kysyäkseen uuden perustutkinnon opiskelijoiden valinnasta. Opinto-ohjaaja vastasi laittaneen viestini suoraan jatkuvasta hausta vastaavalle opinto-ohjaajalle. Uuden ryhmän aloitus on lokakuun puolessa välin, ja ryhmään valitaan 20 opiskelijaa. Ryhmään on jo aikaisemmasta hausta valittu kolme opiskelijaa, ja tänään opinto-ohjaaja laittoi viestiä yhden opiskelijan sisäistä siirrosta toiselta alalta elintarvikealalle ja yhden elokuun ryhmäläisen aloittavan lokakuun ryhmässä.

Tämän jälkeen kävimme läpi kollegani kanssa illan yhteisopetuksen ja sen materiaalin. Hänellä oli jälleen ongelmia tietokoneella tulostamisen kanssa, joten autoin häntä sen korjaamisessa. Tulostaminen saatiin kuntoon ja pääsin hoitamaan omia työtehtäviä. Edellisen viikon ETE:n kokouksessa saimme luvan osallistua Itslearning Portfolio-koulutukseen, joten suoritin ilmoittautumisen siihen. Samalla muistutin myös kollegoitani ilmoittautumaan mukaan.

Kesken töitäni sain puhelun työpaikkaohjaajalta, jolle aikaisemmin jätin soittopyynnön. Sovimme uuden arviointikeskusteluajan perjantaiamuksi. Puhelun jälkeen hoidin opiskelijani näyttöön liittyvien lomakkeiden viemisen opintosihteerille. Sen tehtynä päivitin ja tulostin opiskelijoiden arviointilomakkeet viikon yrityskäyntejä varten.

Ennen tuntien alkua tapasin opiskelijoitani, joiden kanssa kävimme heidän yhteisten tutkinnon osien opintojen suorittamista. Ohjasin heitä olemaan yhteydessä YTO-opettajiin, ja suorittamaan niitä ahkerasti pois muiden opintojen alta. Kävin myös keskustelun kollegani kanssa hänen opiskelijoidensa osallistumisesta viikoittaisiin YTO-opetuksiin, joita pidetään torstaisin ns. TEAMS-pajoissa päivisin ja iltapäivä lähiopetuksena sekä TEAMS-pajana. Ilmoitin myös hänen opiskelijoillensa torstain YTO-tunneille osallistumisen tärkeydestä. Tämä vaikuttaa heidän viikoittaisiin työsaliopetuksiinsa, koska opetusta on vain kolme iltaa salissa, mutta edistää heidän yhteisten tutkinnon osien suorittamista.

Illan opetus oli tänään teoriapainoitteinen ja opetusryhmänä oli kollegani valmistuva ryhmä. Viikon teemana on moussekakut ja tuotteiden valokuvaaminen. Illan aloitti opettajakollegamme päivästä, joka piti teoriaosuuden tuotteiden valokuvaamisesta. Hänellä on toimittajantaustaa, joten hänellä oli vankka kokemus aiheesta. Hän on mukana myös torstainillassa, jossa opiskelijoiden tuotteet valokuvataan hyödyntäen erilaista rekvisiittaa. Tämän teoriaosuuden jälkeen kävimme yhdessä viikon vastuuopettajan kanssa moussekakkujen teoriaa ja viikon reseptit. Opiskelijat valmistavat viikon aikana yksi tai kaksi moussekakkua valitsemillaan raaka-aineilla. Teorian jälkeen opiskelijat kävivät työsalissa etsimässä valmiiksi työvälit tuotteidensa valmistukseen.

Ilta lopetettiin tunti ennen virallista päättymisaikaa. Itse hoidin vielä parin sähköpostin lähettämisen ja työaikaseurannan kirjaamisen. Tarkistin vielä työsalien jääneen siistiksi ja valot pois ennen lähtöäni kotiin.

Tiistai 28.9.2021

Työpäivä alkoi opiskelijan puhelulla poissaolostaan. Hän oli jo edellisenä päivänä ilmoittanut viestillä loukkaantumisestaan, mutta tänään ilmoitti vielä käyvän lääkärissä. Samalla tarkistin What-viestini mahdollisista yhteydenotoista. Mitään tärkeää ei kuitenkaan ollut. Nämä edellä mainitut tehtävät hoidin kotoani.

Työpaikalle saavuin puolisen tuntia ennen opiskelijan kuulemistilaisuutta. Tapaaminen oli sovittu koulutuspäällikkömme huoneeseen, jossa odotimme opiskelijan saapuvan sovittuun aikaan. 15 minuutin odottelun jälkeen, opiskelijaa näkynyt, eikä häneltä mitään ilmoitusta tullut. Yhdessä koulutuspäällikön kanssa katsoimme opiskelijan eronneen oppilaitoksesta. Hoidin kirjalliset paperityöt eroamisesta ja toimitin ne koulutuspäällikölle allekirjoitettavaksi sekä rehtorille lähettäväksi. Sen jälkeen ne lähetetään suoritusotteen kanssa opiskelijalle tiedoksi.

Koulutuspäällikkö halusi pitää lyhyen palaveri iltaopettajien kanssa, mutta meitä pääsi kaksi paikalle. Kävimme läpi muutamaa asiaa, joita oli tullut esille opiskelijoiden taholta. Sovimme, että koulutuspäällikkö tulee tapaamaan opiskelijoita jollakin iltatunnilla kuulakseen opiskelijoiden mielteitä opiskeluista. Hienoa, että on kiinnostuttu myös iltaopiskelijoiden ajatuksista ja tekemisestä.

Palaverin jälkeen ryhdyin päivittämään ensi kevään iltaopiskelijoiden työjärjestystä parin viikon takaisen suunnittelupalaverin keskustelujen perusteella. Samalla mietimme kevätlukukauden vapaajaksoja, joita saimme tehtäväksi pohtia ennen koko osaston suunnittelupäivää. Viimeksi jäimme odottamaan koulutuspäällikön vastausta, alkaako uusi elintarvikealan perustutkinnon iltaryhmä keväällä 2022. Lopputuloksena oli, että uusi ryhmä alkaa vasta elokuussa, ja minusta tulee ryhmän omaopettaja. Edellinen ryhmäni valmistuu touko-kesäkuun vaihteessa. Toinen asia, mikä nousi edellisen palaverin aikana, oli elokuun iltaryhmän opetukset.

Silloin päätimme pitävämme uuden yhteisen tuokion yhdessä tämän elokuun ryhmän omaopettajien kanssa. Yhteinen palaveri pidetään huomenna keskiviikkona, jossa käymme läpi meidän kolmen ryhmän opettajien kanssa meidän ajatuksemme, ja yhdistämme siihen alkaneen ryhmän opettajien toiveet. Näin saamme aikaseksi etukäteen yhteiseen suunnittelupäivään tehtyä työjärjestyksen illan opetuksien suhteen.

Tänään sain viestiä jatkuvasta hausta koskien uuteen perustutkintoryhmään valituista opiskelijoista. Ryhmään oli valittu 12 opiskelijaa 25 hakijan joukosta. Aikaisemmin on ryhmään valittu neljä opiskelijaa. Ryhmän kooksi suunniteltiin 20-24 opiskelijaa. Sähköpostikyselyjä koulutuksesta on tullut, ja tällä viikolla olisi tarkoitus selvittää, voisiko jonkun heistä valita täydentämään ryhmää. Ensiksi kuitenkin on pyydettävä opinto-ohjaajalta hakijoiden paperit, jos sieltä rannalle on jäänyt hyviä hakijoita.

Illan viimeiset viisi tuntia menivätkin lähiopetuksen merkeissä. Tänään pääsimme itse asiaan, eli opettamaan moussekakkujen valmistamista opiskelijoille. Opettajan oltava pitkähermoinen ja kärsivällinen, sillä monet ohjeet, joita annoimme kollegan kanssa, tuntuivat menevän ohi korvien. Tämän päivän yllätys oli, löysimme koristeeksi tilatut tuoreet mansikat, vadelmat, mustikat ja muut tuoreet marjat pakkasesta, kun eilen raaka-aineiden purkaminen ohjeistettiin opiskelijoille. Marjat käytettiin toisella tavalla ja uudet marjat tilattiin torstaiksi.

Osalla opiskelijoita oli paljon kielen ymmärtämisessä haasteita, mikä vaikeutti tuotteiden tekemistä. Toisaalta tuli miettineeksi, oliko tuotteet liian vaikeita opiskelijoille suoritettavaksi. Ryhmässä on lähtötasoltaan eritasoisia opiskelijoita, joille jokaiselle on osattava löytää oikeat opetuksen didaktiset askeleet, sekä onnistumisen riemu. Ryhmässä on muutama noheva opiskelija, jotka suoriutuivat tuotteiden valmistuksesta tarkasti ohjeita noudattaen. Mutta tuntuu pahalta, kun opettajan aika menee muiden opiskelijoiden auttamiseen ja ohjaamiseen kuin näiden nohevien toiminnan tukemiseen. Tästä jo mainitsinkin viime viikon päiväkirjajoitukseksa.

Ilta meni siis hyvin, että huonosti, mutta saimme kuitenkin tuotteet pakkaseen huomista jatkokäsittelyä varten. Opiskelijoilla on edessä vielä paljon tekemistä ja opittavaa. Saimme työtilan siivottua, ja muut jälkityöt hoidettua. Itse jäin vielä auttamaan toista kollegaa pakkaamaan hänen opetusryhmänsä valmistamia mantelicroisantteja myymälää. Lisäksi autoin häntä lopuissa jälkitöissä ryhmän poistuttua työsalista. Vähän yli yhdeksän poistui talosta, kotiin päästyäni hoidin vielä työaikaseurannan merkinnät sekä pari sähköpostia opiskelijoiden harjoitteluun liittyen.

Keskiviikko 29.9.2021

Syyskuun viimeinen viikko ja viikon puolivälissä ollaan. Tämän päivän työt alkoivat koulutuspäällikön ja iltatiimimme yhteisellä pienellä palaverilla, jossa kävimme läpi uuden ryhmän

opiskelijavalinnat, ja keskustelimme laitekaanko marraskuun hakuun vielä paikkoja auki illan perustutkintoryhmään. Päätimme laittaa vielä kolme paikkaa auki. Lisäksi koulutuspäällikkö kyseli meistä yhtä iltaopettajista mukaan yhteistyökokoukseen erään leipomoalan yrityksen kanssa. Pääsimme keskenämme hyvin yhteisymmärryksen edustajastamme valinnasta tähän palaveriin.

Palaverin jälkeen kävin läpi sähköpostini. Koulutuspäällikkö oli laittanut ilmoituksen oppisopimuskoulutuksesta, ja toivonut eteläisiä osallistumaan siihen. Näin olleen hoidin ilmoittautumisen siihen heti. Sähköistä viestiä oli tullut mm. opinto-ohjaajalta liittyen jatkuvaan hakuun, infoa YTO-aineiden tiimimestarilta YTO-opetuksen lukujärjestyksestä sekä sijaisopettajan viestiä uudesta perehdytysjaksosta. Sain hoidettua sähköposteihin liittyvät toiminnot pois päiväjärjestyksestä, ja valmistauduin iltaryhmien opettajien kesken pidettävään tulevan kevätlukukauden työjärjestyksen suunnittelukokoukseen.

Kokouksessa käytiin läpi iltaryhmien ”lukujärjestykset” ja opetusteemat. Esille nousi kysymyksiä mikrobiologian opetuksesta ja hygieniapassitentistä. Uuden ja lokakuun ryhmän mikrobiologiaopetukset ja hygieniapassitentit saatiin sovittua vielä tämän vuoden puolelle. Lisäksi marras-joulukuussa suunniteltujen yhteisten jouluteemaviikkojen ideasta käytiin keskustelua, ja siinä ei kaikki olleet samaa mieltä lopputuloksesta, mutta enemmistö voitti, joten siihen on tyydyttävä. Kevään osalta hiukan muutettiin työjärjestyksen teemoja, muuten alkuperäiset suunnitelmat pitivät kutinsa.

Jäin vielä päivittämään työjärjestyksiä, kun ravintolapuolen opettaja, joka vastaa leipomoalan ammattitutkintolaisten jälkiruokien ja patiensserietuotteiden valmistuksen tutkinnon osasta, tuli minua tapaamaan. Tarkistimme ja sovitimme hänen aikatauluunsa ensi kevään opetusviikot edellä mainitusta tutkinnon osasta. Näin sekin saatiin hoidettua kuntoon.

Palattuani työpisteelleni aloitin lokakuun alkavan ryhmän nimilistausta läpi. Samalla tarkensin tämänhetkisen ryhmän opiskelijamäärän. Meille oli tullut aiemmin sähköpostikyselyjä opintojen aloittamisesta, ja ohjasin hakijoita jatkuvaan hakuun. Lisäksi joukossa oli potentiaalinen opiskelija, jonka voisimme ottaa haastattelun kautta osatutkintoa suorittamaan, joten laitoin hänelle ehdotuksen haastattelusta ensi viikolla. Tämä asia saatiin melko nopeasti sovittua, ja tapamme ensi maanantaina iltapäivällä.

Käytävällä kulkiessa, satuin huomaamaan, että tänään oli iltaopiskelijoiden S2-paja. Sieltä löysin pari harjoittelussa olevaa opiskelijaani, joilta kävin kyselemässä kuulumisia harjoittelun sujumisesta. Molemmilla on KOS-harjoittelu sujunut hyvin ja he ovat olleet tyytyväisiä. Oli mukava nähdä heitä pitkästä ajasta. Samalla ohjeistin heitä osallistumaan seuraavan päivän YTO-pajaan, ja muistutin yhteisten tutkinnon osien suorittamisen tärkeydestä.

Keskiviikkopäivä oli ehtinyt jo iltaopetuksen pitämiseen. Tänään paikalla kollegani kanssa oli myös S2-opettaja ja monikielellinen ohjaaja. Kollegani aloitti illan opetuksen tehtävien alustuksella. Jälleen kerran paikalle saapui samat opiskelijat kymmenen minuuttia myöhässä. Tämä turhauttaa opettajaa, koska ohjeistus on jo annettu, ja uudelleen asioiden kertaaminen vie tehokasta opetusaikaa hukkaan. Tämä pistää pohtimaan opiskelijoiden oman vastuun opiskelustaan. Ilta oli yhtä hektinen kuin muut illat tällä viikolla, vaikka mukana oli kaksi ylimääräistä ohjaajaa. Kuitenkin kuuden jälkeen jäimme kollegan kaksistaan kolmeksi viimeiseksi tunniksi. Koko ajan olimme kollegan kanssa ohjaamassa opiskelijoita, ja kun vapauduimme yhdestä, huusi toinen heti meitä apuun. Opiskelijat kutsuivat minuakin kollegani nimellä tarkistamaan tai ohjaamaan heidän tekemisiään.

Tänään saimme moussekakut tehtyä valmiiksi pakkaseen, glaze-kuorrutteet huomista koristelu varten kylmiöön ja koristeitakin ehdittiin valmistamaan. Olimme aivan puhki illan päätteeksi opetuksesta, ja huokasimme helpotuksesta illan sujuneen melko hyvin. Työsalitarkastuksen jälkeen kirjasin vielä työaikaseurantaa työtuntini ennen kotiin lähtöäni.

Torstai 30.9.2021

Työt alkoivat iltapäivällä, ja kolmen tunnin ETE:n tiimikokouksella. Alkuun tutustuimme asiakkuuksienhallintajärjestelmään (engl. Customer Relationship Management, CRM). Se on StadinAO:lle toteutettu sähköinen väline, jonka tarkoituksena on helpottaa työelämäyhteistyön suunnittelua, seurantaa ja näkyväksi tekemistä. CRM:stä voi hakea tietoa mm. mitä tutkintoja ja tutkinnon osia on suoritettu yrityksissä, selvittää paljonko koulutus tai oppisopimuksia yrityksissä on ollut ja minkä yritysten kanssa on tehty yhteistyötä. Osalle opettajista CRM oli jo tuttu, osalle ei. Ne, jotka eivät olleet vielä siihen tutustuneet kävivät kirjautumassa CRM-järjestelmään ja loivat sinne omat profiilinsa.

Muita kokouksen aiheita, joita kävimme läpi, olivat tilastojen esittely erityisen tuen ja vieraskielisten opiskelijoiden määrästä StadinAO:ssa, opiskelijoiden kohtaamiseen ja vuorovaikutukseen keksiä uusia kehitysideoita, opiskelijoiden tuen portaiden esittely, Kampus kolmen kotiväenilta ja avoimet ovet, sijaisuudet sekä omat osastomme asiat. Yleistä keskustelua käytiin myös opiskelija- ja työpaikkaohjaajakyselyistä.

Kokouksen päätyttyä opinto-ohjaaja mainitsi minulle, että jatkuvan haun kautta olisi tulossa yksi opiskelija suoraan peruskoulusta, eli kuuluisi uuteen oppivelvollisuuden laajentamisen piiriin. Tämä täytyy muistaa, kun alamme valmistamaan uuden ryhmän ohjaajan kanssa orientaatiota sekä opiskeluun liittyviä käytännön asioita. Uuden ryhmän asioihin paneudun tarkemmin ensi viikon aikana, ja kollegan kanssa pidämme palaveria orientaatioviikon ohjelmasta.

Kokouksesta riensimme yhdessä yhteisopettajuuskollegan kanssa työsaliiin pitämään illan oppitunnit. Tänään ohjelmassa oli moussekakkujen kuorruttaminen glazeella ja koristelu. Valmiit

kakut vielä kuvattiin asiantuntijaopettajan ohjauksessa. Opiskelijat olivat tuoneet omia reksi-viittoja kuvauksia varten. Osa opiskelijoista oli ehdittävä vielä loppuillasta YTO-opetukseen, joten heidän kakkunsa kuvattiin ensin. Muiden kanssa oli hiukan rauhallisempaa, mutta lopulta viimeisille opiskelijoille tuli kiire. Tuotteet saatiin hienosti valokuvattua, ja upeita kakkuja ja kuvia tuli. Ja opiskelijat oppivat hyviä kuvausniksejä tulevaisuutta varten.

Kesken opetuksen hoidin uuden ammattitutkintoon tulevan opiskelijan haastattelun ja paperiasiasta. Kävimme läpi hänen työjärjestyksensä, ja tutustuimme ePerusteista leipomoalan ammattitutkinnon tutkinnon osiin. Sovimme hänelle ensi viikoksi HOKS-keskustelun, johon hänen pitää miettiä valinnainen tutkinnon osa, jonka suorittaa pakollisten lisäksi. Pari tutkinnon osaa hän on jo aiemmin suorittanut koko tutkinnosta, eli niistä voidaan tehdä osaamisen tunnistaminen.

Opetuksen lomassa jouduin myös hoitamaan oman opiskelijani harjoittelun keskeytyksen. Yritys, jossa opiskelija oli ollut harjoittelemassa, halusi keskeyttää harjoittelun, mikä oli tosi ikävä asia. Olin puhelimitse yhteydessä opiskelijaani, ja ilmoitin asiasta hänelle. Sovimme keskustelevamme asiasta ensi viikolla koulussa.

Koska osa opiskelijoista siirtyi lähiopetuksesta YTO-opetukseen, jäi työsalin jälkitöihin vain kourallinen opiskelijoita. Iltaa kohti tahti kiihtyi, ja me opettajat osaltamme hoidimme apuna opiskelijoiden tehtäviä, jotta kaikki pääsisivät ajoissa kotiin. Työsali tarkastuksen ja työvaatteiden vaihdon jälkeen poistuin itsekkin talosta. Päivän työaikaseurantakirjauksen sekä sähköpostiviestien lukeminen jäi kotiin tehtäväksi.

Perjantai 1.10.2021

Eilen koulussa vika, tänään koulussa eka! Puoli kahdeksan aikaan päivitin ja tulostin nimilistoja aamun Check Point-tapaamiseen. Check Pointissa käydään koulutuspäällikön, erityisopettajan opinto-ohjaajan, työvalmentajan ja omaopettajan kanssa ryhmän opiskelijoiden opintojen etenemiset. Tilaisuudessa sovitaan tarvittavat toimenpiteet opiskelijoiden opintojen edesauttamiseksi. Oman ryhmän kohdalla tilanne oli erinomaisesti mallillaan. Samalla opinto-ohjaajalta sain uuden ryhmän valittujen opiskelijoiden tiedot, joihin tutustun ensi viikolla tarkemmin.

Aamupalaverista lähdin ajelemaan opiskelijan näyttöä arvioimaan Espooseen. Seurasin hänen toimintaansa prosessinomaisessa työskentelyssä sekä pakkaustoiminnoissa, ja esitin työhön liittyviä kysymyksiä. Opiskelija osoitti näyttönsä tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisesti. Arviointikeskustelussa kävin yhdessä työpaikkaohjaajan kanssa läpi opiskelijan toiminnan, ja hän sai molemmista osioista kiitävän palautteen hyvine perusteluineen. Keskustelun jälkeen lähdin ajamaan kohti Helsinkiä seuraavaan arviointikeskusteluun.

Seuraavassa KOS-yrityksessä seurasin aluksi opiskelijan työskentelyä seuraten ammattitaitovaatimuksia. Työpaikkaohjaajan kanssa kävimme läpi kohta kohdalta opiskelijan suorituksen, ja hän oli erittäin tyytyväinen opiskelijan toimintaan. Opiskelija pääsi harjoittelun jälkeen yritykseen osa-aikatoihin, joten näyttö sujui kiitettävästi.

Perjantaisin on aikaa hoitaa arviointikeskusteluja ja opiskelijoiden asioita. Joten kolmas arviointikeskustelu oli vuorossa heti edellisen jälkeen. Opiskelija oli suorittanut näytön työpaikassaan jo aikaisemmin, eli oli kyseessä pelkkä arviointi. Työpaikkaohjaajalta antoi hyvää palautetta opiskelijan työskentelystä. Näin oli kaikki kolme arviointia tehty, ja seuraavaksi oli tietojen kirjaaminen Wilmaan opiskelijoiden suorituksiin.

Kirjallisia töitä tehdessäni, otti opiskelija, jonka harjoittelu keskeytettiin eilen, yhteyttä, ja kertoi saaneensa uuden harjoittelupaikan maanantaista lähtien. Keskustelin hänen kanssaan sekä harjoittelupaikan edustajan kanssa sopimuksen teosta, ja lupasin maanantaina käydä ennen töihin menoa tekemään sopimuksen yritykseen. Opiskelija sai yrityksestä kehuja omatoimisuudesta. Hienoa että hän hoiti asian omatoimisesti ja kiitettävästi.

Sain myös yhteydenoton opettajasijaiselta koskien hänen tulevaa perehdytysviikkoa päiväopetuksessa. Pyysin tarkkaa aikataulua tietystä viikosta, jolloin hänet vois ottaa perehdytykseen. Välitin tiedon koulutuspäällikölle, jotta asia menisi eteenpäin. Tähän väliin hoidin myös opiskelijoiden WhatsApp-kyselyihin vastaamisen.

Wilmakirjauksien ja sähköpostien lukemisen jälkeen oli perjantai päivä pulkassa, ja edessä oli ansaittu viikonloppu. Viikko oli melko raskas ja mutta melko hyvin sain tehtyä omat työni aikataulussa, sekä keskittyneesti silloin kun niihin oli aikaa ja rauhaa.

Viikon 39 analyysi

Stadin ammatti- ja aikuisopiston elintarvikealalle on ollut hyvin hakijoita niin yhteishaussa kuin jatkuvassa haussa, ja opetusryhmät on saatu täyteen molemmissa koulutuksissa. Yhteishakuun voivat osallistua peruskoulunsa päättävät, ylioppilaat sekä ilman mitään toisen asteen tutkintoa olevat hakijat. Syksyllä 2021 yhteishaun kautta Stadin ammatti- ja aikuisopiston Elintarvikealan perustutkintoon haki 213 hakijaa, joita ensisijaisia hakijoita oli 87. Aloituspaikkoja oli yhteensä 60. (Collin, Ekman, Grahn, Raimoaho & Wallenius 2021.)

Jatkuvan haun kautta voi hakea kuka tahansa ja milloin tahansa suorittaakseen ammatillisen tutkinnon tai kehittää omaa ammatillista tietotaitojaan. Jatkuva haku on oikea väylä, jo hakijalla on aikaisempia toisen asteen tutkintoja tai korkeakoulututkintoja, työelämässä saatua osaamista, suorittaa tutkinto oppisopimuskoulutuksena tai yhteishaussa ei saanut opiskelupaikkaa. (Opintopolku 2021b.) Stadin ammatti- ja aikuisopistossa jatkuvassa haussa on kerran kuukaudessa hakupäivät, jonne ilmoittaudutaan oppilaitoksen kotisivujen kautta.

Yhteishaussa täyttämättä jääneitä paikkoja täydennetään jatkuvan haun puolelta. Elintarvikealan jatkuvassa haussa haetaan opiskelijoita suorittamaan elintarvikealan perustutkintoa, sekä leipomoalan ammatti- ja erikoistutkintoja iltaopetuksena.

Stadin ammatti- ja aikuisopiston jatkuvan haun perustutkintolaisten valinnoista vastaa haku-toimisto. Opiskelijavalinnoissa ammatilliseen perustutkintoon etusijalla ovat hakijat, joilla ei ole aikaisempaan ammatillista tutkintoa, ja tutkinto on työllistymisen kannalta tarpeellinen. Valinnoissa painotetaan lisäksi työttömiä, hakijoita, jotka ovat saaneet alan työkokemusta tai harrastuneisuutta ja hakijoita, joiden koulutustarve on perusteltu muusta syystä. Jos päteviä hakijoita on enemmän, mitä paikkoja on tarjolla, suoritetaan valinnoista arvonta. (StadinAO 2021a.) Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa jatkuva haku tehdään Opintopolku.fi:ssä, josta hakemukset menevät Kampus kolmen opintosihteerille. Hän siirtää hakemukset alan opettajille, jotka käyvät hakijat läpi ja kutsuvat haastatteluun opiskelukriteerit täyttävät hakijat. Monet hakijoista yrittävät hakea väärään tutkintoon osaamisensa pohjalta. Nämä ohjataan hakemaan oikeaa tutkintoa jatkuvassa haussa.

Opiskelija-aines ja -taso ovat muuttuneet ajan kuluessa. Opiskelijamäärissä vieraskielisten osuus on kasvanut huomattavasti. Stadin ammatti- ja aikuisopistossa elintarvikealalla on 48,9 prosenttia vieraskielisiä opiskelijoita, ja koko opistossa prosenttimäärä on 45. Jatkuva haku on lisännyt heidän osuuttansa, suunta jatkuu edelleen ylöspäin. Heidän opiskeluvalmiutensa ovat myös monella hakusessa. Haasteita tuo opetuksessa käytettävä suomen kielen taito, kielen puhuminen ja ymmärtäminen. Riittävää S2-tukea ei iltaopetuksessa pystytä järjestämään. Ikävä on todeta, että kaikki opiskelijat taustoistaan huolimatta eivät tule työllistymään alalle, eikä kaikilla se ole päämääränäkään, intressit ovat aivan toiset.

Osa opiskelijoista tarvitsee tukea opiskeluissaan. Ensimmäisessä HOKS-keskustelussa kartoitetaan oma opettajan kanssa opiskelijan opiskeluvalmiudet ja tuentarve. Tuen laadinnassa ja toteutuksessa on opiskelijalle personoitava oikeat tukitoimet ja menetelmät. Näiden avulla tuetaan opiskelijan oppimisen taitojen vahvistamista. Stadin ammatti- ja aikuisopistossa oppimisen tuen tasot jaetaan seuraavasti: yleinen ohjaus ja tuki, opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot (OPVA), erityinen tuki sekä muut oppimisen tuen palvelut. Näiden tukitoimina käytetään mm. S2-opetustarjontaa, ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen ja OPVA-opinnot. Oppimisen tuen tarpeen kartoitukseen osallistuu tarvittaessa vastaava erityisopettaja, S2-opettaja tai OPVA-opinnoista vastaavia opettajia sekä opiskeluhoollon henkilöstöä. (StadinAO 2019, 3-6.)

Ennen reformia olleissa aikuisopiskelijoiden pääsykoevalinnoissa maahanmuuttajataustaisilla hakijoilla oli vaikeampaa päästä alan opintoihin. Pääsykokeissa mitattiin kädentaitoja, tekstin- ja matemaattisten taitojen ymmärrystä sekä ryhmähaastatteluja. Kaikki osiot pisteytettiin, ja opiskelemaan valittiin parhaiten kokeissa menestyneet oppilaitoksen aloituspaikkojen

mukaan. Tällä menetelmällä saatiin alalle motivoituneita ja innostuneita opiskelijoita. Itse pidin tätä hyvänä mittarina opiskeluhaluihin.

Reformi yhdisti nuoriso- ja aikuiskoulutuksen yhdeksi koulutukseksi. Myös päivässä on aikuisopiskelijoita. Päiväopinnoissa opiskelijoiden ikäjakauma on 15-50-vuotiaisiin ja siellä on peruskoulu- ja yo-pohjaisia opiskelijoita. Iltaopetuksessa opiskelijat ovat pääsääntöisesti aikuisia ja iältään 20-60-vuotiaita. Molemmilla opetussektoreilla naisten määrä on suurempi kuin miesten.

Iltaopiskelijoita opettaessa olen kiinnittänyt heidän motivaatioonsa opiskelua kohtaan. He haluavat saada kaiken tietotaidon, mitä pystymme heille tarjoamaan lähiopetuksessa. Vaikka opiskelu on heillä iltapainoitteista, ovat he aktiivisesti läsnä opetuksessa. Kaikki eivät kuitenkaan ota opiskeluaan tosissaan, ja osalla kiinnostusta joutuu herättelemään opintojen etenemiseksi. Opettajan on osattava innostaa heitä eteenpäin suorituksissaan.

3.10 Viikko 10 (40/2021)

Tämä viikko on melko kokouspainotteinen. Viikko aloitetaan Kampus kolmen aamukahveilla, jossa rehtori päivittää viimeisimmät tärkeät henkilöstöä koskevat asiat. Lisäksi viikolla on kokous koskien Elintarvikealan perustutkinnon uusiin perusteisiin liittyvää arviointilomakkeen päivittämistä, sekä ETE:n pikkutiimin palaveri perjantain suunnittelupäivää varten. Suunnittelupäiviä pidetään loppusyksyn aikana kolmesti. Viikon ohjelmaan kuuluu uuden ryhmän orientaatioviikon valmistamista, ja jatkavien opiskelijoiden opintopolkujen seuraamista sekä näyttöasioiden hoitoa. Viikon analyysissa käydään läpi opettajan perehdyttäminen. Perehdyttämisprosessin tavoitteena on sopeuttaa uusi työntekijä työyhteisöön ja organisaatioon.

Maanantai 4.10.2021

Maanantaipäivän aloitti aamuinen Stadin AO:n Kampus kolmen aamukahvit. 8:30 - 9:00 Teamsin välityksellä pidetyssä tilaisuudessa rehtori informoi henkilöstöä ajankohtaisilla asioilla. Tämän viikon asiat koskivat mm henkilöstön tulevia Digitaalinen saatavuus- ja Pedabooster 7-koulutuksia, työpaikan terveysturvallisuudesta huolehtiminen, koronarajoitukset sekä 2022 vapaaajaksot. Vaikka osallistuinkin aamukahveille omalla ajalla, koen sen tärkeänä yhteisöllisyystapaamisena muun henkilöstön kanssa.

Ennen virallista työaikaani, hoidin myös opiskelijani KOS-sopimuksen laatimisen KOS-yrityksessä. Kävimme läpi opiskelijan harjoittelun kestoajan, työskentelyajat sekä näyttöviikon. Lisäksi tarkensin sopimuksen paria muuta kohtaa. Yritin tavata myös opiskelijaani, mutta hän oli silloin konditorian puolella massoja valmistamassa.

Prinsessantielle päästyäni aloitin viikon rutiinitehtävillä. Aluksi kävin läpi sähköpostit ja muut viestit. Pakollisten kollegoiden viikonloppuvieton kuulumisten jälkeen kävimme kollegan

kanssa läpi illan opetuksen. Suunnitelmaan oli tullut muutos. Minulla piti alkaa tänään toisen kollegani kanssa yhteisopettajuus sokeritöistä, mutta sijaistinkin toista kollegaa taitoleipien opettamisessa, kun hänelle tuli illaksi yllättävä työeste.

Kollegani oli tehnyt valmiiksi opetusmateriaalin illaksi, jonka hän briiffasi minulle. Taitoleipäkurssi oli alkanut viime viikolla. Osa opiskelijoista tulee vasta tällä viikolla mukaan, joten heidän kanssaan harjoitellaan leikattavien taitoleipien valmistumista. Osalla tämä alue oli jo käyty, joten he aloittavat punottujen koristeleipien valmistuksen.

Iltaopetuksen läpikäymisen jälkeen oli aika siirtyä uuden opiskelijan haastatteluun. Jatkuvan haun ulkopuolelta tulee toisinaan sähköpostitse kyselyjä koulutukseen kiinnostuneilta. Osa heistä kutsutaan haastatteluun opiskelujen mahdollista aloittamista osatutkintona. Tänään oli tällainen haastattelu. Haastattelussa teimme ns. esi-HOKS:n, jossa kävimme läpi hakijan aikaisemmat opinnot, työkokemukset ja motivaation ja valmiuden opiskella perustutkintoa iltaopintoina. Tämän kertainen hakija valittiin opiskelijaksi lokakuun uuteen ryhmään.

Haastattelun jälkeen ryhdyin valmistelemaan uuden ryhmän kansiota tietokoneelle. Kävin läpi hakijoiden hakutoimiston tekemät esi-HOKS:t. Valitut opiskelijat olivat tänään saaneet tiedon opiskelupaikan saamisesta, ja nyt odotellaan paikan vahvistamisia. Kävimme myös tulevan ryhmän omaopettajan kanssa orientaatioviikkoa, ja päätimme keskittyä huomenna enemmän sen suunnitteluun.

Päivä oli vaihtumassa alkuiltaan, ja oli aika aloittaa iltaopetus. Työsalissa läsnäolojen tarkistuksen jälkeen, opiskelijat aloittivat omien taitotöittensä valmistuksen. Kaikilla näytti olevan hallinnassa omat tehtävänsä, joita illan aikana ohjailin sekä annoin neuvoja. Ilta oli opetussellisesti hyvä, sillä osalle oli arinaunien käyttö ja kaulintakoneen terien laitto vielä epäselviä. Tämäkin asia saatiin korjattua.

Ilta sujui verkkaisasti. Illan viimeinen taitoleipä otettiin uunista kymmenen minuuttia vaille yhdeksän. Sen jälkeen kirjasin työaikaseurannan Wilmaan, ja tarkistin työsalin siisteyden. Maanantain työt oli tehty aikataulullisesti jämptisti, huomioiden päivän suunnitelmamuutoksen.

Tiistai 5.10.2021

Tänään vietettiin Maailman opettajien päivää. Kollegoiden kanssa muistelimme työpäivän aluksi omia koulumuistoja ja opettajia. Ajat ovat muuttuneet, mutta hyvät ja huonot muistot ovat jääneet mieleen. Ennen opettajat pitivät kuria, ja heitä kunnioitettiin. Jokaisen meidän muistoihimme oli jääneet opettajien auktoriteetin arvostaminen. Itse toivon, että olen omassa työssäni jättänyt mieluusti hyvän muiston opiskelijoitteni mieleen. Ainakin positiivista palautetta on tullut aikaisimmilta opiskelijoilta.

Muisteluhetken jälkeen aloitimme kollegoiden kanssa uuden ryhmän orientaatioviikon suunnittelun. Tulevan ryhmän omaopettaja oli jo alustavasti tehnyt ohjelmarungon aikaisempien orientaatio suunnitelmien pohjalta. Hän oli ollut yhteydessä ja sopinut oppilashuollon henkilöstön esittelypäivän, varannut työvaate-edustajien esittelyajankohdan sekä hoitanut muut viikon kouluttajat. Itse olin ollut etukäteen yhteydessä YTO-opettajaan, ja kysellyt orientaatioviikolle esittelyä YTO-opinnoista sekä oli pyytänyt koulutuspäällikköä avaamaan maanantai-illan orientaation. Pohjustimme kollegoiden kanssa viikon käsikirjoituksen, ja saman kaavan mukaisesti viikko tullaan viemään läpi kuin aikaisemmat orientaatiot. Itse olen kollegan kanssa vetämässä orientaatioviikon ohjauksen. Ensi viikolla on hoidettava viikon tarvittava materiaali valmiiksi, ja oltava yhteydessä opiskelijoihin. Ennen ryhmän aloitusta 25.10.2021 on syysloma, jolloin olemme molemmat opettajat vapaajaksolla.

Suunnittelupalaverin jälkeen olin yhteydessä KOS-yritykseen opiskelijani harjoitteluasioiden merkeissä. Kyselin työpaikan edustajalta opiskelijani kuulumisia ja harjoittelun sujumista. Sen lisäksi keskustelimme mahdollisesta opintokäynnistä yrityksessä, ja saimme sovittua vierailukäynnille ajankohdan. Lupasin olla asiasta häneen yhteydessä sähköpostilla. Tämän jälkeen aloitin päivän sähköpostiviestien lukemisen. Oppilaitoksen myymälävastaavalta oli tullut tilausilmoituksia. Omaan työjärjestykseen en saanut sovitettua niiden valmistamista.

Opiskelijoilta oli tullut erilaisia lomakepalautuksia, joista osan toimitin opintotoimistoon, ja osan tallensin koneelleni. Viestien purkaminen keskeytyi, kun noudin ammattitutkintoon tulevan opiskelijan pääovelta HOKS-keskusteluun. Myös viikolle 45 sovittu sijainen tuli käymään, jonka kanssa kävimme läpi sen viikon opetuksellisen sisällön. Yritin vielä päästä sähköpostiviestien pariin uudelleen, mutta minut keskeytti pari opiskelijaa, jotka halusivat selvittää yhteisten tutkinnon osiensa suorituksia.

Sähköpostiviestit jäivät hoitamatta tai siirtyivät myöhempään illan ajankohtaan, kun yhteisopettajuutta tämän viikon kanssani pitävä kollega halusi käydä illan ohjelman läpi. Oikeastaan se oli hyvä asia, koska muutoksia ohjelmaan oli tullut. Ennen työsaliin siirtymistä laitoin vielä WhatsApp-viestiä ryhmälleni tulevasta opintokäynnistä, ja pyysin heitä ilmoittautumaan osallistumisestaan käynnille.

Illan opetuksen teemana jatkui sokeritöiden valmistus. Opiskelijat olivat eilisen teoriaosuuden jälkeen tehneet tälle päivälle esivalmistelut. Ennen töihin ryhtymistä kerrattiin sokeritöiden valmistaminen ja työturvallisuus läpi. Kuuman sokerin kanssa työskentely vaatii tarkkuutta koko ajan. Tässä ryhmässä iso osa on S2-tukea tarvitsevia, ja välttämättä he eivät ole ymmärtäneet edellisen päivän teoriaa ja ohjeistusta. Etukäteen opiskelijoita oli pyydetty tuomaan mukanaan nahkasormikkaita työskentelyn avuksi. Kaikki eivät olleet muistaneet tuoda niitä mukanaan. Monelle tuotti haasteita kuumalla sokerilla spritsaaminen. Onneksi vältyttiin palovammoilta. Kaikki onnistuivat hienosti joulukuusitikkareiden valmistuksessa.

Ilta saatiin pulkkaan tuntia ennen virallista päättymisaikaa. Ennen opiskelijoiden kotiin päättämistä, annettiin alustava ohjeistus seuraavan päivän työtehtävistä. Sen jälkeen opiskelijat palauttivat työvälaineitä paikoilleen, ja lähtivät kotiin.

Opetuksen jälkeen pidimme lyhyen palaverin kollegoiden kanssa ensi vuoden vapaajaksoista. Kirjasin meidän tietomme Teamsissä olevaan taulukkoon. Samalla opastin kollegoita, miten löytävät Kampus kolmen kansion tiedostoista henkilöstökokouksien materiaalia. Sovimme myös pohtivamme huomenna torstain pikkutiimien kokousasioihin ja ennakkotehtäviin.

Viimeisen työtunnin aikana annoin opiskelijalle palautetta hänen näyttösuorituksistaan, ja neuvoin häntä opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet-tehtävien suorittamisessa. Ohjasin hänet osallistumaan S2-pajaan keskiviikkoisin, jossa hän saa kielellistä tukea tehtävien suorittamiseen. Lisäksi ehdotin häntä osallistumaan toisen ryhmän koristemassakurssille lähiopetuksessa, koska oman ryhmän kurssi tullaan todennäköisesti pitämään etäopetuksena.

Illan päätteeksi luin päivältä jääneet sähköpostit, ja vastasin palautteet niihin. Korjasin vielä opiskelijani KOS-sopimuksen ja lähetin sen sähköisesti harjoittelutyöpaikkaan. Hoidin myös sähköpostia yritykseen, jonne sovimme vierailukäynnin. Seuraavan sähköisen viestin laitoin S2-opettajille opiskelijani osallistumisesta S2-pajaopetukseen. Lähetin myös sähköpostia harjoittelussa olevalle opiskelijalleni Classroomissa olevasta tehtävän suorituksesta. Lopuksi kävin vielä läpi WhatsApp-viestit, jossa oli mm. ilmoittautumisia yritysvierailuun sekä opiskelijoiden kuvia illan tuotoksista, punotuista taitoleipäkoreista. Jälleen on opiskelijoille saatu siirrettyä uusia kädentaitoja, ja kehitettyä heidän ammattitaitojaan.

Keskiviikko 6.10.2021

Tänään aloitin työni päivittämällä uuden ryhmän opiskelijatietoja, sekä muokkaamalla HOKS-aikataululomaketta uudelle ryhmälle. Ryhmä oli kasvanut uudella opiskelijalla, joka kuuluu laajennetun oppivelvollisuuden piiriin. Uuden ryhmän ikähaitari on 16-50-vuoden välillä. Vielä on jonkin verran ryhmään liittyvän tiedon kirjaamisessa.

Seuraavana toimenä tarkastin Classroomiin tulleet opiskelijoiden tehtävien palautuksia, joita kommentoin heille. Lisäksi siellä oli opiskelija tehnyt valmiiksi koko tehtäväpaketin, joten pystyin tekemään hänelle kokonaisarvioin suorituksista HOPS-puuhun Wilmaan.

Aika riensi kellossa, ja oli mentävä arviointilomaketyöryhmän kokoukseen. Tämä palaveri liittyi oleellisesti tutkaopettajan työskentelyyn. Uusissa perusteissa jokaisessa tutkinnon osassa on samanlaiset arviointikriteerit arvosanoille T1 - K5. Mietimme työryhmässä, minkälaisen arviointilomakkeen voimme valmistella tutkintoja varten. Haasteita toi mm ammattitaitovaatimusten laajuudet, ja miten ne voidaan osoittaa työpaikoilla näytössä oikeudenmukaisesti ja vaatimukseen pohjautuen. Lopulta löysimme yhteisen ratkaisun lomakkeelle, ja sitä päästiin

työstämään. Itse jouduin lähtemään kesken palaveriä, sillä iltaopetus alkoi painaa päälle. Sovimme uuden ajan ensi viikolle suunnittelua varten.

Ennen opetustunteja, oli iltaopettajien kanssa sovittu, pidämme kaikille opiskelijoille info-tilaisuuden POP UP -joulumyyntitapahtumasta. Infossa kerrottiin tapahtuman luonteesta ja kyseltiin tilaisuuteen vapaaehtoisia. Oppilaitoksessa olisi tarkoitus valmistaa myyntituotteet, joita osa opiskelijoista olisi myymässä. Tämän tapahtuman avulla on mahdollista suorittaa yksi 15 osp:n valinnainen tutkinnon osa, Yrityksessä toimiminen. Kiinnostusta tapahtumaan löytyi, ja tapahtuvan koordinaattori lupasi ilmoittaa osallistujille seuraavasta tapahtuman info-tilaisuudesta.

Illan opetus oli edelleen yhteisopettajuutta kollegan kanssa. Sokeritöiden opettaminen S2-opiskelijoille on haasteellista. Kaikkea tietoa he eivät pysty hahmottamaan, ja varsinkin työ-turvallisuudesta huolehtiminen voi olla kielellisistä puutteista varsin riskialtista. Kuuman sokerin käsitteleminen ja kaasupolttimen avulla työskentely vaativat huolellisuutta. Opiskelijat itsekin kokivat tarvitsevan tunneille mukaan S2-opettajan. Tällä viikolla S2-opettaja ei pääsyt tulemaan tunneille. Onneksi meitä on ollut kaksi opettajaa näillä tunneilla, joten pystyy huomioimaan paremmin opiskelijoita.

Ilta sujui kuitenkin hyvin ja sokeriset koristetyöt saatiin alkuvaiheeseen. Huomenna töitä jatketaan valmiiseen lopputulokseen. Tänäkin lopetimme tunnit etuajassa, ja jälkityöt sujui-
vat asiallisesti, ja hiukan opiskelijoita ohjaten. Heissä on jonkin verran ”lusmuavia”, jotka karttavat tiettyjen töiden tekoa, ja heitä pitää usein kehottaa tai muistuttaa tekemään niitä. Ja näitä löytyy kaikissa ryhmissä yhtä lailla.

Opiskelijoiden lähdettyä kävimme työtoverin kanssa läpi Leipomoalan erikoisammattitutkin-
toa suorittavan opiskelijan kirjallista materiaalia yhdestä tutkinnon osasta. Vertasimme tuo-
tosta ammattitaitokriteereihin, ja kaikkea vastaavuutta emme tekstistä löytäneet. Yhteisenä
päätöksenä oli, että opiskelijaa pyydetään täydentämään kirjallista materiaalia.

Päivän päätteeksi tein ensi viikon opetuksen suunnitelman, teemana on jälleen hyyydykekakut. Etsin teemaan liittyvät reseptit, muutaman etsin vielä illalla kotoani, ja tein keskusvarastoon raaka-ainetilauksen. Lisäksi hoidin opettajasijaiselle sähköisesti infoa hänen perehdytyspäivis-
tänsä päiväopetuksessa, laitoin opettajakollegalle sähköpostitse sekä WhatsAppilla kuvia työ-
tilojen astianpesukoneista, ja kirjasin työaikaseurannan.

Torstai 7.10.2021

Aloitin aamulla työni kotoa tekemällä sähköpostitse työkonetilauksen työsalimme. Toiveet uusista laitteista, koneista tai työvälineistä opettajat ilmoittavat koulutuspäällikölle, joka myöntää luvan niiden hankintaan. Isompia hankintoja tehdään tarvittaessa kerran vuodessa,

mutta pienempiä koneita tai laitteita sekä käyttötavaroita hankitaan pari kertaa vuodessa, riippuen tietysti määrärahoista.

Oppilaitokseen saavuin hyvissä ajoin ennen ETE:n pikkutiimin kokousta, ja ehdin käydä läpi sähköpostit. Osastomme tiimi on jaettu kahteen pienempään tiimiin, jotka tarvittaessa voivat kokoontua keskustelemaan ja työstämään asioita pienryhmänä, ja tuoda omat tuotoksensa yhteiseen tiimikokoukseen. Tällä kertaa pikkutiimissä pohdimme opiskelijan kohtaamisen hyviä käytänteitä ja sähköisen viestinnän hyviä käytänteitä, tarkastelimme loppusyksyn opetustilannetta, keskustelimme kevätlukukauden KOS-jaksojen ajankohdista, mietimme ehdotuksia suunnittelupäiville käsiteltäviä aiheita ja kävimme rakentavaa keskustelua uusista perusteista ja niiden toteuttamisesta opetuksessa. Työskentely oli helpompaa, koska kaikki pääsivät ääneen sanomaan omia mielipiteitään. Tiimimme tulokset kerrotaan huomissa suunnittelupäivässä.

Palaverin päättymisen jälkeen minulla oli puoli tuntia aikaa ennen opetuksen alkamista hoitaa omia työtehtäviä. Ensin kävin avaamassa ruokalan oven opiskelijoille. Sitten tulostin valmiiksi huomista suunnittelupäivää varten iltaryhmien vuosilakanan, ja lopuksi kirjasin iltaryhmien KOS-jaksojen päivämäärät Teamsin taulukkoon. Lisäksi vahvistin sähköpostiviestinä sijaisopettajalle hänen perehdytysviikkonsa aikataulusta, josta olimme viestitelleet viikon aikana.

Minulle jäi vielä viisi minuuttia aikaa hengähtää ennen työsaliin siirtymistä. Alun perin minun piti sijaistaa kollegaani koristeleipien opettamisessa, mutta aloittavan ryhmän opettajalla oli opetusryhmässä vähän opiskelijoita YTO-opetuksen vuoksi, joten hän otti koristeleipäryhmän hoitoonsa. Itse pääsin jatkamaan yhteisopettajuutta sokerityötunneilla.

Tämän viikon viimeisillä lähiopetustunneilla opetettiin opiskelijoille sokerikukkien valmistamista käsin muotoilemalla. Opiskelijat harjoittelivat kuumen lampun alla kuumen sokerin vetämistä ja siitä muotoilemaan kukkien terälehtiä, sekä lehtiä. Työskentely oli vaativaa, sillä kuumen sokerin käsittely polttaa sormia, ja jotta kukkien muotoilu onnistuu, pitää olla nopea, muuten sokeri kovettuu. Harjoittelun ja toiston kautta pikkuhiljaa alkoivat kukat näyttämään kukilta.

Kollegani demonstroi vielä illan päätteeksi ensi viikon sokerityöskentelyn jatkoa. Hän esitteli opiskelijoille sokerin kehräämisen, sekä kukkien kiinnittämisen sokerista valettuihin koristeisiin. Tämän jälkeen kukin siivosi oman työpisteensä, hoidimme jätteet kierrätykseen ja tiskihuoneen siistiksi. Ilta päätettiin 20:00. Itse siirryin vielä avuksi toisen ryhmän lopputöihin, ja kävimme läpi vielä heidän taitoleipäviikoistansa jääneen tuntemukset, jotka olivat erittäin positiiviset. Lisäksi keskustelimme seuraavan viikon hydykekekakuteemasta. Itselleni jäi kokonaisuudessaan hyvä mieli koko viikosta kaikkien opiskelijoiden suhteen.

Jäin vielä auttamaan toista työtoveriani jälkitöissä. Työsaliin oli vielä jäänyt opiskelija kuvaamaan omaa taitotyötään, ja ohjasimme vielä häntä sen kuvaamisessa. Lopuksi hän halusi keskustella kanssani opintopolustaan ja valinnaisten tutkinnon osien suorittamisesta. Aina ei tiedä milloin joutuu hoitamaan opiskelijoiden asioita, ja on oltava valmis kohtaamaan opiskelija, kun hänellä on tarve siihen.

Päivän päätteeksi kirjasin vielä Wilmaan läsnäolot ja työaikaseurannan, tilasin ensi viikon raaka-aineet sekä tarkastin vielä sähköpostit. Sen jälkeen lähdin viimeisenä oppilaitoksesta kotiin. Matkan aikana WhatsApp-viestejä sateli työpuhelimeen, joten kotiin päästyäni, oli puhelimessa luettavaa. Ryhmäni opiskelijat olivat laittaneet kuvia koristelevistään ja kiittivät toisiaan ja kehuivat ryhmähenkeä sekä avuliaisuutta toisiaan kohtaan. Viesteistä huokui upea tunne, joka lämmitti omaa mieltäni, ja toi itselleni jonkinlaisen onnistumisen kokemuksen osana ryhmähengen luomisessa. Nämä ovat parhaita palkintoja. opettajan työssä.

Perjantai 8.10.2021

Tänään oli ETE:n suunnittelupäivä. Päivä aloitettiin yhteisellä aamupalalla, ennen virallista ohjelmaosuutta. Päivän agendan ensimmäisenä kohtana oli pikkutiimien palautteet eilisten kokouksen pohdinnoistamme. Tiimit olivat löytäneet hyviä käytänteitä niin opiskelijakohtaamiseen kuin sähköiseen viestintään. Koulutuspäällikkö työstää niistä ETE:n yhteiset ”huoneentaulut”.

Seuraavana ohjelmassa oli opinto-ohjaajan ja erityisopettajan yhdessä vetämä sosiodraama-harjoitus. Sosiodraama on Jacob Morenon 1900-luvun alkupuolella kehittämä työmenetelmä. Siinä ohjaajan johdolla luodaan ryhmäprosessi näytelmällisin keinoin, jossa selvitetään yhteisöllistä ongelmaa, rakennetta tai tilannetta. Moreno oivalsi improvisoidun draaman olevan toimiva työkalu yhteisöllisiin ongelmaratkaisuihin. (Lindqvist 1999, 90.) Mietimme kahdessa eri ryhmässä haastavaa tilannetta, joka vaatii ratkaisun löytämistä. Tilanteesta esitettiin pieni näytelmä, jossa roolituksen kautta yritettiin löytää luonteva oivallus käsiteltävään tilanteeseen. Tämä harjoitus selvästi vapautti koko henkilöstöä, ja toi puhtia päivään.

Ruokataulun jälkeen suunnittelupäivä jatkui syksy opetustilanteen kartoittamisella mm. sijais- tarpeet ja iltaopetuksen S2-tuen saanti. Suunnittelimme ensi vuoden vapaajaksojen aikataulusta, opetussuunnitelman toteutuksen toimivuutta ja etenemistä syksyllä aloittaneilla, Tajajäkisan aikataulua ja opiskelijoiden osallistumisinnostusta sekä ETE:n omien asioiden suunnittelemista. Lopuksi jakaannuimme pienempiin tiimeihin suunnittelemaan opetuksen järjestämistä tulevalle keväälle ja alustavasti myös syksylle.

Omassa tiimissämme muokkasimme syksyn työjärjestystä pienillä muutoksilla. Se vaikutti marraskuun sovittun vierailukäynnin päivämäärän muutokseen viikkoa myöhemmäksi, joka sopi myös yritykselle. Työjärjestykseen saimme yhdelle ryhmälle ylimääräisen suklaatyöviikon

oppilaitoksen tulevan tapahtuman vuoksi. Kevätlukukauden työjärjestykseen ei tullut paljokaan muutoksia, ainoastaan ensimmäinen tammikuun viikko on etätyöviikko opiskelijoilla opettajien suunnittelupäivien johdosta.

Suunnittelupäivän päätyttyä, valmistelin tulevan viikon opetusteemaa etsimällä reseptejä hyydykekakuista, vastailin päivän sähköposteihin ja lopuksi kirjasin vielä työaikaseurannan. Ennen kotiin lähtöä keskustelimme parin opettajan kanssa päivän rasittavuudesta. Suunnittelupäivät vievät opettajasta mehut pois joka kerta. Siitä huolimatta oli mukavaa päästä viikonlopuksi keräämään voimia seuraavaan työviikkoon. Ja lokakuu on jo pian puolivälissä.

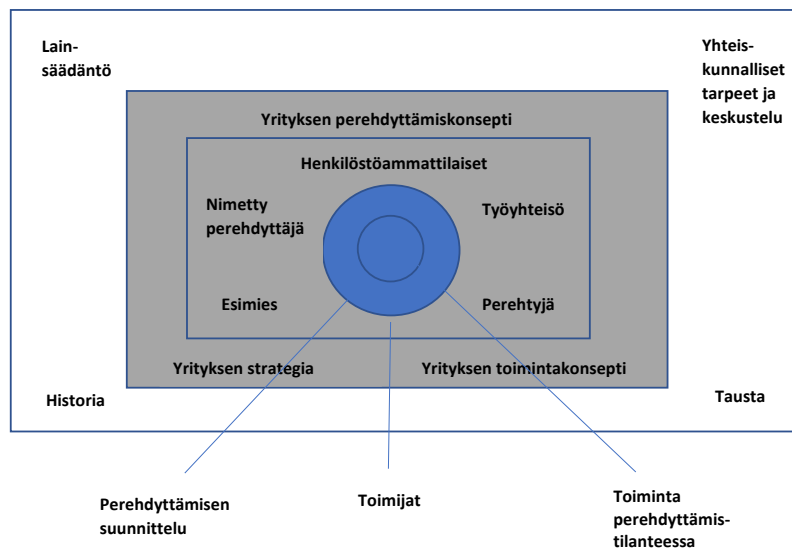
Viikon 40 analyysi

”Perehdyttäminen on ovi, jonka kautta onnistuminen ja menestyminen työelämässä voi alkaa” toteavat Kupias & Peltola (2009, 101) kirjassaan perehdyttämisen pelikentällä. Työnopastuksella on suuri merkitys yrityksen toimintaan, henkilöstön hyvinvointiin, työyhteisöön ja työturvallisuuteen. (PRO Pilvipalvelut 2020).

Jo ennen vanhaan työt opeteltiin työtä tekemällä. Käsityöalojen kisällit opettivat ammattitaitonsa oppipojille. Oppipojat kasvoivat uusiksi kisälleiksi, ja kisälleistä tuli työkokemuksen ja -vuosien myötä mestareita. Tämä ammatillinen kehitys toimii myös tämän päivän ammatillisessa koulutuksessa. Työn opettaminen voidaan nähdä olevan pohjana tämän päivän perehdytykseen. Perehdytyksessä päämääränä on tutustuttaa työntekijä organisaation toimintaan ja työyhteisöön sekä opastaa työtehtäviinsä. Perehdyttämisen taustalla on työlainsäädäntö. Varsinkin työsopimuslaki (55/2001), työturvallisuuslaki (738/2002) ja lakiyhteistoiminnasta yrityksissä (334/2007) käsittelevät perehdyttämistä. Laeissa kiinnitetään huomioita työntajan vastuuseen työntekijänsä työhön perehdyttämiseen, ja yhdessä se kouluttamisen kanssa ovat työnantajia velvoittavia säädöksiä. Huolella suoritettu perehdyttäminen edistää yrityksen strategian toteutumista sekä kasvattaa organisaation mainetta hyvänä työnantajana. (Kupias & Peltola 2009, 20-21.) Hyvin perehdytetyt työntekijät ovat motivoituneita, ja sitoutuneita yritykseen pidemmiksi ajoiksi.

Tänä päivän perehdytyksessä, uuden, pitkään poissa olleen tai uuteen tehtävään siirtyvän työntekijän perehdyttämiseen, ei riitä enää pelkkä työhön opastaminen, vaan nykyään tarvitaan laajempaan ja monimuotoisempaa perehdyttämistä organisaatioiden ja työtehtävien muuttuessa. (Kupias & Peltola 2009, 13.) Kaikkea työtehtäväosaamista ei ole mahdollista heti opettaa. Tärkeintä on antaa tarvittavat tiedot ja taidot, joilla työntekijä pääsee alkuun. Hyvässä perehdytyksessä huomioidaan myös työntekijän osaaminen, jota perehdytysprosessin aikana hyödynnetään. Se auttaa työntekijää tuomaan esille, kehittämään, tunnistamaan ja soveltaa jo olevassa olevaa osaamista. (Kupias & Peltola 2009, 19-21.)

Kuviossa 14 Kupias ja Peltola (2009, 16) esittävät perehdyttämisen pelikentän. Perehdyttämisen lähtökohdat löytyvät ulkoisen kehän tekijöistä; historia, tausta, yhteiskunnalliset tarpeet ja lainsäädäntö ovat perehdyttämiseen vaikuttavia tekijöitä. Seuraavalla kehällä nähdään organisaation perehdyttämiskonsepti, johon liittyy olennaisesti yrityksen toimintaa ohjaava strategia. Strategiaa toteuttava toimintakonsepti sisältää rakenteen, säännöt sekä tehtäväjaon. Keskellä olevassa kehässä luetellaan tahot, jotka organisoivat perehdyttämistä. Jokaisella yrityksellä on omat toimijat, jotka vastaavat perehdytyksestä. On silti muistettava, että perehdytyksen pääroolissa on aina perehtyjä. Perehdyttämistä ennen on laadittava laadukas suunnittelu, ja sen toiminta ja toteutus perehdyttämistilanteessa. (Kupias & Peltola 2009, 10-11.) Hyvänä mittarina onnistuneesta perehdytyksestä määrittelee organisaation asiakas arvioidessaan saamaansa palvelua. Oikein suunnitellulla perehdytyksellä on vaikutusta organisaation työntekijämaineeseen (Kupias & Peltola 2009, 16).

Kuvio 14: Perehdyttämisen pelikentällä - perehdyttämisen lähtökohdat (Kupias & Peltola 2009, 16)

Työntekijän perehdyttämisen organisointi nojaa organisaation olosuhteisiin ja tukeutuu yrityksen käytettävissä oleviin resursseihin. Perehdytyksen organisoinnissa on muistettava, että perehdytettävä on koko prosessin päähenkilö. Perehdytyksestä pääsääntöisesti vastaa esihenkilö. Joissakin organisaatioissa perehdytyksen hoitavat henkilöstöammattilaiset tai nimetyt perehdyttäjät. Parhaimmillaan perehdyttämiseen osallistuu koko työyhteisö. (Kupias & Peltola 2009, 45-47.)

Stadin ammatti- ja aikuisopiston elintarvikealan osastolla perehdyttäminen on pääsääntöisesti opettajien vastuulla. Uusi opettaja tai sijainen ohjataan jollekin opettajan tunnille seuraamaan opetustyötä muutaman päivän ajaksi. Tämän jälkeen heille annetaan hoitaa ryhmien opetusta itsenäisesti. Päivässä opetustyhmissä voi olla samanaikaisesti useampi opettaja,

mutta illassa opetustilanteet hoidetaan yksin. Oman osastomme perehdyttäminen ei ole ollut samanlaatuista kaikille, koska tehtävään ei ole nimetty ketään varsinaiseksi perehdyttäjäksi.

Tein osastomme opettajista viiden opettajan otannan haastatellakseni heidän kokemuksiaan perehdytyksestä. Opettajat ovat aloittaneet työnsä opettajana viimeisen kolmen vuoden aikana. Kaikilla paitsi yhdellä on takana alan työkokemusta, mutta jokaiselta löytyy vähintään leipomoalan ammattitutkinto.

Mielipiteet perehdytyskokemuksista vaihtelivat laidasta laitaan. Jollain ei ollut varsinaista työnopastusta laisinkaan. Tarvittavat perehdytysmateriaalit annettiin uusi työntekijäkirjasena ja monisteina itseluettavaksi. Työsalikäytännöt ohjasi opettajakollega. Osa on ollut ensimmäiset opetustunnit toisen opettajan opetusta seuraamassa, ja olivat osallistuneet tuntisisältöjen suunnitteluun ja toteutukseen. Tämän he kokivat hyvänä perehdytyksenä. Lisäksi oli osallistuttu StadinAO:n uuden opettajan perehdytyspäivään sekä tutustuttu oppilaitoksen turvallisuuteen mm. osallistumalla turvallisuuskävelyyn.

Myöhemmin aloittaneille oli neuvottu Wilman ja Jamix käyttö, sekä sähköiset oppimisalustat. Kaikki olivat saaneet tietoa oppilaitoksen käytännöistä koulutuspäälliköltä. Opetukseen liittyviin hallinnollisiin tehtäviin ohjeistivat opettajakollegat ja opintosihteerit. Perehdyttämiseen oli osallistunut myös erityisopettaja.

Perehdytykseen toivottiin enemmän opettajuuteen liittyviä tietoja mm. tutkinnon perusteiden läpikäyntiä, arviointiin tutustumista ja koulutussopimuksien tekemisiin opastusta. Myös järjestelmien opetteluun olisi haluttu enemmän aikaa ja yhdessä kollegan kanssa. Lisäksi toivottiin, että olisi joku nimetty opettaja, jolla olisi aikaa antaa kunnolla perehdytystä työhön sekä rauhallista tilaa itse perehdytykseen. Toivottiin lisää informaatiota opettavien ryhmien opiskelijoiden erityistuen tarpeista.

OAJ (2021b) määrittää opettajan perehdyttämisen seuraavasti: ”Perehdytyksen tavoitteena on varmistaa koko henkilökunnan riittävä osaaminen, perehdyttää terveellisiin ja turvallisiin työskentely- ja toimintatapoihin, työympäristöihin sekä tutustuttaa työpaikalla toimiviin ihmisiin ja heidän tehtäviinsä työyhteisössä. Perehdytyksen pitää olla suunnitelmallista ja siihen on varattava riittävät ajalliset resurssit sekä ajan tasalla oleva perehdytysmateriaali.” Perehdytyksen on oltava laadukasta, ja se toimii kulmakivenä työhyvinvoinnille ja turvallisuudelle. Perehdytystä on annettava myös lyhytaikaisille sijaisille. (OAJ 2021b.)

Työhön perehdyttäminen nähdään prosessina, ja sen eteneminen voidaan jakaa eri vaiheisiin: ennen rekrytointia, rekrytointivaihe, ennen töihin tuloa, vastaanotto, ensimmäinen päivä, ensimmäinen viikko, ensimmäinen kuukausi, koeajan päätyttyä, (työsuhteen aikana) ja työsuhteen päätyminen. Ennen rekrytointia on aloitettava perehdyttäminen tai sen valmistelu, kun

yrittäjällä on tiedossa haetun tehtävän vaatimukset ja tarvittava osaaminen. (Kupias & Peltola 2009, 102.)

Rekrytointivaihe on perehdytyksen merkittävä vaihe, jossa hakija saa informaation organisaatiosta ja työtehtävästä. Yritys taas tutustuu hakijan persoonaan, ja saa tietoa hänen potentiaalisuudestaan ja osaamisesta tehtävään. Ennen töihin tuloa on valittuun työntekijää luotava kontakti esim. perehdyttäjän taholta. Tällöin uuden työntekijän on helpompi saapua yritykseen töihin, kun on tuttu henkilö vastassa. (Kupias & Peltola 2009, 102-103.)

Uuden tulokkaan vastaanottoon kannattaa panostaa. Työntekijän on tunnettava itsensä tervetulleeksi ja odotetuksi. Ensimmäisenä päivänä työntekijä perehdytetään työhön, työpisteeseen ja työyhteisöön sekä hoidetaan yritykseen ja työhön liittyvät käytännön asiat. Ensimmäisen viikon aikana työntekijän perehdytystä konkretisoidaan työkuvan mukaiseksi. Viikon lopulla on hyödyllistä pitää palautekeskustelu, jonka avulla voidaan arvioida, mihin suuntaan perehdytystä tullaan viemään eteenpäin. (Kupias & Peltola 2009, 104-106.)

Ensimmäisen kuukauden aikana perehdytysprosessia jatketaan suunnitelmien mukaisesti. Työntekijällä on jo kokemusta uudesta työstään, jolloin hänellä mahdollisuus esittää omia huomioitaan työnsä kehittämiseksi. Esimiehen ja työyhteisön on oltava avoin työntekijän ehdotuksille. Lisäksi on hyvä pitää palautekeskustelu, jossa käydään läpi niin perehtymisen kuin perehdyttämisen tuloksia. Neljän kuukauden koeajan aikana työntekijästä on tullut työyhteisön jäsen ja hänen perehdytysuunnitelmaansa toteutetaan joko suunnitellusti tai tarpeen mukaisesti. Ennen koeajan päättymistä on suositeltavaa pitää koeaikakeskustelu, jossa arvioidaan perehdyttämisen onnistumista ja jatkamista. Keskustelussa tarkastellaan myös työntekijän työsuhteen jatkumista. (Kupias & Peltola 2009, 106-109.)

Perehdyttäminen saattaa päättyä mahdollisesti työsuhteen päättymiseen, jonka syyhyn voi vaikuttaa monet asiat. On tärkeää pitää lähtökeskustelu, jossa voidaan työntekijältä pyytää palautetta perehdytyksestä ja sen onnistumisesta. (Kupias & Peltola 2009, 109-110.) Työntekijälle jääneet positiiviset mielikuvat yrityksestä ja työstään tuovat organisaation brändille hyvää mainetta. Vaikka työsuhde on jo päätynyt, työntekijä jatkossa toimii edellisen työpaikkansa markkinoijana. (Intro 2019.)

Perehdytyksessä on huomioitava molemmiin puolinen vuorovaikutus. Perehdyttäjän on mietittävä omia ohjaustaitoja ohjatessaan uutta työntekijää. Perehdyttäjän on siksi muistettava kehittää ohjaus- ja vuorovaikutustaitojaan. (Kupias & Peltola 2009, 166-167.) Perehdyttäjän on oltava avoin vastaanottamaan annettavat tiedot, jotka hänen on aktiivisesti prosessoida ja oppia. (Kupias & Peltola 2009, 116).

Perehdyttämistä pitää kehittää jatkuvasti. Vaikka perehdytys toteutetaan yrityksissä vankan ammattitaidon ja rutiinin avulla, on hyviksikin koettuja perehdyttämistapoja- ja ohjelmia

tarkastettava välillä. (PRO Pilvipalvelut 2020.) Kehittämistyössä on hyvä olla pieni tiimi, joka kerää tietoa henkilöstöltä kokemuksi perehdyttämisen käytänteistä, mitä pitää säilyttää, mitä kehittää ja mitkä voi jättää pois. Näin saadaan melko kattava näkemys useammalta henkilöltä, mihin suuntaa perehdyttämistä on kehitettävä. Hyviä vinkkejä perehdytykseen saadaan viimeiseksi yritykseen tulleelta, perehdytysprosessiin läpikäyneeltä työntekijältä. (Rönkkö 2017, 22.)

4 Pohdinta

Opinnäytetyöni kolme tavoitettani olivat löytää omaan työaikaani ja -tehtäviini organisoitu aikataulut, nostaa iltaopettajan työn tunnettavuutta sekä luoda uuden opettajan työperehdyttämiseen tietopankkia. Henkilökohtaisena tavoitteena oli oppia kieltäytymään ylimääräisistä tehtävistä ja sanoa ”EI” kokematta siitä itse negatiivista tunnetta tai vastapuolen loukkaantumista.

Kymmenen viikon päiväkirjan kirjoittaminen ja oman työajan seuraaminen laittoi minut suunnittelemaan työn ja aikataulun välisiä kombinaatioita sekä miettimään omaa työskentelyä ja motivaatiota. Päiväkirjarefleksoinnin ansiosta pystyin palamaan työviikkoihin ja tarkastelemaan omaa käyttäytymistä niin työssä kuin ajankäytössä. Viikkoanalyysissä käsitelin ammatillisen opettajan työkuva ja siihen vaikuttavia taustatekijöitä kuvatakseni tämän päivän opettajan roolin moninaisuutta. Analyysien tarkoituksena oli avata reformin myötä tulleita asioita, joita opettajan on huomioitava työnsä laadukkaaseen onnistumiseen ja opiskelijoiden valmistumiseen.

Opettajan työ koostuu monista erilaista tehtävistä ja asiakokonaisuuksista. Niiden aikataulutaminen vaatii toisinaan päivien ja tuntien sovittamista. Minulle päivien reflektointi oli eräänlainen aikaloki, joka laittoi minut miettimään omaa työkäytöstäni ja pohtimaan, kuinka voisin tehdä asiat toisella tavalla. Työtehtävien merkitseminen työaikaseurantaan on pohjana opettajan palkan maksulle tehdyistä töistä. Työaikaseurannan tarkka kirjaaminen tehtäväkokonaisuuksiin ei aina kohdistu oikeisiin työtehtäviin, eikä etukäteen määrätty työtunnit riitä koko lukuvuodeksi. Työtuntien säästämiseksi en kaikkia töitä edes kirjannut seurantaan. Varsinkin sitomattoman työajan määrää on tarkkailtava tarkemmin työseurannassa. Sitomatonta työtä kuluu nopeasti, kun sitomatonta työtä voi tehdä missä ja milloin vaan. Aikataulutamisessa tärkein oppiminen oli ennakointi. Kirjasin työtehtäväni, säännölliset ja toistuvat tapahtumat etukäteen kalenteriin. Näin pystyn rakentamaan viikko-ohjelmani muilla tehtävillä ja tapahtumilla.

Työtehtävieni tekemiseen olen hyödyntänyt suunnitelmallisuutta. Priorisoin työtehtäväni tärkeysjärjestyksen ja tehtävien aikataulun mukaisesti. Välillä joutuu viikon aikataulua

muuttamaan yllättävien muutosten johdosta. Organisoinnin avulla olen saanut voinut karsia ei niin välttämättömät tehtävät myöhemmin tehtäviksi. Parhaimpina toimivina tekniikkana ajankäytön hallintaan minulle olivat Pomodore-tekniikka (Kallionpää 2021, 6) sekä päivittäin suoritettavien tehtävien määrän valinta. Olen kokeillut molempia tekniikoita yhdessä ja erikseen, ja niiden kombinaatio on auttanut minua positiivisesti. Kiireellisyyden tunne on pienentynyt ja stressi vähentynyt. Päivittäisten työpäivien pituus on pudonnut puolella tunnilla, silti olen pystynyt hoitamaan työni omasta mielestäni hyvin.

Opinnäytetyöni on tukenut ja ohjannut myös henkistä hyvinvointiani. Vapaa-aikani olen pyhittänyt oman itseni hyvinvointiin. Koronarajoitusten poistuessa olen voinut jatkaa kulttuuriharrastuksiani ja tavata enemmän ystäviäni. Enemmän oppimisen paikka on kunnan yöunien saanti, joka auttaisi työssä jaksamiseen ja vireystilan kohottamiseen. Viikonlopun palautuminen ei aina ole tarpeeksi riittävä.

Olen pikkuhiljaa muuttumassa sählääjästä selkeyttäjäksi. Olen harjoitellut tehtävistä kieltäytymistä, vaikka se tuntuukin henkilökohtaisesti vaikealta. Ei:n sanominen on vaikuttanut myös itsetuntooni, ja antanut jäämäkkyyttä omaan roolini. Se on tuonut rohkeutta tehokkuutta työni tekemiseen, ja olen pystynyt hallitsemaan omaa aikatauluani paremmin. Työtovereille annan pikaista apua vielä heidän sitä pyytäessään, mutta siihenkin olen opetellut ohjaamaan heitä itse selvittämään ongelmiin ratkaisut. Parhaiten olen voinut syventyä omiin töihin rauhallisessa yksityisessä työtilassa, jossa pääsen keskittymään tehtäviini. Myös etätyömahdollisuus on auttanut omien tehtävien suorittamisessa aikataulun mukaisesti.

Koulutus on kokenut muutoksia, ja muutokset tulevat jatkumaan tulevaisuudessa. Reformin vaikutus on näkynyt opettajan työssä ja työhyvinvoinnissa. Mediassa on ollut uutisia opettajien työuupumuksista, työn rasittavuudesta ja työuranvaihtamisesta toiseen. Opettajan ammatti-identiteetti on muutosten myötä ehkä hukassa, ja ammatin arvostus ja kiinnostus on vähentynyt. Työkuva on laajentunut ja monipuolistunut. Reformi on muuttanut opetuksen opiskelijälähtöiseksi ja on tuonut opettajalle uusia oppimisympäristöjä ja -metodeja. Hallinnolliset tehtävät ovat vieneet työaikaa pois opetuksesta. Opettajan roolistatus kasvattajana ei ole enää vahvimmillaan. Huoli ammattitaitoisista alan ammattilaisista on suuri.

Edellä mainitut seikat työssäjaksamisesta, opettajan töiden lisääntymisestä sekä opiskelijoiden koulutuksesta nousivat esille opettajakollegoille tehdyssä kyselyssäni. Muutokset ovat tuoneet työhön monipuolisuutta, mutta myös työn kuormittavuus on kasvanut. Työ aiheuttaa haasteita ja paineita. Tällä hetkellä resurssit ovat liian vähäiset siihen kaikkeen työhön, mitä opettaja tekee. Opettajat kaipaavat organisaatiosta arvostusta ja tukea työlleen, ja lisää aikaa opettamiselle. Kuitenkin opettaja itse arvostaa omaa työtään, ja haluaa tehdä sitä hyvin. Siksi oman pedagogisen ammattitaidon kehittämistä kaivattiin lisää, koska tulevaisuudessa

ammattillisen opettajan vastuu kasvaa entisestään. Opettajien tulee olla moniosaajia, substanssiosaamisella ei enää riitä.

Opinnäytetyöni vahvisti omaa substanssiosaamistani. Analyysien kautta itselleni avautui tarkemmin taustatekijöiden tärkeys opettajuuteen. Se kohensi oma ammatillista oppimistani, ammatillisen osaamiseni kasvua, opettamisen laatua sekä ymmärrystä verkostoitumisen tärkeydestä. Opinnäytetyö paransi motivaatiota opettamiseen ja vahvisti opiskelijalle tarjottavan laadullisen ammatillisen koulutuksen tärkeyden. Lisäksi opinnäyte herätti kiinnostuksen alan ammattitaitoni lisäkoulukseen sekä mahdollisiin kiinnostaviin projekteihin. Elintarvikealan ammattiosaaminen oppilaitoksessa vähenee, kun seuraavien kolmen vuoden aikana alan opettajia siirtyy eläkkeelle. Uusista alan opettajista on pula, sillä sijaisten saaminenkin on jo hankalaa

Opinnäytetyöni tuo iltaopettajan toiminnan näkyvämmäksi oppilaitoksen esihenkilöille ja opettajille. Toivon työlläni olevan vaikutusta asennemuutokseen, jota iltaopettajat kohtaavat työssään. Iltaopettajien työtehtävät ovat samanlaisia kuin päivässä, mutta työn rytmitys on erilainen. Kun päiväopetuksessa opetetusta annetaan kuudesta seitsemään tuntia viiden päivän ajan, on illassa vastaava lähiopetus neljästä viiteen tuntiin neljästi viikossa.

Opinnäytetyöni esittelee iltaopetuksessa käytettäviä toimintoja ja käytänteitä, joita voisi hyödyntää kehitysehdotuksina päivä- ja iltaopetuksen yhtenäistämässä. Asiaa on jo alettu pohtimaan suunnittelukokouksissa ja etsimään molemmista koulutusryhmistä parhaimpia toimintoja ja yhdistäviä käytänteitä. Mm. koulutussopimuskäynneissä on jo osittain yhdistetty vierailut yhden opettajan käynniksi, jos yrityksessä on samanaikaisesti harjoittelijoita sekä aamusta ja illasta. Myös uudet elintarvikealan perustutkinnon perusteet ovat yhdistäneet opettajien toimintaa opetuksen yhtenäistämällä samankaltaiseksi molemmille osapuolille.

Toivon opinnäytetyöni auttavan esihenkilöitä ja päiväopettajia ymmärtäisivät paremmin iltaopettajien toimintaa. Päiväkirjarefleksioini tutustumalla ja viikkoanalyysiini perehtymällä poistetaan monia ennakkoluuloja ja nostetaan arvostusta iltaopettajien työntekeisestä. Samalla parannetaan osastomme työhyvinvointia edistämällä luottamusta ja yhteishenkeä. Avun pyytäminen kollegalta helpottuu, ja mahdollistaa myös sijaistamisen kielteisyyden poistumisen päivä- ja iltaopetuksessa. Tulevaisuudessa rikotaan enemmän rajoja. Mahdollista olisi luoda opettajien keskuuteen työnkiertoa, jota tehdään opetuksessa täällä hetkellä jonkin verran, esim. hyödyntäen erityistaitojen (suklaa-, sokeri- ja koristemassatyöt ja taitoleivät) osaajia tiettyjen tutkinnon osien opettamiseen. Tavoitteena on myös ns. kiertävä opettajuus, jolloin opettajat toimisivat sekä päivässä ja illassa. Henkilökohtaisesti näkisin päivä- ja iltaopetuksessa omat vastuuopettajat, jotka hoitaisivat opetusryhmiensä opettamiset omilla päivä- ja iltatimeissa. Iltaopetukseen tämä vaatisi lisää opettajaresursseja, sillä opiskelijamäärä iltaopinnoissa on iso.

Perehdytysanalyysiäni varten suorittamissani uusien opettajien haastattelussa, perehdytyskokenemusten vastauksissa kaivattiin parempaa perehdytystä. Uudet opettajat olivat osittain kokeneet jääneensä perehdytyksessä heikolle pohjalle. Perehdytysaika oli liian lyhyt, ja kaikkea tarvittavaa tietoa ei saanut työnsä tueksi. Osaton henkilöstön vertaistuen jakamaista keuhuttiin, mutta kaivattiin tueksi henkilökohtaista tutoria. Haastattelu paljasti osastomme tarpeen suunnitelmallisen perehdytysstrategian kehittämiseksi.

Opinnäytetyöni mahdollistaa uudistaa elintarvikealan opettajan perehdytystä laadukkaaksi ja käytännönläheiseksi. Perehdytysprosessissa on huomioitava elintarvikealan opettajan tehtävien lisäksi Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja StadinAO:n omat perehdytysprosessit sekä -materiaali. Opinnäytetyöni analyysien tietoperustan avulla voi hyödyntää jatkossa suunnittelemaan sähköisen ja ajanmukaisen perehdytysoppaan uusille aloittaville opettajille, sijaisille ja vanhoille opettajille. Jatkossa perehdytysmateriaalia on päästävä helposti päivittämään ja muokkaamaan ajan tasalle.

Uusi opettaja tarvitsee kaiken mahdollisen tuen oman työnsä alkamisessa. Parhaiten hän pääsee alkuun, jos hänelle on nimetty oma perehdyttäjämentori, jonka kanssa uusi opettaja tulisi työskentelemään usean viikon ajan, ja perehtyen opettajan toimintaan. Perehdytysoppaan opiskelu on uuden opettajan itsenäinen tehtävä joko ennen työn alkua tai ensimmäisten viikkojen aikana. Perehdytykseen on myös osallistuttava koulutuksen järjestäjän eri tahot: esihenkilö, erityisopettaja, YTO- ja S2-opettaja, opinto-ohjaaja, opintosihteeri ja muu tarvittava henkilöstö. Uuden opettajan tai sijaisen on saatava alkuun tarvittava kattava opastus, jotta hän hahmottaa työnsä kokonaisuuden ja kokee itsensä tervetulleeksi työyhteisöön. Tärkeää on myös muistaa pyytää perehdytyksen eri aikajaksoina uudelta opettajalta palautetta työstään ja perehdytyksestä. On muistettava, että perehdytys on jatkuva prosessi, jota aika ajoin on kehiteltävä ja muokattava muutoksien myötä. Perehdytys ei koske ainoastaan uusia opettajia. Myös kokeneemmat opettajat tarvitsevat tasaisin välein työhönsä perehdytystä.

Opinnäytetyötäni oli mielenkiintoista tehdä, ja se auttoi minua näkemään ammatillisen opettajan työnkuvan kokonaisuuden. Omasta mielestäni saavutin omat tavoitteeni, ja olen matkan aikana vahvistanut työssä osaamistani. Haasteena koin opinnäytetyön tekemiseen tarvittavan ajan. Työn kirjoittamisen priorisointi muuhun elämään toi itselleni lisästressiä. Loppujen lopuksi hyödyntäen eri ajankäyttötekniikoita, kirjoittaminenkin alkoi sujua loppua kohti.

Päiväkirjareflektointeihin jälkikäteen palaaminen edesauttoi työn suunnitteluun, mutta myös herätti miettimään omaa työmoraalia sekä ammatti-identiteettiä. Työn sirpalemaisuudesta johtuen, viikoittaiset analyysikohteet eivät aina kohdanneet viikopäiväkirjan reflektoinnissa. Jotkut työt ovat päivittäisiä, toiset taas kulkevat sykleittäin. Opettajuuden kannalta kaikki kymmenen analysoitua toimintaa ovat tarpeellisia ja tiedostettava töiden onnistumiseksi.

Analyyseja varten hankin teoreettista tietopohjaa painettujen ja sähköisien materiaalin avulla. Tietopohjamateriaali löytyi loppujen lopuksi melko runsaasti. Saadakseni lisätietoa opettajan työstä toteutin elintarvikealan opettajille kyselyn sekä tein perehdytyksestä haastattelun viidelle vasta-aloittaneille alan opettajille.

Opinnäytetyöni analyyseistä kaksi nousi kiinnostavimmiksi. Opiskelijavalinnat on ollut aina lähellä sydäntäni. Aikaisemmassa työelämässä olen päässyt rekrytoimaan työntekijöitä kesätöihin. Hakijoiden kohtaamistilanteet ovat psykologisesti mielenkiintoisia tapahtumia. Jatkuvan haku on kuitenkin muuttanut opiskelijavalintoja sekä opiskelemaan pääsyä laajasti. Siinä toiminnassa olisi paljon päivitettävää ja kehitettävää.

Opinnäytetyöni analyysi perehdytyksestä herätti kiinnostuksen osallistua elintarvikealan opettajan perehdytysmateriaalin ja -prosessin suunnitteluun ja toteuttamiseen. Opettajien haastattelussa ilmeni perehdyttämisen puutteellisuus ja laadukkuus osastollamme, joka lisäksi houkuttaa aiheen lisätyöstämisen mahdollisuuteen. Perehdytysprojektissa tulisin kehittymään omassa työssäni ja verkostoitumaan laajemmin. Sosiaaliset kanssakäymiset ihmisten kanssa, avun antaminen ja hyvän tuottaminen ovat aina kuuluneet persoonallisuutteeni.

Lähteet

Painetut

Ahonen, R. & Lohtaja-Ahonen, S. 2014. Palaute kuuluu kaikille. 4.painos. Turku: Human Interest

Filander, K. 2006. Työ, koulutus ja katoavaat ammatti-identiteetit. Teoksessa Mäkinen, J, Olkinuora, E., Rinne, R. & Suikkanen, A. (toim.) Elinkautisesta työstä elinikäiseen oppimiseen. Jyväskylä: PS-kustannus, 43-60.

Helakorpi, S. 2005. Työn taidot. Ajattelua, tekoja ja yhteistyötä. Hämeen ammattikorkeakoulu. Ammatillisen opettajakorkeakoulun julkaisuja 2/2005. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 155.

Helakorpi, S. 2006. Koulutuksen kehittävä arviointi. Työkaluja osaamisen johtamiseen. Hämeen ammattikorkeakoulu. Ammatillisen opettajakorkeakoulun julkaisuja 4/2006. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 89-91.

Itkonen, I., Lapila, T. & Santonen, P. 2004. Satavuotias nuori. Helsingin palvelualojen oppilaitos 1904-2004. Helsinki: Art-Print Oy.

Keränen, S. 2007. Pintaa syvemmälle - opetussuunnitelmasta opiskelijan näyttöön. Teoksessa Soininen, L. (toim.) Ammattiosaamisen näytöt. Osaamisen kehittämisen lippulaiva? Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 75. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, 27-45.

Korkeakivi, R. 2021. Pula kollegoista uuvuttaa. Opettaja 16/2021, 4.

Kupias, P. & Peltola, R. 2009. Perehdyttämisen pelikentällä. Tampere: Juvenes Print

Kupias, P. & Peltola, R. 2019. Oppiminen työssä. Helsinki: Gaudeamus

Lassila, A. 2021. Työtä olisi heti tarjolla sadoille koneistajille. Helsingin Sanomat 23.10.2021.

Lepola, R. 2015. Kohti osaamisperusteisuutta - Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän uudistus. Teoksessa Laukia, J., Isacsson, A., Mäki, K. & Teräs, M. (toim.) katu-uskottava ammatillinen koulutus - Uusia ratkaisuja oppimiseen. Haaga-Helian julkaisut 2015. Helsinki: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu.

Manka, M-L & Manka, M. 2016, Työhyvinvointi. Helsinki; Talentum Pro

Manner, M. 2021. Ammatillinen vuosityöaika ei ole avoin kortti. Opettaja 13/2021, 26-27.

Niskanen, A. 2007. Kohti satamaa - ammattitaidon arviointi. Teoksessa Soinen, L. (toim.) Ammattiosaamisen näytöt. Osaamisen kehittämisen lippulaiva? Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 75. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, 54-64.

Nissilä, M-L. 2021. Termit tutuiksi, työt sujuviksi. Opettaja 14/2021, 14.

Paaso, A. 2010. Osaava ammatillinen opettaja 2020. tutkimus ammatillisen opettajan tulevaisuuden työkuva. Kasvatustieteiden tiedekunta. Lapin yliopisto/julkaisut. Rovaniemi: Lapin Yliopisto

Perho, A. 2017. Antisäästäjä. Helsinki: Otava.

Rytikangas, I. 2008. Tehokas ajankäyttö - vähemmän stressiä, enemmän tuloksia. Helsingin seudun kauppakamari. Helsinki Gummerus.

Räisänen, A. (toim.) 1998. Hallitaanko ammatti? Pätevyiden määrittelyä arvioinnin perustaksi. Helsinki: Opetushallitus

Tikkanen, T. 2021. Pandemia notkisti opetuskoneistoa. Opettaja 17/2021,24-25.

Sähköiset

Ammattitutkintolaki 306/1994. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1994/19940306>

Asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170673>

Collin, P., Ekman, M., Grahn, V., Raimoaho, A. & Wallenius, K. 8.4.2021. Hakijamäärä amiksiin ja lukioihin kasvoi tuhansilla - katso Ylen yhteishakukoneesta, kuinka moni kilpailee kansasi samasta opiskelupaikasta. Yhteishaku. YLE. Viitattu 22.8.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11873334>

Duunitori 3.9.2021. Paljon muutakin kuin LinkedIn-kontaktien keräilyä - 5 vinkkiä parempaan verkostoitumiseen. Verkostoituminen. Viitattu 14.10.2021. <https://duunitori.fi/tyoelama/verkostojen-laatu-tyonhaussa>

eduuni wiki 2021. KOSKI. Viitattu 28.8.2021. Opetushallituksen palvelukokonaisuus. <https://wiki.eduuni.fi/display/OPHPALV/Koski>

ePerusteet 18.2.2020 Elintarvikealan perustutkinnon perusteet uudistuivat 1.1.2021. Uutisia. Viitattu 20.10.2021. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/tiedote/7013694>

ePerusteet 2021. Ammatillinen koulutus. Opintopolku. Viitattu 19.10.2021. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/selaus/kooste/amatillinenkoulutus?hakutyyppe=perusteet>

Eriksson, S-L. 4.9.2019. Digitalisaatio opetuksessa. Ajatushautomo Kompassi. Viitattu 20.10.2021. <https://www.kompassi.org/digitalisaatio-opetuksessa/>

Heinilä, H. & Vainio, V.2019. Kokemuksen merkitys henkilökohtaistamisessa. Teoksessa Kotila, H. (toim.) Ammatilliseksi opettajaksi. Haaga-Helian julkaisuja 10/2019. Helsinki: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. 26-33. Viitattu 18.10.2021. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/267681/amatilliseksiopettajaksi.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Helakorpi, S. 2010. Ammatillinen opettaja. Teoksessa Helakorpi, S., Aarnio, H, & Majuri, M. (toim.) Ammattipedagogiikkaa uuteen oppimiskulttuuriin. 2010. Hämeen ammattikorkeakoulun julkaisuja 1/2010, 101-124. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 101-124.

Helsinki 2019. ”Kaikki oppivat läpi elämän”. Arviointiraportti Stadin ammatti- ja aikuisopiston kehittämisestä. Stadin ammattiopisto. Viitattu 18.3.2021. https://www.hel.fi/static/public/hela/Kasvatus- ja_koulutuslautakunta/Suomi/Paatos/2019/Kasko_2019-12-03_Kklku_14_Pk/494561B7-1EC3-C493-8CEE-6EACF0A00000/Liite.pdf

Helsingin kaupunki. 10.9.2012. Ammatillisten oppilaitosten lakkauttaminen ja perustaminen sekä opetustoimen johtosäännön muuttaminen 1.1.2013 alkaen. Päätös. Kaupungin hallitus 31/2012. Viitattu 17.3.2021. <https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2012-003496/khs-2012-31/>

Intro 25.12.2019. Rekrytointi ja perehdytys kulkevat käsikädessä. Blogit. Viitattu 12.10.2021. <https://intro.fcgtalent.fi/blogit/rekrytointi-ja-perehdytys-kulkevat-kasikadessa/>

Itslearning 2021. Ominaisuudet. Viitattu 5.9.2021. <https://itslearning.com/fi/ominaisuudet/>

Kangasaho, M. ja Bergström, H. 2019. Miten osaamista arvioidaan. Teoksessa Kotila, H. (toim.) Ammatilliseksi opettajaksi. Haaga-Helian julkaisuja 10/2019. Helsinki: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, 44-47. Viitattu 18.10.2021. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/267681/amatilliseksiopettajaksi.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kauppinen, T. & I. Malmi. L. 2017 Aalto Online Learning - a pathway to reforming education at the Aalto University Department of Computer Science, Aalto University School of Science. <http://kauppinen.net/tomi/aalto-online-learning-2017.pdf>

Koramo, M., Brauer, S. & Jauhola, L. 2018. Digitalisaatio ammatillisessa koulutuksessa. OPH Raportit ja selvitykset 2018:9. Helsinki: Opetushallitus. 20, 68-72. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/191033_digitalisaatio_amatillisessa_koulutuksessa.pdf

Kukkonen, H. 2018. Tarinat kertovat - Opintoihin kiinnittymisen lähteet ammattikorkeakoulussa. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A. Tutkimuksia 28. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu, 7-12. <https://julkaisut.tamk.fi/PDF-tiedostot-web/A/28-Tarinat-kertovat-opintoihin-kiinnittymisen-lahteet-ammattikorkeakoulussa.pdf>

Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 631/1998. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/1998/19980631>.

Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta 788/2014. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140788>

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531>

Laki ammatillisesta koulutuksesta 630/1998. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1998/19980630>

Laki oppivelvollisuudesta 1214/2020. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20201214>

Laki yhteistoiminnasta yrityksissä 334/2007. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070334>

Laurea 2021. Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö. Viitattu 18.3.2021. <https://www.laurea.fi/koulutus/pedagogisia-innovaatioita/paivakirjamuotoinen-opinnaytetyo/>

Lindqvist, M. 1999. Sosiodraama ja luovat ryhmämenetelmät konsultoinnissa. Aikuiskasvatus 1/1999. Viitattu 8.10.2021. <file:///C:/Users/karij/Downloads/93208-Artikkelin%20teksti-153786-1-10-20200508.pdf>

Luckin, R., Bligh, B., Manches, A., Ainsworth, S., Crook, C. & Noss, R. 2012. Decoding learning: The proof, promise and potential of digital education. Nesta. https://www.researchgate.net/publication/269111789_Decoding_Learning_The_Proof_Promise_and_Potential_of_Digital_Education/link/5481e0df0cf2f5dd63a6bcae/download

Luoma-Kuikka, A. 17.9.2020. Terveyttä ja hyvinvointia taiteesta. Sydän.fi Julkaistu 21.6.2017. Viitattu 12.9.2021. <https://sydan.fi/fakta/terveytta-ja-hyvinvointia-taiteesta/>

Maunu, A. 2018. Opettaja, kasvattaja ja jotain muuta. Ammatillistenopettajien ammatti-identiteetti arjen käytäntöjen näkökulmasta. Viitattu 22.8.2021. Ammatikasvatuksen aikakauskirja 04/2018. Ammatillisen koulutuksen tutkimusseura OTTU ry. <https://akakk.fi/wp-content/uploads/AKAKK-4.2018-NET.pdf>

Maunu, A. 2020. Opiskelijälähtöisyyttä arjen paineissa. Ammattiopettajien käsitykset oman työnsä hyvistä ja huonoista puolista uudistusten kaudella. Kasvatus ja Aika, Vol 14 Nro 1 2020, 44-66. <https://journal.fi/kasvatusjaaika/article/view/76271/50078>

Näyttötutkinnot. 20.10.2020. Näyttötutkintomestari on työelämän asiantuntija. Viitattu 24.4.2021. <https://nayttotutkinnot.fi/nayttotutkintomestari/>

OAJ. 2021a. Kunnallisen ammatillisen oppilaitoksen opettajan työaika. Viitattu 16.3.2021. <https://www.oaj.fi/tyoelamaopas/tyoaika/kunnalliset-ammattilliset-oppilaitokset/>

OAJ. 2021b. Uuden työntekijän rekrytointi ja perehdytys. Viitattu 12.10.2021. <https://www.oaj.fi/arjessa/johtotehtavissa-opetuslalla/uuden-tyontekijan-rekrytointi-ja-perehdytys/>

OAJ. 2021ca. Koulutuksen digitalisaatio. Digitalisaatio. Poliitikassa. Viitattu 20.10.2021. <https://www.oaj.fi/politiikassa/koulutuksen-digitalisaatio/>

Opetushallitus 2015. Näyttötutkintojärjestelmä 20 vuotta. Raportit ja selvitykset 2015:2. E-julkaisu. Helsinki: Opetushallitus. Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy, Tampere 2015. 9-10. 33-38. https://www.e-julkaisu.fi/oph/nayttotutkintojarjestelma_20_vuotta/#pid=1

Opetushallitus. 2021a. Ammatillinen koulutus Suomessa. Viitattu 28.4.2021. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/ammattillinen-koulutus-suomessa>

Opetushallitus 2021b. Henkilökohtaistaminen. Viitattu 15.8.2021. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/henkilokohtaistaminen>

Opetushallitus 2021c. Maahanmuuttajataustaiset oppijat. Koulutus ja tutkinnot. Ammatillinen koulutus. Viitattu 18.10.2021. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/ammattillinen-koulutus-0>

Opetushallitus 2021d. Ohje osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta. Ammatillinen koulutus - osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen ohje 1.8.2021. Määräykset ja ohjeet 2021:5a. Helsinki: Opetushallitus. Viitattu 15.8.2021. <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Ohje%20osaamisen%20tunnistamisesta%20ja%20tunnustamisesta.pdf>

Opetushallitus 2021e. Oppivelvollisuuden laajentaminen. Viitattu 8.7.2021. <https://www.oph.fi/fi/kehittaminen-ja-kansainvalisyys/oppivelvollisuuden-laajentaminen>

Opetushallitus 2021f. Työelämässä oppiminen. Koulutus ja tutkinnot. Ammatillinen koulutus. Viitattu 23.10.2021. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tyoelamassa-oppiminen>

Opetushallitus 2021g. Verkostoituminen ja vertaistyöskentely. Koulutus ja tutkinnot. Viitattu 14.10.2021. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/verkostoituminen-ja-vertaistyoskentely>

Opetusministeriö 2008. Ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistus. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2008:20 Helsinki: Opetusministeriö.18-24. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79377/tr20.pdf?sequence=1>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020. Ammatillinen koulutus : Laadun ja tasa-arvon kehittämisselma 2020-2022. #OikeusOsata. Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisu 9.6.2020. Helsinki: Koulutus- ja kulttuuriministeriö. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162296>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021a. Ammatillisen koulutuksen rahoitus 2021. <https://minedu.fi/amatillisen-koulutuksen-hallinto-ja-rahoitus>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021b. Ammatillisen koulutuksen reformi. Viitattu 16.3.2021. <https://min.edu.fi/amisreformi>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021c. Henkilökohtaistaminen. Amisreformi. Viitattu 15.8.2021. <https://minedu.fi/documents/1410845/4297550/OKM+henkilokohtaistaminen+151217.pdf/67d8bf42-24ad-4b9e-9a83-910b32e7f01a/OKM+henkilokohtaistaminen+151217.pdf>

Opintopolku.fi 2021a. Aikuiskoulutus. Viitattu 22.4.2021. <https://opintopolku.fi/wp/aikuiskoulutus/>

Opintopolku.fi 2021b. Jatkuva haku ammatilliseen koulutukseen. Viitattu 22.8.2021. <https://opintopolku.fi/wp/amatillinen-koulutus/jatkuva-haku-amatilliseen.-koulutukseen/>

Opintopolku.fi 2021c. Minustako ammatillinen opettaja? Viitattu 22.4.2021. <https://opintopolku.fi/wp/ammattikorkeakoulu/amatilliset-opettajakorkeakoulut/amatillinen-opettajakoulutus/minustako-amatillinen-opettaja/>

Opetusvirasto 2021. 1.4 Ammatillisen koulutuksen organisaatio 2015. Opetussuunnitelman yhteinen osa 2015. Helsingin kaupunki. Viitattu 17.3.2021. http://stadinao.eu/OPS15/Yhteinen_osa/?page_id=2701

PRO pilvipalvelut 2020. Työhön perehdyttäminen ei ole pelkkää työturvallisuutta. Viitattu 12.10.2021. <https://www.tyohonperehdyttaminen.fi/>

Rönkkö, A. 2017. Perehdytys Joensuussa toimivissa yrityksissä. Opinnäytetyö. Karelia-ammattikorkeakoulu. Joensuu. Viitattu 12.10.2021. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201704134766>

Seppo 2021. Seppo opetuksen pelillistämiseen. Viitattu 5.9.2021. <https://seppo.io/pedagogiikka/>

StadinAO 2021a. Jatkuva haku. Helsinki. Viitattu 22.8.2021. <https://stadinao.fi/hae-opiskelijaksi/jatkuva-haku/>

StadinAO 2021b. OhjausHELP - apua työpaikkaohjaajille. Helsinki. Viitattu 26.9.2021. <https://stadinao.fi/tyoelamayhteisty/ohjaajalle-ja-arvioijalle/ohjaushelp/>

StadinAO 2019. Oppimisen tuen suunnitelma. Viitattu 29.8.2021. <https://stadinao.fi/app/uploads/2021/02/Oppimisen-tuen-suunnitelma-20.pdf>

Studentum. 19.4.18. Ammatillinen reformi. Viitattu 16.3.2021. <https://www.studentum.fi/tietoa-hakijalle/ammattillinen-reformi-13632>.

Tilastokeskus. 2021. Aikuiskoulutus. Määritelmä 1. Käsitteet. Viitattu 22.4.2021. <https://www.stat.fi/meta/kas/aikuiskoulutus.html#tab1>

Työelämään.fi 2021. Perehdytys. Työsuhde. Viitattu 24.10.2021. <https://tyoelamaan.fi/tyosuhde/perehdytys/>

Työsuhdelaki 55/2001. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010055>

Työterveyslaitos 2021. Kunta10-tutkimus. Viitattu 11.9.2021. <https://www.ttl.fi/tutkimus-hanke/kunta10-tutkimus/>

Työturvallisuuslaki 738/2002. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>

UKK-Instituutti 2021. Liikunta ja mielenterveys. Viitattu 12.9.2021. <https://ukkinstituutti.fi/liike-laakkeena/liikunta-ja-mielen-hyvinvointi/>

Wisma 2021. Sidottu, sitomaton ja säätelemätön työ. InSchool-ohjeet. Viitattu 14.10.2021. <https://help.inschool.fi/AMMA/fi/Tyojarjestykset-ja-valinnat/Vuosityoaika/Sidottu-sitomaton-ja-saantelematon-tyo.htm?Highlight=opettajien%20ty%C3%B6tunnit>

Zacheus, T. ja Tuohimäki, A. 29.12.2020. Toisen asteen ammatillisten opettajien työaikakysely. Viitattu 26.9.2021. <https://www.sukol.fi/files/3708/Vuosityoaikakysely.pdf>

Julkaisemattomat

Aaltonen, M. 2021. Oppivelvollisuuden laajentuminen. Perustietoa uudistuksesta. PowerPoint-esitys. Sähköposti 18.5.2021. Viitattu 8.8.2021

Dolaian, E. 2019. Taukoliikuntaohjelma. Sähköposti 26.2.2019. Kasvatus ja koulutus. Helsingin kaupunki.

Fiilari Helsingin kaupunki 2021. Kutsu Helsingin kaupungin henkilöstökysely Fiilariin 2021. Sähköposti 1.9.2021. Helsingin kaupunki.

Jaronen, K. 18.3.2021. Ammatillisen iltaopettajan työtehtävien ja -ajan käyttö ammatillisessa oppilaitoksessa ennen ja jälkeen reformin. Case Stadin ammatti- ja aikuisopisto. Tehtävä 2.2/Tutkimusidean kehittäminen. Tutkimus- ja kehittämismenetelmät- kurssi. Laurea ammattikorkeakoulu. Espoo. Viitattu 22.4.2021

Kallionpää, M. 2021. Löydä sisäinen vauvasi. Oppimisen, opiskelun ja ajankäytön lainalaisuuksia 26.8.2021. Viitattu 23.10.2021. Power Point-esitys ja luento 8.4.2020. Laurea-ammattikorkeakoulu. Espoo.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. 2021. Eriytyinen tuki voimavaraksi. Arviointi ammatillisen koulutuksen erityisestä tuesta. Arvioinnin tulokset. PowerPoint esitys 16.9.2021. Elintarvikealan osaston tiimikokous. Stadin ammatti- ja aikuisopisto.

Munukka, L. 2021. Työelämäpalautteen kerääminen. Power Point-esitys. Sähköposti 30.9.2021. Stadin AO. Helsingin kaupunki.

Ristlakki, R. 2021. Kulttuurisetelit henkilöstölle tietoa. Sähköposti 26.5.2021. Stadin ammatti- ja aikuisopisto. Helsingin kaupunki.

Seuranta- ja arviointiryhmä. 2021. Paikallinen työajan suunnittelun ja seurannan soveltamisohje (14 § 2mom.) Stadin ammattiopistossa. Kunnallisen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimuksen (OVTES) osio C liite 1 mukaisesti. Stadin ammattiopisto. Viitattu 8.8.2021.

Kuviot

Kuvio 1: Elintarvikealan opettajan sidosryhmät	15
Kuvio 2: Stadin ammatti- ja aikuisopiston työaika-suunnitelman tehtäväkokonaisuudet (Seurana- ja arviointiryhmä 2021)	26
Kuvio 4: Henkilökohtaistaminen (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021a)	34
Kuvio 5: Stadin ammatti- ja aikuisopiston pedagogisen suunnittelun prosessi (Helsinki 2019, 8)	44
Kuvio 6: Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä (Opetus- ja Kulttuuriministeriö 2021a)	53
Kuvio 7: KOSKI-palvelu (eduuni wiki 2021)	54
Kuvio 8: Työhyvinvointiin vaikuttavat tekijät (Manka & Manka 2016, 76).....	70
Kuvio 9: Opettajakyselyyn vastanneiden opettajien leipomoalan koulutukset (Jaronen 2021)	81
Kuvio 10: Lisäkoulutus opettajana toimiselle (Jaronen 2021).....	81
Kuvio 11: Leipomoalan työkokemus (Jaronen 2021).....	82
Kuvio 12: Kokemusvuodet opettajan tehtävissä (Jaronen 2021).....	82
Kuvio 13: Työpaikkaohjaajakyselyn väittämät (Munukka 2021).....	101
Kuvio 14: Työpaikkakyselyn väittämät (Munukka 2021).....	101
Kuvio 15: Perehdyttämisen pelikentällä - perehdyttämisen lähtökohdat (Kupias & Peltola 2009, 16)	119

Liitteet

Liite 1: Saatekirje ja kyselylomake elintarvikealan opettajille.....	137
Liite 2: Perehdytyshaastattelun kysymykset	143

Liite 1: Saatekirje ja kyselylomake elintarvikealan opettajille

SAATEKIRJE

Helsinki 26.7.2021

Hei hyvä kollegani!

Opiskelen Laurean ammattikorkeakoulussa Matkailu- ja ravitsemisalalan ammattikorkeakoulututkintoa, restonomin tutkintoon johtavassa koulutuksessa, Palveluliiketoiminnan koulutuksessa. Olen tekemässä opinnäytetyötäni ”Ammatillisen iltaopettajan työtehtävien ja -ajan käytön kehittäminen ammatillisessa oppilaitoksessa aikuiskoulutuksessa. Case Stadin ammatti- ja aikuisopisto, Leipomoala.” Oman kokemuksen lisäksi olisin kiitollinen, jos voisit jakaa omia kokemuksia aiheesta vastaamalla kyselylomakkeen kysymyksiin. Alla olevasta linkistä pääset kyselyyn.

<https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=1-m58GaNfKucHGSHxHlig-FCC2UoGu1tBv6VKz7GSDcxUQlZGT0RYQjNDQlNDNVZRMDVHUVJCUVU2OC4u>

Voit vastata nimettömänä tai nimelläsi. Osallistuminen kyselyyn on vapaaehtoista ja luottamuksellista. Antamaasi vastukset käsitellään nimettömän ja vastaajan tiedot eivät näy tuloksissa. Jos et pysty vastaamaan tiettyihin kysymyksiin, niin jätä ne tyhjäksi. Muutamat kysymykset ovat kyselyssä pakollisia. Jos kysymyksiin on jotain kyseltävää, niin ota minuun yhteyttä kari.jaronen@student.laurea.fi. Kiitän sinua kuitenkin etukäteen vastauksestasi.

Vastattuasi kyselyyn, paina kyselyn lopussa LÄHETÄ-painiketta, jolloin vastauksesi siirtyy minulle Form:siin. Vastausaikaa on elokuun loppuun asti (31.8.2021).

Opinnäytetyöni ohjaajana toimii Sirkka Antinluoma Laurean ammattikorkeakoulusta sirkka.antinluoma@laurea.fi. Opinnäytetyö tullaan julkaisemaan Internetissä osoitteessa www.theseus.fi.

Ystävällisin terveisin

Kari Jaronen

Elintarvikealan opettajien kysely ammattillisina opettajan toimimi- sesta

Restonomi-opintojen opinnäytetyöhön liittyvä kysely

Pakollinen

1.Etu- ja sukunimi (ei pakollinen)

2.Sukupuoli

Valitse vastauksesi

3.Mitkä alaan liittyvät tutkinnot olet suorittanut?

- Elintarvikealan perustutkinto, leipuri-kondiittori
- Kondiittorin ammattitutkinto
- Leipurin ammattitutkinto
- Leipomoteollisuuden ammattitutkinto
- Leipomoalan ammattitutkinto (kondiittori-, leipuri- tai leipomoteollisuuden kisälli)
- Kondiittorimestarin erikoisammattitutkinto
- Leipurimestarin erikoisammattitutkinto
- Leipomoalan erikoisammattitutkinto (kondiittorimestari, leipurimestari tai leipomoteollisuuden mestari)
-

4. Mitkä muut koulutukset ovat tukeneet opettajan työtäsi?

- Ammatillinen opettajakoulutus
- Yliopistokoulutus
- Ammattikorkeakoulututkinto
- Ylempi ammattikorkeakoulututkinto

5. Muut mahdolliset lisäkoulutukset?

6. Alan työkokemus ennen ammatilliseksi opettajaksi ryhtymistä, vuodet?

7. Missä olet toiminut ammatillisen opettajan tehtävissä, vuodet? Luettelo oppilaitokset aikajärjestyksessä.

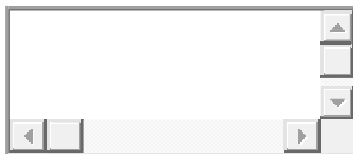
8. Millainen on ollut ammatillisen opettajan työnkuvasi eri työvuosina ja muutoksien aikana? Kommentoi positiivisia ja negatiivisia kokemuksia.

1994–2005 ammatillinen nuorisokoulutus

A rectangular text input field with a light gray background and a thin border. It contains no text. On the right side, there are three small square buttons stacked vertically, and on the bottom left, there are two small square buttons.

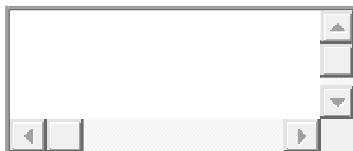
9. Millainen on ollut ammatillisen opettajan työnkuvasi eri työvuosina ja muutoksien aikana? Kommentoi positiivisia ja negatiivisia kokemuksia.

1994–2012 ammatillinen aikuiskoulutus

A rectangular text input field with a light gray background and a thin border. It contains no text. On the right side, there are three small square buttons stacked vertically, and on the bottom left, there are two small square buttons.

10. Millainen on ollut ammatillisen opettajan työnkuvasi eri työvuosina ja muutoksien aikana? Kommentoi positiivisia ja negatiivisia kokemuksia.

2013–2017 Stadin ammattiopisto ja Stadin aikuisopisto

A rectangular text input field with a light gray background and a thin border. It contains no text. On the right side, there are three small square buttons stacked vertically, and on the bottom left, there are two small square buttons.

11. Millainen on ollut ammatillisen opettajan työnkuvasi eri työvuosina ja muutoksien aikana? Kommentoi positiivisia ja negatiivisia kokemuksia.

2018–2020 Reformi

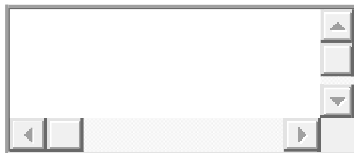
A rectangular text input field with a light gray background and a thin border. It contains no text. On the right side, there are three small square buttons stacked vertically, and on the bottom left, there are two small square buttons.

12. Millainen on ollut ammatillisen opettajan työnkuvasi eri työvuosina ja muutoksien aikana? Kommentoi positiivisia ja negatiivisia kokemuksia.

2020 - Uusi elintarvikealan perustutkinto

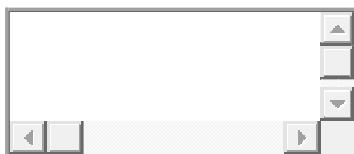
13. Mikä on muuttunut opettajan työssäsi vuosien varrella?

14. Kommentoi päiväopettajan työnkuvaa ja työaika.

15. Kommentoi iltaopettajan työnkuvaa ja työaika.

16. Millaisena näet ammatillisen opettajan työn tulevaisuudessa?

17. Mielipiteesi ammatillisen opettajan työstä.

Liite 2: Perehdytyshaastattelun kysymykset

Haastattelu opettajille perehdytyksen kokemuksista Stadin ammatti- ja aikuisopistossa, elintarvikealalla. (syyskuu 2021)

1. Alan työkokemus ennen opettajaksi siirtymistä?
2. Koska aloitit työt opettajana?
3. Minkälaisen perehdytyksen sait aloittaessa työt StadinAO:ssa?
4. Kuka/Ketkä sinut perehdytti?
5. Mitä olisit toivonut lisää perehdytyksessä?